KKC
LÄROVERKSBIBLIOTEKET
OSKARSHAMN

SAMFUNDET

FÖR

NORDISKA MUSEETS

FRÄMJANDE.

1893 och 1894.

Detta museum är **Sveriges bomärke,** *ristadt af folkets egen hand under urkunderna af det förgångna och det nuvarande, ända till de blanka bladen af dagar, som komma skola.*

ZAKRIS TOPELIUS.

MEDDELANDEN,

UTGIFNA

AF

ARTUR HAZELIUS,
SAMFUNDETS SEKRETERARE.

STOCKHOLM 1895.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Styrelsen i Samfundet för Nordiska museets främjande tillåter sig härmed fästa de ärade stiftande ledamöternas uppmärksamhet på, att enligt § 4 i samfundets stadgar den, som på en gång erlägger *ett hundra kronor*, är att anse såsom *ständig* ledamot och såsom sådan under sin återstående lifstid fritagen från ledamotsafgift. Han får sig då ock kostnadsfritt årligen tillsända dels årets redogörelse, dels de hvarje stiftande ledamot tillkommande årskorten. Äfven vill styrelsen erinra därom, att de ständiga ledamöternas afgifter gå till *Nordiska museets allmänna fond*, hvars stärkande är af största vikt för museets framtid. Stiftande ledamot, som önskar blifva ständig, torde insända det erforderliga beloppet till samfundets skattmästare, dr *A. Hazelius*, Drottninggatan 79.

Samfundets ombud anmodas vänligen att i tid före ledamotsförteckningens tryckning lämna sekreteraren underrättelse om bland ledamöterna timade dödsfall samt om nödiga ändringar med afseende på adresser och titlar.

Gåfvor till Nordiska museet emottagas med tacksamhet. Från landsorten insändas de under adress *Nordiska museet*. I Stockholm kunna de inlämnas i en hvar af museets afdelningar, Drottninggatan 79, Drottninggatan 71, Drottninggatan 88 och Skansen å Djurgården. Vid hvarje föremål böra fyndort och gifvarens namn, titel och adress samt i öfrigt hvarje upplysning, som kan vara af vikt, så fullständigt och tydligt som möjligt angifvas.

Se omslagets tredje sida!

4932 h
Kf c
LÄROVERKSBIBLIOTEKET
OSKARSHAMN

SAMFUNDET

FÖR

NORDISKA MUSEETS

FRÄMJANDE.

1893 och 1894.

Detta museum är ***Sveriges bomärke****, ristadt af folkets egen hand under urkunderna af det förgångna och det nuvarande, ända till de blanka bladen af dagar, som komma skola.*

ZAKRIS TOPELIUS.

MEDDELANDEN,

UTGIFNA

AF

ARTUR HAZELIUS,
SAMFUNDETS SEKRETERARE.

STOCKHOLM 1895
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

SAMFUNDET

FÖR

NORDISKA MUSEETS

FRÄMJANDE.

1893 OCH 1894.

1.

1.

Thetta är Glassmestere Embetes Skråå vti Stockholms Stadh.

Henricus Burschius HB. Verdensis.

Ur Nordiska museets arkiv.

Konglige Matz till Swerige. wår Aller Nådigeste herres Troplichtige Vndersåther, och på denne tijd till förordnade vti Slotzlofwen på Stockholm, Wij efterscreffne Jacob Bagge till Boo, och Nilss Hanson till helgöö Secreterer, Göre här mz weterligit att then 30 Januarij Anno 1585, då Wij sampt mz Borgmestare och Rådmen vti Stockholm, såtho för rätta på Rådhusett ther sammestedes, ibland andre sacher och ärender som på för:de tijd förhandledes, Komme för oss Glasmesterne som här äre boendes och bruke theres Embtte i Staden, Clagligen till kennegifwendes att them thill theres Näring och Bärning scher mijket förnär, vthaf een hop löst selschap som sig hijt som oftest aff landet och eliest begifwa, och vthan loff och tilstend falle the andre Glasmestere vti theres Embte, Görendes hwarken hög:te Kong:e Mtt nogen tilbörligh tienst, Ey heller Stadenom lijke och rätt, Sådene oskickeligheet till att före-

komma, så hafwe förberörde Glasmestare ödmiukligen begäret att the mz tilbörligh Embetes Skråå motte försedde blijfwa, såsom andre Embetess män här i Staden boendes äre hwilcket wij them för rättwisenes schull icke hafwe weled förwägre, vthan på Hög:te Kong:e Mtz Wår aller Nådigste herres Nådige behagh efterlathet, såsom wij och mz dette öpne breef till lathe them thesse efterscrefne Privilegia och Wilkor till att niutta, bruka och beholla.

Till thz förste vpå dz att förscreffne Glassmestare kunne blifwa widmacht, och göre Staden lijke och rätt, så schole the wara Sex[1] mestare på samme theres Embete, och ibland the sex schole fijre glassmestere wara och twå Målare. Jtem så skall årligen een aff desse wara ålderman för samma Embete.

Till thett andre schall och ingen blifwa liden heller antagen vti för schrefne Glassmestere Embte, vthan han hafwer först, fulkomligen lärt samme Embete och kan thz bewijse mz sitt läre breef, Therutöffwer så schal han och blifwa hoos een Mestere till tienst ett helt åhr igenum, och lathe see hwad arbete han kan göra, Gifwe sedan 6 daler i börssen, och göre sitt Mestare stijcke, och mestare kost vt, efter som wijs och sedwana är, hwilcken som fördrister sig her emott handla och göra och blifwer ther mz beslagen schall hafwa brutet och förwercket 5 daler till staden och 5 daler i Embetet, och än då miste all sin handwerkz rekzschap som han arbeter medh.

Till thz Tridie så schole och inge herretienare[2] blifwa tillatidt att göra något Glasmestere arbete anthen här i Staden heller på Malmerne vthan till deres egne herrer allene.

Thill thz fierde schall och een läre dräng som sig vti förberörde Embetz tienst gifwa will wara förplichtadt att tiena fäm[3] åhr till lära Och thz siette åhret tiena för een Mester swen och då må han först bekomma och vpbära åhrslön Giffwa vt sijn läre tijnno som gambelt bruk är i andre Embeter.

[1] Ursprungliga läsarten bortskrapad och ändrad till denna siffra.

[2] Enligt 1590, 1612 och 1617 års adelsprivilegier fick adelsman »hafva och hålla i sitt försvar och tjänst allehanda ämbetsmän, som till hushålls uppehälle och torf kunde tjänlige vara».

[3] Se not 1.

Till thz fempte, Schall och ingen läre dreng eller Mestere swen fördriste sigh taga sijn Mestares glas ferge, heller Bly och bruke thz sig till nytto och fördeel vthan sin hussbondes Wetschap och samtyckio, Then annerlunda gör schall straffas såsom för annadt Tiufwerij.

Till thz Siette så schall och ingen wara efterlatidt mångle glaas mz skoftaal vthan hele Kister och halffwe Kister, [1] Then annorlunda gör och thz befinnes schall haffwa förwärkat Tije dalar till Embetet och glasen vptages in på Slotet, Men Glasmestarenar må wara frijdt att sälie mz schoftaal som the best kunne thz tyga.

Thesse för:ne Artichler och andre nyttige Welckor flere som andre Embetes skråår inneholla hafwe wij På denne tijd upå hög:te K. Mtz Nådige behag förscreffne Glassmestere Embetet till rättelse och styrckio samtycht och så beslutet att the obrotzligen widh macht hollas schole Doch oss altijd forbehollet them efter lägenheten forbätra hwar så behof görs, Och thess till wisse Vnder wår Stadz insigell.

Giffwit och scriffwit vti Stokholms Stad, Åhr och Dagh som förescriffwit sthår.

Handskrift i oktav, bunden i brunt prässadt läderband på trä, med mässingsknäppen. Bandet innehåller 22 pergamentsblad och 31 pappersblad, af hvilka förra ett upptages af titeln och 10 dels af här ofvan återgifna text och dels af en år 1608 förbättrad upplaga af den gamla skråordningen. De öfriga pergamentsbladen äro liksom alla pappersbladen oskrifna. Sigillet är aftrykt i rödt vax och förvaradt i en graverad silfverkapsel med lock samt medelst en snodd af blått och gult silke fastgjord i handskriftens nedre kant. Kapseln är prydd å ena sidan med bilden af St Lukas, [2] som framställes sittande och målande vid ett bord. Å kapselns botten förekommer ämbetets vapen (det samma som i sigillet, jämför bild 1) i en renässansköld

[1] En kista glas, 6 till 12 centener; 1 centen, 5 skof, 60 rutor; 1 skof, i regel 12 rutor. Enligt meddelande af arkivarien V. Granlund.

[2] Målarnes skyddshelgon. I en dikt från 1100-talets slut berättas St Lukas hafva målat Kristi porträtt åt Veronica.

under årtalet 1585. Bandets öfversida prydes af en inprässad fyrkantig stämpel med bröstbilden af Kristus, omgifven af gissel, spikar, spjut, kors m. fl. föremål, som syfta på hans lidande. Å bandets undersida framställes en riddare i helfigur, klädd i mantel och kunglig krona, med svärd i ena handen och en sengotisk sköld med tre kronor i den andra. Under bilden läses: S. erice. ora. p. nobis.

Bild 1 (se nedan) återgifver glasmästarämbetets i Stockholm sigillstamp, hvilken förvaras i Nordiska museet.

PER GUSTAF VISTRAND.

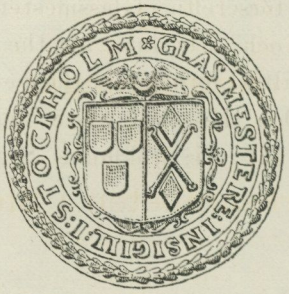

2.

Anteckningar

om

handtverksämbeten i Stockholm.

1.

Tunnbindarämbetet.

Idkare af tunnbindaryrket funnos ganska tidigt i Stockholm. I stadens jordebok[1] från 1400-talets början omtalas Jakob, Kettilbjörn, Peder och Olof tunnobindare, hvilka alla lefde vid 1430 och voro — af namnen att döma — svenskfödde män. Enligt ett »Mantahl» från 1560 »på alle Embeter i Stockholm Som ingen Kiöpenskap bruuka uthan lefwa af theras Embeter»[2] hade yrket då 6 mästare, ett antal, som hundra år senare ökats till 18. År 1760 hade Stockholm 30 tunnbindare med burskap, däraf 27 mästare och 3 enkor, som idkade sina aflidne mäns yrke.

[1] *Stockholms stads jordebok 1420—1474.* Utgifven genom H. Hildebrand. Stockholm 1876.

[2] P. J. Bergius: *Inträdes-tal om Stockholm för 200 år sen.* Stockholm 1758. S. 29 o. f. Inf. i *Vetenskaps Academiens Handlingar.* Vol. XIX.

Tiden för ämbetets eller, som det under äldre tider heter, brödraskapets stiftande känner man icke; men då ämbetets älsta skrå eller ordning med all sannolikhet utfärdades under 1500-talets första år, är det mycket antagligt, att tunnbindarnes sammanslutning till ett ämbete skett omkring samma tid. Denna skrå förnyades 1579, emedan hon »war förnöth, så och elliest illa farin, meden hon war på paper schriffuin», och den officiela afskrift,[1] som med anledning häraf gjordes, lades sedan till grund för en ny upplaga, som är dagtecknad 1641. Hon utfärdades liksom den gamla ordningen från 1579 af Stockholms borgmästare och råd. I inledningen uppgifves, att stadens tunnbindare hade beklagat sig öfver »dee feel och förhinder som dem stedhes Wthi deras Embete och Näring wederfars, icke alleenast Wthaf theras drengar och folck, som sig på åtskillige orter i förtijdh nidsettia, och på theras egen handh ahrbeta, Wthan och af annars drengiar her i Stadhen, som sigh i åtskillige Bryggehwss, widh Rörstrandh, Beckhollmen och andre orter Uppehålla», och begärt att få sin »gamble Skråå och Privilegier medh några nyttige Punchter till theras och Stadzens mehra nytto» rättad, förbättrad och sedan konfirmerad. Detta skedde också ganska grundligt. Den nya ordningen innehåller nämligen 40 punkter, då den gamla har endast 24, och därtill särskilda regler för ämbetets lärdrängar och mästersvenner, af hvilka den gamla knapt har ett spår. Detta hjälpte dock ej, ty 1660 finna vi ämbetet å nyo framme med anhållan om förbättringar af sin skrå, med den utgång, att magistraten beviljade ännu några punkter, men »provisionaliter» framdeles efter »Ämbetetz nödhtorfft att förbättra, eller tijdernes beskaffenheet och förändringar att Mutera». Huru vida någon sådan förändring ifrågasattes, känna vi icke. Sannolikt är det ej, ty 1669 utkom *Kongl: Mayst:tz Allgemene Ordning Och Skråå* till efterlefnad och rättelse för Sverges och Finlands handtverksämbeten.

Enligt 1641 års förbättrade skrå skulle hvarje mästersven, som begärde att komma in i ämbetet, förete börds- och lärbref, med hvilka han visade sig vara född af äkta säng och ärliga föräldrar,

[1] Aftrykt i *Samfundet för Nordiska museets främjande 1888.* Meddelanden, utgifna af A. Hazelius. Stockholm 1890. S. 3 o. f.

hafva ordentligt lärt yrket och under minst 2 år arbetat som mästersven, samt slutligen visa sig ega 50 daler »egit oförborgadt Capital, sitt embete medh att fortsettia». Kunde han alt detta, sammankallade han ämbetets medlemmar, betalade *äskepenningarna* och framställde sin begäran att erhålla broderskap. Han fick därefter 14 dagar på sig att göra sitt mästerstycke, som enligt skråen utgjordes af ett tranfat, en lybsk åm och en öltunna.[1] Lyckades han sedan i rätt tid »ostraffeligen och utan vank och feel» uppvisa det samma, fick han till ämbetslådan betala sin *mästerrätt*, 10 daler, och till

2. Gafvel till vinfat.
$^1/_{12}$ af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.

[1] Mästerstycket skulle göras efter den form och det mått, som ämbetet föreskref; men några närmare bestämmelser rörande det samma finnas hvarken i ämbetets skrå eller protokoll. Vi kunna därföre icke afgöra, om de ofta prydligt snidade tunngaflar (bild 2), som förvaras i Nordiska museets samlingar, få betraktas som tunnbindarmästerstycken eller äro beställda arbeten för någon vinskänks eller enskild persons vinkällare. Det senare synes dock vara det antagligaste, alldenstund ett dylikt arbete med 1600-talets handtverkstvång knapt kunde utföras af en tunnbindare utan biträde af en snickarmästare eller »belätsnidare», såsom den tidens skulptörer kallades.

mästerkost 5 daler; dock stod det honom fritt att i stället för mästerkosten bjuda ämbetsbröderne på en aftonmåltid. Sedan han af åldermannen och inför alt brödraskapet emottagit *märkbast*, *likstock*, *änd-* och *brännmärke*, tydligen redskap hörande till yrket, var han lagligen till ämbetet kommen, men fick ej öppna sitt *vindöga* eller sälja något arbete, förr än han varit uppe i stadens rådstuga och aflagt borgareden.

Skråen af 1641 bestämmer, att ämbetet skulle hafva sin ordinarie årssammankomst på St Johannis dag, och då skulle räkenskaperna granskas, *kvartalen* inbetalas och skråen uppläsas, »att den ene brodern måtte förfara huru emot den andre förhållas skall»; men denna bestämmelse ändrades 1660 genom de punkter, som då tillkommo, sålunda, att ämbetet uti råds och bisittares närvaro skulle sammankomma i januari, april, juli och oktober.

Huru länge denna förordning gälde, kunna vi på grund af en lucka i ämbetets till vår tid bevarade handlingar icke säga; men från 1750-talet och till förra delen af 1800-talet höllos endast två årsstämmor, i april och december till senare delen af 1760-talet, då de kallas påsk- och mikaelikvartal, och därefter i juni och december.

Kallelse till sammankomst utfärdades af åldermannen och kringbars af yngste mästaren, *ungbrodern*, hvilken enligt ämbetets ordning, skulle löpa ämbetets ärenden, »rättandes sig alltid efter stadens större klocka».

En sådan sammankomst gaf i smått bilden af en allmän rådstugudag. Såsom ordförande och domare tjänstgjorde åldermannen, biträdd af stadens rådman, en fiskal och sina bisittare; menigheten utgjordes af de öfrige ämbetsbröderne. Då lådan öppnats, förklarade åldermannen med några slag af en klubba (bild 3) eller en schafferholz (bild 4) sammankomsten öppnad. Ämnena för de förhandlingar, som nu följde, voro mycket växlande. I regel gälde de »ämbetets bättre uppkomst, brödernes och stadzens mera nytto». Ej sällan kommo brödernes enskilda tvister under ålderman nens domvärjo: än var det baktal, »skimpf» eller okvädinsord, som satte bröderne i harnesk mot hvar andra, än hade en mästare slagit en

annan, än tubbat lärpojke eller gesäll ur annans arbete, än hade en gesäll under sin vandring arbetat hos bönhasar, o. s. v. Voro förbrytelserna af allvarsammare beskaffenhet, hänvisades parterna till allmän domstol. Som exempel på tvistefrågorna, anföra vi följande, tagna ur högen. Den 11 okt. 1660 fick mäster Hans böta $^1/_2$ rdr, därför att han »skällt åltgesellen för en myssmakere»; men gesällen, som »skällt igen och slagit i bordet», pliktade 2 rdr. Samma år sakfäldes mäster Andreas Jöransson till 1 rdr, därför att han hemligen bedt en gesäll Johan Matsson sitta i mästares ställe, »det han och giort haffwer, anhört deras discurser och samptahl emott all tillbörligheet»; 1663 i juli sakfäldes mäster Johan Jöransson, emedan han höll tre gesäller, »där han intet bör hafva mera än som twå», plikten var den gången ej mindre än 3 rdr. 1759 anklagade mäster Natanael Schultz å enkan Vibergs vägnar gesällen Joh. Collin, dels därför att han vid flere tillfällen, senast då enkan en måndag hade brådt med arbete, försummat detta med »spatzergång», dels därför att han ratat maten och föraktat hennes hafre- och annan soppa, samt slutligen kallat henne käring och med vanvördiga utlåtelser och »studsige åtbörder» förolämpat henne. Utgången blef böter: 5 daler smt till lådan och 1 daler till de fattige, »ståendes enkan för öfrigt fritt att vid vederbörlig domstol Collins förhållande angifva och beifra». Ett ämne, som mycket ofta stod på föredragningslistan, var bönhaseriet eller intrång af utomstående i ämbetets rättigheter. Vi hafva i det föregående påpekat ämbetets åtgörande i detta ämne, hvilket gaf anledning till åtskilliga nya punkter i 1641 års revision af den gamla skråordningen. Men att denna åtgärd ej var till fyllest, framgår ej sällan af ämbetets handlingar. En gång (1698) utanordnade ämbetet till och med penningar, 12 dal. kmt, till bönhasars jagande. Till sammankomstens

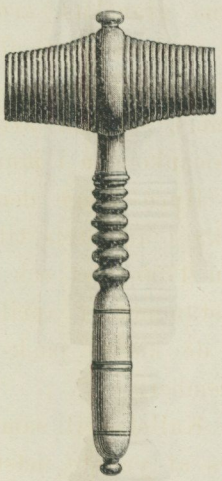

3. Åldermansklubba.
Tillhört tunnbindarämbetet i Stockholm.
$^1/_4$ af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.

löpande ärenden hörde slutligen val af ålderman och bisittare, inskrifning af lärpojkar, utskrifning af lärlingar, ämbetsäskningar af gesäller, bestämmande af verkgesäll åt mästarenkor, m. m.

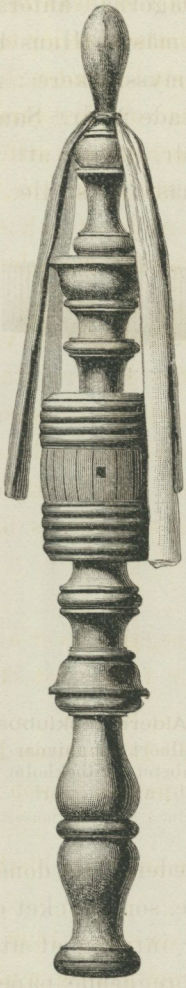

4. Schafferholz.
Tillhört tunnbindarämbetet i Karlskrona.
$^1/_4$ af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.

Till förvaring af sin skrå, sina böcker och sin kassa m. m. borde ämbetet hafva en s. k. ämbetslåda — en sådan anskaffades 1638 för 23 daler 24 öre kmt — med två nycklar, af hvilka den ena skulle förvaras hos åldermannen och den andra hos älste bisittaren. Under en senare tid blef lådan ett uttryck för ämbetets sociala betydelse och följaktligen en möbel, som hvarje ämbete i första rummet skaffade sig och — särskildt under 1600-talet — utstyrde så praktfullt som möjligt. Som exempel på hvad en ämbetslåda kunde rymma, anföra vi följande ur *Tunnebindare Embetz Book för åthskillige Åhr:* »Dertill och finness (1657) ... wthi wår Embetesslådha ett *wällkommit* aff teen, een *flaska* aff teen, som holler 2 Kannor, än är ther een *teenkanna*» samt 10 större och mindre *tennstop*. Enligt en annan anteckning skulle därjämte ämbetets kassa, som 1657 uppgick till den betydande summan af 181 daler 16 öre kmt, ämbetets rullor, böcker och signet hafva sitt rum i ämbetslådan.

Tunnbindargesällerne[1] hade bildat eget gille eller låda troligen 1660, då särskilda artiklar rörande »Mesterswennerne vnder Tunnebindare Embetet» äro dagtecknade, och då en åltgesäll första gången nämnes.

Till sist vilja vi anföra ett par smådrag ur ämbetets ordning, som förtjäna att offentliggöras, emedan de så i ögonen framhålla den

[1] Se om dem vidare *Minnen från Nordiska museet.* Utgifna af A. Hazelius. Bd 1. Stockholm 1880—1885. H. 5.

samvetsgrannhet i arbete och månhet om ämbetets anseende, som utmärkte den gamla tidens yrkesidkare.

Till förekommande af underhaltigt arbete skulle nämligen alla mästarne märka sina fat och tunnor med sitt och stadens brännmärke; vidare ålåg det åldermannen att med två ämbetsbröder minst två gånger om året besöka hvarje tunnbindarverkstad i staden, hvarvid han hade att ransaka och beskåda det arbete, som låg färdigt, probera om det var af rätt mått och så dugligt och starkt utfördt, som ämbetets anseende fordrade. Visade det sig, att alt ej var, som sig borde, skulle egaren stånda till ansvar för ämbetet och efter förseelsen straffas, hvarjämte det »skalka arbetet» skulle sönderslås och uppbrännas.

Under Stockholms tunnbindarämbete lydde 1771 detta yrkes mästare i Gefle, Västerås samt Åbo och kallades smärre städers mästare. Att de underlydande städernas antal emellertid ursprungligen varit betydligt större, framgår af ett kvartalsprotokoll, dagtecknadt den 19 dec. 1759, i hvilket jämte de nu nämda städerna äfven Helsingfors, Kungälf, Nyköping och Örebro uppräknas bland ämbetets smärre städer.

Enligt ämbetets protokoll och en samling passbegär blifver åldermanserien för 1600—1700-talen följande (ehuru för 1600-talet säkerligen ofullständig):

BERTIL JÖRANSSON omtalas som ålderman 1638—1642. Lefde ännu 1660.

ERIK PERSSON var ålderman åtminstone 1655 och innehade denna värdighet ännu 1665.

EVERT MEIJER, troligen ålderman efter Persson, var ämbetets bisittare 1655—1665.

PETER FOLANDT omtalas som ålderman 1695. Död omkring 1699.

JOHAN WIJR var bisittare under Folandts tid och omtalas som ålderman 1699—1720.

ANDERS SCHULTZ, ålderman 1720. Afgick efter 1725.

KRISTIAN BARTELMAN var ålderman 1729 och innehade ämbetet 1733.

KASTEN KUSK (KUDSCK) kom efter Bartelman omkring 1736 och synes innehaft ämbetet till 1742. Lefde ännu 1747.

NIKLAS HOLM, ålderman från 1742 till omkring 1750, då han afgick. Dog 1767.

PETTER HEDENGRUBB innehade åldermanskapet 1750—1752. Död omkring 1759.

KRISTOFER GOTTBERGH efterträdde den föregående 1752. Afgick 1761 och dog 1767.

JONAS ASPLUND var ämbetets bisittare 1758 till 1761, då han blef dess ålderman. Afgick 20 maj 1763 och dog 1773.

ANDERS BENICK blef bisittare 3 dec. 1762 och ålderman följande år 20 maj. Afgick 1766. Se nedan.

JOHAN LUNDBERG valdes till ålderman 5 dec. 1766. Afgick 1768, men lefde sedan till 1793.

ANDERS BENICK, se ofvan. Omvaldes 1768 och innehade sedan ämbetet till 1771, då han dog.

KRISTIAN HARTUNG blef bisittare 1770 och följande år ålderman. Afgick 1802 och dog 1806.

Af det gamla tunnbindarämbetets böcker och handlingar förvaras följande i Nordiska museets samlingar:

Ämbetets förnyade skrå, dagt. 18 juli 1579. Handskrift på 7 pergamentsblad i 4:o, bunden i mörkbrunt skinnband med prässad ornering. Nr 16278 c i Nordiska museet.

Ämbetets förbättrade skrå, dagt. 10 mars 1641 och 17 aug. 1660. På papper i 4:o, bunden i pergamentsband. Nr 16278 d.

Inskrifningsbok för lärdrängar, omfattande åren 1639—1667. På papper i 4:o, bunden i hvitt skinnband. Innehåller namnen på lärlingarne, uppgifter om deras inskrifningsdag och år, deras »lyfftesmän»[1] och inskrifningspenningar m. m. Nr 16278 e.

In- och Utskrifnings Book wid Loflige Tunbindare ämbetet, omfattande åren 1749—1830. På papper i folio, bunden i pergament. Innehåll såsom föregående. Nr 16278 h.

Tunnebindare Embetz Book för åthskillige Åhr, omfattande åren 1638—1666. På papper i 4:o, bunden i pergamentsband. Innehåller strödda anteckningar om gåfvor till lådan och utgifter,

[1] *lyfftesmän*, löftesmän.

pröfningar af mästerstycken samt åtskilliga kvartalsprotokoll. Nr 16278 f.

Dhet lofl. Tunbindare Embeths Omkostningz och Uthgiftz book, omfattande åren 1697—1703. På papper i folio, bunden i pergamentsband. Innehåller anteckningar hufvudsakligen om ämbetets utgifter vid sammankomsterna. (En gång, 11 nov. 1697, omtalas en utgift till »huushyrans affbetalande».) Nr 16278 g.

Ämbetets protokoll, omfattande åren 1759—1819. På papper i folio, bunden i pappband. Nr 16278 i.

Articklar angående Mesterswennerne, dagt. 23 juni 1660. På papper i 4:o, bunden i pergamentsband. Nr 16324 a.

Strödda papper, däribland gesällernes hälsning, »Grus», trykt i *Samfundet för Nordiska museets främjande 1887*. Meddelanden, utgifna af A. Hazelius. S. 27. Nr 16324 b—f.

Bild 5 (se nedan) återgifver tunnbindarämbetets i Stockholm sigillstamp, hvilken förvaras i Nordiska museet.

PER GUSTAF VISTRAND.

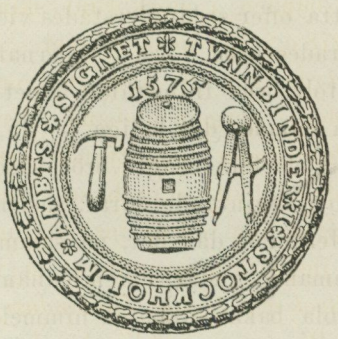

3.

Brödets helgd hos svenskarne, särskildt julbrödens,

framställd i jämförande belysning.

Man torde utan tvekan kunna påstå, att hos alla åkerbrukande folk fältets äring, vare sig i ursprungligt eller på något sätt beredt tillstånd, intagit en viktig plats bland de offerhåfvor, som bragtes gudarne. Enligt den ebreiska urkunden offrade redan den förste åkermannen åt sin gud af jordens frukt, och inom ebreernes gudsdyrkan återfinnes detta offer sedan flerstädes vid religionsutöfningen. Åt guden i Betel offrades bröd,[1] och i tabernaklet likasom senare i templet stodo alltid tolf bröd framställda å det så kallade ansiktets bord i det rum, som nämdes det heliga.[2] Ja, det var icke endast åt sin nationalgud Israels folk bragte bröd såsom offer; äfven andra gudomligheter kommo i åtnjutande däraf, såsom framgår af ett yttrande hos profeten Jeremia, där det, på samma gång det talas om dryckesoffer till främmande gudar, äfven omnämnes, huru »kvinnorna göra deg, att de skola baka kakor åt himmelens drottning»,[3] med hvilket uttryck sannolikt förstås samma gudinna, som hos Jesaja kallas Meni,[4] och hvilken i grunden icke var någon annan än den

[1] Samuels bok. Kap. 10. V. 3.
[2] V. RYDBERG: *Jehovah-tjensten hos hebreerne.* 2 uppl. Stockholm 1869. S. 19.
[3] Jeremia. Kap. 7. V. 18.
[4] Jesaja. Kap. 65. V. 11.

semitiska fruktsamhetsgudinnan.[1] Men det är icke blott hos Abrahams ättlingar vi finna säden och hvad däraf beredes hafva spelat en viktig rol vid gudstjänsten. Hos peruanerne hade solguden sitt eget majsfält omkring sitt tempel å ön i Titikakasjön, och i soltemplet i Kuzko stodo framför det i guld graverade solansiktet tolf[2] med majs fylda silfverkärl.[3] Äfven aztekerne i Mexiko bragte i regeln sina gudar majs såsom offer,[4] och i Indien samt de öster ut därom belägna buddistiska landen ända bort till Japan utgör än i dag ris ett det allmännaste offerämne.[5] Hos de gamle egypterne förekommo offerbröd i allahanda former;[6] hos grekerne bragte man gudarne bakverk,[7] och hos romarne var ett särskildt slags offerbröd, *libum*, allmänt i bruk vid hvarjehanda tillfällen. Såsom framgår af Olof den heliges saga, var det äfven i den hedniska Norden sed att dagligen framsätta bröd för guden. I här nämda fall offrades fyra *lefvar* — ett ord nära befryndadt med nyssnämda latinska libum — inför ett beläte, som uppgifves hafva burit Tors märke och i handen haft en hammare.[8]

Det ligger nära till hands att tänka sig, att dylika åt gudarne egnade bröd stundom danades i gestalt af offerdjur och särskildt af det djurslag, som företrädesvis helgades åt den ifrågavarande guden och i regeln äfven samtidigt var en denne guds sinnebild. Flerstädes hos vidt skilda folk har man nämligen tillgripit den nödfallsutvägen att ersätta de egentliga, ursprungliga, mer kostbara offerföremålen med i ett eller annat ämne efter dem utförda afbilder. Såsom allmänt bekant torde få anses kinesernes bruk att uppbränna

[1] Om ebreiska sädesoffer se för öfrigt 4 Mosebok. Kap. 28. 3 Mosebok. Kap. 23. V. 9—11. M. fl.

[2] Liksom judarne (man erinre sig de tolf »skådebröden») indelade peruanerne året i tolf månader.

[3] W. H. Prescott: *Perus eröfring*. Öfversättn. Upsala 1877. S. 49, 50.

[4] K. Bahnson: *Etnografien fremstillet i dens hovedtræk*. D. 1. Köbenhavn 1892—1894. S. 429.

[5] J. S. Stavorinus: *Resa til Goda Hopps-Udden, Java och Bengalen*. Öfversättn. Götheborg 1798. S. 105. — *Japan och dess innebyggare*. Öfversättn. Stockholm 1860. S. 98. M. fl. Hinduerne offra bröd åt gudinnan Kali.

[6] F. Woenig: *Am Nil*. Leipzig. Reclams Universal-Bibliothek. S. 35—37.

[7] P. O. Bäckström: *Tidsbilder*. D. 4. Örebro 1871. S. 47.

[8] S. Sturleson: *Konungasagor*. Öfversättn. Stockholm 1889. S. 328.

eftergjorda sedlar åt de öfvernaturliga väsendena. Oftare förekommer dock bruket att efterdana djur. Så gör man t. ex. i Siam små buffelbilder af ler åt gudamakterna,[1] och samma sed återfinnes flerstädes, ja till och med i kristna länder. De i många katolska kapell uppställda så kallade votivbilderna af vax eller järn[2] äro nämligen intet annat än en väl bibehållen kvarlefva från hedenhös. Ej underligt vore altså, om man i ett så lättillgängligt och lättformadt ämne som deg sökt bilda beläten af de djur, man velat erbjuda de högste. Brödet inneslöt dess utom det för ett åkerbrukande folk viktigaste af jordens alster. Liksom blodet af nästan alla mindre utvecklade folk betraktas som så att säga quinta essentia hos alt djurlif, så var säden det viktigaste inom växtvärlden och redan därigenom ett gudarne synnerligen värdigt offer. Äfven den kristna bönen innefattar ju alt timligt godt i uttrycket »vårt dagliga bröd». Det torde få antagas, att i synnerhet de sämre lottade, hvilka icke hade råd att slakta boskapsdjur på gudarnes altaren, tillgripit den utvägen att erbjuda de himmelska dessa in effigie, bakade i deg. Så var t. ex. förhållandet hos grekerne[3] och, såsom vi strax skola se, äfven hos egypterne. Under förutsättning att bröd af den honom helgade galtens gestalt hemburits den i Norden väl näst eller jämte Tor mest dyrkade gudomen — den åt hvilken, såsom skördens gifvare, offer af här ifrågavarande slag mer än åt andra synas böra hafva ifrågakommit — skulle man redan hos »historiens fader» finna en sällsam likhet till ett sådant brödoffer omtalad. I sin andra bok, där han skildrar egypternes seder, förtäljer nämligen den grekiske författaren, att åt mångudinnan (Isis?) offrades svin, men att »de fattige, som icke hafva råd till bättre, baka svin af deg, hvilka de grädda och offra».[4]

I synnerhet var säden eller brödet hos de jordbrukande folken af framstående vikt under den fest, som firades vid ett nytt års ingång eller vid ljusets och växtlighetens förnyelsetid, och vid hvilken

[1] C. Bock: *Tempel och elefanter*. Öfversättn. Stockholm 1885. S. 270.

[2] Se t. ex. *Offerdjur af jern från det nittonde århundradet*. I *Ny Illustrerad Tidning 1887*. S. 38.

[3] P. O. Bäckström: anf. arb. och sid.

[4] Herodotos: *Evterpe*. Kap. 47.

tanken särskildt synes hafva varit riktad på det kommande årets äring. För åkerbrukaren framstod tydligare än för fiskaren, jägaren och äfven herden solens lifgifvande verkan, och därför uppstodo så i gamla som nya världen hos de jorden odlande folken religionsformer, hvilka till sitt väsen visa sig vara en dyrkan af denna himlakropp. Då vid ett nytt års ingång jorden åter begynte sitt lopp kring solen, och denna syntes vända till baka till den värld hon hotade att lämna, var det därför helt naturligt att med offer af den då inbärgade grödan hyllande helsa henne, ljusets och värmens gudom, skördens gifvare. Härifrån härleda sig efter all sannolikhet en del för nyårsfesten och liknande högtider hos åtskilliga folk utmärkande egendomliga bröd. Vid Raymifesten utskiftades hos peruanerne jämte majsöl en af solens prästinnor bakad kaka;[1] i Japan intaga vid nyårsfesten de dock äfven vid andra tillfällen som en gärd åt gudarne brukade, af ris beredda mochikakorna en viktig plats;[2] kineserne offra denna dag kokt ris och samtsju (risbränvin) åt himmelen (Tien) och åt fädernes andar; och hos ebreerne spelade vid påsken, hvilken väl får betraktas såsom det gamla judiska årets nyårsfest, jämte påskalammet och vinet det osyrade brödet en så betydande rol, att denna fest till och med däraf hade namnet det osyrade brödets högtid.

Sedan vi i det föregående sökt påvisa det för åkerbrukande folk i allmänhet, särskildt vid det nya årets ingång, nära liggande i att helga säden och brödet såsom offer åt de himmelska makterna, vilja vi återvända till Norden. Visserligen mäla icke nordboarnes gamla sagor och sånger om något dylikt bruk, men om vi besinna, huru föga dessa häfder tälja om hemsederna i allmänhet, skola vi icke tillmäta denna tystnad någon afgörande betydelse. Såsom redan visats, framgår af dem emellertid åtminstone det sakförhållandet, att bröd i den hedna Norden brukats till offer; och en öfverblick af de former, en del hos oss förekommande julbröd förete, äfvensom af dessas användning torde komma att stadga den åsikten, att vi i

[1] W. H. PRESCOTT: anf. arb. S. 53 o. f.

[2] *Nyåret i Japan.* I *Ny Illustrerad Tidning 1884.* S. 55.

dem hafva i behåll rena ättlingar från vår hednatids midvinterfest, hvilken, såsom redan den bysantinske författaren Prokopios på 500-talet e. Kr. vet att förmäla, var den återvändande solens [1] — altså möjligen Balders, det är Herrens — högtid, men som tyckes lika mycket, ja nästan mer firats till »hans föräldrars» himmelens och jordens ära.

Den öfvertroiska vördnad, med hvilken man i Norden betraktat och ännu delvis betraktar brödet och äfven säden, framlyser af hvarjehanda talesätt och sägner. Att kasta bort den allra minsta brödsmula anses af allmogen ännu i regel som en synd, och att, såsom flickan enligt sagan [2] gjorde, trampa på ett bröd innebure en den gröfsta hädelse och förbrytelse mot den högste. Ja, allenast det att ofrivilligt hafva nedtrampat ett enda sädesax — axet var i förbigående sagdt under hednatiden helgadt Freja-Frigg — var nog att beröfva den helige David, Västmanlands och Dalarnas apostel, så mycket af hans helighet, att solstrålarna, på hvilka han förut upphängt sina handskar, ej längre buro dem. [3] Föranledde detta brödets anseende å ena sidan from sparsamhet, gaf det dock också å andra sidan anledning till hvarjehanda vidskepelse. Så utskiftades under 1600-talet bröd, hvaröfver man läst, mellan äkta makar för att upphäfva missämja, [4] och från samma århundrade omnämner en annan författare att »ohyggligt svärjande på salt och bröd, med ena handen på altarboken och den andra på en sten» förekommit. [5] Grundad på brödets helgd var ock helt visst den form af den urgamla religiösa ceremoni, af oss i en föregående uppsats [6] nämd *smöjning*, hvilken bestod och består i att föra en sjuk, för att så bota honom, genom en stor genomhålig

---

[1] O. Montelius: *Midvintersolfest.* I *Midvinter.* Julblad 1893. Jönköping. S. 1, 2.

[2] Bearbetad efter gammal förebild af H. C. Andersen.

[3] O. Grau: *Beskrifning Öfwer Wästmanland.* Wästerås 1754. S. 367.

[4] L. F. Rääf: *Samlingar — — — till en beskrifning öfver Ydre härad i Östergöthland.* Linköping 1856. S. 138.

[5] S. Cavallin: *Lunds stifts herdaminne.* D. 1. Lund 1854. S. 80.

[6] E. Hammarstedt: *Om smöjning och därmed befryndade bruk.* I *Samfundet för Nordiska museets främjande 1891 och 1892.* Meddelanden, utgifna af A. Hazelius. Stockholm 1894. S. 34 o. f.

kaka. Detta smöjningsätt omtalas 1623 från Danmark [1] och förekom ännu 1893 i Småland. [2]

Af alt hembröd betraktades dock det till julen bakade såsom det förnämsta; och kunde vanligt bröd, sedan det signats, stifta enighet mellan dem, åt hvilka det utdelades, så var detta än mera förhållandet med julbröden. Bland dessa torde *julkusen*, såsom förekommande i mest hela Sverge, vara bäst bekant. Angående denna benämnings härledning och egentliga innebörd hafva meningarna varit stridiga. I svenska språket i vidsträkt bemärkelse finnes ett ord *kosse*, *kusse*, fornnordiska *kusi*, betydande tjurkalf och härledt af ordet ko. [3] Det är vid detta ord man enhälligast och väl äfven med största skäl anknutit namnet julkuse, hvilket altså skulle betyda julkalf; och borde brödet följaktligen till sin form ursprungligen hafva på ett mer eller mindre lyckadt sätt återgifvit en kalf, i hvilkens ställe det en gång i tiden bragts gudarne. Emellertid synas af våra fornhäfder att döma några hekatomboffer aldrig hafva förekommit hos våra förfäder, ja offer äfven af enstaka nötboskapsdjur tyckas hafva varit ganska sparsamma. De omnämnas dock någon gång såsom bragta åt alfernes drott och »världens herre» Frej, samt äfven åt alferne själfva. [4] Dess utom tyckes redan den omständigheten, att man här i Norden, i likhet med fornhinduerne, under bronsåldern omgaf den döde med en ox- eller kohud, [5] antyda, att äfven hos oss nötboskapen stått i något slags religiöst anseende, och detta bestyrkes äfven dels af myten om Ödhumbla, urkon, hvilken ännu synes lefva kvar i en och annan folksägen, dels af några få i våra fornskrifter inströdda uppgifter om kodyrkare, t. ex. konung Östen Bele i Sverge och konung Agvald i Norge, [6] dels slutligen af Tacitus' uppgift, att hos germanerne vid danska kusten jordgudinnan Nerthus' vagn drogs af kor. [7] Påpekas må i förbigående, att hos våra fjärran boende fränder

[1] K. Nyrop: *Kludetræet.* I *Dania.* Tidsskrift for folkemål og folkeminder. B. 1. H. 1. Kjöbenhavn 1890. S. 14.

[2] *Stockholms Dagblad* d. 20 dec. 1893.

[3] J. E. Rietz: *Svenskt dialekt-lexikon.* Lund 1867. S. 361.

[4] N. M. Petersen: *Nordisk Mytologi.* Öfversättn. Stockholm 1869. S. 80, 277.

[5] *Sveriges historia.* D. 1. Af O. Montelius. Stockholm 1888. S. 124, 126.

[6] N. M. Petersen: anf. arb. S. 54.

[7] Tacitus: *Germania.* Kap. 40.

hinduerne kon än i dag såsom sinnebild af jorden och helgad allmodern, Ma, hålles i stor vördnad likasom äfven tjuren, hvilken under namnet Nandi tillegnats Maha deva, den store guden (Shiva). Egendomlig är en uppgift från vårt eget land, grundad på helt ung iakttagelse, nämligen att ännu på 1840-talet Torskogs gamla offerkyrka i Dalsland utom från detta landskap äfven från Värmland och Bohuslän som offer erhöll hudar af slaktad hornboskap.[1] Med kunskapen om dessa förhållanden såsom stöd, torde omnämnandet af följande julsed vara nästan tillfyllestgörande för besvarandet af frågan om julkusens betydelse. I Bärgslagen brukades enligt en folklifsskildrares utsago ännu i början af innevarande århundrade ett slags stora julbullar, kallade *juloxar*, hvilka tilldelades hvar och en af husfolket. Anmärkas bör dess utom, att i samma ort det annorstädes å julbordet framsatta svinhufvudet, i Småland kalladt *julahös*, företrädde af en »ofantlig tjurhals», dock med en helkokt skinka vid sin sida.[2] Såsom julkusen nu ter sig, kan man dock icke i någon af de former, under hvilka han uppträder, urskilja någon likhet med en kalf, om man icke möjligen i de fyra utböjda krokarna skulle kunna tro sig skönja en antydan till ben (bild 6). Egendomlig för den öfver hans midt anbragta fogelbilden är den i bild 7 återgifna kusen från Uppland. Till denna fogelfigur likasom äfven till ett annat bröd, som i vissa orter också kallas kuse, men som tydligen bör skiljas från i det föregående omtalade julbröd, skola vi i det följande återkomma. Sannolikt är det om något slags julkuse Olaus Magnus yttrar sig, då han ommäler ett bröd af ett femårigt barns längd och omfång, hvilket utdelades under julen åt alla, äfven fullt obekanta (ignotissimis) personer.[3]

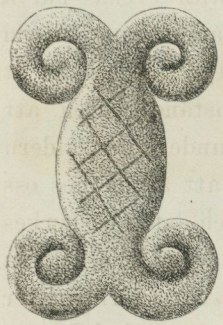

6. Julkuse
från Skirö socken i Småland.
$^1/_5$ af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.

[1] J. V. Broberg: *Bidrag från vår Folkmedicins Vidskepelser.* Stockholm 1878. S. 43.

[2] E. Bore: *Bärgsmanslif i början af 1800-talet.* Stockholm 1891. I *Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen och svenskt folklif.* B. V, 7. S. 17, 18.

[3] Olaus Magnus: *Historia de gentibvs septentrionalibvs.* Romæ MDLV. Lib. XIII. Cap. XVII.

Ett annat flerstädes förekommande julbröd är *julbocken*, hvilket genom sin benämning genast leder tanken på Tor, som färdades efter bockar. Detta bröd finnes i Lundins och Strindbergs arbete Gamla Stockholm återgifvet i träsnitt såsom en ganska trogen afbild af det åsyftade djuret.[1] En annan helt afvikande form är författaren bekant från östra Västmanland. Detta sistnämda, liksom de flesta andra här beskrifna julbullar, af vörtdeg bakade bröd liknar tvänne med de utåtbuktade sidorna förenade halfmånar eller är med andra ord till formen påminnande om ett X. Storleken är omkring trettio centimeter längsta tvärmått. Hvad bockens sammanhang med julen angår, behöfva vi väl knapt erinra om den vanliga och åldriga seden, att en person julaftonen med en afvigvänd mörk päls, horn och en hammare af trä (Tors sinnebild), utkläder sig till så kallad *julbock*, en gestalt, som mer än sannolikt, ehuru något förvandlad och hornlös, äfven går igen i den eljest tämligen afvita så kallade Judas, hvilken ledsagar de »tre vise män», när desse sjungande staffansvisan draga omkring i bygden med sin stjärnlykta Julbockar kallades också på åtskilliga orter ett slags af halm i bockskepnad bildade gestalter. Troligen har man vid bocken, utom det anseende han såsom ett åt Tor vigdt djur åtnjöt, med blicken riktad på det kommande året äfven fäst en bimening om ymnig fruktsamhet, åtminstone synes den rol bocken spelar inom det religiösa området hos åtskilliga andra folk gifva anledning till en dylik förmodan. Häraf i så fall delvis möjligen seden att göra bockar af julhalmen, vid hvilken redan i och för sig ett begrepp om fruktbarhetsbringande verkan var förbundet. Hvad bockens förhållande till Tor angår, torde det förtjäna i förbigående erinras om det egendomliga stället i Flatöboken, där Tor anklagas för att äta sina egna söner, under det Eddan

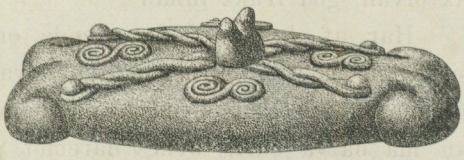

7. Julkuse
från Alsike socken i Uppland.
$^1/_6$ af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.

[1] C. Lundin och A. Strindberg: *Gamla Stockholm*. Stockholm 1880—1882. Fig. 25.

säger, att han spisar sina bockar.[1] Anmärkas bör, att Tor ännu på Adams af Bremen tid är den gud, som »makten hafver i vädret» (præsidet in aëre); och är det helt visst såsom himmelsgud i allmänhet och särskildt såsom herskare öfver vind och nederbörd han än i dag hos allmogen i vissa orter nämnes *gofar* eller *gobonden*, likasom det också är i denna egenskap åskans gud kommit i åtanke vid firandet af julen, hvilken någon gång till och med lär kallats Tors fest.[2] Äfven hos finska folk dyrkas åskans gud under olika namn såsom fruktbarhetens gifvare. Sålunda har man antecknad en i Livland ännu vid medlet af 1600-talet vid oxoffer till åskan, Picker, för god årsväxt använd bön, hvilken för sin ålderdomliga prägels skull här må i sammandragen öfversättning få ett rum. Bönen, hvilken lästes vid fest-ölets välsignande, lyder i korthet:

»Goda åska, vi offra dig en tvåhornad, fyraklöfvad oxe, bedjande dig för vår plöjning och sådd, att vår halm blir som koppar (brons?), vårt korn som guld. Gif såningsmännen fruktbar tid och mildt regn. Heliga åska, beskydda vår åker, att han bär god halm nedan, goda ax ofvan, god frukt innan!»[3]

Har af de i det föregående omtalade bröden åtminstone det sist nämda efter all sannolikhet varit helgadt den jorden befruktande luftens gud, hvad namn denne i skilda tider och landsdelar än må hafva burit, synes däremot påtagligen det nu följande, *julgalten*, ursprungligen hafva egnats jordens och särskildt den sädesbärande markens gudomlighet, ehuru äfven han senare blifvit en himmels- och solguds tillhörighet. Om den religiösa betydelse galten hade hos de germanska folken, finnas många vitnesbörd. Vi behöfva väl knappast erinra om Gullinbursti, den gullborstade galten, hvilken de underjordiske dvärgarne förfärdigat, och som förekommer än såsom tillhörande Frej, än Freja.[4] I det forngermanska kvädet om Beovulf omtalas hjälmar, prydda å hjälmkammen med en

[1] Se N. M. Petersen: anf. arb. S. 260.

[2] A. E. Holmberg: *Nordbon under hednatiden*. D. 2. Stockholm 1854. S. 625.

[3] Denna bön anföres utförligt efter en 1644 i Dorpt trykt bok i *Suomi*. Tidskrift i fosterländska ämnen 1849. Helsingfors 1850. S. 91.

[4] N. M. Petersen: anf. arb. S. 131, 132, 286.

galtfigur;[1] och å en bronsplåt från yngre järnåldern, funnen å Gotland, finnas krigare afbildade med slika hjälmprydnader.[2] Hjälmen nämdes af denna orsak också af skalderne *hildisvin*, *hildigöltr*, det är stridssvin, stridsgalt.[3] Att anledningen till denna sed att bära galtbilder i striden var den, att dessa betraktades såsom öfvernaturligt skyddande, upplyser redan den romerske historieskrifvaren Tacitus i sin bok om germanerne.[4] Belysande nordboarnes helighållande af galten särskildt vid julen är följande, som berättas i Hervars och Hedreks saga. I Danmark (Redgotaland) bodde en konung Hedrek, hvilken dyrkade guden Frej,[5] och åt honom lofvade den största galt han kunde påträffa. På julaftonen fördes denna galt inför konungen i hallen, och alla männen lade händerna öfver hans borst och aflade sina löften, ty ett dylikt djur ansågs så heligt, att alla eder i stora mål skulle svärjas därvid.[6] Af denna julgalt finna vi ännu en tydlig gengångare i den på månget julbord förekommande helstekta grisen med äpple i munnen, hvilken dock ofta fått gifva vika för ett stekt svinhufvud eller än oftare för blott skinka och fläsk i riklig tillgång. En annan ersättning för Frejs-(Freja-)galten är det bröd, hvilket här ofvan omnämdes. Hvad angår detta bröds utseende, är äfven detta likasom de förr beskrifna ganska omväxlande. I kopparstickshäftet till Rudbecks Atland[7] återges detta julbröd såsom ett liggande, ganska naturtroget afbildadt svin (bild 8). Lika verklighetshärmande förekommer julgaltsbrödet i Lundins och Strindbergs arbete om det gamla Stockholm, här till och med bärande ett äpple i munnen.[8] En vida mindre fulländad form synes dock Rietz afse, när han om detta slags bröd säger,

8. Julgrisbröd
från 1600-talet, efter
O. Rudbecks Atland.

[1] *Beovulf*. Sångerna 7 och 9.

[2] *Sveriges historia*. Anf. del. Fig. 337.

[3] *Antiqvarisk tidskrift för Sverige*. D. 8. S. 41.

[4] Se längre fram i denna uppsats!

[5] Vi följa här den gängse tolkningen. Anmärkningsvärdt är, att den egentliga urkunden lär ha läsarten Freja enligt A. E. Holmberg: anf. arb. D. 2. S. 625.

[6] A. U. Bååth: *Från vikingatiden*. Stockholm 1888. S. 154.

[7] O. Rudbeck: *Atland Eller Manheim*. Upsaliæ 1675—1702. Bildhäftet. Tab. 15. Fig. 69, 1.

[8] C. Lundin och A. Strindberg: anf. arb. och fig.

att julgalt är ett stort och aflångt bröd, som hela julhelgen ligger oskuret på bondens bord;[1] och såsom detta bröd ter sig i vissa orter, t. ex. i Småland, är det intet annat än namnet, som numera tillkännager, hvilken betydelse vid detta bakverk varit fäst. (Se bild 9.)[2] Äfven från utom Sverge liggande orter är julgaltsbrödet bekant, nämligen från Ösel och Estland. Bland där boende svenska befolkning är det nämligen sed, att husmodern lägger på julbordet en af fint mjöl bakad julgalt, nära en aln lång och försedd med tydliga ögon, nos, borst och svans. På denna tecknar hon sedan med krita ett ringkors — solens urgamla tecken — samt låter honom så ligga orörd öfver hela julen.[3] Mycket egendomligt är, att redan under första århundradet af vår tidräkning galten omnämnes såsom högeligen helig särskildt just för esterne (æstyi). De dyrka, säger Tacitus, en gudamoder och bära såsom tecken af denna dyrkan bilder af galtar. Dessa utgöra deras värn och skydd, och trygga de på gudinnan troende midt ibland fiendernes skara.[4] Slutligen må i detta sammanhang erinras om den i folktron och sägnen ännu förekommande *glosan*, som under julnatten uppenbarar sig, och åt hvilken man vid skörden kvarlämnar något litet säd såsom offer.[5]

9. Julgalt
från Skirö socken
i Småland.
1/5 af nat. storl.
Origin. i Nordiska
museet.

Af julbröd med djurnamn bör här slutligen nämnas *jultuppen*, hvilken åtminstone i en och annan ort förekommer. Sannolikt är det också denna fogel, som föreställes af den lilla figuren midt ofvanpå den här i det föregående afbildade kusen från Uppland. I Småland använder man för framställande af jultuppsbröd, likasom för

[1] J. E. Rietz: anf. arb. S. 297.

[2] I samma landskap synes dock julgaltsbrödet äfven hafva en julkusen liknande form. Se G. A. Aldén: *I Getapulien* (Stockholm 1883, s. 126), af hvilket arbete, s. 130, dess utom framgår, att annandag jul — Frejs dag — i Småland bakats ett slags »staffansbullar».

[3] O. Montelius: anf. upps. S. 2.

[4] Tacitus: anf. arb. Kap. 45.

[5] G. O. Hyltén-Cavallius: *Wärend och Wirdarne*. D. 1. Stockholm 1864. S. 240 o. f.

öfrigt där och äfven annanstädes för danandet af flere andra julbröd, ofta i trä skurna stämplar (bild 10), ett slags bakningsredskap, som i förbigående sagdt i andra mycket utarbetade och anspråksfulla former [1] under 1600-talet också förefunnos hos de så kallade högre ständen så väl här i Sverge som i Tyskland. Hvad tuppens religiösa betydelse beträffar, betraktades han, morgonens bebådare, hos oss åtminstone redan under den yngre järnåldern såsom en ljusets och eldens — man erinre sig det ännu brukade uttrycket att »sätta röd hane på taket» i betydelse antända ett hus — men äfven såsom en lifvets och uppståndelsens sinnebild, och ett religiöst anseende synes han af ålder ha innehaft äfven hos flere andra folk, ja redan i det gamla Assyrien tyckes man hafva tilldelat honom en dylik ära.[2] I det gamla afgudatemplet vid Leire på Sjælland offrades tuppar; likaså på 900-talet hos folket Rûs i Ryssland [3] och än i vår tid på de indiska halföarna [4] samt annanstädes i östra Asien. För tuppen såsom solens fogel och förebud — en tupp, Vidofner, sitter i världsträdets topp [5] — fly, när han låter sin stämma ljuda, genast mörkrets onda makter, gastar och spöken. »För tuppar röda springa de döda» lyder ett hos oss allmänt gängse ordspråk, en åsikt, som återfinnes redan i den åldriga religionsurkunden Avesta. [6] Också möter oss än i dag vid många hus denna fogels bild fäst i toppen på stången för väderflöjeln, hvilken ofta ännu bär det gamla namnet väderhane. Likaså skådas han ej sällan högst upp på den löfklädda

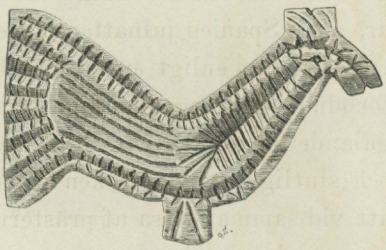

10. Brödstämpel
från Fämsjö socken i Småland.
1/3 af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.

[1] Se t. ex. LUNDINS och STRINDBERGS anf. arb. Fig. 27.

[2] A. H. LAYARD: *Discoveries in the ruins of Nineveh and Babylon.* London 1853. S. 538, 539.

[3] V. THOMSEN: *Ryska rikets grundläggning genom skandinaverna.* Öfversättn. Stockholm 1882. S. 42.

[4] *D. Campbells land-resa til Indien och Fra Paolinos da San Bartolomeo resor uti Indien.* Öfversättn. Stockholm 1801. S. 307.

[5] N. M. PETERSEN: anf. arb. S. 107.

[6] V. RYDBERG: *Undersökningar i germanisk mythologi.* D. 1. Göteborg 1886. S. 339.

majstången samt såsom så kallad kyrktupp i stället för korset eller solstjärnan på spetsen af kyrktornet eller klockstapeln.[1] Å ett slags i västra Sverge samt Norge förekommande järnljusstakar af ålderdomlig form förekommer mellan de vanligen två ljuspiporna regelbundet en tuppfigur, än gjord af järnplåt, än af trä; ja, tuppen finnes till och med stundom anbragt i toppen af ett slags smidda järngrafvårdar. Anmärkningsvärdt angående tuppens rol vid julfirandet är, att i Spanien julnatten hålles en mässa, *misa de gallo*, tuppmässan, med hvilken enligt en arabisk handskrift från 1100-talet varit fordom förbunden den egendomliga seden att, »därför att tuppen genom sitt galande förrådt Petrus' förnekelse för hans herre» (!), grymt pina tuppar och slutligen vrida nacken af dem. Vår sagesman upplyser äfven, dels att vid samma mässa af prästerne ett slags bröd, kallade *tortas de Maria*, utdelats, dels, något som hör närmare hit, att tuppen till för helt kort tid sedan var den af gammalt vanliga julsteken i hvarje spanskt hem.[2] Man kan väl omöjligt underlåta att i det nämda tupp-plågandet se ett rent hedniskt offerbruk, hvilket genom en mycket sökt förklaring sträfvat att bibehålla sig äfven under kristen tid. Till sist må ommälas, att på Allerseelentag (den 2 november), hvilken fest till sin innebörd och betydelse har icke obetydlig frändskap med julen, då de aflidnes andar återvända till jorden och besöka sina forna hem, i Ober-Bayern förekommer ett bröd i tuppform, kalladt *Hähnel*.[3]

Utom de dem hvar och en särskildt helgade och utmärkande offerdjuren hade gudarne stundom äfven andra sinnebilder och tecken, genom hvilkas anbringande på eller bildliga återgifvande i ett

[1] Värd uppmärksamhet är en å en runsten i Tibble socken i Uppland förekommande figur, som framställer en fogel — med största sannolikhet en tupp —, som bär ett kors på ryggen. Se R. Dybeck: *Sverikes runurkunder*. H. 1. Stockholm 1860. Pl. 4. Fig. 14. För besynnerlighetens skull må anföras följande. I P. Dijkmans *Antiquitates Ecclesiasticæ*, Stockholm 1703, s. 66 och följ. förklaras kyrktuppen vara »til påminnelse/ at så wäl lärare/ som åhörare skola wara i sin Christendoms öfning wakande/ såsom hanar». Den kristne skalden Prudentius på 300-talet har skrifvit en »hymnus ad galli cantum».

[2] M. Fun: *En jul i kastanjernas land*. I *Nya Dagligt Allehanda*. Julbladet 1893.

[3] *Verhandlungen der Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte 1893*. S. 279. Ett bröd i hjortgestalt, erinrande om Eddans solhjort, bakas äfven i samma trakt till nämda fest. — Om höns användning till invignings- och grafoffer se Sepp: *Die Religion der alten Deutschen*. München 1890. S. 289 o. f.

föremål detta antingen invigdes åt den eller den guden eller ock ställdes under hans beskydd. Dylika sinnebilder äro äfven påvisbara i åtskilliga julbrödsformer. I det föregående omnämdes helt hastigt i sammanhang med julkusen ett bröd, hvilket i somliga orter går under detta namn, men som tydligen bör därifrån skiljas. Detta bröd, hvilket i Småland kallas *gullvagn*, synes möjligen återfinnas i kopparstick i Rudbecks Atland,[1] ehuru där i så fall påtagligen missteckнadt (bild 11).[2] Granskar man detta bröd, sådant det här i bild 12 återgifves, något eftertänksammare, skall man lätt skönja i dess grundform det för i synnerhet de ariska folken såsom sinnebild af ljuset och lifvet, af alstrings- och rörelsekraften i det hela kännetecknande hakkorset, här i Norden kalladt torstecknet; detta kors, som återfinnes i Indiens tempel, å fynd från det forna Troja och Hellas likasom å föremål från järnåldern här i Norden och från nästan alla andra land, där ariska folk en gång nedslagit sina bopålar. Särskildt erinrar det ifrågavarande julbrödets buktiga gestalt, hvilken möjligen beror på tillverkningsämnets natur, om en del något urartade hakkorsformer, som tillhöra den senare järnåldern. Utom för sin daning är detta bröd äfven värdt uppmärksamhet för sin benämning gullvagn, hvilken gärna leder tanken på den gyllene vagn, å hvilken enligt flere folks forna föreställningsätt solguden färdades fram på sin bana i höjden. I Småland, hvarifrån namnet gullvagn[3] förskrifver sig, bakas det så benämda brödet af vörtdeg; men i Uppland, där det kallas kuse,

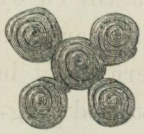

11. Julbröd från 1600-talet, efter O. Rudbecks Atland.

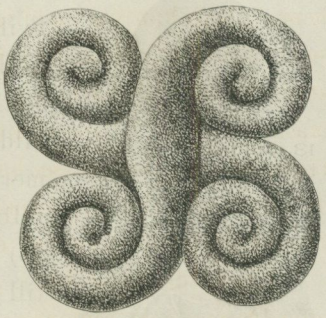

12. Gullvagn från Skirö socken i Småland. 1/5 af nat. storl. Origin. i Nordiska museet.

[1] Anf. del Fig. 69, 2.

[2] Svårigheten att baka ett sammanhängande bröd på det sätt den Rudbeckska figuren visar tyckes tala härför. Möjligen ter dock bilden i Atland en från hakkorsbrödet eller annat korsbröd härledd form.

[3] Meddeladt af fru Elise Vistrand på Tolja, Skirö socken, Småland.

beredes eller bereddes det, så vidt författaren är bekant, i senare tid af med saffran gulfärgad hvetdeg samt prydes med fem russin, hvilka fästas ett i midten af brödet och de fyra öfriga ett i medelpunkten af hvarje vindel. Möjligen kan denna sistnämda sed sammanhänga med det från Gotland kända bruket, att matmodern, därför att på altaret i kyrkan »ofta finnas fem små kors inhuggna (som skola beteckna Christi fem sår), insticker fem hål i det nybakade brödet».[1]

Utom detta hakkorsbröd gifvas äfven andra, hvilka synas visa till baka till en dyrkan af solen såsom fruktbarhetens och alstringens herre. Läsaren torde från det föregående erinra sig, att i Estland husmodern å det bröd, som kallas julgalt, med krita tecknar ett ringkors, ett med ring omgifvet kors, hvilket, såsom angifvits, är en solens sinnebild sedan uråldriga tider hos åtskilliga folk. I den skandinaviska Norden var detta ringkors, hvilket liknar ett fyraekrigt hjul, såsom gudstecken en föregångare till hakkorset, hvilket i sin tur efterträddes af det likarmade så kallade malteserkorset, och anträffas redan och ofta å fynd från bronsens tidehvarf. Denna bild af ett fyrekradt hjul synes återfinnas mer eller mindre tydlig i ett och annat svenskt julbröd. Ett sådant afbildas i Atland[2] (bild 13), och ringkorsets sinnebild tyckes äfven ligga till grund för en del vid julen brukliga stämpelkakor med ett likarmadt kors inom en ring. (Se bild 14.) Från Östergötland ommäler en författare äfven ett bröd, som sannolikt är att föra hit, nämligen ett slags julkakor, »å hvilka bildas ett kors af upphöjda prydnader».[3] Å många andra med stämpel formade bröd tyckas dess utom figurerna vara möjliga att återföra till en ursprunglig korsbild; så t. ex. dels de

13. Julbröd från 1600-talet, efter O. Rudbecks Atland.

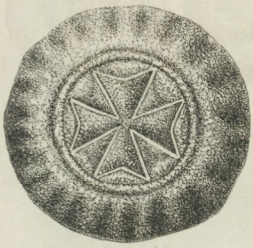

14. Stämpelkaka från Skirö socken i Småland. 1/3 af nat. storl. Origin. i Nordiska museet.

[1] P. A. Säve: *Kors på Gotland.* I *Svenska fornminnesföreningens tidskrift.* B. 2. H. 1. Stockholm 1873. S. 4.

[2] Anf. del. Fig. 69, 4.

[3] —th— (Mathilda Lönnberg): *Risingebygden för femtio år sedan.* I *Land och Folk* 1875. Stockholm 1875. S. 158.

med mer eller mindre invecklade stjärnor och rosetter prydda kakorna (jfr bild 15), dels äfven åtskilliga med andra förmodligen från början sinnebildliga tecken sirade bröd.[1] Ett med likarmadt kors tecknadt rundt bröd var det helt visst äfven, som de första kristna brukade vid sina kärleksmåltider[2] såsom en bild af honom, som för att begagna Paulinus' från Nola ord »är det sanna brödet».[3] I den grekisk-katolska kyrkan delas hostian ännu korsvis i fyra delar, och troligen var äfven det cirkelrunda bröd korstecknadt, som vid det heliga brödets eller Kristus' lekamens fest alt sedan 1300-talet äfven i de katolska kyrkorna i Norden förevisades inneslutet i monstransens halfmånformiga hållare för en andäktig menighet.

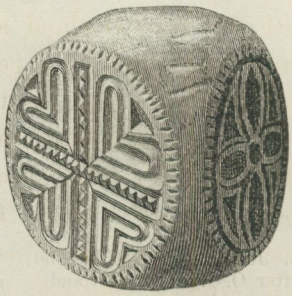

15. Brödstämpel
från Karlstorps socken i Småland.
1/3 af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.

De om ett fyraekrigt hjul erinrande bakverken leda lätt tanken till namnet på den fest, vid hvilken de brukas. Den mest gällande åsikten, att ordet jul ursprungligen är det samma som hjul, och att med detta namn en gång afsetts »solhjulet», till stöd för hvilket antagande man anfört till jämförelse de latinska orden *annus*, år, och *annulus*, ring, tyckes af det omnämda brödet, liksom äfven af runstafvarnas vanliga tecken, ett hjul, för julen, vinna bekräftelse. I förbigående må ommälas, att äfven i Indien vid den fest, Oxam, som i september firas för naturens förnyelse och det kommande årets gröda, hjulet, hvilket äfven eljest är en hinduisk religiös sinnebild, förekommer eller förekommit.[4]

[1] Figuren, som förekommer å den efter denna uppsats fogade bilden af en brödstämpel från Närke, synes sålunda innesluta ett slags korstecken, ehuru den ganska invecklade prydnaden väl egentligen låter återföra sig till det I. H. S.-monogram, som mer eller mindre stiliseradt ej sällan anträffas å af allmogen brukade smycken och andra föremål.

[2] Se t. ex. bilden i J. Centervall: *Romas kristna katakomber*. Stockholm 1881. S. 103. — F. W. Farrar: *Jesu lif*. Öfversättn. Stockholm 1878. S. 610.

[3] J. Centervall: anf. arb. S. 106.

[4] Fra Paolinos da San Bartolemeo anf. resa. S. 309.

Jämte det med ring omgifna och förenade korset brukas så väl ringen som det likarmade korset, båda åldriga guds- och solsinnebilder, äfven bakade ensamma såsom julbröd. Den förra är t. ex. bekant från Halland såsom utgörande det öfversta brödet på julkakshögen [1] samt fortlefver ej osannolikt äfven eljest, ehuru nu obestämbar, i en del ringformiga, till julen hörande bakverk. [2] Hvad det likarmade bakade korset beträffar, afbildar redan Rudbeck ett dylikt julbröd (bild 16). [3] Dess utom förekommer det ännu flerstädes; så t. ex. i Dalarna, där dock namnet *julkors* liksom äfven den troligen af latinska ordet *crux*, kors, bildade benämningen *julkrus* också tillägges julkusen eller ett honom liknande bröd. I Småland restes ej länge sedan ett af limpdeg bakadt kors (bild 17) invid den af andra julbröd bildade kakhögen å julbordet. [4] Hvad korsets sammanhang med julens firande enligt gammal sed angår, må som hastigast erinras om de kors af halm eller stickor, som i vissa orter då göras. Kanske böra dock alla dessa likasom äfven det sist omtalade brödet tillskrifvas ett katolskt inflytande, hvilket emellertid i detta fall helt visst haft rötter i hedniska bruk.

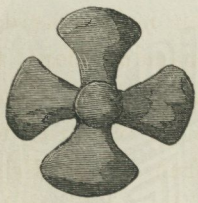

16. Julbröd från 1600-talet, efter O. Rudbecks Atland.

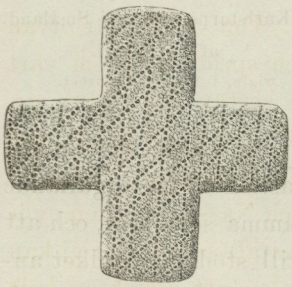

17. Julkors
från Villstads socken i Småland.
$^1/_8$ af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.

[1] M. Ysenius: *Iakttagelser öfver julens firande i södra Halland på 1860-talet.* I *Samfundet för Nordiska museets främjande 1888.* Meddelanden, utgifna af A. Hazelius. Stockholm 1890. S. 14.

[2] Ringen återfinnes sålunda ofta såsom randprydnad till den gammaldags cirkelrunda och platta julkakan, hvilken ej osannolikt äfven den innebär ett mycket enkelt soltecken, ja så enkelt, att dess egenskap af sinnebild till följd häraf med svårighet låter sig påvisa.

[3] O. Rudbeck: anf. arb. och del. Fig. 69, 3. En jämförelse mellan denna bild och ett af de heliga tecknen å bilden på sid. 211 i Layards här förut anf. arbete skall visa, huru i vidt skilda tider och land samma innebörd kläder sig i samma form.

[4] Meddeladt af M. Haraldsson i Vipperhult, Villstad socken, Småland.

Slutligen må här ett par julbröd i mänsklig gestalt kanske icke helt förbigås. Det ena framställer en kvinlig figur och förekommer rätt allmänt; dock, så vidt det är författaren bekant, utan uppgift om, hvem det egentligen skall föreställa. I Dalarna kallas det *jultutta* eller blott *tutta*, ett ord så till betydelse som härledning sammanfallande med skrifsvenskans docka. Möjligen motsvaras detta bröd i Småland af ett af Hyltén-Cavallius omnämdt sådant, som kallas *jungfru*, »en stor kringla, bakad till afbild af Jungfru Maria».[1] Vore det för djärft att, om så är fallet, påminna om »vår frus» föregångerska här i Norden, hon, som också kallades »frun» (Freja, Frigg), och som ännu ej förgätits af allmogen såsom den goda modern, *gomona*, enligt folkets uppfattning den gode faderns, *gofars* (Tors), maka? Jungfru Maria finnes någon gång afbildad äfven å de stora, förut omnämda kakstämplarna från 1600-talet. Det andra här ofvan åsyftade brödet, om hvars ursprunglighet och spridning inom vårt land vi dock icke kunna utförligare och med bestämdhet yttra oss, framställer tvänne mänskliga figurer, en manlig och en kvinlig, hand i hand. Den enda benämning å detta, som är oss bekant, är den i Lundins och Strindbergs bok[2] anförda »Nisse och Nasse», hvilken tydligen ej är tillämplig på ett bröd af denna gestalt och därför ej kan vara ursprunglig.[3] Då det icke ingår i vår plan att annat än helt flyktigt redogöra för de sinnebildliga bröd, som hos andra folk förekommit eller förekomma, må till sist blott i korthet här nämnas, att äfven hos våra anförvandter tyskarne vid jul, pingst och allhelgonadag åtskilliga egendomligt danade bakverk äro i bruk, hvilka man ansett visa till baka på ett hedniskt ursprung.[4]

[1] Anf. arb. D. 1. S. 239.

[2] Anf. arb. S. 40.

[3] Ännu julen 1894 såg förf. till och med i själfva Stockholm ej blott dessa tvänne sist omtalade julbröd, utan äfven julkusen, julkakan, jultuppen, julgrisen och julbocken, ett bevis på den trohet, med hvilken än i dag bruk iakttagas, som tillhöra den underbara fest, hvilken synes bevara spår af årtusenden gamla trosföreställningar.

[4] *Jahresbericht des Museumsvereins für das Fürstenthum Lüneburg 1887—1890.* S. 36 o. f. — *Verhandlungen der Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte 1893.* S. 279 o. f. — Sepp: anf. arb. S. 22; 280. M. fl.

Efter ofvanstående redogörelse för julbrödens former samt försök att tyda dessas sinnebildliga innebörd må här nedan omtalas några af de fornärfda seder, som med deras användning varit och delvis ännu äro förbundna. Öfver hela Norden tyckes hafva varit brukligt, att de egentliga julbröden skulle ligga orörda under hela julhelgen till *farängladagen* (trettondagen) å julbordet, hvilket i flere hänseenden synes hafva betraktats som ett slags husaltare. Man fäste sedan stort anseende och tro om en underbar kraft och verkan vid dessa bröd, hvilka sålunda stått framsatta såsom fägnad ej för husets medlemmar utan för dessas och husets skyddsandar, dödingarna eller i senare tid änglarna, hvilka denna tid gästade sina forna hem; ja, kanske till och med för själfva gudarne, hvilka äfven de synas enligt folktron då hafva besökt jorden och människors boningar. Sålunda vandrade under julnätterna Frigg omkring,[1] och äfven himlaguden Tor nedsteg då troligen från höjden till sin makas[2] sida. Däraf härleda sig sannolikt de ännu förekommande, nu dock mer eller mindre vangestaltade julskepnaderna julgumman och julbocken,[3] hvartill personer under julen utklädde sig till allmän förlustelse. Som sagdt, de för nämda högre makter framställda håfvorna ansågos genom beröringen med dessa hafva vunnit underbara egenskaper. Man erinre sig, att det, som gudar spisa, icke förtäres, utan oupphörligt förnyas; så t. ex. Tors bockar, Serimnergalten, Iduns äpplen. De offer af födoämnen, som tjänat gudarne till spis, kunde därför sedan vid offermåltiden, hvilken var ett slags hedningarnes sakrament, blifva människorna till en näring af underbart verkande beskaffenhet. Så också med julbröden, hvilka dess utom redan förut genom sin egenskap af gudomliga sinnebilder innehade en helig betydelse, så att det för den, som förtärde något af ett dylikt bröd, låg mycket nära till hands att anse, att han äfven samtidigt anammade något af den guds väsen, åt hvilken det ifrågavarande brödet var vigdt. Äfven de nu utdöda religionerna

[1] J. V. Broberg: anf. arb. S. 95.

[2] Enligt den svenska folktron.

[3] I östra Västmanland har julkäringen åtföljt ej julbocken, utan den stjärnsångarne ledsagande »Judas».

hade åtskilliga slika mer eller mindre dunkla läror, framkallade genom den för alla människor gemensamma åtrån att höja sig till de odödlige. Men julbrödet meddelade sin välsignelserika kraft icke blott åt människorna utan ock åt djuren, ja åt växtligheten. Redan på julaftonen var det allmän sed i vårt land, att husmodern gick ut i ladugården och med orden: »Det är jul nu, kossan min», eller något dylikt yttrande gaf hvar och en af boskapen litet bröd, likasom husfadern annandagen före staffansridten lät hästarna smaka julölet, hvilket — äfven det, på samma sätt som brödet redan under tillredningen signadt genom en korsning, som ej afgjordt behöfver vara af katolskt ursprung [1] — synes hafva stått i något slags högre anseende, kanske i någon mån jämförbart med den heliga somadryckens hos fornhinduerne. Man erinre sig konung Håkan godes lag, att hvar man skulle till julen hafva en mäle öl eller annars böta. [2] Ölkannan skulle ännu i senare tid under julnatten stå fyld med det så kallade *änglaölet* på julbordet. [3]

Det efter julen kvarblifna brödet nedgrofs i regeln i sädesbingen, tydligen af samma skäl som hos de gamle peruanerne den från solgudens majsfält skördade grödan fördelades i små mått till landets sädesmagasin, [4] nämligen för att bringa hell och välsignelse åt det öfriga förrådet. På detta sätt förvarades brödet, så vida ej särskilda behof påkallade dess hjälp, tills på våren plogen första gången sattes i jorden, då det dels förtärdes af husfadern och arbetshjonen samt af dragarna, dels, så vida något därvid blef öfver, krossadt inblandades i utsädet. [5] Stundom hände emellertid, att brödet äfven

[1] Se S. Sturleson: anf. arb. S. 91, 92, där en korsning åt Tor omtalas.

[2] S. Sturleson: anf. arb. S. 88. Man lägge äfven märke till sagan om Kvåse. Se t. ex. N. M. Petersen: anf. arb. S. 163 o. f.

[3] G. O. Hyltén-Cavallius: anf. arb. D. 1. S. 177.

[4] W. H. Prescott: anf. arb. S. 49.

[5] A. E. Holmberg: anf. arb. D. 2. S. 626. — M. Ysenius: anf. upps. S. 15. — D. K.: *Årsfesterna i ett Gotländskt bondhem.* I *Sverige.* Fosterländska bilder. Stockholm 1877—1878. S. 188. — O. Montelius: anf. upps. S. 2. M. fl. Belysande den öfvertro, som var förenad med sådden, är, att i Finland varit sed att låta ej blott utsädet utan till och med själfva såningsmannen före sådden genomgå pånyttfödelsen genom smöjning. Se J. W. Murman: *Några upplysningar om Finnarnes fordna vidskepliga bruk och trollkonster.* I *Suomi.* Tidskrift i fosterländska ämnen 1854. Helsingfors 1855. S. 299.

dess förinnan måste tillgripas för att utöfva sin öfvernaturliga verkan och fördrifva eller afböja sjukdom och krämpor. Så t. ex. föreskrifver ett gammalt recept, som författaren haft tillfälle att se, att »enär en koo har kalfwad, gifwes hänne strax in rogbröd af iulabröd». Hvad julbrödets fruktsamhetsbringande inflytande på växtligheten beträffar, må i sammanhang med hvad redan sagts omnämnas den tyrolska seden, att den kvinna, som knådat juldegen, med de efter baket ännu degiga armarna omfamnar fruktträden [1] samt det närbesläktade bruket i Småland att kring de samma strö smulorna från julbordet. [2] Huru höga och mäktiga egenskaper, man tillskref julbrödet, framgår slutligen och ej minst af den tyske skalden Arndts uppgift, att man här i Sverge, troligen då senast under Gustaf III:s krig, utdelat stycken däraf åt soldater, som drogo i fält. [3] Denna märkliga underrättelse kan möjligen sättas i förbindelse med följande. I sitt arbete om germanisk gudalära sammanställer vår djupsinnige forskare V. Rydberg en uppgift af Tertullianus om den persiske ljusguden Mitra med Sturlesons yttrande i Ynglingasagan, att Oden, när han utsände sina män i krig eller i annat ärende, plägade lägga sina händer på deras hufvud och gifva dem *bjannak*, [4] hvilket för de nordiska språken främmande ord den isländske språkforskaren G. Vigfusson ansett vara egentligen det samma som det skotska *bannock*, det gaeliska *banagh*, som betyda bröd. Enligt den nämde omkring år 200 lefvande kyrkofadern hade Mitra, hvilkens dyrkan under kejsardömet vunnit spridning äfven i det romerska riket, emedan han på förhand visste, att kristendomen skulle uppkomma, beslutit att gå den samma i förväg genom att bland annat införa välsignelse genom handpåläggning och i »sina mysterier en sed, som liknade brödets utdelande i nattvarden». [5]

Vi hafva i det föregående med de otillräckliga medel, som stått oss till buds, och hvilka vi hoppas skola för framtida forskningar

[1] R. Geete: *Julnattens lönligheter*. I *Julqvällen*. Stockholm 1893. S. 4.
[2] G. A. Aldén: anf. arb. S. 130.
[3] *E. M. Arndt's resa genom Sverige år 1804*. Öfversättn. D. 3. Carlstad 1808. S. 61.
[4] S. Sturleson: anf. arb. S. 8.
[5] V. Rydberg: anf. arb. D. 1. S. 70, 71.

ökas, sökt åtminstone till möjligaste sannolikhet bevisa, att våra nuvarande julbröd till sin innebörd och sitt egentliga väsen leda anor till baka bortom tiden för kristendomens införande i Norden, samt att de från början uppstått såsom ställföreträdare för blodiga offer, hvilkas enligt forna tiders tro välsignelsebringande verkan af dem tagits i arf och kanske äfven förkofrats. Ehuru i detta sammanhang en undersökning ej utan skäl kunde göras af de nämda blodiga gudagärderna, hvilka stundom, såsom vi veta, äfven hos våra förfäder urartade till människooffer — om ock, så vidt bekant, icke såsom hos många andra folk till en af religiös öfvertro föranledd kannibalism [1] — lämna vi dock för undvikande af för stor vidlyftighet denna å sido, likasom äfven en redogörelse för de öfvergångs- och förmedlingsformer af blodbemängda bröd, som mellan blodoffer och brödoffer å vissa håll förekommit. [2] Huru allmänmänsklig emellertid den åskådning var, som legat till grund för dessa bruk, visa de upprörande offersederna hos de forna invånarne i Mexiko, bland hvilka förtärandet af det blodbemängda brödet kanske tydligare än hos något folk visar sig hafva varit en sinnebildlig guda-anammelse, ett verkligt och regelbundet återkommande, hela folket förenande sakrament. Utgående från den religiösa kannibalismens åsikt, att man genom förtärande af en dödad människas kropp — särskildt af vissa delar däraf såsom hjärta och ögon — kan i sig upptaga den dödade personens framstående egenskaper, hade de nämligen kommit till den slutsatsen, att de på samma sätt genom att förtära en af människoblod och mjöl bakad afbild af sin förnämste gud, kunde blifva delaktiga af hans varelse. [3] Vi vända oss med afsky bort från själfva minnet af dessa vederstyggligheter, hvilkas andliga frändskap med andra brödoffer vi

[1] Till och med hos oss, och detta sorgligt att omtala i senaste tider, har dock härtill funnits en hemsk motsvarighet i bruket att åt fallandesjuka gifva blod af en af bödeln halshuggen att dricka.

[2] Se Sepp: *Die Religion der alten Deutschen* (München 1890, s. 140 o. f.), hvarmed må jämföras V. Rydberg: *Medeltidens magi.* Stockholm 1865. S. 39, 40. Man torde erinra sig de så kallade klassiska folkens sed att förena djuroffret med offer af mjöl.

[3] K. Bahnson: anf. arb. D. 1. S. 431, 432. — M. Müller: *Inledning till den jämförande religionsvetenskapen.* Öfversättn. Upsala 1874. S. 185. M. fl.

dock ej kunna förneka. Vi se i dem alla samma mänsklighetens sträfvan att på lekamlig väg i sig upptaga det högsta — att anamma gudars väsen — och måste än dennas omklädnad stundom förefalla oss krass, ja i här sist flyktigt omnämda skepnad rå och ohygglig, kunna vi dock näppeligen afhålla oss från att med en viss vördnad betrakta detta så att säga instinktliga famlande och trefvande i mörkret efter något högre.

Bild 18 (se nedan) återgifver en i Nordiska museets ego varande brödstämpel från Edsbergs socken i Närke. $^1/_2$ af nat. storl. Se not 1 å sid. 31.

EDVARD HAMMARSTEDT.

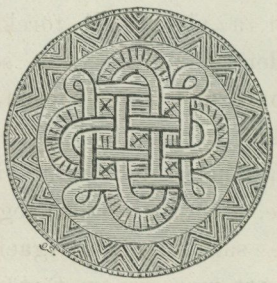

4.

Lapparnes renmärken.

Ett etnografiskt-juridiskt bidrag.

Ett genomgående drag hos alt äkta lapskt är en stark logik och lagbundenhet. Om än denna egenskap i juridisk mening på många håll numera visar sig snarare som vördnad för de gamla traditionela lagarna än såsom bokstaflig laglydnad, så finner man dock småningom, att äfven laglydnaden är starkt utpräglad hos kärnan af lapska *folket*. De få moderna språkforskare, som vetenskapligt och grundligt studerat lapska *språket*, prisa ock enstämmigt dess lika märkvärdiga som intressanta lagbundenhet. Så är det ock på det *etnografiska* området, ju mer man studerar dessa i början skenbart oviktiga och regellösa företeelser. Men »pittoreskmakeriet» hos tillfälliga författare och ytliga betraktare gör, att sådant mera sällan blir iakttaget eller ordentligt framhållet. Därtill kommer, att en mängd etnografiska förhållanden utplånas och bortblandas hos de lappar, som stå i lifligare beröring med bofasta. En fullt kompetent forskare skulle helt visst uti den vackra ornamentiken på deras snidade och skurna föremål, trots dess uppblandning med moderna element, finna en intressant estetisk kedja, hvars första länkar

tvifvels utan gå långt, långt mot öster. Lika eller än mera lagbundet utvecklade äro en mängd bruk af ren *praktisk* betydelse. Hit hör t. ex. *renmärkningen*. Hur viktig denna är för ett folk, hvars alt i allo renen är, och hvars hufvudsakliga egendom är så vidt kringströfvande, säger sig självt. Det är ock allom kändt, med hvilken beundransvärd skarpblick lappen ännu på långt håll särskiljer de olika renmärkena. Dessa bestå uti ett *system* af olika klipp och skåror i renens öron, och har detta tvifvels utan utvecklats från urminnes tider. Metoden har, om än groft, på många ställen upptagits äfven af de bofasta för får och dylik småboskap. Jag saknar ty värr full kännedom om en massa finesser i märkenas systematik, men har mångfaldiga gånger af lapparne hört, att sådana — af *dem* allmänt kända — finnas, hvarigenom t. ex. släktens, familjens, mannens, hustruns och barnens märken naturligt utveckla sig genom vissa grundformers olika kombination. Därvid har, såsom synes, hvarje form af skåror sitt särskilda namn. Att en lapp t. ex. genom arf kan vara egare till flere fullt individuela märken, är ock att taga i betraktande. Såsom exempel afbildas här nedan några sådana enligt afklipp, gjorda 1886. I stället för att *rita* märket, brukar nämligen lappen alltid klippa eller skära det samma i papper eller näfver, hvarvid ena halfvan betecknar det högra, andra det vänstra örat. Numera skall på grund af särskild lag hvarje lappman låta hos domaren i tingslaget inregistrera sitt eller sina renmärken.

För ett par år sedan visade jag nedanstående renmärken för den bekante isländaren, geologen T. Thoroddsen, som mycket frapperades af själfva sakens likhet med hans landsmäns sätt att märka *sina* renar — *fåren*. Äfven de ha olika formade snitt och en utvecklad terminologi. Det kunde vara af intresse att höra, huru andra nomadiserande eller snarlika folk pläga göra.

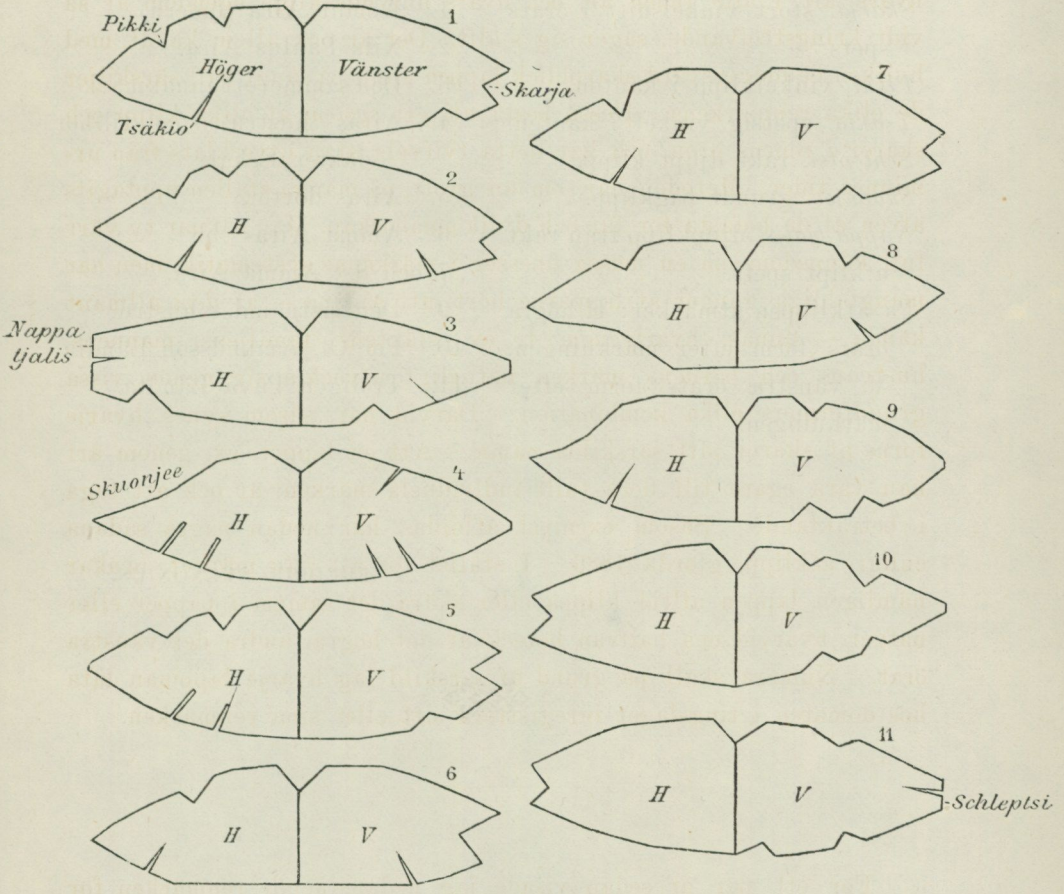

19. Prof på renmärken

från Lule lappmark.

Afklippen, hvilka äro gjorda af lappmannen Per Ol. Amundsson Ländta, förvaras i Nordiska museet.

Terminologi.

Skarja, stort vinkelsnitt i örats spets.
Pikki, vinkelklipp i kanten.
Tsäkio, spetsig vinkel i kanten.
Schleptsi, rakt djupt klipp.
Skuonjee, grundt bågklipp.
Nappa-tjalis, djupklipp från rakt afklipt spets.
På afklippen utmärker: H högra örats form efter märkningen. V vänstra örats form efter märkningen.

Motstående märken tillhöra:

1. Abmut Aira (fadern).
2. Nils Paulus Aira.
3. Den samme (ett annat märke).
4. Airas hustru, som tillhör släkten Sékal.
5. Airas dotter.
6. Amma Airas son.

7 och 8. Amma Aira.

9. Den sistnämdes hustru.
10. Per Ol. Amundsson Ländta.
11. Troligen Pava Ländta.

FREDRIK SVENONIUS.

5.

Anteckningar
om seder och bruk, sägner och vidskepelse
i Villstads socken, Västbo härad, i Småland
under 1700-talet.

Jag har ända sedan mina tidiga barndomsår gärna lyssnat till de gamles berättelser om forntida seder och bruk och, så långt förhållandena medgifvit, forskat efter alt i min hembygd, som kunnat finnas kvar af gamla minnen, belysande byggnadsväsen, handslöjd, näringar och dylikt. Och mycket har jag fått höra af gamla trovärdiga personer, hvilka nu till stor del äro borta och med dem minnet af mycket, som i en framtid kunde vara af intresse. Tillfället att muntligen erhålla uppgifter om flydda tider och gångna släkter, huru den gamle svenske dannemannens hem såg ut, huru han arbetade för sig och sin familj, blir med hvar dag alt mindre och mindre, och till sist finnes ingen, som minnes, huru far och farfar lefde sin värld.

Därföre har jag på fleres uppmaning beslutit att anteckna, hvad jag sålunda hört och iakttagit, ty annars blir det glömdt. Att börja med vill jag berätta, huru mitt fädernehem, Vipperhult, såg ut vid medlet af 1700-talet. I gården bodde vid nämda tid två bönder, tämligen rika och väl ansedda i socknen. Deras stugor, som hade sina gaflar mot öster och väster, lågo hörnvis intill hvar andra och så tätt, att det ej var mer än 8 alnar dem emellan. Båda stugorna voro ryggåsstugor med hvar sitt loft vid västra gafveln. Hustomten

var som vanligt en låg plats eller däld, som här mot norr begränsades af ett bärg. Den af stugorna, som tillhörde mina förfäder, hade ett efter den tiden prydligt och inbjudande yttre. Vid förstugudörren lågo fem ohuggna, men af naturen släta stenar till trappsteg och däröfver en stor häll, på hvilken *tvesten* [1] var uppförd. Denna var på gafveln igenforad [2] med bräder och försedd med ett hål eller en glugg, som insläpte ljuset. På båda sidor fans en ingång med några trappsteg att gå uppför in i tvesten och i förstugan. Då man kom in i förstugan, hvilken alltid bestod af ett litet fyrkantigt rum med ett par halfdörrar till ytterdörr, hade man framför sig *melladörren*, som ledde till köket, samt på sidan *stugdörren*, genom hvilken man kom in i dagligstugan. Under söknen använde man emellertid sällan ingången genom tvesten och förstugan, utan då brukade man gå genom en dörr på husets baksida, som ledde till köket, och igenom detta in i dagligrummet. Från dagligstugan kom man genom tvänne dörrar å framgafveln in i *framkamrarna*, af hvilka den ena därjämte på gafvelväggen hade en utgång åt gårdsplanen. I somliga stugor fans endast en dörr å framgafveln, hvilken ledde till den ena af framkamrarna, som genom en dörr stod i förbindelse med den andra.

Till stugans inredning hörde ett stort bord med afrundade fällskifvor och skåp undertill, hvilket hade sin plats emellan framkammardörrarna. I en del stugor fans en klumpig *tavla* eller *långbänk* på fyra ben, som stod utmed bordets ena långsida, men här ersattes hon af några tunga stolar af bok med sittbräden af fur. Stolarna gjordes för det mesta af ek; men här synes bokträdet hafva haft företrädet. I stugan funnos därjämte tvänne bänkar, en vid hvardera långväggen, med steg af bok, hvilka bänkar användes dels som sittplatser och dels som nattläger för barn och tjänstefolk. Bänkarnas *sköltar* [3] voro sirade med skärningar och krummelurer. Vidare hade man två *innebygda sängar*, af hvilka den ena stod vid dörren från förstugan och den andra vid sidan af ena framkammarens dörr. Sängarna voro väl arbetade, med små dörrar, som gingo på krokar

[1] *tvest*, utbygge vid förstudörren.
[2] *igenforad*, klädd.
[3] *skölt*, skylt, framsida.

och kunde stängas efter behag, när man lade sig eller steg upp. Sängarnas mot stugan vända gafvel utgjordes af ett skåp, *sängaskåpet*, hvilket liksom sängarna i sin helhet nådde till stugans tak och upptill hade en liten krans och hylla, å hvilken man rest ett dussin tenntallrikar, flata och djupa om hvar andra. Båda sängarna voro väggfasta, så att stugans timmervägg bildade ena långsidan åt dem. Sängbottnen utgjordes af handskrädda bräder, som kallades *stockar*, och som hvilade på ett par trinda granstörar, hvilka med ena änden voro indrifna i hål i väggen och med den andra i sängens åt stugan vända sida. På stockarna lades råghalm, *sängahalmen*, och däröfver ett *klutatäcke*, väfdt med linnetrasor till inslag eller väft. I hörnet vid andra kammardörren stod *vråskåpet*. På framgafveln satt *gavelhyllan* öfver båda framkammardörrarna. Hon pryddes med fyra stora tennfat, två djupa och två flata, fem silfvertumlare, en »silfstopare», ett tennstop, ett mindre »brutet» fotastop, en »bruten» tennskål och ljusstakar af malm och mässing. Härtill kommo slutligen några rosiga porslinstallrikar, som stodo uppställda bland de öfriga kärlen. Sålunda utstyrd var gafvelhyllan stugans förnämsta prydnad, åtminstone i hvardagslag, då de granna bonaderna ej voro uppspinnade. På stugans motsatta gafvel fans äfven en hylla, och å den samma stod en del mindre kopparkärl, små skålar o. dyl., men de stora kopparkittlarna prydde köket eller stodo på loftet.

Stugan erhöll sin belysning från två små väggfönster med små i bly infattade rutor, hvilka insläpte en mycket sparsam dager. Takfönster synes här kommit »ur moden».

Då man kom in i dagligstugan från köket, låg spisen på höger hand i den vinkel, som bildades af stugans långvägg och köksväggen. Han bestod af eldstaden, som hade en låg rymlig spishäll, och bakugnen med sin grufva. Denna senare var en fyrkantig nischformig eldstad, belägen utanför ugnen och något högre än den egentliga stugspisen, som äfven kallades *fyren*. Köksspis fans äfven och begagnades ofta vid bränvinsbränning och bryggning.

Loftet vid andra stuggafveln hade två våningar, hvardera med ett rum. Öfverrummet utgjorde under sommartiden sofrum för främmadt folk. Här hängde husfolkets helgdagskläder; här stodo några

klädkistor och skrin, och här var husets stora förråd af sängkläder upptrafvadt. I loftets nedre våning stodo sädesbingar och mjölkar och på hyllor kring väggarna urgamla träkannor, ölstånkor och byttor.

Nu vill jag nämna något om det arbete, som nedlagts på stugan, då hon uppfördes.

Syllarna voro som vanligt af ek, ungefär två alnar breda — i den tiden funnos stora träd — men de öfriga timmerträden voro af mogen fur, i en del stugor så breda, att tre stockar öfver hvar andra utgjorde deras vägghöjd. I Norra Släthult bodde på 1760-talet en herreman i en ryggåsstuga, som med de breda eksyllarna ej hade mer än tre omlag timmer. I Krufvebo fans en dylik stuga, som var bygd af trindtimmer, d. v. s. oskrädda stockar. Ofta klöfvos stockarna i två *klovar* eller halfvor, som sedan bilades eller skräddes och hyflades på den sida, som skulle vetta in åt stugan. Läktet, som utgjorde stugans innantak eller panel, liksom alla bräder till golf och forning voro arbetade för hand med ovanligt långhalsade yxor — vattensågar funnos nämligen ej ännu här på orten; det var ett drygt arbete då för tiden att få sig bräder. Sedan stugan var täkt med läktet, som hvilade på rygg- och sidåsarna, pålades björknäfver och däröfver ett lager af torf. På takets båda sidor lades till sist ett kors, utskuret af torf, till skydd för onda makter, som eljest kunde skada huset.

Nu är i korthet nämdt, huru stugan såg ut, huru hon bygdes, huru man tillagade sitt timmer och sina bräder, och huru man ref näfver af björkstammen till tak. Jag vill äfven nämna något om hennes omgifning. På stugans västersida och litet svängande mot öster låg humlegården, som under sommaren inneslöt stugan i sin frodiga grönska. Ett litet stycke nedom stugan på södra sidan låg brunnen, nätt två alnar djup och invändigt klädd med stenhällar. På samma sida hade man planterat en lönn, som nu öfverskyggade hela stugan med sina väldiga grenar och gjorde henne så mörk invändigt, att kvinnfolken ej ens på högsommaren kunde inomhus företaga något finare arbete, utan måste gå ut på gården under den stora lönnen med sitt arbete.

Folkets hufvudnäring jämte jordbruk och kreatursafvel var beckbränning och smide. I Vipperhult voro båda åboarne smeder och hade hvar sin smedja, stående emot hvar andra. Min stamfader hade i en bäck därjämte en räckhammare, hvaraf ännu synes en vall och damfäste, och bäcken kallas Hammebäcken. Det vanliga smidet utgjordes af ärjkroksbillar, spadar, hackor och liar, som till största delen afsattes i Halland. Becket såldes mest i Varberg och användes till beckning af skepp. Vid denna tid funnos utom landsvägen knapt några farbara vägar; de kunde åtminstone icke köras annat än med *bult-* eller *träakslavagnar* och rätt och nätt det. Om sommaren red man vanligen, och klöfjade sina varor på hästryggen, då man skulle långväga med dem. Den ofvannämde smeden, som egde räckhammaren, berättas hafva haft en åsna, å hvilkens rygg han forslade sitt smide, och detta gick så till, att smidet lades i en väska, som äfven kunde användas till sadel, och lastades på åsneryggen. Själf fick han gående leda henne till afsättningsorten för sina varor. Vintertiden nytjade man allmänt ett slags vanligen oskodda slädar.

Ladugårdsafkastningen, mest smör, såldes i Göteborg och klöfjades på sätt som förut nämts, till dess man fick häradsväg genom Elfsborgs län, hvarefter man började nytja ett slags kärror. En bonde, Måns i Ma, handlade mycket med kött i Göteborg; han slaktade får, getter och bockar, körde köttet på sin kärra till staden, fick bra betaldt för sina getabockar och lär genom denna handel blifvit en rik man. För humle, som planterades allmänt — det fans ingen åbo, som ej hade humlegård — var god afsättning i hallandstäderna. Tobak planterades till husbehof på åtskilliga ställen. Bladen torkades och skuros till röktobak; somliga virade dem till tuggtobak. Tobaksrökandet var mycket allmänt bland de gamle västbogubbarne, som sögo sin rök ur en liten lerpipa. För en del hade tobaksrökandet blifvit en sådan vana, att de ej ens, då de stodo på logen och tröskade, kunde umbära sin kära pipa. Hände det, att de spilde »varme» i halmen, var det bara att göra ett trampande med foten, och så var faran den gången öfver. Något senare i tiden hittade

man på att göra en liten snuskvarn, på hvilken man malde tobaken till *snusesnus;* däremot fans ingen, åtminstone i Villstads socken, som kunde tillverka något fint *matsnus.* Att lägga snus i munnen ansågs för ett farligt gift.

Men nu skall i korthet nämnas, huru de gamle på sin tid skötte och bärgade sin åker och äng samt brände sin skog med svedjande.

Det är alldeles förunderligt, att de kunde bruka sin jord så väl, som de gjorde, med så dåliga redskap, som stodo till buds. En bonde, huru förmögen han än var, egde nämligen af körredskap för sitt åkerbruk ej mer än en ärjkrok med slå och mylle af trä — man var på den tiden mycket sparsam med järnet — samt en harf. Denna var äfven af trä, med pinnar gjorda af granspön, som voro upptagna med roten, så att man fick en knapp på hvarje pinne. Dessa pinnar instuckos sedan löst i *harfbränderna* [1], och så var harfven färdig. Hon begagnades så väl för igenharfvande af fårorna och slätande af åkern som för nedmyllning af den nyutsådda säden. Men med ärjkroken reddes åkern väl för ogräs, ty när ett par stora oxar spändes för, sattes kroken tämligen djupt i jorden. När åkern skulle, som det heter, »ligga i fåror» öfver vintern, uppkördes alltid några fåror i kors tvärs öfver honom: han var då *korsård.* Åkern gödslades bra, ty man hade ej så mycken åker då som nu. Åkrarna voro små och smala med *rumpor,* som kringringade stora rör och ängsbitar. Många af nutidens åkrar hafva uppkommit genom hopläggning af flere sådana smååkrar med sina renar och rör, bevuxna af gamla asketräd, lindar och hasselbuskar.

Då åkrarna i forna tider odlades, hackades de upp med en *hammehacka* [2], och stenen, som uppbröts, samlades i rör på åkern, hvilka sedan blefvo liggande, ty ingen tordes ändra detta. Stora stenar, som ej kunde brytas upp med hackan, fingo ligga kvar i åkern, och dem ville ingen sedan röra. De kunde ligga i åkern så väl som på renen, tykte man, och om någon af en gammal bondes söner ville stenbryta en gammal åker, kunde fadern svara: »Stenarna hafva legat där före min tid och sedan fars och farfars tid, och där-

[1] *harfbränner*, träslåar, i hvilka harfpinnarna sitta inborrade.
[2] *hammehacka*, hammarhacka.

för skola de ligga där efter mig.» Det hände sig på ett ställe, att då husfadern var borta, började sönerne i huset, hvilka voro så gamla, att de kunde det, stenbryta en gammal åker. Bäst de voro sysselsatta härmed och hade brutit upp några stenar, hvilka de trillat på renen — åkern hälde, så att stenarna trillade lätt utför hällningen — kom fadern igen och blef mycket förargad öfver deras arbete. »Om I ändå inte trillat stenarna på renen, skulle jag häft dem till baka i sina hålor; där hafva de legat före min tid, och dem haden I inte behöft röra, ty det är inte gohälligt[1] att bryta sten i en så gammal åker.»

När en liten fogel, som kallas »säajöken», om våren hördes skrika »fik, fik, fik», var tiden inne att så. Kornet såddes dock ej, förr än de så kallade »gula kornrosorna» voro utslagna. Blef det ej för sen vår, borde kålfrö, ärter och bönor komma i jorden den 1 maj. Sedan *våren*[2] var gjord, började arbetet med att *gära*[3] och laga gärdesgårdarna kring inegorna. Omkring skogarna hölls intet stängsel, ty de lågo till sammans och betades samfäldt, och kreaturen voro vanda att gå hem om kvällarna, då de fingo litet löf och *luk*[4] ur åkrarna, och då korna mjölkades. Ungnöten däremot fingo ligga i skogarna om nätterna sommaren öfver och hade sin frihet, så att de kunde drifva långt bort till andra gårdar och byar. På hösten blef det därför mycket gående och letande, då ungnöten skulle flyttas på inegorna i *håfbet* eller höstbete.

Då gärdesgårdarna voro iståndsatta, vidtog arbetet med att hugga *svedjedunge*[5]. Buskarna höggos med *buskakniven*, ett enäggadt knifformigt huggredskap med hakformig inåtböjd spets, och de stora träden med yxan. En bonde, som gärna gick med bössan, sade till sin son: »La me sa hajre[6], att du sköter bössa å buskakniven, så får du din näring å bärjning.»

[1] *gohälligt*, lyckosamt.

[2] *våren*, sådden.

[3] *gära*, gärda.

[4] *luk*, ogräs.

[5] *svedjedunge*, svedjeland.

[6] *hajre, here*, gosse.

Sedan svedjan var huggen, skulle träd och buskar ligga ett år obrända; så brändes hon på sensommaren året därefter samt röjdes, inhägnades och såddes med vinterråg, som nedmyllades i jorden med en kratta af trä.

Slåttern eller höbärgningen började vanligen den 10 juli, »då Kanutus» eller »Kanut» enligt ett gammalt rim »kör bonden med lien ut». Slåttern varade då dubbelt så länge som nu för tiden, ty de gamle voro så noga om höstråna och slogo så hårdt, att det ej fick synas så mycket som en nagel af *horsafiblebladen*[1], sedan ängen var slagen. För en del bönder varade slåttern, sedan skörden hade börjat; och då slogo de på morgonen, så länge gräset var daggigt, och sedan hade man att gå på åkern och skära. Efter afslutad slåtter höll man somligstädes slåtteröl med riklig undfägnad och *lekstuga* eller dansnöje, då man fick taga en sväng och roa sig med lekar efter den tidens sed.

Skördetiden var för bonden den brådaste på hela året, ty all säden skulle skäras med en liten kort skära, och för öfrigt voro åboarne inom gård och grannhällen *i käck*[2] mot hvar andra, om hvem som först skulle få sina tegar skurna. Det hände på ett ställe, att bönderne en lördagskväll höllo på att skära så länge, att de fingo hafva en del att *jusa*[3] med torrvedstickor, för att skörden skulle hinna afslutas före söndagen. Den första neken skulle far eller mor skära, för att arbetet skulle gå ledigt undan och skörden blifva gohällig. Då skörden var afslutad, lades alltid skärorna på det stora matbordet eller det så kallade julabordet, för att det skulle blifva *dröjd*[4] med säden och bra gröda till nästa år.

Jag har i korthet omtalat, huru de gamle brukade sina gårdar; nu vill jag till sist nämna något om de stora förändringar inom socknen, som skett sedan 1700-talet. De gamla byarna voro då icke storskiftade, utan åkrar och ängsbitar, som tillhörde olika egare,

[1] Arnica montana.
[2] *i käck*, på kif, i kapp.
[3] *jusa*, lysa.
[4] *dröjd*, drygsel.

voro så spridda, att den ene åboen kunde hafva sin åker eller äng i den andres gärde; ja en del bönder hade sina ängar och jordbitar *år omskifte*, så att hvad den ene åboen brukade ett år, skulle den andre få ett annat. Genom landtmäterierna har detta ändrats, så att nu har hvar och en sitt, mestadels i en hel skift, och de gamla gårdarna, där husen lågo så tätt till hopa, att det knapt stod till att köra emellan dem, hafva utflyttats och bebygts med nya åbyggnader, ljusare och gladare än förr. Däremot hade de gamle mycket bättre och värderikare lösegendom än vi. Mången hemarbetad god sak, som prydde de gamles hem, har fått lämna rum för en del värdelöst kram, som påtrugats bondgummorna af kringvandrande krämare och schackerjudar, kanske i utbyte mot farmors gamla löfvaspänne eller dalakedja eller tösernas hårflätor.

På 1770-talet fick Villstads socken sin första vattensåg, hvilken uppfördes vid Ryds ängar i en liten å, som kallas Lillån, och vid denna tid började man mura källare, ej för potatis, ty om dem visste man i denna bygd ännu intet; men en källare var om sommaren i många fall bra att hafva, och under vintern utgjorde han förvaringsrum för kål, rofvor med flere rotväxter.

Enligt de gamles berättelser har det funnits troll på flere ställen inom socknen. I medlet af 1700-talet bodde en bonde i Ma, som hette Måns Jönsson, och honom besökte de ofta. En gång hände sig, att en trollfru kom in i stugan till Måns och bad att få låna ett såll, ty hon skulle sålla gryn till julen. Någon tid därefter bar hon igen sållet och tackade för lånet, och på julaftonsmorgonen kom hon in till Måns med ett stort fat gryngröt, fint kryddad med stött kanel, som var strödd i små underliga streck och rutor, och sade: »Var du inte rädd, Måns, för att äta gröten, för du har själf släpt till honom.» Måns åt och tykte, att han var god och smakade

väl. En annan gång kom samma fru till Måns och bad att få låna malt; hon väntade främmadt och skulle brygga. När hon sedan skulle betala maltet, kom hon bärande en stor tunna full med öl och lämnade åt Måns. Han blef förstås rent af förvånad öfver den stora tunnan och tykte, att det var alldeles omöjligt att få henne genom dörren; men trollet lofvade skaffa hjälp, och då kom där fram en hop små pysslingar, som lyfte stugan i knutarna, så att tunnan kunde tagas in under syllarna.

Måns hade alltid god tur och trefnad med sina kreatur och förlorade aldrig ett enda får eller lam; men så ledde han hvarje skärtorsdagsmorgon ett svart lam till ett bärg nära sin gård, i hvilket trollen bodde, och band det där. Om han sedan gick till stället, där lammet bundits, så var det borta. Det berättas äfven, att Måns alltid hade hvita får, men hvarje år fick han ett svart lam till trollen.

Samme Måns hade två söner. De gingo en gång tidigt en morgon på skytteri för att lyas [1] efter tjäderspel. När de kommo in åt skogen, steg den ene upp på en liten bärgknalle för att taga reda på, hvar tjädertupparna höllo till. Då fick han höra, att det plaskade utmed bärget i ett litet kärr, och när han såg ned, stod skogsfrun där och tvättade sig. Hon varsade [2] ej drängen, som stod på bärget öfver henne och såg henne på ryggen, som var urhålkad som en ränna, passande att stödja emot träd; men drängen blef så förskräkt, att han sprang hem och var från den dagen underlig och dyster till sinnes, så länge han lefde.

Äfven Måns hustru, som hette Agneta, blef, innan hon dog, yr och rent som förtrollad, och härtill var Måns själf skulden. Han stod en gång på en marknad och skulle sälja ett par oxar, hvilka han rosade alldeles öfver höfvan och sade: »Om det inte är sant, hvad jag säger, så må käringa va gäla [3], när jag kommer hem.» Och så blef det. Hon var galen och rent förvildad, och så blef hon i all sin tid. De hade mot slutet präster till henne; men det blef

[1] *lyas*, lyssna.
[2] *varsade*, varsnade.
[3] *gäla*, fem. form af adj. *gälen*, galen.

ej bättre med henne för det. Hon visste, att prästen var på egorna, innan hon sett honom, och brukade då säga: »Nu kommer den svarte skammen.» En präst i Burseryd tillkallades äfven, men när han kom, sade käringen: »Hvad vill du, svarte skam? Du stal ett trådnystan, när du gick i skolan.» Prästen svarade: »Det behöfver du icke bry dig om; det gjorde jag i min stora tvång, och för det har jag för länge sedan fått förlåtelse af Gud.»

I ett bärg nära Hökabärget bodde långt före denna tid en trollgubbe, som kallades Hutte på Hökabärget, och som ofta visade sig för folket där omkring. En gång kom han till Ilabäck och frågade efter mannen i huset. Hustrun, som nyligen kärnat, stod och tvättade smör. Då Hutte bad om litet dricka, frågade hon, om han ville dricka kärnmjölk, om hon blandade med vatten. Han bad då, att hon skulle slå mjölken i en vattenså, som stod nära full med vatten; och det gjorde hon. Då tog Hutte såen emellan händerna, satte honom för munnen och tömde honom.

Nära Karshults sjö finnes ett bärg, som kallas Silfverbärget, och där bodde en bärgfru, som hördes säga: »Jag är ej rik, men gån till min syster Sala, hon är rikare.» Samma fru var det, som troddes hafva stjälpt båten, då prästen Magnus Beth och Magnus Comerus samt en bonde den 30 okt. 1712 drunknade. På Isbärga skog finnes ett stort bärg, kalladt Heliås, i hvilket för lång tid sedan bodde bärgatroll, men som flyttade, emedan de ej kunde tåla Villstads kyrkklockor. En bonde i Isbärga träffade en gång ett troll, som sade: »Förr bodde jag på Heliås, och där hade jag både roligt och godt; men sedan de förbannade bjällrorna kommo till Villstad, kunde jag ej vara där längre, utan måste flytta.»

Man trodde allmänt, att åskan slog efter trollen, och att man själf lätt kunde råka illa ut, om man, när åskan gick, kom i närheten, där troll höllo till. Särskildt farligt var det att, när det åskade, bära på sig en tom knifslida eller nyckelpipa, ty trollen kunde krypa där in, och bäraren då blifva slagen. En gång var det en gumma, som såg åskan slå ned vid ett bärg, som kallas Götåsabärget, och då trillade där liksom ett raggnystan framför åskpilen under ömkligt skrik och jämrande: det var ett troll, som blifvit slaget.

Om skogsfrun, som den tiden ofta visade sig i skogarna, finnas åtskilliga berättelser, som gått i arf från far och farfar. Ofta hände det, att hon förvillade jägare och annat folk, som vistades i skogarna, så att de ej, huru väl de eljest kände till markerna, hade reda på, hvar de voro, eller kunde finna sig till rätta; och då skrattade hon så hemskt, så det brakade i hvart endaste träd. Det enda sätt, som fans att reda sig, var att vränga mössa och tröja, ty sedan hade skogsfrun ingen makt längre. Så skedde med en jägare, som tidigt en morgon gick åt skogen. Bäst det var, blef han så vilsen, så han hvarken visste, hvar han befann sig, eller kunde komma till något ställe, som han kände igen. Han förstod då, att skogsfrun var framme, och gjorde därför, som han var lärd: han vrängde mössan; och då befann han sig på en utskriden flottatu [1] midt i en liten göl i sin egen skog, och det var ej utan möda han med bösstocken och kolfven som åra kunde pramma [2] sig i land.

Det var en gång en gubbe från Karshult, som med sin son låg ute i skogen och brände en kolmila. En kväll sade gubben till sonen: »Om skogsfrun kommer hit i natt, så bry dig ej om henne eller låt, att du ser henne.» Bägge hade med sig hvar sin bössa, som de hade rest vid hyttan, hvilken var uppförd till bostad för kolarne. När det led fram på natten, kom där en så fin fru, att de aldrig sett hennes like. Hon gick omkring milan, stötte igen hål och såg noga till, att alt var i ordning. Sedan gick hon till hyttan och tog gubbens bössa, smorde henne, skrufvade låsen från stocken och gjorde honom ren samt reste bössan sedan, där hon tagit henne; men pojkens bössa brydde hon sig icke om. Då sade han: »Smörja mi bössa mä.» Men då skogsfrun icke gjorde, som han bad, blef han ond, tog bössan och sköt på henne. Med det samma flög hela kolmilan högt i luften, och bränder kastades en half mil därifrån till en lid på Sännåsa skog, som än i dag kallas Brandåsalid.

Bengt i Släthult var en dag i sin skog vid Götåsabärget och rensade stafver. Bäst det var, kom en grann jungfru och ställde sig framför honom och myste så mildt och vänligt mot honom. Men

[1] *flottatu*, flytande tufva.
[2] *pramma*, pråma, ro.

Bengt, som förstod, hvem hon var, och hvad hon ville, spottade på henne, och då hon vände till ryggen, var det ej annat än ett tomt skrof af den fina jungfrun.

En gång såg en gubbe, som hette Arvid och var ute på Råcknåsasjön för att fiska, en skön jungfru gå på vattnet; men då hon kom emot honom och ropade: »Ärve, Ärve!» blef han rädd och rodde i land det fortaste han kunde.

En gammal enkling, som bodde ensam i en liten stuga, vaknade en morgon vid det att en skön jungfru stod framför honom inne i stugan. Gubben blef alldeles förtjust i jungfrun, och när de talats vid, friade han och fick hennes hand. Hon skulle stanna hos honom, och prästen viga dem till hopa. Men när alt kom i dagen, visade det sig, att jungfrun var ett troll, som kommit in i stugan genom ett hål i väggen, och som, då gubben slog en plugg i hålet, icke hittade ut igen. En gång skulle gubben sko sin häst och hustrun hjälpa honom med att hålla hästens fötter. Men hästskon ville icke passa. Då gubben började gräla härför, tog hustrun hästskon och formade honom med händerna, så att han blef tillräckligt stor för hofven. Gubben blef förvånad öfver hennes styrka och undrade öfver, att hon, som var så stark, låtit honom slå sig. Hon svarade: »Jag lofvade, när vi vigdes, att jag skulle vara dig underdånig, och det har jag hållit.» Men när gubben en tid därefter tog tappen ur hålet i väggen, försvann hustrun och syntes aldrig mera. — Med henne hade han en son, Erik Räf, om hvilkens styrka och obändighet de gamle hade mycket att förtälja.

På många ställen funnos tomtar, som »drogo» ifrån den ene bonden till den andre. Så var det i en gård här i socknen en rik bonde, och hos honom hördes om vinterkvällarna, huru det sofsade[1] och asade i trapporna, och ibland lät det, som om en säck eller »drum» trillat utför dem. Detta hörde en piga i huset ofta och frågade slutligen husmodern, hvad det kunde vara. Denna svarade: »Bry dig inte om det, barn lella, låt du inte hörer det, det är tomten, som kommer hem med lite. Han är inte farlig.» På samma ställe kunde det ibland hända, att en ko mjölkade mindre än van-

[1] *sofsa*, dra fötterna efter sig.

ligt; men när pigan beklagade sig häröfver, svarade matmodern: »Det gör ingen ting; tomten velle la ha se lite go välling, det bler la så mös mar hä näst.»

I en annan gård fans också en rik bonde, som påstod, att han hade en tomte, som drog ifrån gårdsbönderne till honom. Han brukade hvarje julaftons kväll sätta ett fat gryngröt på logen till tomten. När tomten hade ätit gröten, lade han silfverpenningar i fatet. Vanligen förestälde man sig tomten som en gammal man med långt helskägg och stor som ett tre eller fyra års barn. Hans klädsel utgjordes af en kort grå tröja och röd toppmössa eller pickellufva på hufvudet.

MÅRTEN HARALDSSON.

6.

»Vårbundet träd.» [1]

Ur Nordiska museets arkiv.

Härmed några anteckningar öfver detta säreget vuxna träd (bild 20), hvilket räknar sina helbregdagörande anor ifrån år 1860, då det af arbetaren Karl Persson i Västanå påträffades i skogen, höggs samt hemforslades för att sedan på sjuka barn utöfva sin underbara verkan.

Ofvanskrifna träd utgjorde familjen Perssons största skatt, emedan de visste, hvad det var dugligt till, och ingen annan inom Älfkarleby var i besittning af ett dylikt; men mest dock emedan Perssons förstfödde son Petter var behäftad med engelska sjukan, i alldagligt tal benämd *riset*, hvilken åkomma detta träd är mäktigt att häfva. År 1860 fördes sonen igenom trädet med den lyckliga följd, att hälsan återvans; och har han nu nått en ålder af 33 år,

[1] Såsom text till den bifogade bilden af ett »vårbundet träd» från Älfkarleby socken i Uppland, meddelas denna af arbetaren A. P. Ahlberg därom affattade berättelse, hvilken medföljde trädet, då det ankom till Nordiska museet.

Jämte benämningen *vårbundet* förekomma ock formerna *vålbundet* och *valbundet* träd. J. E. Rietz anser i sitt *Svenskt dialekt-lexikon* (Lund 1867, s. 794) detta ord vålbunden egentligen betyda bunden af vården eller vålnen (d. v. s. skyddsanden, fylgian, vålnaden) och meddelar, att det äfven säges om barn, hvilka lida af en slags svaghet i benen, som hindrar dem att gå. Om den med dylika träd förbundna öfvertron och dennas innebörd se för öfrigt E. Hammarstedt: *Om smöjning och därmed befryndade bruk.* I *Samfundet för Nordiska museets främjande 1891 och 1892.* Meddelanden, utgifna af A. Hazelius. Stockholm 1894. S. 34 o. f. — K. Nyrop: *Kludetræet.* I *Dania.* Tidsskrift for folkemål og folkeminder. B. 1. H. 1. København 1890.

hvilket förutsågs vara en omöjlighet, så vida ej detta träd påträffats. Sedan dess ha hundraden vandrat igenom med samma lyckliga verkan. Bland de många må nämnas en dotter till arbetaren A. Nilsson i Västanå, som vid 14 års ålder var ovanligt liten; och ansågo föräldrarna, att »riset» härtill var orsak. Då de fingo vetskap om det underbara redskapet, var emellertid ej tu tal om, att icke också hon kunde botas, hvadan äfven hon hade att vandra samma väg, och blef hon därigenom så till vida återställd, att hon än i dag lefver samt har den ansenliga kroppslängden af 1.31 m., hvartill trädet säkerligen har bidragit sin vissa andel.

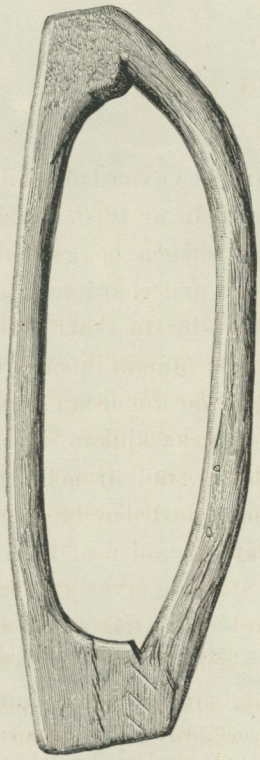

20. »Vårbundet träd» från Älfkarleby socken i Uppland.
1/5 af nat. storl.
Origin. i Nordiska museet.

I år, 1893, har det för sista gången fått vandra från by till by och fullgjort det uppdrag, hvartill naturen enkom tyckes ha danat det. Sedan det i början af mars månad hemkommit från en bryggare i Bodarne, som hade sitt barn sjukt, fick det i hemmet hvila ut några få dagar för att utbytas mot ett nytt dittills obegagnadt slikt träd, hvilket undertecknad måst anskaffa som lösen. För egarinnan var det nämligen rent omöjligt att vara ett dylikt träd förutan, då folket har förtroende därför, och stark efterfrågan råder. Äfven förut har ett sådant träd af ålder funnits att tillgå i samma hem, ty fans i Karl Perssons föräldrahem ett dylikt, fast mycket mindre. På den tiden var det dock tillfyllestgörande, om den lidandes blotta linne fördes igenom.

Någon särskild förteckning på de många botade barnen kunde ej erhållas, utan inskränkte sig uppgifterna till ett tiotal, emedan gumman var gammal, och hennes minne tyktes svika henne.

Harnäs bruk den 21 mars 1893.

A. P. AHLBERG.

7.

Sägner från nordvästra Dal.

Ur Nordiska museets arkiv.

1.

Starke Stenar i Sund.

I Nössemarks socken, en af de öfre fjällsocknarna vid norska gränsen, ligger gården Sund på östra stranden af sjön Stora Le, hvilken delar socknen i tvänne hälfter Sund egdes för länge sedan af en man vid namn Stenar, som var mycket ansedd både för sin rikedom, sitt förstånd och sin ovanliga kroppstyrka. Sin styrka och sitt förstånd fick han tillfälle att visa, då »jytarne»[1] som oftast gjorde alt utom vänliga påhälsningar i Nössemarken.

Så hände en gång, att jytarne gjorde ett ströftåg öfver gränsen. Vid ryktet om deras annalkande flydde folket åt skogarna, så att socknen på västra sidan sjön var öde. Så skedde äfven på östra sidan; endast Stenar och hans hustru stannade kvar. Stenar upptände nu kaseldar utefter stranden, ty han visste, att jytarne ej kunde vara framme förr än aftonen. Snart förnam han af bullret, att de närmade sig Jarens färjställe. På östra sidan sprungo då Stenar och hans hustru fram och till baka mellan eldarna, under

[1] Norrmännen.

det de skreko och aflossade skott. Då jytarne sågo eldarna samt hörde skotten och ropen, trodde de, att en svensk trupp var lägrad på östra sidan sjön, och när slutligen en kula ur Stenars lodbössa tvärt öfver sundet träffade en trumslagare i örat, vågade de ej stanna längre, utan flydde hals öfver hufvud till baka öfver lina [1].

Nu voro nössemarksboarne för en tid fredade för jytarne; men snart återkommo desse, och ryktet sade, att de voro manstarkare än förra gången. Dess utom gingo jytarne nu försiktigare till väga, så att folket ej förr än i sista ögonblicket fick kunskap om deras annalkande. Nu blef förskräckelsen ännu större än förut. Folket flydde mangrant inåt landet, sedan dock de, som bodde på västra sidan sjön, förstört alla färjor och båtar för att hindra fiendens framträngande. Endast Stenar stannade kvar i Sund och inväntade lugnt fienden. Länge dröjde det ej, innan jytarne voro vid Jaren, men då alla båtar voro förstörda, refvo de ned ladugårdarna och bygde en flotte samt öfverforo på denna sundet. Det visade sig emellertid, att ryktet bedragit, ty fienden bestod endast af en ringa styrka. Jytarne stego i land vid Sund, tågade uppför stranden och närmade sig Stenar, som gick och plöjde. Nu löste Stenar plogen från hästarna, fattade honom med båda händerna och rusade mot fienden. Redan vid första slaget stupade sju jytar, och de öfrige flydde förskräkta till flotten.

Folket vågade dock på länge icke återvända till sina gårdar, utan Stenar var ensam herre i Sund. Då gårdarna rundt omkring lågo öde, tog Stenar den närbelägna gården Vikianskär i besittning och brukade upp honom för egen räkning.

När det slutligen blifvit lugnare i landet och folket återvändt, ville Stenar ej återlämna gården till rätte egaren, hvarför denne klagade hos länsmannen. Länsmannen begaf sig till Vikianskär för att skifta egendomen. Till Stenar, som då var i Sund, kom bud: »Länsman är i Vikianskär och skiftar. Skynda dig!» Stenar begaf sig genast i väg i fullt raseri. På långt håll skrek och »bälte» han åt länsmannen att strax packa sig i väg. Länsmannen blef då så

[1] *lina*, gränsen.

förskräkt, att han började springa af alla krafter och sprang rakt ut i en myr, där han sjönk ned i gytjan och omkom.

Denna myr kallas ännu i dag Länsmansmyren.

2.

Krulkopp.

En fattig hustru, som bodde ensam på en liten gård uppe på fjället, var en dag ute och plockade bär ett stycke från sitt hem. Emedan hon icke hade någon, som kunde se efter hennes lilla barn, hade hon tagit detta med sig.

Sedan barnet somnat, lade hon det i skuggan af en sten och fortsatte sitt arbete. Bäst det var, skrek barnet häftigt till. Hustrun skyndade förskräkt dit, men barnet låg då lugnt och sof, och hon kunde icke bli varse något ovanligt, men ändock var hon hela dagen orolig, ty barnet var ännu icke kristnadt. Då hon om kvällen kom hem, upptäkte hon, att barnet hade ett svart streck tvärt öfver hjässan; och från den dagen var barnet sig icke likt, utan det syntes tydligt, att det blifvit »bortbytt». Men man måste ändock fara och kristna det.

När faddrarne på väg till kyrkan foro öfver en älf, hördes plötsligt en röst ur älfven: »Krulkopp, Krulkopp, håssens [1] händer dig!» Då svarade barnet: »Jag ska' till Krist's hus och bättre man blifva.» Gudmodern blef då så förfärad, att hon kastade ungen i vattnet, där han åter förvandlades till ett troll och sam bort; men det rätta barnet blef aldrig återfunnet.

[1] *håssens*, hvad.

HILMA FORSELL.

8.

Beretning

om

overtro og heksekunster

i Vang, Valders, i Norge.

Ur Nordiska museets arkiv.

1.

Troldkjærringer og heksekunster.

Blandt de mange overtroiske sætninger, som gjennemgående har hersket blandt Vangsfolket, er vistnok ingen så seiglivet som den om troldkjærringer og heksekunster.

Således er her enkelte bondekoner, som har ord på sig for at »have troldkat», og som ved hjælp af den og visse hekseformularer kan bevirke først og fremst usædvanlig megen melk af sine egne kjör, og dernæst bringe melk fra andenmands kjör, hvis eier isåfald får et tilsvarende mindreudbytte.

At der af et sådant forhold desværre kan opstå ufordragelighed naboer imellem, er så omtrent en selvfölge, ligesom at de stakler, der har fået ord på sig for at »have troldkat», og som derfor benævnes troldkjærringer, ofte er udsatte for spot og hån, ja endog håndgribeligheder af nogen, som tror sig forurettet ved deres kunster.

Mange påstår at have seet troldkatten i dens virkelige skikkelse. Min husmand, Tron Östeinson, omtalte det ofte således: »En solvarm dag i juni måned 1860 fulgte jeg Gunhild Stubstak — således benævntes en gammel kjendt troldkjærring — til sæteren, og ret som det var humpede en grå, bustet tingest, af störrelse som en mands hoved, jevntemed Gunhilds födder. Den havde store, spillende öine, to små födder, stolte og stive som træpinder, men örer lig en almindelig markmus.»

Atter andre vil vide, at troldkatten kan lade sig bedrage, når den af mesterinden, troldkjærringen, sendes ud på »operationer». Den skal nemlig være svært lydhör overfor det *sidste* ord, som blir talt til den, men derimod slet ikke så nöieregnende med det foregående. Således havde tjenestegutten hos en vis troldkjærring, tidlig en St. Hansmorgen lagt sig på lur, og fik da se, at, idet hun tog låget af et melkespand, kom troldkatten tilsyne og modtog följende ordre:

»Sanke og dra, sanke og dra melk af alle mands vårbore-kjör.»

Tjenestegutten skyndte sig umiddelbart derpå at sige:

»Sanke og dra, sanke og dra småsten og grus.»

Så havde tjenestegutten endvidere lagt mærke til, at troldkjærringen havde for skik hver aften ved sengetid at sætte på kaminen en stor kobberkjedel, som hver morgen sås fyldt til randen, uden at han egentlig kunde forstå, hvorfra al melk var kommen; men, mærkelig nok, *den* St. Hansmorgen var kjedelen halv fuld med småsten. Da forstod tjenestegutten, at troldkatten havde gået feil, idet at den for skarpt havde lyttet til de sidste ord og som följe deraf bragt sten istedenfor melk.

En anden måde, hvorpå troldkjærringen siges at have fordel af sine kunster, er, at hun på nattetide St. Hansaften lister sig hen til naboens kjör, som på den tid af året pleier ligge i det fri, napper en hårdot af hver enkelt ko, bestryger dens hoved, hals og ryg, löfter det ene forben op samt pirkler til sig det snaus, som kan være indpakket mellem klövene, putter det og hårdotterne i den såkaldte troldpose. Så skynder hun sig hjem, tager en fladbrödleiv fra staburet, lægger den på glöderne i kaminen, beströr brödleiven

först med salt og dernæst med hårdotterne og snauset fra naboens kjör, skriver så med venstre pegefinger nogle snirkler og tegn, hvis udseende og betydning jeg ikke har kunnet opspore. Sikkert er det dog, at det således tillavede bröd blev i en yderligere blanding med salt givet kjörene, som derved troedes at skulle give usædvanlig megen melk.

Også vil man vide, at efter en sådan behandling mærkes ikke blot vantrivsel på de kjör, som har været gjenstand for troldkjærringens natlige visit, men at disse kjör hele sommeren igjennem gav melk, hvori millioner smådyr (bakterier) var at se.

En sådan tildragelse som kjörenes vantrivsel og en mængde smådyr i melken indtraf hos mig i 70-årene. Men ihvorvel jeg gjorde mig flid med at give sligt noget som det om bakterier den eneste fornuftmæssige forklaring, gik det dog på samme tid i folkemunde, at »troldkjærringen», som på nattetide var seet at drive sit spil med mine kjör, gav årsag til det hele.

Også troldkjærringdöttre skal gjennem en saks, stukken i en grindstolpe, kunne melke naboens kjör, forsåvidt som de har »noget bag öret» til samme, melke endog blodet af koen, såat hun lå död på pletten. — I parenthes sagt, stod disse slags döttre i höi kurs hos nogen gnierpind af en enkemand eller en robust gårdmandssön, der i kravet til en vordende hustru satte mer pris på, at hun årlig havde et helt hestelæs smör at sende til Kristiania-marked, end hygge ved en forresten huslig og snil kone. Nok er det, at de allerfleste af troldkjærringdöttrene blef gifte, en hid, en anden did langveis bort. I nærheden af deres hjem var det ligesom at ingen brav gut vilde have noget med dem at gjöre. —

De allersværeste troldkjærringer, de, som havde været i kirken St. Hansnatten og gjort kontrakt med f—n, melkede meget ofte naboens kjör. Hun stod da udenfor fjösdören og holdt ikke op för blodet kom. Derfor måtte man være forsigtig med at kjöbe smör hos fremmede, for det kunde gjerne være tillavet af sådan melk. For at undersöge dette, måtte man have en prövekniv, der var smedet tre torsdagskvelder på rad. Skar man med den i smörret, kom blodpletter tilsyne, dersom det var sådant smör.

En nok så sikker måde at få vide, hvormange troldkjærringer der fandtes i et sogn, var den, at to eller flere gutter gik i kirken St. Hansnatten. Når de kom henimod kirkeporten, skar de hver sin græstorv, lagde den på bare hovedet, gik så ind i kirken og satte sig på forreste bænken, hvorhos det strengt måtte iagttages, at de ikke fik give den ringeste lyd fra sig, ja knapt nok blinke med öiet, men trygt og roligt afvente scenens fuldbringelse.

Såsnart midnatstimen indtraf, hörtes et forfærdeligt brag, som om kirken var færdig at briste, og straks derefter kom tilsyne en mængde dyreskikkelser, der på det nærmeste lignede hunde og katte, men hvis öine, tænder og gab var så frygtelige at se, at gutterne omtrent stivnede af skræk. Men just da kom det an på at være standhaftig, d. v. s. man måtte være ligeså ubevægelig som en stenstötte, for skete ikke det strengt nöiagtig, da blev följen ikke alene den, at ingen troldkjærringer lod sig se, men gutterne kunde derhos gjöre regning på at blive kröblinger for livstid. Holdt de derimod lykkelig og vel ud til dagbrækningen, se da kom troldkjærringerne i flok og följe med hver sin troldpose under venstre arm. En af gutterne, som ved den anledning fik se sin söster gå forrest i rækken, udbröd: »Er du der du me då Berit vår!»

Ligesom der var troldkjærringkunster, gaves også visse »modkunster», d. v. s. man kunde foretage *åtgjerder* eller forholdsregler, hvorved hine kunster ikke alene blev virkningslöse overfor den, på hvem de var myntet, men de kunde endog falde tilbage på den, af hvem de var satte igang. Havde en troldkjærring f. eks. »gjort ilt» på naboens kjör, heste, får og grise, da kunde man skikke sådant noget tilbage ved i al hemmelighed at tilvende sig et lidet udklip af vedkommende troldkjærrings skjört, tænde ild på det, og lade rögen hvirvle over de forheksede kreaturer.

En anden måde hvorpå åtgjerd eller »skikke tilbage» ikke var mindre virksom end den foregående, blev udfört således: man bare simpelthen gik til den mistænkte troldkjærring og bentfrem sagde

hende, at hvis ikke de forheksede kreaturer straks blev bra igjen, skulde der hænde »noget af hvert». Sådan henvendelse kaldtes at *åbry*.

En tredie og sidste måde var den, at man lagde krudt og kugle i et gevær, hvis lakiste (kaliber) var smedet på syv St. Hansaftener, tegnede troldkjærringens figur på en fjösdör, der vendte mod öst, skrev hendes navn under, og affyrede geværet med de ord:

»Nasablo at blöde, kjæken at böde.»

Fölgen blev, at vedkommende troldkjærring måtte blöde svært meget næseblod, og ovenikjöbet fik hun et skudhul i venstre kind, der senerehen gik over i en styg svull, som ikke engang den faderlige heksemester kunde læge mere fuldstændig, end at »hul i kjæken» for bestandig blev der.

Ved hjælp af »svartebogen» og metal, der St. Hansaften var skrabet af kirkeklokken, kunde enhver som helst blive heksemester. Til den ende skrev vedkommende sit navn på en papirstrimmel, beströede den med det afskrabede klokkemetal, roede ud på et vand, sænkte papirstrimmelen ned på et dybt sted og sagde:

»E vil inkji meir sjå Guds nåde, æn e vil finne atte dette metalle her på vatne.»

En sådan »selvlavet» heksemester kunde »gjöre åt» for al slags sygdom og værk hos mennesker og dyr, »vise igjen» tyven med de stjålne sager, o. s. v.

Ved heksekunster at tvinge tyven tilbage med de stjålne sager er nu tildags en aflægs kunst, og jeg har ikke kunnet få spurgt, at den er benyttet siden en mand i Vang for over 50 år siden lod heksemesteren tvinge tyven tilbage med en stjålen kohud. Men aldrig såsnart tyven, sved og anpusten som en fordreven blæsebælg, kom og meldte at have »fundet» en kohud, rev en gris maven ud på to kjör for den mand, for hvem heksemesteren tvang tyven. Både denne og hin skulde fra den dag af blet ræd ved således at tvinge tyven.

Derimod har jeg hört, at nogen eks-troldkunstnere endnu den dag i dag benytter efterstående formularer.

For tandpine:

»Gud give mig lov og lægens tunge til at læge dine tænder, som Jesus lægte sin moder i barselnöd. I navn Gud Fader, Sön og Helligånd.»

For blödning af en overskåren pulsåre:

»Stat blod, stil blod, stat så stil som Jesus stilte Jordans flod. I navn» o. s. v.

For mareridt (krampe):

»Tre söstre var budne at sidde på brudbænken, og alle havde röde tråde, den ene bat, den anden vat, den tredie spytted mareridt i salt. I navn» o. s. v.

For »knart» (udvækster) i huden på heste og kjör:

»Jesus og St. Peder mödte en hest og to kjör, som havde knart. Blås disse knart fra min Faders skabning, sagde Jesus til Peder, blås den i veir og vind, ind i svarteberget. I navn» o. s. v.

2.

Varsler og mærker på lykke og ulykke, glæde og sorg.

1. Når det klör i höire öie, skal man få glæde; klör det derimod i venstre öie, skal man få sorg.

2. Når det klör på tommelfingerens ytterste led (fejingsledet), skal man få glæde; klör det derimod på den mitterste (ufejingsledet), skal man få sorg.

3. Når det klör i næsen (nasahug), kommer der fremmede til gårds.

4. Når det klör i den höire hånd, får man snart penge; klör det derimod i den venstre, får man give penge ud.

5. Kommer gjögen så tidlig på våren, at den galer på bar kvist, skal det år blive mange frugtsommelige koner.

6. Galer gjögen længere end til den har seet den förste hösæte (12 juli), skal det år blive få barnefödsler.

7. Når ravnen skriger over en flok får, og den derhos flyver mod nord, skal ulven ikke være langt borte.

8. Fölger ræven efter jæteren og hans kreaturer på beite om våren, vil ulven eller björnen komme til ham, eller der vil ramme ham en anden ulykke.

9. Fölger derimod svalen ham, vil det gå ham godt den dag.

10. Stanges fårene meget, skal det snart blive stormveir.

11. Skriger skjæren i nærheden af et hus, eller den sidder på dörhellen, skal der snart komme fremmede.

12. Når skjærerne slås med hverandre, skal der snart blive uvenskab i nabolaget.

13. Ser man skjæren i höet om hösten, er det omtrent det samme, som at al avling kommer vel i hus.

14. Skriger skjæren enten för solens opgang eller efter dens nedgang, er det stedse forbud på en eller anden ulykke.

15. Flyver skjæren over et hus efter solnedgang, skal huset være opbrændt för året er omme.

16. Når ræve, kråker eller ravne fölger efter et lig, har dette været et ugudeligt menneske.

17. Dersom den förste orm man ser om våren er sort, skal man få sorg i det år.

18. Sprætter ilden ud af kaminen, skal der snart komme fremmede.

19. Når man hugger tömmer til et hus, må man aldrig bruge noget dertil, hvorpå der er brandkvist eller ildkvist (kvist, som er böiet mod jorden). Tager man sig ikke iagt derfor, vil huset brænde op engang. Brænder huset, og der findes en brandkvist etsteds i gulvet eller væggen, og man ikke får slukket netop på det sted, er al umag derfor aldeles forgjæves, for det er da ganske vist, at huset vil brænde helt op.

20. Gjesper katten, kommer fremmede til gårds.

21. Slikker katten forlabberne og pudser sig bag öret, kommer snart regn.

22. Når katter slås i kjökkenet, skal der opstå trætte mellem mand og hustru.

23. Når en drager på reise, og den förste han möder er et fruentimmer, vil reisen ikke blive lykkelig; at træffe en mand og hest er derimod meget godt.

24. Kommer et fruentimmer i smedjen, kan jernet ikke lade sig sveitse.

25. Hvis det på bryllupsdagen er skyet veir, skal brud og brudgom blive velstående; regner det, skal de blive rige.

26. Som veiret er på bryllupsdagen, skal det blive på begravelsesdagen.

27. Når man tager en fisk ud af garnet, og den udstöder en artikulerende lyd, skal der blive mange fiske (det er: den »råber efter mage»).

28. Kommer en humle ind i stuen, er en tigger påfærde.

29. Kommer en loppe på hånden, skal man blive glad.

30. Dersom man kan klemme hönseæg istykker efter enden, vil man få en foræring af præsten.

31. Når det glöder i ansiktet på höire side, taler præsten vel om en, er det på venstre side, laster han.

32. River det i næsen, skal man straks få se præsten.

33. Når man hugger sig i læggen, må man ikke sy hullet på strömpen igjen, för såret er helbredet, for ellers vilde det ikke blive godt igjen.

34. Trækker en vesten på bagvendt, skal han snart blive drukken.

35. Ingen må skjære sine negler eller klippe sit hår på fredag, for så heder det: fredagsskårne negler og fredagsvasket hår, og knapt om dette liget himmerige får.

36. Dersom kokkepigen mærker, at flödegröden svider, skal hun blot kaste et stykke uldent töi ligeunder gryden.

37. Hvis en har fået en hvid flek på neglen, har nogen löiet på ham, har han flere, er det ligesåmange lögne.

38. Det betyder krig, at en höne galer på samme måde som hanen.

39. Når nordlyset er rödt, betyder det krig.

40. Om slangen siges: »Du er bedre i röno end i syno.»

41. At drömme om orme, betyder altid noget godt.

42. At drömme om konger, betyder altid noget ondt.

43. At drömme om blod, betyder at en ulykke er for hånden.

44. At drömme om sorte heste, betyder at man kommer ud for uvenskab.

45. Hvad man drömmer den förste nat man ligger på et fremmed sted, skal gå i opfyldelse.

46. At drömme om krigsfolk, betyder skuffede forventninger.

47. At drömme om sliskende fruentimmer, betyder modgang.

48. At drömme om småbörn, betyder sorg.

49. At drömme om grönne marker, betyder at der snart skal komme sne.

50. At drömme om at færdes i bratte bakker, betyder at der snart skal komme stormveir.

3.

At faste på kjæresten sin.

Det er ikke mange år siden det var en almindelig skik i Valders, Lærdal i Sogn og andre fjeldbygder at »faste på kjæresten».

Ganske sikkert fik de vide, hvem de skulde blive gifte med, når de fastede juleaftenskvelden.

Den, som vilde »sidde i julestuen», som det hed, måtte juleaften fra tidligste morgen til kveld ikke smage mad, og ei heller öl, brændevin eller nogetsomhelst drikkendes. Også måtte det være en uomtvistelig hemmelighed for alle, at man vilde faste, undtagen for en god ven, man trygt kunde stole på.

Når mörket faldt ind julekvelden, listede vennen sig til at bære en trebenet stol, fastestolen kaldet, bort til et hus, hvor den, som skulde faste, aldrig havde sovet, og det var gjerne badstuen man tog

sin tilflugt til. På fastestolen satte han en skål vand, en bolle öl og et glas brændevin.

Salmebogen og ildtangen måtte man have i hånden, thi det var et voveligt stykke arbeide at faste.

Nu kom det an på hvad kjæresten drak af, for med det samme hun steg ind gjennem dören og hilste »god aften», tog hun i en fart og drak af det, som var stillet frem på fastestolen. Drak hun af brændevinet, så blev man velstående, man fik en ustyrtelig mængde heste, kjör, får og grise. Drak hun af öllet, så blev der ikke slig velstand, for hun bragte ikke rigdom med kjæresten da, men alligevel slog det ikke feil, at man vilde blive en velstående bonde. Drak hun derimod af vandskålen, da blev man værendes i armoden al sin dag. Men det kunde også hænde, at den man skulde blive gift med, enda ikke var föd, og isåfald blev der kastet ind i »julestuen» et bitte lidet skrigendes pigebarn, indsvöbt i en stakfille. Skulde man dö ugift, blev en ligkiste langet ind.

En, som hedte Anders Vold, fra Lærdal i Sogn, sad i »julestuen» for omkring to hundred år siden. Han ventede og ventede mest hele natten, men ingen jente kom der förend imod grålysingen. Da gik dören op med et brag, så at han trodde huset måtte styrte ned, og ind trådte en ung, vakker jente; hun havde nok haft gode 10 mile. at gå, for skoene hendes vare udslidte, så at tæerne stod udenpå. Sveden dryppede fra panden, men, hurtig som en vind greb hun brændevinsglasset og tömte det i et drag, og — væk var hun. Nu havde Anders Vold fået se, hvem der skulde blive hans kone, men *hvorfra* hun egentlig var, se, det var en gåde, som alene tiden fik löse. Anders fik være tålmodig, der var ingen anden råd med det.

Nok havde han seet det på klædedragten hendes, at det var en Valdersjente, for de har anderledes stak og tröie jenterne i Valders end i Lærdal. Såsnart det led frem på våren — Filefjeld, som ligger mellem Lærdal og Valders, var ikke godt at reise over på vintertide forstår sig — strög han over dal og fjeld til Vang i Valders. Först mödte han frem ved St. Tomaskirken på Filefjeld, hvor han fik höre, at der var messe. Han oversåalle jenterne inde i kirken, så at ingen undslap hans opmærksomhed. Men den jenten så han slet ikke.

Han mödte op ved alle sammenkomster, stadig var han på vagt der, hvor jenteflokken færdedes; men det var det samme, den jenten, som havde været hos ham i julestuen, var ingensteds at se, og derfor begyndte han så småt at tænke på tilbageveien eller hjemreisen. Men så fik han pludselig det indfald, at först måtte han se selve Vangsbygden og kanske atter en gang se og om muligt tale med den præst, som havde holdt messen i St. Tomaskirken på Filefjeld, præsten, som forekom ham at tale »lærdalsmål» — det var præsten i Vang, dansk af födsel, som kanske havde ligesåmange »rr» i udtalen, som Anders selv — i ham var Anders på en så særegen måde bleven glad. Og dog var han ikke glad. Han tog så småt på at blive noget tilårs og så havde han ikke nogen hjemme til at stelle maden, for mor hans var bleven gammel. Det kosted på dette. Broderen hans vilde have arven sin og blive landhandler på strandstedet Lærdalsören, men Anders havde ikke penge för han fik giftet sig, og fik kjærringarven til at betale gjælden med. Han gik ind på flere gårde i Vangsbygden og undrede sig over, hvor hun var at finde. Sent en lördagskveld gik han ind på gården Steile, for slige karer som Anders tar gjerne ind til de gjæveste, de, og så havde han, som sagt, sådan god lyst til atter at se og tale med den præst, som han troede måtte tale »lærdalsmål». Jo, der blev en råd til det. Nu var Anders netop kommen til det sted, hvor præsten boede, og denne tog da på med sit ægte kjöbenhavner-dansk at spörge ham, hvorfra han var, og hvor han agtede sig hen.

»Eg trurr atte præsten err gal, elderr så-o err han en tyrkerr — eg forstorr ikkje ka de sei», sagde Anders hen i veiret. Præsten lo, og han Anders lo, men tilslut bad han om at få lægge sig til at sove. Til sengs kom han i en fart.

Om morgonen kom en rödkindet jente ind i kammeret og vilde traktere Anders med kaffe af den store sölvkanden, hun havde på et bræt. Lækkerier af forskjellige slags var der mer end nok af på den sölvopsats, som stod ved siden af kanden og en ligeså mægtig sukkerkop. Slig stas havde han forhen aldrig seet. Men det forunderligste af alt var dog, at han netop da fik se og tale med den pige, han havde fastet på, og som han havde sögt efter på så mange

steder. Det var nok hun Margrete Vangensten — far hendes, magister Ove Ovesen Vangensten, som var bleven lei krigsurolighederne i Danmark, var flyttet op til Norge og blet sognepræst til Vang år 1654 — som da stod lyslevende for ham.

Frieren gjæstede en tid på Steile. Da de blev noget kjendte med hinanden, bar han op målet og sagde, hvad ærinde han havde. De blev enige om, at ældste bror hendes Margrete, juristen Böye Vangensten, skulde blive med til Lærdal og overse gården og herligheden hun skulde få, hvis hun tog imod giftermålet.

Jo, det gik, som det gamle ordet lyder, »at ingen kan sin skjæbne råde», for om våren holdt Anders Vold bryllup med Margrete Vangensten på Steile.

Hun kom sig utrolig bra, for Vold var den sprækeste gård, som fandtes i Lærdal, og Margrete — skjönt præstedatter — blev en duelig bondekone, der passede sit stel så godt, at hun blev mönster for mange. — End den dag idag lever ætlinge af Anders Vold og Margrete Vangensten, hvoraf enkelte har udmærket sig ved stor åndskraf og bærer fremdeles navnet Vangensten.

Jenterne havde en artig kunst for at få vished om, hvem de skulde få til mand.

Om juleaften fastede de fra morgen til kveld. Lidt för de gik tilsengs, satte de et brændevinsglas i en fjösnöv, og dersom de kunde vågne præcis med samme solen viste halv skive i öst, fik de se kjæresten i brændevinsglaset.

Helgomesaften var også en sikker fastedag. Da skulde pigen have en ostemole i lommen hele dagen, men smage på den måtte hun aldeles ikke. Om kvelden lagde hun sig i et hus, hvor intet levendes væsen havde sovet. Ostemolen blev stukken i venstre tröieærmet og tröien lagt til hovedpude. Straks förend hun lagde sig, skulde hun lukke munden og öinene og gå baglængs ind i det hus, hun vilde sove i om natten. Nu var det regel, at hun skulde sove en stund, så skulde hun vågne, tage en liden bid af ostemolen og sove igjen.

De, som bar sig ad på den måde, drömte ganske sikkert om den gutten, de skulde blive gift med.

Det var gjerne de allervakreste jenter, som fastede på en ostemole. En gang da de om kvelden gik baglængs rundt huset, lå en stor tindharv midt i veien for dem. Det var nok han Ola, tjenestegutten, som skjönte, hvad de tænkte sig til, der havde lagt harven did. Den förste jente faldt på ryggen bent ned på tindharven, og den anden jente faldt over hende igjen. Der lå de og jamrede sig, skratlo og jamrede sig omigjen, så der blev nok ingen drömme af den gangen.

En anden jente gik det bedre med. Hun gjorde det akkurat, som hun var foresagt, og hun drömte, så det forslog. Hun syntes, hun red på en röd brudehest, og at der straks foran hende stod en gut i gråsorte knæbukser og röd topluve. Han havde grönne hosebånd med store, röde kruseduller i enden. Når han gik, så dinglede disse store kruseduller så nydelig omkring læggene. Da kjendte hun ham; det var han Ola Rundtop, som eiede hosebåndene, og med ham blev hun gift på 3-månedersdagen efter.

OVE B. STEILE.

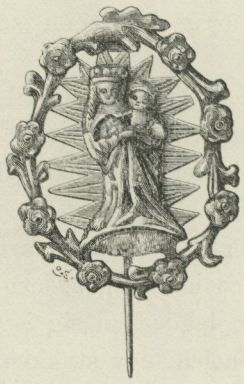

2.

1.

Strödda meddelanden angående Nordiska museet åren 1893 och 1894.

Justitierådet C. G. Hernmarck, hvilken alt sedan år 1880 varit ledamot af museets nämd samt ordförande i den samma, afsade sig på grund af sin vacklande helsa detta ledamotskap från och med 1893 års utgång. I hans ställe kallades vid sammankomst den 10 april 1894 till ledamot professorn vid Tekniska högskolan O. G. Nordenström, och till ordförande valdes professor A. Key.

Vid sammankomst den 4 febr. 1893 valdes till amanuens och räkenskapsförare fröken S. Ström och till amanuens fröken A. Levin. Vid sammankomst den 4 nov. samma år antogs herr E. Hammarstedt till amanuens och den 10 febr. 1894 fröken Louise Hagberg i stället för fröken M. Södermark, som på grund af sitt förestående giftermål lämnat sin befattning vid museet.

Som e. o. amanuenser anställdes vid museet år 1893 fröknarna I. Ahlgrensson, E. Planthaber och G. Törnbohm samt år 1894 fru E. v. Wedderkop, f. Stenman.

Arbetsfördelningen var i allmänhet den samma som under föregående år.[1]

---

[1] Se *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1887*, s. 35, *1888*, s. 43, *1890*, s. 55 och *1891—1892*, s. 69.

Museets personal utgjordes vid slutet af år 1894, utom styresmannen, af 78 personer, nämligen 10 ordinarie och 14 e. o. amanuenser, 1 rustmästare, 1 fogde, 1 kastellan, 9 djurskötare (däri stallbetjäningen inräknad), 6 trädgårdsmästare och trädgårdsarbetare, 4 timmerarbetare, 7 stenarbetare, 1 nattvakt, 21 kullor och annan kvinlig betjäning samt 3 arbetare för hvarjehanda göromål.

Den vid byggnadsarbetet å Lejonslätten använda arbetstyrkan utgjorde, utom arkitekt, kontrollant och byggmästare, omkring 75 man.

Antalet af från museet år 1893 *utgångna* skrifvelser var 2,027 och år 1894 1,388; antalet *inkomna* utgjorde 1893 1,753 och 1894 1,604. Såsom paket och korsband hade från museet 1893 utgått 988 och 1894 1,897 försändelser.

Museets styresman företog under åren 1893 och 1894 följande resor till museets främjande:

1893. Till Uppsala, Sala, Smedjebacken, Falun, Storlien och Trondhjem den 5—16 juli; samt till Linköping, Skenninge, Vadstena, Motala, Örebro, Nora, Linde, Kopparberg och Norge den 2—29 aug.

1894. Till Mora den 24—26 jan.; till Köpenhamn och Lund den 26 febr.—4 mars; till Os bruk den 30 och 31 mars; till Linköping, Vadstena, Hjo och Skara samt Dagsnäs och Bjurum den 13—18 aug.; till Sundsvall, Trondhjem, Kristiania, Fredrikshald, Strömstad och Göteborg den 29 aug.—6 sept.; till Eslöf, Simrishamn, Glimmingehus, Ystad, Malmö, Köpenhamn och Lund den 25 sept.—4 okt. samt till Kungsbacka, Förlanda och Varberg den 24—28 nov.

Under de af styresmannen sålunda företagna resorna hafva 1,210 nummer inköpts, bestående till en betydande del af norska allmogesaker, såsom husgeråd, dräkter och smycken, bland de senare ej mindre än tre brudkronor af silfver, två bälten och en med silfversmycken rikt utstyrd lappkrage. För öfrigt må ock nämnas

en samling danska fajans- och glasarbeten, skråminnen samt danska och nordtyska allmogemöbler, däribland en dyrbar kista från Holstein.[1]

Amanuensen P. G. Vistrand gjorde under september månad 1893 för museets räkning och på dess bekostnad undersökningar i Fjäre härad i norra Halland, en i många fall intressant bygd, som förut var ringa företrädd i museets samlingar. Större delen af den till något öfver 100 nummer uppgående skörden gjordes i Förlanda, en liten mycket gammaldags socken på västgötagränsen, och bestod af smärre husgeråd af trä och lergods, hängkläden med sydda mönster, samt några egendomliga allmogemålningar, här kallade »konterfej», hvilka ovanligt nog äro utförda med schabloner. Under 1894 reste han likaledes på museets bekostnad till Fellingsbro för att vid auktionen å brukspatron H. Atterlings samlingar bevaka museets intresse.

Äfven amanuensen C. Palm företog under åren 1893 och 1894 några kortare resor på Gotland, till Sigtuna m. m.

Jägmästaren H. Samzelius, som äfven under de närmast föregående åren gjort resor för Nordiska museets räkning, företog under sommaren 1893 med anslag af museet en färd i Nederkaliks samt Neder- och Öfvertorne socknar för att verkställa etnografiska studier och insamlingar. Ett betydande antal föremål förvärfvades, omfattande så väl åkerbruksredskap, slöjdverktyg och fordon som ock möbler, husgeråd och andra allmogens bohagsting.

Bland resor, som för öfrigt gjordes af ombud för museet, må nämnas herr P. Edholms i olika socknar i Ångermanland. Dess utom reste för museets räkning under år 1894 arkitekten G. Améen till Björkvik i Östergötland för att anställa nya undersökningar angående den där befintliga ofta omtalade gamla fatburen, efter hvilken en trogen kopia var under uppförande på Skansen; samt byggmästaren H. Larsson till Hällestad i samma landskap för att öfvervaka nedtagningen af den till museet af församlingen skänkta klockstapeln.

[1] Närmare redogörelse för de förvärf, som gjorts under de af museets styresman m. fl. företagna resorna, lämnas å sid. 85 o. f.

Beträffande fortgången af museets byggnadsarbete å Lejonslätten under åren 1893 och 1894 antecknas följande.

Sedan under 1892 sockeln till allmogehallens norra del med kansliflygeln blifvit fullbordad, fortgick under månaderna januari—maj 1893 huggning och tuktning af sandstenen till fasadytorna. Sandstenen anskaffas från öar i Roslagen, där han förekommer såsom kullersten i jordytan och vid strandbrädden. Han har sålunda under tidernas lopp af vatten och frost så pröfvats, att man fullt kan lita på hans hållbarhet, och då han därtill är jämförelsevis billig samt har en liflig, omväxlande och behaglig färg, utgör han ett lika förträffligt som vackert byggnadsmaterial.

Planen var, att byggnaden under år 1893 skulle komma under tak. Men då först i juni månad åtskilliga nödiga arbetsritningar hunno blifva färdiga, kunde man blott göra början med murningen af det inre, och det hufvudsakliga arbetet fick blifva uppförandet af yttermurarna. Redan i augusti måste ock murningen å de stora pelarna kring allmogehallen för året afslutas. Man hade då hunnit till första galleriet. Arbetet med ytterväggarnas uppmurande kunde emellertid fortsättas och fullföljdes till stora taklisten, å trapptornen och kansliflygeln till hela höjden samt å den norra stora gafveln upp till trapptornens taklist, hvarefter i början af november murningen för året afslöts. Under oktober täktes större delen af kansliflygeln med skiffer och koppar. — Arbetstyrkan växlade från 75 till högst 93 man, hvarefter hon småningom nedgick, så att hon i november blott utgjordes af 47 man.

Sedan de nyuppförda murarna under december blifvit intäkta, fick arbetet helt och hållet hvila under vintern, till dess i maj månad 1894 murningen åter tog sin början.

Emellertid fördröjdes ytterligare beställningen af huggen sten, då vissa detaljer af den stora hallens pelarkapitäl undergingo en ny omarbetning, och murningen kunde endast helt sakta fortgå. Arbetstyrkan ökades också blott från 28 man i maj till 46 i september; men sedan all sten erhållits, drefs arbetet under oktober och november betydligt raskare med omkring 75 man. Murningen afslöts nu, så att taket kunde påläggas och under december göras

färdigt med skiffer- och kopparbetäckning samt järnställning för det stora glastaket. Glaset hann dock ej till fullo inläggas, innan otjänlig väderlek inträffade.

Efter afslutningen af 1893 års arbeten kunde man å byggnadens yttre beundra den solida granitsockeln, de i gult, grått och rödt skiftande väggarna med sina sträfpelare af sand- och kalksten, den ståtliga grå taklisten af kalksten och granit, hvars konsoler, prydda af stiliserade lejonhufvud i grå gotlandssandsten, äro förträffligt utförda af bröderne Gustafsson, de med huggen kalksten rikt ornerade öfre delarna af trapptornen o. s. v. Men först nu, sedan den stora gafveln och tak-kuporna uppmurats, samt takresningen å torn och hufvudparti kommit upp, kan man till fullo uppskatta byggnadens för våra förhållanden ovanligt präktiga arkitektur.

Den mot Strandvägen vettande gafveln reser sig till något mer än 40 meters höjd öfver marken — dubbelt så högt som taklisten å våra vanliga 5-våningshus — och har såsom i allmänhet byggnadsverk från den nordeuropeiska renässanstiden båg- och S-formade konturer. Murkanternas betäckningar, utförda i yxhultskalksten, hafva synnerligt omsorgsfullt konstruerats och hophuggits med täkta fogar för att hindra regnets inträngande och därigenom möjligen uppstående skada å murverket. Vid afsatserna mellan de olika bågarna förekomma konsoler i form af lejonhufvud, större pinaklar — pyramidformiga afslutningar — samt större och mindre kulbekröningar. Gafvelns afslutande halfcirkelformiga del kommer att prydas af en större bild i drifven koppar, må hända framställande en väpnare. Den stora gafvelytan, såsom öfriga murytor utförd hufvudsakligen i grågul sandsten från Roslagen, afbrytes visserligen icke af några fönsteröppningar, men får dock af sträfpelare, pilastrar och bildprydda konsoler i sandsten samt af listverk, band och tvänne större medaljonger med svenska och norska riksvapnen i kalksten den behöfliga omväxlingen i form och färg. Vid norra gafveln har en utbyggnad, den s. k. kansliflygeln, blifvit uppförd.

En särskild karaktär af liflighet och ädelhet förläna de på byggnadens långsidor ofvan taklisten anbragta trenne ståtliga tak-kuporna med motiv af samma art, som dem man återfinner på den

stora gafveln. Detaljerna så väl af väggytornas ornering som af konturerna med pinaklar och kulbekröningar göra sig här kanske ännu bättre gällande än på stora gafveln, som ju ock bör verka mera genom sin massa. Synnerligt vackert framstå äfven trapptornens helt kopparklädda tak-kupoler med lökformade spiror, krönta af förgylda flöjelsolar. De påminna till sin hufvudform om den vackra Håsjöstapeln, men hafva emellan spiran och kupolen ett öppet parti, som gör tornets afslutning ännu mera luftig och fin.

Till följd af de ställningar, som upptaga allmogehallen, ser man ännu endast obetydligt af de prydliga listverk m. m. i grönaktig kalksten, s. k. mölnbomarmor, som blifvit använd till de stora pelarnas baser och kapitäl. Af den väldiga hallens höjd och bredd får man dock redan nu en uppfattning. Längden blir emellertid två och en half gång så stor, då byggnaden fullbordats. Höjden är 25 meter, bredden 15 och längden nu 50 meter. I trapporna åter, hvilka äro förlagda till byggnadens åttkantiga hörntorn, och i hvilka nu hufvudsakligen blott återstår putsningsarbetet, ser man redan prof å byggnadens tilltalande inre arkitektur. En stor mängd huggen kalksten har här, förutom till steg och socklar, användts till baser, listverk, kapitäl m. m. å de fyra pelare, som genom fina murbågar, förenade efter trappans stigning, genomgå trapphusets hela höjd ända till öfversta våningen. Till sammans bilda de den till högsta planet öppna spindel, hvarifrån trappkuporna mellan profilerade murbågar slagits mot ytterväggen. Dessa högsta trappplan omgifvas af kraftiga balustrader af samma slags kalksten som i trappan, nämligen från Gössäters stenbrott å Kinnekulle, och bidraga till att gifva trapporna den monumentala prägel de i sin helhet hafva, icke så mycket genom sin storlek, som genom sin form.

Utgifterna för museibyggnaden uppgingo vid 1893 års slut till kr. 335,399: 46 och vid 1894 års slut till omkring 447,000 kr., men i dessa summor ingå kostnader för tomt, pristäflan, arkitektarfvoden, jordschaktning för byggnadens återstående del m. fl. poster, som äro gemensamma för hela byggnaden och således ej belasta blott den nu uppförda delen.

Ingeniör C. G. Norström har fortfarande handhaft ledningen af byggnadsarbetena, och hr Håkan Larsson har äfven under åren 1893 och 1894 varit museets byggmästare.

Det till förmån för Nordiska museets byggnad af byggmästaren J. ANDERSSON tecknade beloppet å 10,000 kr. inbetalades af gifvaren år 1893. Likaså öfverlämnade under år 1894 öfverstelöjtnant F. HAZELIUS samt professor och fru G. RETZIUS de af dem för samma ändamål utfästa bidragen å hvardera 1,000 kr.

Museets byggnadsmedel utgjorde vid slutet af år 1893 — efter afdrag af utgifter under året kr. 151,587: 75 — 193,017 kr. 98 öre.[1]

Bland större donationer, som under åren 1893 och 1894 tillfallit museet, märkes först och främst framlidne dr H. F. ANTELLS storartade gåfva af 100,000 kr., hvilken summa han genom testamente af den 1 oktober 1891 skänkt till Nordiska museet »att af dess styrelse förvaltas som fond, hvars räntor användas till museets fromma». Testamentet har genom de förenade rikenas generalkonsul i Helsingfors grefve C. M. G. Björnstjerna blifvit i vederbörlig ordning bevakadt, och testamentsklander har icke förekommit. Donationen torde dock först om flere år komma att till museet öfverlämnas, enär enligt testators förordnande vissa andra legat först och främst skulle utdelas, men »öfriga tillgångar sammanhållas och förvaltas, tills de genom tillkommande räntor nått sådant belopp att en hvar sitt erhålla kan».

Genom testamentariskt förordnande af den 2 januari 1888 erhöll museet af fru M. HELLMAN, f. JOHOLM, 10,000 kr., hvilken summa i slutet af år 1894 utbetalades.

Såsom bidrag till de vid hammerska auktionerna i Köln af Nordiska museet 1893 gjorda inköpen öfverlämnade konsul V. RÖHSS i Göteborg den frikostiga gåfvan af 10,000 kr.

---

[1] Museets räkenskaper för år 1894 hade vid denna årsberättelses utarbetning ännu icke hunnit afslutas.

Vidare inbetalade H. K. H. PRINS KARL ytterligare 1,000 kr. af de 2,000 kr. han utfäst sig att lämna såsom bidrag till Håsjöstapelns uppförande å Skansen.

Bland öfriga större penningebidrag, som för olika ändamål lämnats under 1893 och 1894, må nämnas: af museets styresman dr A. HAZELIUS 6,400 kr.; af fru J. KEMPE, f. WALLIS, 5,200 kr.; af fru E. BENEDICKS, f. BENEDICKS, 5,000 kr.; af med. doktor H. F. ANTELL i Paris 3,100 kr.; af herr H. AXLING 3,000 kr.; af godsegaren C. F. LUNDSTRÖM 2,550 kr.; af byggmästaren J. ANDERSSON, grefve W. VON HALLWYL och grosshandlaren P. M. WIKSTRÖM hvardera 2,000 kr.; af grosshandlaren B. KEMPE 1,200 kr.; af fru H. KEMPE, f. DIEWEL, likaledes 1,200 kr.; af grosshandlaren F. BÜNSOW 1,100 kr. samt af kammarrådet F. BERGSTRÖM, advokatfiskal G. F. HÖRSTADIUS, fröken E. KEMPE, fru L. LUNDBERG, f. HAAK, åkaren M. PEHRSSON, ryttmästaren E. SAGER, hofmarskalken grefve A. TROLLE-WACHTMEISTER å Trolle Ljungby och enkefru M. G. WEINBERG, f. TÖRNSTEN, hvardera 1,000 kr. [1]

Till förmån för anläggningarna på Skansen gaf literatören K. P. ROSÉN, »Jödde i Göljaryd», under 1893—1894 i olika städer i landsorten en serie landsmålsföreställningar, hvilkas behållning — kr. 1,645: 42 — som gåfva öfverlämnades till museet. För samma anläggningars zoologiska trädgård höll jägmästaren H. SAMZELIUS ett föredrag i Nyköping om våra nordligaste lappmarker, och anordnades af några intresserade damer i hufvudstaden en soaré å Hotell W6.

Museets inkomster under år 1893 [2] utgjorde kr. 62,100: 60 och utgifterna kr. 79,824: 45. Skansens inkomster under samma tid uppgingo till kr. 133,442: 73, dess utgifter till kr. 125,713: 95. Museets skuld uppgick vid slutet af år 1893 till kr. 134,538: 01. För hela denna skuld har museets styresman genom sitt öfverlåtelsebref af

[1] Jfr sid. 144 o. f.

[2] Se noten å sid. 83.

den 18 april 1880 åtagit sig ett personligt ansvar. Om inkomsters och utgifters fördelning på olika poster se sid. 216 och följande.

Antalet personer, som år 1893 till museet lämnade gåfvor af egentliga museiföremål, var 380 och år 1894 421; de skänkta föremålen utgjorde 1893 öfver 1,300 och 1894 öfver 1,200. Till anläggningarna på Skansen lämnades 1893 gåfvor af 288 personer och 1894 af 225. Se för öfrigt sid. 153 och följande.

Hela inköpsumman år 1893, fraktkostnader inräknade, uppgick till 23,275 kr. 37 öre.

Samlingarna voro vid 1894 års utgång brandförsäkrade till ett värde af 837,500 kr., och museets båda egendomar i staden (nr 77 och 79 Drottninggatan), byggnaderna å Lejonslätten, Skansen och Framnäs samt Bredablicks torn till ett sammanlagdt värde af 697,270 kr. Försäkringsafgifterna under samma år uppgingo till 2,079 kr. 72 öre.

Bland de många förvärf, som Nordiska museet dels genom köp och dels genom gåfvor gjort under åren 1893 och 1894, må följande här omnämnas.

Till *allmogeafdelningen*. Från Skåne har museet, utom en samling silfversmycken, broderier och textila saker från skilda delar af landskapet, erhållit fullständiga ingelstads- och herrestadsdräkter, hvilka genom färg och utstyrsel väsentligen skilja sig från de dräkter museet förut eger från dessa härad. På grund af sin jämförelsevis höga ålder — sannolikt förskrifva de sig från 1700-talets midt eller senare hälft — äro de af särskildt intresse för kännedomen om de skånska folkdräkternas utvecklingshistoria.

Från Halland: husgeråd af trä och lergods, textila arbeten, däribland hängkläden med sydda mönster, dräkter och silfversmycken m. m., förnämligen från Förlanda och Idala socknar. I detta sammanhang må äfven nämnas 2 oljemålningar på duk, framställande en ryggåsstuga i Slöinge socken.

Från Småland: en samling åkerbruksredskap af gammal form, från Västbo, såsom ärjkrokar, ledharf och fällkrattor; vidare knypplingar och delar af en brudutstyrsel från södra Unnaryd; hyende med figurframställningar, väfdt i flamsk; trollputa, som påträffats i Allmundsryd, bunden vid halsen på en i bet gående ko. Putan innehåller bland annat hvitlök, vättaljus, »arfvasilfver» m. m., till sammans sex olika slags föremål, och troddes skydda mot förgörelse.

Från Västergötland har museet bland annat erhållit hvarjehanda husgeråd såsom äggoststjärnor, ostformar, skålar och dylikt, ofta mer eller mindre rikt sirade med målningar och karakteristiska sniderier; mjölhålk, cylindriskt kärl af en urgröpt trästock; kvinnodräkt från Kåkinds härad, samt en runstaf.

Från Östergötland: bland många andra föremål en brudkrona af förgyldt silfver, med vackert filigransarbete i 1600-talets mönster samt prydd med facetter och hängen af färgadt glas.

Från Gotland: gyckelstop af lergods; trenne silfverskedar af gammal form, däraf en med årtalet 1621; glasmålningar från 1600-talet, med inskrifter och figurframställningar.

Från Södermanland: brudbälte bestående af 17 på läder och rödt kläde fastgjorda silfverbucklor, sannolikt från Vingåker; staf med Hölebo härads vapen inristadt på knappen; dopdräkt från Kila socken, samt en vindflöjel af smidt järn, intressant allmogearbete från 1800-talets början.

Från Uppland: »vårbundet trä», en självvuxen oval ring af fur, hvilken från 1860 till 1893 användts i Älfkarleby socken vid botandet af små barn för »riset» eller »engelska sjukan». Om ringens historia och bruk se sid. 57 o. f.

Från Västmanland har museet genom inköp vid auktionen efter brukspatron H. Atterling i Fellingsbro förvärfvat en ej obetydlig del af dennes värdefulla kulturhistoriska samlingar. Af de vid detta

tillfälle inköpta västmanländska allmogesakerna kunna här nämnas: dryckeskanna af ovanlig storlek och svarfvad af masurbjörk; en samling målade och handskrifna brudgratulationer samt en snibbskål af rödmåladt trä, med inskriften: »At qui tantuli eget quanto est opus, is neque limo, Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis.» Skålen, som länge förvarats i ett rikt bondhus i Fellingsbro, hör till sällsyntheterna från mellersta och norra Sverge. Nordiska museet eger förut endast ett fåtal liknande, med inskrifter prydda skålar från Svealand och ingen enda med nordligare fyndort än Uppland. I regel tillhöra de 1600-talet; men får man tro S. Ödmann, voro de i bruk redan under medeltiden. I sina Hågkomster [1] berättar han nämligen, att en sådan skål, som fans i det gamla vieselska prästhuset i Småland, hade en delvis utplånad inskrift med urgammal munkstil, af hvilken man kunde läsa: »S. Sigfr. Ora pro nobis — S. Brigitta ora — gracia plena —» o. s. v. Enligt enstämmiga uppgifter användes dessa skålar såsom dryckeskärl på så sätt, att man med rundbladiga silfverskedar, »supaskedar», drack bränvin ur dem.

Från Värmland: grafkors af smidt järn, egendomligt ornerade med flöjlar, småkors och hängen.

Från Dalarna: kvinnodräkter från Svärdsjö och Envikens socknar; flaska af lergods, från 1600-talets senare hälft, glaserad och prydd med målade djurbilder och stiliserade växtmotiv; fattigbössa och en samling skisser, framställande byggnader, redskap, ansiktstyper och dräktbilder från Mora, Leksand, Rättvik och Orsa.

Från Helsingland: fullständiga mans- och kvinnodräkter från Delsbo, samt textila saker såsom ryor och broderier till Bollnässtugan på Skansen.

Från Härjedalen: prim- eller runstaf, ristad i två rader på båda sidorna af en lång smal träskifva samt i öfrigt anordnad såsom liknande kalendrar från Dalarna. [2]

---

[1] S. Ödmann: *Hågkomster från hembygden och skolan.* Fjerde uppl. Örebro 1861. S. 12.

[2] Jfr P. Vistrand: *Förteckning öfver runstafvar, tillhörande Nordiska museet.* I *Samfundet för Nordiska museets främjande 1890.* Meddelanden, utgifna af A. Hazelius. Stockholm 1892. S. 47. Nr 41.

Från Ångermanland: snöplognings- och åldermansklubbor; strödda husgeråd; rya, väfd i tränsaflossa med rutmönster i starka färger på hvit botten, samt tvänne skjutstaflor med målade vapen, inskrifter och årtalet 1783.

Från Västerbotten har genom de af jägmästaren H. Samzelius företagna resorna förvärfvats ett betydande antal föremål, omfattande så väl åkerbruksredskap, slöjdverktyg och fordon som ock möbler, husgeråd och andra allmogens bohagsting. Bland föremål, som äro värda särskild uppmärksamhet, må nämnas möbler till en kaliksstuga, nästan alla prydda med sniderier och brokiga, väl bibehållna målningar; färgrika lokor och väldiga rankbågar till seltyg; blyvind med vef, ställmuttrar och stöpform, använd vid förfärdigandet af blylister till de små grönaktiga fönsterrutor, som ännu på 1850-talet brukades i kaliksbygdens bondstugor; egendomliga skidor, nytjade som fortskaffningsmedel vid slåtter på gungfly och myrar; körstöttingar; karmslädar och en forsbåt, förfärdigad i Nybyn i Nederkaliks. Båten, som vunnit pris på Norrbottens läns hushållningssällskaps utställning i Nederkaliks den 19 aug. 1893, har genom färder utför alla forsarna i Kaliks älf från Kamlunge visat sig vara synnerligen sjöduglig. Till honom höra två par roddåror, en styråra och två »forkar» (stakar).

Från Lappland: en ganska rikhaltig samling lapska silfversaker, däribland ett tiotal silfverskedar af gammal form, kåsa och bägare m. m.; trenne brudkronor af delvis gjuten och förgyld mässing; intressanta prof på den bland lapparne hemmahörande renhornslöjden; genomborrad björntand, använd som amulett och påträffad hos en kaitumlapp; pulka från Jockmock; bälte med vidhängande knif, antagligen mycket gammalt och prydt med graverade benskifvor, samt ett armborst med beslag af graveradt ben.

Från Norge har museet i likhet med föregående år lyckats förvärfva ansenliga samlingar af norska allmogesaker, däribland husgeråd af trä, med rika sniderier och målningar; 2 stabburstolpar; väfnader utförda i gobelinsteknik; dyrbara smycken, däraf ej mindre än tre brudkronor af silfver, 2 silfverbälten, en lappkrage med bröstlapp, strödda smycken af gjutet eller smidt arbete; dräkter m. m.

Bland smärre husgeråd, som ingå i detta förvärf, förekomma flere ölbollar med inskrifter, af hvilka följande kunna anföras:

Jeg er Hver mands Beſte ven,
mens der findes Öll i gien,
naar Ölet endet har
så er venſkaben klar. 1760.

Den mand som her beſkiKket er, Til Kieldermand at vaere
ſkal ſkaffe Öl I mig, og mig Paa bordet baere.
Siden er det kiaert hvo ſig det Tager paa,
at ſiaenke om i ſkaaler og i bolder smaae.

Hör min (ven) vaer glad i Haabet, Öl i Skaalen, Smör
i Skaabet Bør i maſken [1] og vin (i) flaſken.

Drik dit Öl mine Löſtige Vener
Saa ſkal Vi danse og ſtöije naar fiolen opſtemer 1835.

Från Danmark: strödda föremål från Amager, afsedda för inredning och utstyrsel af en blifvande amagerstuga. Från de forna danska landsdelarna Schleswig och Holstein: skulpterade kistor i 1600-talets barockstil, samt allmogedräkter från ön Sylt. Från Island: spänne, bälte och hängsmycke af silfver, i vackert filigransarbete; samt från Grönland: eskimådräkter af sälskinn, från landets sydöstra kust, och modell till eskimåhus.

Äfven från Finland, hufvudsakligen från Savolax och Karelen, har museet vunnit åtskilliga förstärkningar för sina samlingar. Bland dessa förvärf, som omfatta 177 nummer, märkas redskap för hemslöjd och åkerbruk; prof på björknäfverns vidsträkta användning i finnarnes hushållning; husgeråd af hvarjehanda slag, samt några musikinstrument, däribland två kantele.

Till sin *afdelning för skråväsendet* har museet, särskildt genom inropen vid hammerska auktionerna i Köln, lyckats erhålla flere bidrag, af stort värde både såsom kulturbilder och prof på svensk handtverksskicklighet. Sålunda har museet af Stockholms gamla skråminnen lyckats återbörda: skräddarämbetets åldermansspira, vackert silfverarbete från 1622; samma ämbetes välkomst, en stål-

[1] Korn i mäsken.

lig silfverpokal i form af en upp- och nedvänd fingerborg, på hög fot, prydd dels med ingraverade namnsköldar, bomärken, årtalen 1614 och 1625, dels med sju löst hängande plåtar af drifvet eller gjutet silfver, med inskrifter och årtal, däraf ett så tidigt som 1645. Vidare en ovanligt rikt arbetad välkomst af drifvet silfver, i barockstil och prydd med en rad sköldar i samma metall, hvilka bära vapen- och klensmedernes sinnebilder; stenhuggarnes välkomst, med flere sköldar, arbetad i silfver af stockholmsmästare och dagtecknad 1731; välkomst af silfver, i rokokostil, hvilken tillhört timmermansämbetet, stockholmsarbete från 1758; kakelugnsmakarnes välkomst af silfver, med årtalet 1815; bägare af silfver, hvilken tillhört Stockholms spiksmedsämbete; en vackert arbetad silfverbägare, som tillhört sillpackarämbetets dödlåda; bägare af silfver, hvilken tillhört Stockholms bagarämbete; pokal med lock, prydligt arbete i silfver, som tillhört Stockholms trädgårdsmästare; ståndkärl af tenn, med form af en tunna, hvilken tillhört tunnbindarämbetet och är märkt med namn och årtalet 1653. För öfrigt må nämnas en förträffligt arbetad kista från 1726, af valnöt med inläggningar af elfenben och ebenholz, hvilken af de inlagda ämbetssinnebilderna att döma tillhört stenhuggarämbetet; Stockholms strumpväfvarämbetes låda från 1720; byggmästarämbetets låda samt tenngjutarskylt från Västerlånggatan.

Från Karlshamn: välkomst af silfver, i drifvet och ciseleradt arbete, hvilken tillhört nämda stads tunnbindarämbete.

Från Varberg: sigillstamp af järn, med inskriften: DETTA . ÄR . BAKARNAS . ÄMBETS . SEGIL . I . VARBEG (!) 1749.

Från Jönköping: skänkkanna af koppar, som tillhört STOCKMAKARE GESÄLELÅRDAN . ÅR 1791, samt en liknande kanna af samma metall med inskriften: DENNA SKENKE KANNA KOMMER PISTOLEMAKARE GESELLE LÅDAN TILL I JÖNKIÖPING 1739.

Från Linköping: tvänne ämbetslådor, af hvilka den ena tillhört byggmästarne och den andra kakelugnsmakarämbetet i nämda stad.

Från Vadstena: ämbetslåda, märkt 1678.

Från Falun: en liten vacker ämbetslåda från 1728, prydd med inläggningar af olika träslag, hvilken tillhört nämda stads skomakarämbete.

Från Arboga: knappmakarskylt med årtalen 1782—1823, bestående af en samling knappar och spännen, uppfästa å en metallplåt.

Äfven från Danmark har museet lyckats erhålla några till denna afdelning hörande föremål. De viktigaste äro: ämbetslåda från Kallundborg, hvilken tillhört logarfvarne därstädes; välkomst, som tillhört »skomagerlauget» på Bornholm, samt låda från 1821, hvilken tillhört skomakarmästarne i Odense.

Af tyska skråminnen har museet i likhet med föregående år gjort dyrbara och intressanta inköp, bestående dels af sådana föremål, som voro bestämda att gifva festprägel åt ämbetenas offentliga uppträdande eller samkväm, såsom ämbetstecken, processionstänger med helgonbilder, facklor, dryckeskärl m. m., dels af lådor för förvarandet af deras dyrbarheter, dels ämbetsigill och regler eller skrån; bland de senare en från 1571, en från 1624 och en från 1669, alla skrifna på pergament och med en utstyrsel, som i smak och prydlighet ofta öfverträffar vår tids bästa alster af skönskrift.

Till *afdelningen för arbetets historia* har museet liksom under föregående år erhållit flere bidrag, hvilka från kulturhistorisk synpunkt sedda ega ett mycket framstående värde. Hit hör i första rummet en samling stockar till träsnitt och gravyrer, bestående af omkring 450 st., hvilka tillhört det gamla lundströmska boktryckeriet i Jönköping. Dessa stockar, till större delen skurna i trä, en och annan graverad i stilmetall, voro afsedda för tryckning dels af de på sin tid så vidt spridda och af vår allmoge omtykta *kistebrefven*, dels af vignetter och illustrationer till abc-böcker och psalmböcker, visor, historier och annat småtryck, som jämte kistebrefven utgingo i många och stora upplagor, samt slutligen af typer, öfverstycken och slutornament till boktryck af det slag, som man vanligen finner i 1600- och 1700-talens andaktsböcker och likpredikningar. Omöjligt är icke, att en del af denna samling en gång tillhört det gamla visingsborgstryckeriet, af hvilket det lundströmska var en ättelägg. Vidare må nämnas stockar och stansar af metall till prässning och utstyrsel af bokband; en väfstol från 1700-talet, för trikot- och strumpväfning; symaskin, enligt uppgift den första, som tillverkats

vid Huskvarna, samt slutligen en samling dyrbara ur och urverk, däribland arbeten af stockholmsmästarne Peter Ernst, Fazy, Helmsten, C. E. Orbin, Per Söderman, Joh. Wedeman m. fl.

Till *farmaceutiska afdelningen:* en ansenlig samling ståndkärl af fajans, glas och trä, till en del från 1600-talet och prydda med intressanta signaturer och målningar; retorter, deglar, skylt och inredning m. m., som tillhört apoteket Elefanten i Ingolstadt. Vidare har denna afdelning erhållit flere värdefulla tillökningar af svenska apotekskärl dels genom gåfvor och dels genom inköp å de hammerska auktionerna i Köln.

Till *afdelningen för minnen från det gamla Stockholm* har genom köp förvärfvats en rikhaltig samling jordfynd, som påträffats under gräfningarna å Helgeandsholmen. Denna samling, till större delen bestående af minnen från 1600-talet, utgöres dels af keramiska alster, såsom fat, krukor, små ytterst sällsynta blåsinstrument, »lergökar», och reliefkakel, de senare antagligen från 1500-talet, än oglacerade, än glacerade och målade, ofta af en förträfflig färgverkan, dels af glasvaror och smärre husgeråd, såsom egendomliga glasflaskor, ljussaxar, skedar af tenn och silfver, däribland en från förra delen af 1600-talet, med släkterna Sabelskölds och Rosenstråles vapen Vidare må nämnas port från slutet af 1600-talet, hvilken tillhört huset nr 1 Trädgårdsgatan och är prydd med bladverk och vackert smidesarbete i barockstil; dörröfverstycke från huset nr 22 St. Nygatan, oljemålning på duk, framställande ett österländskt landskap med figurer och skepp, infattad i förgyld rokokoram; dörröfverstycke, likaledes oljemålning på duk, återgifvande Näckströmmen i Stockholm, med roddare i dräkter från Gustaf III:s tid; järnhäll från 1622, påträffad vid rifning af »Lambyska verken» vid Norrlandsgatan; det 1891 upplösta sällskapet C. B. O:s kassalåda från 1804, innehållande protokollsbok, omfattande åren 1798—1891, tio folioband räkenskapsböcker och matriklar, de senare upptagande medlemmarnes namn, yrke och ej sällan äfven dödsår, sällskapets sigillstamp m. m. Sällskapet eller, som det från början hette, »Samhället C. B. O.»

(Christelig Begrafnings Omtanka) stiftades den 26 juni 1798 »af Christelig omtanka att någorlunda kunna lätta de bekymmer våra Änkior, som oss öfverlefva, få röna vid timande dödsfald». För öfrigt har museet från skilda delar af hufvudstaden erhållit ornament i sandsten, från 1600-talets praktbyggnader; skyltar; kanonkulor m. m., samt slutligen en samling bilder i olja och på duk, som återgifva gatpartier, gränder, små pittoreska träkåkar, värdshus m. m., hufvudsakligen från de stadsdelar, som under en senare tid på ett genomgripande sätt förändrats.

Till den *kyrkliga afdelningen:* lavatorium af brons, skålformigt medeltidskärl med grepe och två pipar, norskt fynd; 3 mässhakar med medeltidsbroderier, liksom följande inköpta å hammerska auktionerna; madonnabild, ovanligt vacker träskulptur, sannolikt från 1400-talet; tvänne antependier med broderier i silke och silfver, det ena från 1616 och det andra med en påsydd silfverplåt af bleck, med ätterna Ribbings och Banérs vapen samt årtalet 1724; två fönster med glasmålningar, det ena med fyra knäböjande helgonbilder, sannolikt från 1400-talet, det andra med en mariabild och årtalet 1580; dopfunt af mässing, från förra delen af 1600-talet; två nattvardskalkar med patén, af silfver, af hvilka den ena är märkt »Ljonghem Til Hörig 1666» och den andra med en längre inskrift, som uppgifver, att kalken skänkts till »Torps Kiörckia åhr 1720» såsom ett minne af fyra aflidne söner; vinkanna af tenn, från 1734, prydd med mer eller mindre stiliserade blommor. En inskrift upplyser, att denna kanna tillhört »Mässeby Sokns» kyrka [1].

Samlingen af musikinstrument har hufvudsakligen genom inköp å hammerska auktionerna riktats med öfver 50 nummer, däraf ett stort antal utan motstycke i museets förut varande samling. Af särskildt intresse är en viola från 1500-talet; en dansmästarfiol, ett litet utmärkt vackert stränginstrument från 1700-talet, af elfenben; en violin från 1734; en cittra från 1785, m. fl. För att lämna en öfversikt af den nytillkomna samlingens rikhaltighet må följande

[1] Troligen i Finland.

instrumentnamn vidare anföras: pandora, luta, korsittra, violoncell, mandolin, trumscheit, eolsharpor och flöjter, hackbräde, psalmodikon, basetthorn, fagott, oboe piccola, trumpet, serpent, hoboe d'amour och puka samt tvänne vackert arbetade notställ.

Till *vapensamlingen:* svärd från 1500-talet, med korsformigt fäste och klingan märkt dels med ett hjul, dels med inskrifterna: * ME FECIT * SOLINGEN * och * FIDE * SED * CVI * VIDE *, enligt uppgift bödelsvärd; hjullåsbössa, märkt 1651; tvänne små kanoner på lavetter; ett par pistoler, vackert beslagna; kruthorn, rikt siradt med vapentrofeer och ornering i 1600-talets tidigare stil; patronkök, bestående af 11 cylindriska träkapslar, hängande vid en lifrem, från förra delen af 1600-talet.

Till *afdelningen för de högre ståndet* har museet liksom under närmast föregående år lyckats förvärfva åtskilliga föremål af mycket framstående kultur- och konsthistoriskt värde. Hit höra sköldebref för häradshöfding Tomas Andersen, adlad Blixenstierna, dagtecknadt 9 nov. 1693; sköldebref för kapten Georg Stenfeldt, dagtecknadt 12 nov. 1719; sköldebref för prosten Karl Norings barn, adlade Noringer, dagtecknadt 14 sept. 1761; sköldebref för bröderne Johan och Lars Algerus Rogberg, adlade Bergencreutz 24 jan. 1788; friherrebref för Ernst Fredrik v. Willebrand, dagtecknadt 14 juli 1812; stamträd för ätterna Christiernin och Hierta, båda dessa stamträd upprättade på 1750-talet af Jakob Hesselius, samt för den gamla kalmarsläkten Svebilius; sigillstampar, som tillhört medlemmar af adliga ätterna Lagerborg, Lagergren, Rosenqvist af Åkershult och von Schantz; betjäntrock af kläde, med grefliga ätten Löwenhielms vapen i snörmakeriarbete; mansdräkter från midten af 1700-talet, af sammet och sidenatlas, prydda med rika silkesbroderier; tvänne fruntimmersdräkter i rokokotidens snitt, af hvit och grön sidenbrokad; oljemålningar, dräktbilder, möjligen af J. H. Scheffel; puderpust, vackert graveradt silfverarbete från 1700-talets förra del; väfd tapet, enligt uppgift från Bergkvara i Småland, framställande Susanna i badet, samt ett par svenska väfnader, utförda i gobelinsteknik, från 1700-talets senare del, intressanta bidrag till museets förut stora samling

af dylika textila minnen; sidendamast med mönster af kronor och lager, svenskt arbete från midten af förra århundradet; ett par rokokobroderier å stramalj till skärmblad, ej färdigsydda, men af intresse, emedan de visa arbetsättet; en samling å väf målade väggbeklädnader i gustaviansk stil, värdefulla bidrag för anordnandet af museets blifvande interiörer; skärm, utförd i schattersöm å siden, från rokokotiden; flere märkdukar från 1700-talet, samt en vacker och intressant samling af ryska broderier och väfprof, inköpta af amanuensen R. F. Martin; en samling drabantdräkter, som särskildt med afseende på blifvande historiska festtåg på Skansen för museet ega ett mycket stort värde.

Af möbler och dylikt, hörande till denna afdelning, må anföras: väggur af förgyld metall, i 1600-talets stil, prydt med blommor och blad i drifvet arbete och märkt »Melchior Prutscher Stockholm»[1]; prydnadsfat af försilfrad mässing, med växtornering och en figurframställning (Paulus och Petrus i templet, botande en lam), i upphöjdt arbete, märkt: »Carl Grip: A:o 1733»; spegel med försilfrad metallram, ornerad i sen barockstil; kista med danska adliga vapen och årtalet 1650; konsolbord, snidadt och förgyldt praktstycke i tidig rokokostil; sybord, förgyldt, med målad skifva, likaledes från rokokotiden; »athenienne» och skrifbord i kejsarstil, det senare märkt: »Gottlieb Iversson Kongl Slotts Snickare i Stockholm»; blomsterbord i stil Jacob, sällsynt möbel; klaver af stockholmsarbete, märkt 1811; resschatull, märkt: »Kongl. Hof-Schatolmakaren och Hof-Snickaren Joh. Christ. Linning[2] Vti Stockholm N:o 172 Köpmangatan»; skänkkanna från 1646, af drifven koppar och prydd med jägare och djurbilder; skänkkanna af hvit metall, praktstycke från 1760; fönster från 1609, med målningar å de små blyinfattade rutorna, framställande bland annat en bonddans efter S. Beham; brandjärn af mässing, i rokokostil; serveringsbord med fajansskifva af rörstrandstillverkning och prydd af en utsikt från Haga med slottet; silfverskedar; etui af silfver, filigransarbete från 1600-talet; ett par ljusstakar af järn, finspongsarbete från 1840-talet; spinnrockar m. m.

[1] M. Prutscher var kungl. hofurmakare 1641—1675.

[2] Framstående snickare; död i Stockholm d. 24 dec. 1801. (Inr. Tidn. 1802. Nr 3.)

Till samlingen af åkdon och fortskaffningsmedel, som användts af de högre ståndеn, har kommit en landå från 1830-talet; en heltäkt vagn, i hvilken konung Karl XV år 1872 gjorde sin sista resa från hamnen i Malmö till därvarande landshöfdingeresidens; rikt snidad, förgyld och målad rokokosläde, sannolikt holländskt arbete, samt en bicykel från förra delen af 1800-talet.

Samlingen af fajans och glas, som är stadd i rask tillväxt, har under 1893 och 1894 ökats med ett stort antal föremål, så utom vaser, bålar, vattenbehållare, teflaskor, terriner, toalettaskar m. m. från Rörstrand och Marieberg, särskildt ett par större, troligen vid Marieberg utförda blombehållare; en samling dansk fajans; åtskilligt kompaniporslin med vapen, tillhörande släkterna Gyllenborg, Falkengren, Nauckhoff och v. Sahlfelt; pokaler och bägare af glas, med konung Adolf Fredriks och Gustaf III:s monogram, adliga vapen tillhörande släkterna Piper, von Knorring och Cronström, m. m.

Slutligen må äfven nämnas ett docklusthus, möbleradt i kejsarstil, samt en snidad och målad ordenstaf, som tillhört stockholmsällskapet D. K.

Till *den historiska afdelningen:* minnestecken, bröstbild i guld, af Gustaf II Adolf, mycket sällsynt; skrin af trä, med inläggningar och märkt »Adolph Fredric fecit 1764 à Drottningholm»; porträtt i olja af C. J. L. Almqvist, måladt 1835 af C. P. Mazér; staty i gips af E. Tegnér; porträtt i olja af sekreteraren i Öfverintendentsämbetet T. Wennberg, måladt af A. J. Hanson före 1805; kvarnmodell, gjord af John Ericsson som barn; strödda föremål, som tillhört C. P. Thunberg, däribland en plånbok af hvitt siden med följande sydda inskrift: PROFESSOREN OCH RIDDAREN AF KONGL. VASA ORDEN HÖGÄDLE OCH VIDTBERÖMDE HERR DOCTOR CARL P. THUNBERG, UPSALA, samt en märkduk med silkesbroderier och följande tillegnan: ÅT EN GOD MORFAR PROF: RID: COMEND: C P: THVNBERG. AF C B R. 1821; viktlåda, som tillhört J. Berzelius; en samling handteckningar af M. G. Ankarsvärd, C. S. Bennet, C. A. Ehrensvärd, L. A. Masreliez och J. Åkerström; akvareller af Amalia Lindegren och G. V. Palm, samt en oljemålning (ej afslutadt landskap) af O. Törnå; denne

senares palett och pänslar samt palett och pänslar, som tillhört och nytjats af Amalia Lindegren; sigillstamp och nordstjärneorden, som tillhört doktor H. F. Antell; sjöbarometrar, ropare, kompass m. m., som användts å fregatten Eugenie under dess världsomsegling 1851—1853, samt uniformsmössor, epåletter, ordnar m. m., som tillhört Portugals envoyé extraordinaire vicomte A. Da Cunha de Soto Maior.

Till *gravyr- och porträttsamlingen* hafva följande värdefulla bidrag erhållits: porträtt af skandinaviska regenter och enskilda personer, återgifna i gravyr, litografi, träsnitt m. m.; gravyrer af C. F. och F. Acrel, C. E. Bergqvist, P. Hörberg, J. C. Linnerhjelm, E. och J. F. Martin, D. Padt-Brügge, L. H. Roos, J. G. Ruckman, A. F. Sköldebrand, J. Snack och flere andre. För denna afdelning har dess utom en samling graverade kopparplåtar inköpts, af hvilka ett porträtt af drottning Ulrika Eleonora, samtida arbete af okänd mästare, med utsatt årtal 1677, förtjänar att framhållas. Vidare må omnämnas plåtar, graverade af J. G. Ruckman; graverade plåtar till tobaksetiketter, adresser för handtverkare, m. m.

De viktigaste förvärfven till denna afdelning utgöras dock af inköp, som gjorts vid den i Köln försålda, juveleraren C. Hammer tillhöriga porträttsamlingen. Bland dessa må anföras följande oljemålningar, intressanta både som historiska bilder och från rent konsthistorisk synpunkt sedda: porträtt af Margareta Vasa i helfigur, af okänd, möjligen samtida mästare; barnporträtt af drottning Kristina, antagligen målad af J. H. Elbfas, signeradt 1632; porträtt af Margareta Sofia Gyldenstierna, af okänd mästare och dagtecknadt 1662; porträtt af systrarna Hedvig Charlotta och Margareta Silfversparre, målade 1754 af J. J. Streng. Märkliga som dräktbilder äro följande barnporträtt: Karl och Margareta Ehrensteen, målade af okänd mästare och signerade 1660; Nils Ulrik Klingfelt, sannolikt målad af J. J. Streng, samt ett flickporträtt af en dotter till presidenten D'Alignés, måladt af C. F. von Breda. Från annat håll har dess utom inköpts en samling miniatyrer af svenska regenter från Gustaf Vasa till Adolf Fredrik, målade af C. F. Mörck.

Till *arkiv och bibliotek:* salubref på jord i Västvik, hvilken Tyrgils och hans hustru Katarina sålde till drotset Bo Jonsson. Detta bref, hvilket är ett bland de älsta, som förvaras i Nordiska museets samlingar, är dagtecknadt Vestvik Sabbato proxime ante festum beati Martinii 1380. Salubref på gårdar i Åsaka och Essunga, dagtecknadt 1412; salubref på en jordlott i Skenastad i Lofta socken, dagtecknadt 1490; fastebref på en gård Tiffvilsta i Kinda härad, dagt. 1557; strödda urkunder, alla liksom föregående på pergament, från 1591, 1596, 1621, 1626, 1652 och 1658 m. fl. år, samt en anvisning å en tunna spanmål, utfärdad af Petrus Brahe och försedd med hans egenhändiga namnunderskrift, dagtecknad Wysingsborgh 27 jan. 1679. Bland märkligare bokförvärf må nämnas: Twå gambla Swenske Rijm-Krönikor, Joh. Hadorphii edition 1674; Grönlands historiske Mindesmærker. B. 1—3. Kjøbenhavn 1838—1845; T. Lund: Danmarks og Norges Historie i Slutningen af det 16de Aarhundrede. Bog 1—11. Kjøbenhavn 1879—1880; Führer durch das Hamburgische Museum für Kunst und Gewerbe, zugleich ein Handbuch der Geschichte des Kunstgewerbes von J. Brinckmann. Hamburg 1894; The Traditional Games of England, Scotland, and Ireland by A. Gomme. London 1894. Slutligen må äfven nämnas publikationer rörande ungersk konstslöjd, utgifna af Kunstgewerbe-Museum i Budapest, samt arbeten i etnografi och naturvetenskap, utgifna af Smithsonian Institution i Washington.

Härtill kommer ett stort antal publikationer från vetenskapliga samfund i utlandet, med hvilka Nordiska museet står i förbindelse.[1]

Dess utom märkas ytterligare följande gåfvor och inköp, förtjänta af särskildt omnämnande: tvänne oljemålningar af friherre O. Hermelin, framställande vyer, interiör och exteriör, från Borgholms slott; yxa af järn, med Fredrik I:s namnchiffer och årtalet 1732 å det mässingsbeslagna skaftet, hvilken tillhört tullverket och af tullbetjäningen antagligen nytjats som »plikthuggare»; tvänne ankare af järn, påträffade under sprängningsarbete i Byälfven i

[1] Se sid. 188 o. f.

Värmland; milstolpe af sandsten, märkt 1663 och C. R. S. i monogram under kunglig krona; milstolpe af kalksten märkt: $^1/_2$ MYL PER: BRAHE: G: T: W: 1680; dryckeshorn af stål, prydt med etsade figurer, drakslingor och en längre inskrift på fornnordiskt språk, samt slutligen en runkalender, inristad på 10 små fyrkantiga träskifvor.

Bland depositioner, som museet fått emottaga under åren 1893 och 1894, må nämnas af KUNGL. STALLET genom chefen för H. M. Konungens hofstall grefve G. F. Gyldenstolpe: landå från århundradets början, och fourgon (förrådsvagn) från Karl XIV Johans tid, samt af professorn friherre A. E. NORDENSKIÖLD och kommendörkapten L. PALANDER: en för kolumbusutställningen i Madrid utförd modell af Vega.

Anläggningarna på Skansen hafva under åren 1893 och 1894 ökats med flere märkliga byggnadsminnen, och ett helt nät af vägar förbinder nu den ursprungliga Skansen med det genom inköp af Bredablick och kringliggande mark vunna skogsområdet.

Som bekant hafva dessa anläggningar framgått ur tanken på sambandet emellan en orts naturförhållanden och befolkningens lynne och åskådning. För att så vidt ske kan tydliggöra detta, har man förenat Skansens friluftsmuseum, som är anlagdt efter samma grundtanke som Nordiska museet, med en zoologisk och botanisk trädgård. Här hafva åt Nordens djur- och växtvärld platser anvisats, som, så vidt klimat och lokala förhållanden det medgifva, motsvara de olika djurens och växternas vanor och behof i vildt tillstånd och på samma gång lämna en om än sammanträngd bild af Sverges skiftande natur med dess för olika trakter karakteristiska folklif, boningar m. m.

Men ej endast de vilda djuren och växterna skulle företrädas. För att göra bilden af vårt land så hel som möjligt, hafva äfven de vanliga tamdjuren här fått rum; en kökträdgård har anlagts,

och stugorna omgifvas eller skola omgifvas af hos allmogen brukliga prydnads- och näringsväxter samt af sådana buskar och örter, vid hvilka våra förfäder fäst en vidskeplig betydelse eller som användts till medicin, färgämnen o. s. v.

År 1891 började man genomföra denna plan. Skansen fick nämligen då sitt lappläger. Härpå följde snart Morastugan med en i hennes närhet rest midsommarstång från Rättvik; Orsastugan; sparrastugan från Bleking, med humlegård och bihage; en stenstuga, uppförd efter en i Bleking fordom vanlig typ för fattigmans hem, samt ett par kolarkojor efter förebilder i Småland och Västerbergslagen. Ofvannämda år iordningställdes »Offerholmen» med sina »älfkvarnar», »seitar» eller lapska afgudar inom renhornsgärden, och annat, som kan tjäna till belysning af de nordiska folkens hednatro.

Samma år hitfördes de stora gotländska slipstensblocken, minnen från stenåldern, hvilka en längre tid varit utställda vid ett af museets första annex inne i staden. Under loppet af 1891 och början af 1892 anlades vidare för renarnas trefnad »Renberget», uppfördt i närheten af lapplägret af väldiga stenblock, som blifvit utsprängda på museets byggnadstomt å Lejonslätten. Utvecklingen fortsattes sedan med rastlös ifver, så att Skansen vid 1892 års slut jämte de nu omtalade anläggningarna och det nyförvärfvade bredablicksområdet med utsiktstorn hade att uppvisa en fäbodvall från Jämtland, med kreatur af så kallad fjällras; en klockstapel, bygd efter den vid Håsjö kyrka i Jämtland; Bollnässtugan, samt en tjärdal efter småländsk förebild. Härjämte ett stort antal inhägnader och burar för de vilda djuren. Samma år erhöll Skansen också de första malmblocken till »Malmberget». Under denna tid anlades äfven en mängd vägar och gångar, uppkallade efter svenske stormän; utmed vägarna uppsattes milstolpar af sten och järn, från olika trakter och tidskeden.

Genom inköpet af Belvederetornet — hvars främmande namn utbyttes mot det svenska Bredablick — äfvensom af kringliggande mark hade för Skansens utveckling öppnats ett nytt och högst betydande fält. Det nya området bestod nämligen af mer än 174,000 kv.-meter hufvudsakligen skogsmark, som på ett förträffligt sätt lämpar sig för anläggningar, liknande dem vi ofvan omtalat. Som-

maren 1893 hade man hunnit inhägna hela skansområdet, hvilket arbete kräfde en kostnad af närmare 8,000 kr. Ett vinterhus, egentligen för flyttfoglar, öppnades på hösten samma år; sprängningen af en säldam påbörjades, och en »kyrkogård» med gamla grafkors af järn och lagda hällar anlades i närheten af Håsjöstapeln. Under 1893 uppfördes vidare Skansens fatbur efter förebild af den gamla berömda fatburen på Björkvik i Östergötland, hvilken jämte Ornässtugan torde vara vårt lands intressantaste minne af detta slag. En timrad lappkåta, typisk för skogslappens viste i södra Jockmock, erhöll plats bland de lapska byggnaderna i närheten af Renberget, och flere burar, hvarom mera sid. 121 o. följ., anlades dels i skogen på det ursprungliga området, dels i den nyförvärfvade parken.

Skansens märkligaste förvärf under 1894 är den 34.5 meter höga klockstapeln, hvilken Hällestads församling i Östergötland skänkt till Nordiska museet. I detta sammanhang må äfven omtalas, att flere af nämda församlings medlemmar med en offervillighet, som förtjänar det största erkännande, genom ett betydande antal kördagsverken underlättade stapelns flyttning. Härigenom minskades i väsentlig mån museets kostnader, och tack vare denna handräckning kunde stapeln redan samma år resa sin spira bland de öfriga svenska byggnadsminnena på Skansen. Från Nederkaliks erhölls detta år en lada af en egendomlig form, afsmalnande uppifrån och nedåt. Typen förekommer allmänt vid älfvar och slåttermyrar inom finnbygden i Norrbotten och äfven på finska gränsen, men är numera så godt som okänd i det öfriga Sverge.

Under åren 1893 och 1894 hafva på Skansen anordnats flere fester. Afsikten med dessa har dels varit att bereda bidrag till de dryga underhållskostnader museets mer och mer växande anläggningar kräfva, dels — och ingalunda i mindre grad — att väcka och underhålla fosterlandskänslan genom högtidlighållande af vårt lands stora minnen samt genom att med den största möjliga historiska trohet framkalla bilder ur svenska folkets lif.

I öfverensstämmelse med denna grundplan, som på ett betydelsefullt sätt vidgar och fyller museets uppgift, hafva de anordnade festerna burit en tvåfaldig karaktär — de ena voro afsedda att upplifva minnet af någon viss framstående svensk man eller någon med hans minne förknippad tilldragelse, som ingripit i fosterlandets öden, de andra att framställa karakteristiska bilder ur vissa tidrymder af folkets historia, sedvänjor och bruk från någon viss bygd, o. s. v.

Minnesfesterna hafva haft till föremål så väl i den politiska historien märklige män som personligheter, hvilka i andra hänseenden haft kulturhistorisk betydelse. Sålunda har man under dessa år på Skansen firat *den 6 november, Gustaf II Adolfs dödsdag*, och 1894 dess utom *den 9 december, 300-års minnet af samme konungs födelse*, hvilken fest likväl, med anledning af i hufvudstaden anställda högtidligheter, på Skansen egde rum först den 16 dec.; samt vidare *Karl XII:s dödsdag, den 30 november*. Bland festerna till minne af i vår kulturhistoria ingripande personligheter har såsom en redan traditionel vorden folkfest upptagits *Bellmansdagen, den 26 juli*.

Såsom en de fosterländska minnenas högtidsdag har på Skansen införts *den 6 juni, Gustafsdagen*, hvilken där firats och hädanefter kommer att firas såsom *svensk nationaldag*. På nationaldagen 1893 höllos tal för Gustaf Vasas minne och minnet af Sverges politiska återupprättande af riksarkivarien C. T. Odhner, för grundlagen af landshöfding O. R. Themptander, för fosterlandet af lektor P. Waldenström. Minnestalen vid 1894 års fest höllos af hofpredikanten J. E. Vallin till ungdomen, af professor O. Montelius för Gustaf Vasa samt af pastor primarius F. Fehr för fosterlandet.

Jämte dessa fester har såsom af särskild betydelse för Nordiska museet firats *den 24 oktober — årsdagen af museets första afdelnings öppnande för allmänheten*. Äfven denna dag är bestämd att alt framgent högtidlighållas på Skansen genom firandet af något fosterländskt minne. Den 24 okt. 1893, som var Nordiska museets tjuguårsdag, egnades åt minnet af Gustaf II Adolfs seger i slaget vid Breitenfeld. Årsdagen 1894 firades Magnus Stenbocks minne.

Till det andra slaget af fosterländska högtider höra, utom de egentliga vårfesterna de å Skansen återupptagna bruken att fira *trettondagshelgen* och *valborgsmässan*, äfvensom *pingst* och *midsommar*, *Lucia* m. m. Trettondagen har man åter fått se stjärngossarne bära omkring trettondagsstjärnan och sjunga staffansvisan samt andra gamla julsånger. Valborgsmässoaftonen har högtidlighållits med upptändande af vårdkasar (valborgsmässoeldar) och 1894 äfven med en från Uppsala hemtad sed, som man hoppas att också här kunna gifva traditionens helgd, nämligen studentsång, utförd af äldre och yngre studentsångare, samt med långdans af nationalklädd allmoge och med den skånska leken »slå katten ur tunnan». Liknande anordningar hafva äfven förekommit vid firandet af den 1 maj och pingsthelgen. Vid midsommar har den öfliga majstången rests, folkdansar och lekar utförts, midsommarvaka egt rum, o. s. v. Vid årsskiftet hölls nyårsvaka med inringning af det nya året.

I samband med dessa fester må också nämnas, hurusom på Skansen då och då äfven under längre tid upptagits gamla bygdebruk, egnade att gifva en föreställning om vårt folks glömda eller för åtminstone flertalet obekanta sedvänjor. Så har en lappfamilj bott i lapplägret och »gäjsat» (färdats med klöfjade renar); leksandsfolk har färdats till »budom», fäbodarna, med kor och getter; vallhornslåtar hafva utförts af en 76-årig vallkulla från Dalarna, o. s. v. En mängd olika folkdansar hafva dansats af nationalklädd allmoge, och »Jödde i Göljaryd» m. fl. hafva berättat historier och sjungit visor på landsmål.

Till sist må här omtalas *vårfesterna*, hvilka upplifvat minnet af det forna djurgårdslifvet vid vårens ankomst och hvilka till sin prägel varit ännu mera storslagna än museets öfriga fester.

I spetsen för 1893 års vårfest stod en kommité med fru A. Wallenberg, f. von Sydow, såsom ordförande. Programmet för denna fest var i korthet följande. Å den öppna platsen mellan Bollnäs- och Blekingstugan hölls marknad, i hvars stånd — liknande dem man förr fick se vid julmarknaden å Stortorget — försäljning af

olika slags varor eller servering af förfriskningar m. m. egde rum. De särskilda ståndén förestodos af damer, iklädda en och samma socken- eller häradsdräkt, hvarvid man sökte bibehålla den historiska troheten och såmedelst gifva en profkarta på vackra svenska och andra nordiska dräkter. Till marknaden hörde äfven värdshus, gästgifvargård med skjutshåll, apotek och postkontor, spelmän och vissångare, skålknalle, rumormästare, kyrkstöt och brandvakt. Ett karolinskt läger var äfven anordnadt och likaså ett läger af officerare och soldater i dräkter från Gustaf II Adolfs tid. Festtågen framställde: »Gustaf den tredjes marknadsfärd» och »ett bröllopståg från Österåker», i anslutning till hvilket senare »Svenska folkdansens vänner» utförde åtskilliga vackra nationaldansar. Konserter gåfvos hvarje dag af Svea lifgardes, Göta lifgardes och Flottans musikkårer.

De vid vårfesten medverkande fruarna voro öfver 100; öfriga deltagares antal uppgick till flere hundratal.

En stor mängd literära bidrag, så väl vers som prosa, lämnades, bland annat af Snoilsky, af Wirsén, Topelius, Bååth, Holmgren, Helene Nyblom m. fl. Nästan alla de till närmare ett tjugutal uppgående publikationerna tryktes kostnadsfritt af olika tryckerier både i Stockholm och i landsorten. Kommitéer för anskaffande af bidrag till festen bildades i olika landsortstäder såsom Uppsala, Arboga, Nyköping, Vänersborg, Mariefred, Norrköping, Kristianstad och Hedemora. För öfrigt inflöto rikliga gåfvor af varor till försäljning i marknaden från så väl större firmor och handlande som från enskilda personer.

Festen, som varade från den 31 maj till den 6 juni — nationaldagen och på samma gång vårfestens afslutningsdag — lämnade en slutlig behållning af kr. 37,590: 35.

Samma år hölls äfven en *höstmarknad*, som dock på grund af ogynsam väderlek ej lämnade det utbyte man kunnat önska. Äfven nu var liksom vid vårfesten försäljning uti stånd, och dess utom hölls kreatursmarknad. I öfrigt voro anordningarna till en stor del de samma. En slåtterfest förekom, hvari skördefolk i nationaldräkter, med höskrindor och skörderedskap, samt med spelmän och vissångare

tågade till dansplanen, hvarest folkdansar utfördes. Äfven till denna marknad, i hvilken deltogo flere damer, som medverkat vid föregående vårfest, lämnades rikliga gåfvor. Marknaden varade från den 6 till den 9 oktober, och behållningen utgjorde kr. 6,243: 78.

Till vårfesten 1894 utsändes ett upprop till allmänheten, undertecknadt af 100 fruar, hvilka lofvat medverka vid denna fest. I spetsen för marknaden stod denna gång liksom föregående år fru A. Wallenberg, f. von Sydow, och det program, som följdes, var i sina grunddrag öfverensstämmande med det, hvilket utarbetats till festen 1893. Sålunda förekom, fastän utvidgad, äfven nu en marknad med brokigt folklif. Bland vidtagna anordningar, som särskildt här må omnämnas, var att ett »Gröna lund», efter modell af det på Djurgården sedan Bellmans tid kända värdshuset, uppfördes och hade att uppvisa många bellmanstyper bland andra äfven Fredman, som sjöng bellmansvisor, och en orkester spelande melodier från Gustaf den tredjes dagar. Som festtåg förekom denna gång på programmet ett skånskt bröllopståg, det hela anslutande sig till texten af Södermans bondbröllop, hvars olika afdelningar: »brudgummen rider att hemta sin brud», »brudskaran färdas till kyrkan» och »dansgillet» framställdes. Vid dansgillet utförde »Svenska folkdansens vänner» en mängd karakteristiska folkdansar.

Till denna vårfest utgafs en minnesskrift, *Vår*, till hvilken flere skriftställare och konstnärer lämnade bidrag, och hvars redaktion ombesörjdes af bibliotekarien H. Wieselgren, hvarjämte tryktes några smärre dikter. Äfven graverade fru Lea Ahlborn en minnespenning. I öfrigt mottogos gåfvor af allahanda slag så väl från hufvudstaden som från landsorten, hvilka bidrag utrymmet förbjuder att här närmare omtala.

1894 års vårfest varade med några uppehåll, orsakade af ogynsam väderlek, från den 1 till den 14 juni och lämnade en behållning af kr. 27,913: 05.

Bland konserter, som till förmån för Skansen och dess anläggningar gifvits därstädes, må nämnas Uppsala studentkårs allmänna

sångförenings konsert den 19 maj 1893 samt den konsert, som den 19 juli 1894 gafs af Gesangverein österreichischen Eisenbahn-Beamten.

I detta sammanhang må äfven omtalas, att trenne s. k. militärfester till främjande af militär idrott och äfven till förmån för museets anläggningar på Skansen, anordnade af officerare i Stockholm, höllos å Skansen i slutet af februari 1893. Ett storartadt ispalats hade för tillfället uppförts, och programmet upptog, utom musik, äfven historiska festtåg samt ett stort fyrverkeri jämte bataljmålning. Ogynsam väderlek orsakade dock, att de för öfrigt i allo lyckade festerna lämnade ett mindre fördelaktigt resultat. Vidare gafs för den i Stockholm 1894 samlade Amerikanistkongressen den 4 aug. på Skansen en fest med konserter, folkdansar, lekar m. m.

För öfrigt hafva under de båda här ifrågavarande åren hvarje söndag eller helgdag, då väderleken så tillåtit, konserter gifvits, oftast af Flottans musikkår. Så har under år 1893 denna musikkår inalles gifvit 67 middags- och aftonkonserter och under 1894 66. Bland andra musikkårer eller sångföreningar, som konserterat å Skansen, märkas Svea lifgardes och Göta lifgardes musikkårer, Stockholms allmänna sångförening, Bellmanskören, ett »Bellmanskapell» samt slutligen en dubbelkvartett, som burit namnet »Skansens kvartett».

I öfverensstämmelse med den på utvecklingen af fosterlandskänslan riktade sträfvan, som utgör grundtonen i Skansens anläggning, har den musik, som här gifvits, först och främst haft en utpräglad nationel karaktär; och man har därföre företrädesvis fått höra sådana tonsättare som Bellman, Hæffner, Geijer, A. F. Lindblad, O. Lindblad, Wennerberg, Josephson, Söderman m. fl. Med stor omsorg har man äfven i fråga om arbeten af utländska tonsättare sökt bjuda endast god musik.

Hvad beträffar utvecklingen af de naturvetenskapliga afdelningarna på Skansen under 1893 och 1894, införes på denna plats endast en kortfattad redogörelse för de botaniska och mineralogiska anläggningarna. Berättelsen om den *zoologiska trädgården* har nämligen, med afseende på den stora utvidgning och betydelse denna alt mer

vunnit, ansetts böra såsom självständig uppsats å annat håll inrymmas. [1]

Växtafdelningen. I den alt från Skansens första anläggning uppgjorda planen ingick att där sammanföra svenska växter på sådant sätt, att det hela skulle äfven i botaniskt hänseende gifva en sammanträngd bild af vårt land. Denna afsikt har ock under i denna berättelse afsedda tid fullföljts. Sålunda har ett mycket stort antal af välvillige gifvare [2] skänkta träd och buskar utplanterats, hvaribland exempelvis må anföras 600 ex. pil, 500 ex. hägg, 300 ex. hassel, 200 ex. lönn, 140 ex. gran, 100 ex. brakved, 80 ex. bok, 50 ex. ask o. s. v. Sommaren 1894 utsattes ofvanom lapplägret ett stort antal af direktören vid Uppsala botaniska trädgård F. Pettersson skänkta fjällväxter. Vidare hafva prinsarne Gustaf Adolf och Vilhelm med lifligt intresse för Skansen under sina botaniska utflykter anskaffat en del orkideer och andra sällsyntare svenska växter, hvilkas utplantering å Skansen de själfva tillsett.

I kökträdgården vid den så kallade vaktstugan hafva Sverges förnämsta matnyttiga växter fortfarande hvarje år funnits planterade, och har denna afdelning visat sig åtnjuta ett tilltagande intresse från allmänhetens sida.

Uteslutande för prydnad har slutligen ett flertal utländska buskar och träd, hvilka alla erhållits såsom gåfva, utsatts i grupper dels på gräsplanerna å den egentliga Skansen, dels synnerligast omkring Bredablick, hvilket område blifvit särskildt utsedt för en främmande växtvärld. Ett litet växthus, hufvudsakligen ämnadt för öfvervintring af gruppväxter äfvensom för drifning af prydnadsväxter, bygdes 1893.

Stenafdelningen. Den år 1892 å det så kallade Malmberget anlagda samlingen af inhemska malmer och andra i industrielt hänseende användbara stenarter har under 1893 och 1894 mycket förkofrats. Under det förstnämda året erhöllos sålunda genom frikostige

[1] Se sid. 116.
[2] Se sid. 171.

gifvare[1] till sammans nio block från fem grufvor eller stenbrott, och under 1894 sammanlagdt ungefär tjugu block från åtta gruffält. Den i betraktande af profvens storlek och halt särdeles vackra och helt visst allenastående samlingen utgjorde altså vid sistnämda års slut i sin helhet öfver fyrtio väldiga block från icke mindre än aderton svenska grufvor och stenbrott.

Förevisningstiderna vid museets olika afdelningar så väl i staden som på Djurgården voro de samma som under föregående år.

Samtliga museets afdelningar besöktes år 1893 af 235,866 personer, af hvilka 208,879 besökt Skansen. År 1894 utgjorde de besökandes antal 253,803, af hvilka 230,681 på Skansen.[2]

I den stora världsutställningen i Chicago 1893 deltog Nordiska museet i samband med Svenska turistföreningen med en exteriör »Lapplandskap med lappar, stadda på höstflyttning, från Kvickjock» och en interiör »Stuga från Rättvik i Dalarna», anordnad efter Amalia Lindegrens tafla »Lillans sista bädd»; vidare med tre olika grupper af figurer i moradräkter, österåkersdräkter och dräkter från Östervallskogs socken i Värmland, samt med två figurer i dräkter från Skåne och Bleking. Kostnaderna för frakt, försäkring, inpackning m. m. bestredos af kommitén för Sverges deltagande i Chicagoutställningen samt af Svenska turistföreningen.

Innan de för världsutställningen afsedda föremålen afsändes, anordnades samman med Svenska turistföreningen och Stockholms idrottsällskap i början af år 1893 en utställning i Konstföreningens lokal vid Kungsträdgården, hvilken varade ett par veckor.

I Chicago ådrogo sig museets interiörer och grupper stor uppmärksamhet, och den svenske kommissarien vid världsutställningen,

[1] Se sid. 172, där grufvornas och stenbrottens namn äfven angifvas, hvadan de här för undvikande af onödig upprepning utelämnas.

[2] Se sid. 203.

ingeniör A. Leffler, yttrade i en skrifvelse till Nordiska museet, att han inom hela utställningen aldrig sett någon plats, där en så stor folksamling fans, som framför den samma alltid var fallet; tredubbla led såg man ständigt framför »Lillans sista bädd».

Det pris, som vid världsutställningen tilldömdes Nordiska museet, har, då denna årsberättelse lägges under prässen, ännu icke kommit museet till handa.

En samling äldre svenska skodon, tillhörig Nordiska museet, deponerades år 1893 tills vidare i K. Lifrustkammaren, hvarest detta år anordnats en utställning af fotbeklädnader från 1600-, 1700- samt början af 1800-talet.

Under åren 1893 och 1894 utkommo följande arbeten, som hafva afseende på Nordiska museet. [1]

1893:

Skansen och Nordiska Museets anläggningar å Kgl. Djurgården, af H. A. Ring. F. E. H. Wallins förlag.

Toner från Skansen. Svenska folkmelodier och dansar, för piano upptecknade af F. Sundling. C. Gehrmans musikförlag.

Träsniderimönster i Allmogestil, hemtade ur Nordiska museet i Stockholm, af V. Oldenburg. 250 motiv från 16-, 17- och 18-hundratalen jemte deras användning å gamla föremål. Utgifvet med understöd af svenska staten och Nordiska museet. 32 planscher i ljustryck jämte text. G. Chelius' förlag.

Småtryck, utgifna i samband med Skansens fester, omfattande 18 nummer, bland hvilka må nämnas dikter af C. Snoilsky, C. D. af Wirsén, Z. Topelius, A. U. Bååth, N. F. Sander, F. Holmgren m. fl., uppsatser af Helene Nyblom, G. af Geijerstam och andra, m. m.

1894:

Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1891 och 1892, innehållande jämte årsredogörelserna m. m. följande

[1] Se sid. 194.

uppsatser: »Unge herr Falkenbergarnes uppsalavistelse 1657» af J. Böttiger; »Trollkonster och häxerier» af E. Vigström; »Skildringer af seder og skikke i Vang, Valders i Norge omkring år 1860» af Ove B. Steile; »Om smöjning och därmed befryndade bruk» af E. Hammarstedt; »Etnografiska studier från Öfverkaliks socken i Norrbottens län» af H. Samzelius, m. m.

Vår. Minnesskrift från Skansens vårfest 1894. Utgifven af H. O. Wieselgren.

Småskrifter, utgifna i samband med Skansens fester. 5 nummer.

Karta öfver Skansen jämte Bredablick, Lejonslätten och Framnäs å Kongl. Djurgården, upprättad år 1894 af C. E. Dahlman.

Literär förbindelse inleddes under år 1893 med följande vetenskapliga anstalter i utlandet:

Dansk Folkemuseum. Köpenhamn.

Verein zur Erforschung der Rheinischen Geschichte und Alterthümer. Mainz.

Gesellschaft für Erhaltung der geschichtlichen Denkmäler im Elsass. Strassburg.

Cincinnati Museum Association. Cincinnati.

och under år 1894 med:

Kunstindustrimuseum. Kristiania.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum. Trondhjem.

Finsk-Ugriska sällskapet. Helsingfors.

Svenska landsmålsföreningen i Helsingfors. Helsingfors.

Historischer Verein. Brandenburg a. d. H.

Künstlerverein »Malkasten». Düsseldorf.

Zoologische Gesellschaft. Hamburg.

Städtisches Kunstgewerbe-Museum. Köln.

Koloniaal Museum. Haarlem.

Ungarisches Landes-Kunstgewerbe-Museum. Budapest.

Antalet af de utländska museer och samfund, med hvilka Nordiska museet vid slutet af år 1894 stod i förbindelse, utgjorde 133. En förteckning öfver dessa lämnas sid. 188 och följande.

För utmärkta förtjänster om museet kallade styrelsen i Samfundet för Nordiska museets främjande, hvilken utgöres af museets nämd, vid sammankomst den 4 februari 1893 till *hedersledamöter* i samfundet:

Stadsmäklaren M. J. Neijber. Stockholm.

Fru M. G. Weinberg, f. Törnsten. Stockholm.

vid sammankomst den 10 februari 1894:

Justitierådet C. G. Hernmarck. Stockholm.

Kolonibestyrer C. Brummerstedt. Julianehaab, Grönland.

Grosshandlaren B. Kempe. Stockholm.

samt vid sammankomst den 29 december 1894:

H. exc. riksmarskalken friherre F. von Essen. Stockholm.

Fru L. Abelin, f. Zethelius. Stockholm.

Fru H. Kempe, f. Diewel. Stockholm.

Chefen för H. K. H. Kronprinsens hofstall ryttmästaren E. Sager. Stockholm.

Grosshandlaren P. M. Wikström. Stockholm.

Geheimerådet professor R. Virchow. Berlin.

Genom döden förlorade samfundet under år 1893 sin hedersledamot:

Med. doktor H. F. Antell. Paris.

och under år 1894:

H. exc. riksmarskalken friherre D. A. G. Bildt. Stockholm.

Stadsmäklaren M. J. Neijber. Stockholm.

Fru M. G. Weinberg, f. Törnsten. Stockholm.

Följande personer ingingo 1893, genom erläggande af en afgift för en gång af 100 kronor, såsom *ständiga ledamöter* i Samfundet för Nordiska museets främjande:

Apotekaren J. A. T. Borgström. Karlskrona.

Konsthandlaren H. Bukowski. Stockholm.

Handlanden V. Ramstedt. Stockholm.

Fru M. Waldenström, f. Hallgren. Gefle.

Häradshöfdingen friherre R. F. v. WILLEBRAND. Helsingfors.
och under år 1894:

V. konsul J. R. LINDGREN. Chicago, Illinois.

Studeranden O. REUTERSVÄRD. Boston, Massachusetts.

De ständiga ledamöternas antal utgjorde vid 1893 års slut 298 och vid 1894 års slut 300.

Antalet under år 1893 tillkomna stiftande ledamöter utgjorde 257. Bland dessa voro 247 från Sverge och 10 från utlandet. Under år 1894 tillkommo 320 stiftande ledamöter, af hvilka 314 från Sverge och 6 från utlandet.

Genom döden förlorade samfundet 1893 8 ständiga och 72 stiftande ledamöter och 1894 1 ständig och 61 stiftande ledamöter.[1]

* * *

Med anledning däraf, att museets styresman den 30 november 1893 fylde 60 år, emottog han många bevis på vänskap och tacksamhet för sitt arbete i den fosterländska odlingens tjänst och särskildt för sin verksamhet med afseende på Nordiska museets grundläggande och utveckling. Härom torde i denna årsberättelse följande böra meddelas.

H. M. KONUNGEN behagade genom hofintendenten J. Böttiger öfversända sitt porträtt i fotografi, åtföljdt af ett egenhändigt så lydande bref:

Jag sänder härmed min lyckönskan af allt hjerta till dina fyllda 60 år!

Till min fotografibild gifver jag för utförande af detta värf »*istaderätt*» för mig sjelf personligen.

Vänligen

Oscar

Stockholm Carl XII:tes-dagen 1893.

---

[1] Se förteckningen öfver samfundets ledamöter sid. 233 o. f.

Museets amanuenser öfverlämnade en på pergament konstnärligt textad och af dem alla undertecknad samt i prydligt band inbunden adress af följande innehåll:

Till Nordiska museets styresman doktor Artur Hazelius hembära museets tjänstemän å sextioårsdagen med vördnad sina varma välönskningar. Vare det Eder unnadt att fullfölja det fosterländska stordåd, hvaråt Ni med ospard möda egnat edra krafter, och som det är allas vår sträfvan, att en hvar i sin mån efter bästa förmåga stöda.

Stockholm d. 30 November 1893.

Emilie Helleday.	*P. G. Vistrand.*	*Agnes Ljungberg.*
Malin Kistner.	*Maria Södermark.*	*Visen Lewin.*
John Böttiger.	*Anna Lewin.*	*Selma Ström.*
Hermina Helleday, f. Helleday.	*Hilda Wallin.*	*Augusta Nauman.*
Edv. Hammarstedt.	*Agnes Lamm.*	*C. U. Palm.*
Jane Planthaber.	*Lotten Hagberg.*	*Louise Hagberg.*
Amelie Bergman, f. af Klint.	*Marianne Bäckström.*	*Hedvig af Klint.*
Sigrid Lundblad.	*Sigrid Millrath.*	*Edith von Wedderkop, f. Stenman.*
Greta Törnbohm.	*Agnes Axling.*	*Ida Olsson, f. Nordberg.*

K. akademien för de fria konsterna lät genom sin præses frih. J. Nordenfalk likaledes öfverlämna en på pergament textad och af akademiens ledamöter undertecknad skrifvelse, som hade denna lydelse:

Till Herr Doktor Artur Hazelius
den 30 nov. 1893.

Kongl. Akademien för de fria konsterna har icke velat, att Eder sextioårsdag skall gå förbi, utan att Akademien för Eder tolkar sin aktning och tacksamhet för det storartade, om sällspord viljekraft och fosterlandskärlek vittnande arbete, Ni genom Eder

skapelse, det Nordiska Museet, utfört. Förvissad, att de rika skatter, Ni der samlat af våra fäders verk, skola blifva fruktbärande för den fosterländska konsten, hvars främjande ligger Akademien så nära om hjertat, uttrycker Akademien den förhoppningen, att det måtte förunnas Eder, Herr Doktor, att ännu länge med obruten kraft fullfölja Eder betydelsefulla lifsgerning.

J. Nordenfalk.

Eugen.	*N. Fredr. Sander.*	*F. v. Dardel.*
G. Wennerberg.	*G. S. Åkerhielm.*	*Carl Curman.*
	J. F. Åbom.	*Alb. Törnqvist.*
	A. Malmström.	*G. Saloman.*
A. G. Koskull.	*Helgo Zettervall.*	*Gust. Rydberg.*
A. W. Edelsvärd.	*P. D. Holm.*	*G. von Rosen.*
F. G. A. Dahl.	*E. Jacobsson.*	*A. T. Gellerstedt.*
John Börjeson.	*Gustaf Cederström.*	*Julius Kronberg.*
Lea Ahlborn.	*A. Nyström.*	*C. Grundström.*
Adolf Lindberg.	*A. H:son Kallenberg.*	*H. T. Holmgren.*
Axel Kulle.	*Hildegard Norberg.*	*Victor Forssell.*
Alfr. Nyström.	*Teodor Lundberg.*	*Is. Gust. Clason.*
Axel Jungstedt.	*Oscar Björck.*	*Carl Möller.*
I. Nyberg.	*O. Arborelius.*	*Ludv. Looström.*

Ett antal personliga vänner till styresmannen, hvilka på samma gång hyste varmt intresse för Nordiska museet, öfverbragte under anförande af riksarkivarien C. T. Odhner en af professor A. Lindberg i lera modellerad porträttmedaljong af styresmannen, efter hvilken skiss en medalj skulle präglas i guld för att honom tillställas [1].

Lärare och lärarinnor vid Högre lärarinneseminariet och vid Statens normalskola för flickor, hvilka samarbetat med museets

[1] Denna medalj, som å åtsidan framställer museets styresmans bröstbild, har å frånsidan inskriften . TILL . NORDISKA . MUSEETS . SKAPARE . AF . TACKSAMMA . LANDSMÄN . D. 30 NOV. 1893 å tvänne innanför hvar andra löpande rader omkring två sammanbundna kvistar af ek och tall; å bandet, som sammanhåller dem, läses 1833—1893.

styresman under de år han såsom lektor tjänstgjorde vid nämda läroverk, bragte honom följande lyckönskningsskrifvelse:

Högtärade herr doktor!

Med hjärtan fulla af glädje öfver framgången af Edert storslagna fosterländska lifsverk, hvars betydelse särskildt för ungdomens fostran är så omätligt stor, och med djupt känd tacksamhet för det ädla föredöme, som Eder starka, hängifna ande gifvit oss såväl som hela vårt folk, bedja undertecknade, som lifligt känna hedern af att under en viktig och välsignelserik period af Edert lif hafva varit Edra kamrater, att i dag, på Eder sextionde födelsedag, få bringa Eder en varm och vördnadsfull hälsning.

Julius Humble. *Carl Aug. Zachrisson.*
Lilly Engström. *Hilda Casselli.*
Amy May. *Emilia Loenbom.*
Hortense Westman. *Helena Palmqvist.*

Stockholm den 30 November 1893.

Af *museets tjänstepersonal* hade han också glädjen röna flere prof på tillgifvenhet, bland hvilka torde böra anföras en större i snidad ram infattad och af en mängd särskilda fotografier sammansatt tafla, upptagande Skansens och Bredablicks hela tjänstepersonal, sysselsatt med sina olika arbeten. På morgonen uppvaktades han äfven af *Flottans musikkår*, hvilken utanför hans bostad spelade en koral och fosterländska sånger.

Här torde ock böra nämnas, att *Patriotiska sällskapet*, på grund af beslut, fattadt vid sammanträde den 30 november, genom en deputation, anförd af dess ordförande generaldirektör A. Andersson den 14 december lät till styresmannen såsom »nitisk främjare af fosterlandets minnen» öfverlämna sin stora medalj i guld, äfvensom att *K. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien* senare i samma månad kallade honom till arbetande ledamot.

2.

Skansens zoologiska trädgård åren 1893 och 1894.

Den zoologiska trädgården på Skansen har under här ifrågavarande tid varit föremål för ännu större deltagande från den stora allmänhetens sida, än under närmast föregående år kommit honom till godo, och synes detta förhållande visa, hvilket intresse det svenska folket hyser för en dylik anläggning i hufvudstadens omedelbara granskap. Gåfvorna hafva till största delen utgjorts af djur, ehuru äfven penningemedel, uteslutande ämnade för djurafdelningen, såsom i det följande kan ses, hafva influtit. Man synes dess utom alt mer hafva insett, att för en zoologisk trädgård, särskildt med Skansens ringa tillgångar, icke blott djur, utan också födoämnen böra vara välkomna, hvadan bidrag äfven af detta slag i tilltagande mängd börjat lämnas. Det är detta allmänhetens omhuldande, som Skansen till icke ringa del har att tacka för, att den zoologiska trädgården trots alla svårigheter och i saknad af hvarje offentligt understöd kunnat hittills bestå. Att emellertid penningetillgångarna under sådana förhållanden måst blifva otillräckliga, skall en hvar, som det ringaste tagit del af andra zoologiska trädgårdars redogörelser, genast inse. Särskildt var det under 1893 med de knappa penningemedel, öfver hvilka man för djurafdelningen kunde förfoga, rent af omöjligt att, hvad lämpliga djurbostäder beträffar, hålla jämna steg med den lifliga djurtillförseln; och ännu fortfarande hafva flere af djurburarna, såsom de för ufvar, ugglor, uttrar m. fl., måst för-

blifva i det mer tillfälliga skick, hvari man af nödvändighetens kraf tvungits att uppföra dem.

För att, innan vi helt kort anföra de kostnader Skansen under de förflutna åren för sin djurgård fått vidkännas, gifva dem, som fullkomligt sakna kunskap inom detta område, en inblick i hvad grundandet af en zoologisk trädgård i allmänhet kostar, torde här några strödda uppgifter icke sakna intresse. Vi skola dock därvid lämna helt å sido sådana trädgårdar som Londons, Paris', Berlins, Hamburgs m. fl., hvilka, äfven i fall icke rikliga summor alt från början hade stått till deras förfogande, redan genom sitt läge vid betydande världstäder äro till sitt bestånd tryggade,[1] och med hvilka icke gärna någon jämförelse här kan ifrågakomma. Vi skola i stället meddela några underrättelser angående andra zoologiska trädgårdar, med hvilka anläggningen å Skansen borde något så när kunna mäta sig. Sådana äro: den zoologiska trädgården i Brüssel, som 1851, då den egentliga staden ännu icke torde haft 150,000 invånare, grundades med anläggningskapital af en million francs, och hvars årliga inkomst redan i början beräknats i medeltal till öfver 100,000 francs; den i Antwerpen, som grundades 1843 med ett anläggningskapital af omkring 600,000 kronor,[2] och som haft en årlig inkomst af i medeltal 104,000 francs; den i Rotterdam, öppnad 1857, vid hvilken tid staden hade omkring 102,000 invånare, och anlagd med inemot 1,200,000 kronors kapital; den i Haag, som grundades 1863, då stadens invånarmängd ännu icke uppgick till ett hundratusental, med det jämförelsevis lilla, men dock snart ansenligt ökade anläggningskapitalet af ungefär 225,000 kronor; den i Köln, som anlades 1860, då staden ännu icke torde hafva haft mycket öfver hundratusen invånare, med ett kapital af ungefär 397,500 kronor; den i Frankfurt am Main, som egentligen grundades 1866 med ett anläggningskapital af omkring 900,000 kronor; den i Hannover, hvilken grundades 1863, då stadens invånarantal ännu helt visst vida understeg ett hundratusen, med det ringa anläggningskapitalet af 150,000 mark, men som genom

[1] Londons zoologiska trädgård hade redan 1838 en årlig inkomst af 425,424 kronor.

[2] Utom vid francs och mark hafva summorna beräknats i svenskt mynt.

understöd m. m. synes hafva haft en årlig inkomst af i medeltal inemot 100,000 mark. Vidare märkas: den i Düsseldorf, hvilken, grundad med ett anläggningskapital af 450,000 mark, öppnades 1876, då staden ännu hade blott omkring 80,000 invånare; den i Breslau, som anlades 1865 med ett anläggningskapital af 237,300 mark, men hvilkens tillgångar sedan vida ökats; den i Dresden, som 1860 grundades med den senare fördubblade anläggningsumman af ungefär 344,500 kronor; den i Basel, som 1874, då staden hade blott omkring 44,000 invånare, grundades med ett anläggningskapital af 251,750 francs; den i Karlsruhe, som anlades redan 1864 med ett kapital af 400,000 mark, och sist Skansens närmaste granne mot söder den zoologiska trädgården i Köpenhamn, hvilken kan anses egentligen grundad år 1872 med det i jämförelse med de föregående mycket ringa kapitalet af 185,200 kronor.[1] Anmärkas bör, att, om Brüssel och Köpenhamn samt möjligen Antwerpen undantagas, alla här uppräknade städer vid de zoologiska trädgårdarnas anläggning voro Stockholm vida underlägsna i folkmängd.

Hvad nu slutligen Skansens zoologiska trädgård beträffar, saknar denna helt och hållet något särskildt anläggnings- och driftkapital, men har genom sin förening med Skansens öfriga friluftsmuseum, ur hvilket han på sätt och vis framsprungit, och hvilket möjliggjort hans tillvaro, ett beaktansvärdt stöd, *som fritagit honom från sådana stora utgiftsposter som inköp af område, väganläggningar, omkostnader för konserter och fester, löner åt direktör, kassaförvaltare, amanuens, trädgårdsmästare o. s. v.*[2]

Utgifterna för djurafdelningen hafva under här ifrågavarande år varit följande:

	1893.	1894.
Djurinköp och fraktkostnader	5,754: 07	1,551: 32
Byggnad och underhåll af djurbostäder	15,914: 52	9,211: 12
Djurens utfodring	6,843: 36	6,879: 96
Löner och arfvoden	4,304: 79	4,274: 02
Öfverföras	32,816: 74	21,916: 42

[1] Zoologiska trädgårdar finnas för öfrigt på många andra ställen i Europa. Ofvan meddelade uppgifter äro hemtade ur *Lidt Zoologisk-Have Statistik*. Kjöbenhavn 1890.

[2] Inköpet af Skansens och Bredablicks förenade områden har kräft 125,000 kronor.

	1893.	1894.
Öfverfördt	32,816: 74	21,916: 42
Anslag och etiketter	189: 78	378: 53
Redskap och dylikt	3,626: 74	412: 55
Medicin och läkarvård	89: 51	23: 63
Stallet	1,274: 43	3,595: 25
Akvariet	—	995: 85
Summa kronor	**37,997: 20**	**27,322: 23**

Sammanläggas ofvan meddelade summor med kostnaderna för den zoologiska afdelningen under 1891, kr. 1,616: 28, och 1892, kr. 9,799: 34, finner man, att *alla* omkostnaderna för Skansens djurafdelning under de förflutna fyra åren af hans tillvaro stigit till kr. 76,735: 05.[1]

Till följd af djurafdelningens sammanhang med friluftsmuseet i dess helhet är det omöjligt att här anställa någon genomförd beräkning öfver den zoologiska trädgårdens andel i Skansens inkomster. Några summor kunna emellertid anföras. Under 1893 skänktes af åtskilliga gifvare (se sid. 177 o. f.), särskildt till den zoologiska afdelningen, penningar till ett sammanlagdt belopp af kr. 6,895 och under 1894 till ett belopp af kr. 4,850. Dess utom afstod under förstnämda år Stockholms zoologiska trädgårdsförening medlemsafgifterna för detta och föregående år, till sammans kr. 255, till Skansen.[2] Till dessa summor komma följande inkomster, nämligen afgifter af besökande för färder efter ren, häst och åsna samt efter hundar och bockar under 1893 kr. 740: 07 och under 1894 kr. 931: 22; influtna penningar för sålda djur och ladugårdsprodukter äfvensom skinn, skelett och dylikt under 1893 kr. 462: 01 och under 1894 kr. 445: 27; samt slutligen hvarjehanda småinkomster, såsom för bröd, såldt åt besökande, som önskat mata djuren, och dylikt, under 1893 kr. 117: 34 och under 1894 kr. 470: 87, hvartill kom ett vid kappkörning eröfradt pris af kr. 100. Sammanlagda här uppgifna in-

[1] I Berlins Tiergarten har uppförandet af en enda byggnad, antilophuset, kostat 263,000 kronor (!).

[2] Alla de betalande medlemmarna erhöllo dock frikort för året till Nordiska museets alla afdelningar, hvadan den nämda summan fullt vedergäldes.

komster belöpa sig altså för 1893 till kr. 8,469: 42 och för 1894 till kr. 6,797: 36 eller för båda åren till sammans till kr. 15,266: 78, hvilket redan bildar ett icke obetydligt afdrag på den anförda utgiftsumman. I förbigående må äfven omnämnas, att de med Skansens hästar utförda körslorna allenast för året 1894 skattas till ett värde af kr. 2,689: 75, och att då härifrån de för den zoologiska trädgården utförda forslingarna, värderade till kr. 1,744: 75, afräknas, nämda anläggning kan anses ensamt på detta sätt hafva gifvit den öfriga Skansen ett bistånd af 945 kronors värde.

Såsom af det föregående, sid. 117, framgår, fordrar man i andra land icke obetydliga summor för en zoologisk trädgårds anläggning och underhåll. Intresset är också, så vidt man kan döma af hvad hittills här gjorts, i de flesta germaniska länder i detta hänseende ojämförligt mer vaket än hos oss. Och dock äro de förut omnämda djurgårdarna, såsom redan påpekats, med några undantag, alla förlagda vid städer, hvilkas invånarantal ännu står vida efter Stockholms. Visserligen har Skansen icke fattat sin uppgift som zoologisk trädgård så vidsträkt som dessa anläggningar: man har nämligen inskränkt sig att anskaffa hufvudsakligen skandinaviska djurarter; men å andra sidan må framhållas dels att, om *alla* skandinaviska djurarter förvärfvas, dessas antal torde mer än uppgå till det djurbestånd, som i flere af de nämda zoologiska trädgårdarna finnes, dels att, då Skansens uppgift är att förete Skandinaviens djur, dessas bostäder böra i storlek, ändamålsenlighet och prydlighet icke blott mäta sig med motsvarande i de allra förnämsta zoologiska trädgårdar utan till och med öfverträffa dem.

Såsom torde vara bekant anslog redan 1863 den kände djurvännen, brukspatron J. V. Grill en summa för anläggande af en zoologisk trädgård vid Stockholm, hvilket penningbelopp alt sedan af Kungl. vetenskapsakademien förvaltats. År 1893 begärdes tillstånd att för Skansens djurafdelning använda nämda donation, men denna anhållan afslogs. Utan att här inlåta oss på frågan om orsakerna till denna vägran, kunna vi dock ej underlåta att anföra ett yttrande af en författare i tidningen Nya Dagligt Allehanda för

den 5 december samma år. »Om», heter det där, »den för en zoologisk trädgård nitälskande mecenaten *nu* lefvat, torde intet tvifvel finnas om, på hvilken institutions lott hans donation fallit.» — Anmärkas bör, att Skansen redan på egen hand åtminstone i det allra närmaste utfört den plan, brukspatron Grill i sin gåfvohandling utstakat. Ett uttryck af deltagande och medkänsla kom emellertid år 1893 Skansen till del genom ett till svenska allmänheten ställdt upprop, undertecknadt af 44 framstående personer, bland hvilka H. K. H. Kronprinsen.

Bland de under 1893 utförda anläggningarna äro särskildt att märka en stor bur för småfoglar samt det å bärget mot tivolisidan efter ritning af arkitekten G. Améen för öfver 4,000 kronor bygda vinterhuset för flyttfoglar. Vidare uppfördes en bur för fasaner samt en dylik för att tills vidare inrymma kaniner. Dess utom reddes hägnader och hagar för älg, skogsruss, åsna, get och trana. Under 1894 fullbordades dels den i klippan sprängda säldammen, som länge varit under arbete, dels uppfördes dyrbara och präktiga burar för landtbjörn, varg, räf och järf, bland hvilka särskildt den stora björnburen är att framhålla. Till dessa anläggningar kommo under slutet af året anordningarna för akvariet, hvars något oförberedda flyttning till Skansen erbjöd en svårlöst uppgift, då ingen tjänlig byggnad inom området fans att tillgå, och dess utom bassänger och dylikt i hast måste förfärdigas.

Djurskötarnes antal utgjorde vid slutet af år 1893 5 och vid 1894 års slut, akvarievårdaren och stallbetjäningen inräknade, 9 personer.

För att åskådliggöra djurantalets tillväxt under det skede denna redogörelse omfattar, anföras här följande siffror. Såsom framgår af djurbeståndslistan för den 31 december 1892 funnos å Skansen då 23 arter däggdjur och 32 arter foglar. Vid 1893 års slut utgjorde djurbeståndet 38 arter eller afarter däggdjur och 45 arter foglar, samt vid 1894 års slut 44 arter eller afarter däggdjur och 63 arter

foglar. Vid slutet af den tidsperiod, som denna redogörelse afser, fans sålunda, trots alla de stora svårigheter, med hvilka anläggningen fortfarande haft att kämpa, i det allra närmaste ett jämt dubbelt så stort antal både af däggdjur och foglar som vid slutet af närmast föregående skede. Dess utom hafva under här ifrågavarande tid tillkommit akvariet och terrariet med omkring 35 arter reptilier, fiskar och lägre djur, hvadan, om dessa medräknas, hela djurbeståndet vid 1894 års slut utgjorde ungefär 142 djurarter.

Bland gjorda förvärf eller timade förluster synas följande mest värda att uppmärksammas.

Främsta platsen bland förvärfven intages otvifvelaktigt af fyra landtbjörnar, som under ifrågavarande tid erhållits. Tvänne af dessa, ett par mindre björnar af finsk härkomst, skänktes hösten 1893 af HELSINGFORS ZOOLOGISKA TRÄDGÅRD. Den tredje, ett väldigt exemplar af rysk härkomst, skänktes något senare samma år af kapten E. LINDBLOM å ångfartyget Ibis. Till dessa tre kom 1894 såsom gåfva ännu en annan, omkring fyra månader gammal björn af svensk härkomst, hvilken i maj samma år fångats vid en jakt i Lima socken i Dalarna, vid hvilket tillfälle modern fälldes. Denna björnunge hade vid hitkomsten omkring halsen en hvit ring, som dock sedermera alt mer försvunnit. Så väl denna sistnämda som den ena finska björnen äro nu nog tama att låta leda sig i koppel. Äfven den största björnen är fortfarande särdeles godmodig och vänlig, men måste dock ständigt hållas inom stängsel. Anmärkningsvärdt torde vara, att af samtliga björnarna, hvilka alla äro hanar, endast den största hängifvit sig åt någon längre vintersömn, som dock ej hindrat honom från att hvilande intaga sina måltider, om ock betydligt minskade. — Har dessa djurs vistelse på Skansen sålunda varit i allo lycklig, blef detta däremot icke fallet med två å Spetsbergen fångade isbjörnar. De inköptes från Trondhjem i september 1893 för en summa af 500 kronor, men till följd af skador vid infångandet och af olämplig föda å det fartyg, hvarmed de nedfördes till Trondhjem, hade dessa för helt annan kost danade ishafsrofdjur redan vid sin hitkomst ådragit sig den sjukdom, som skulle kosta dem lifvet och därvid tillfoga Skansen en högst kännbar förlust.

Ett glädjande förvärf voro däremot de fyra såsom små ungar i lya fångade vargar från Jämtland, hvilka samma år erhöllos, tre såsom gåfva och en genom inköp. Dessa lifliga och vackra djur, en hane och tre honor, hafva, sedan de genomgått ett slags valpsjuka, trifts förträffligt samt blifvit tillgifna och tama nästan såsom hundar, hvilka de i många fall förvånande mycket likna. Af vargens främste räfven erhöllos många exemplar, däribland en af den tämligen sällsynta afart, som kallas svartmagad räf. Vida sällsyntare och i zoologiskt hänseende mera värdefullt är dock det exemplar af svarträf, som 1893 inköptes. Till de två fjällräfvar, en hviträf och en blåräf, hvilka Skansen förut egde, kom genom köp från Köpenhamns zoologiska trädgård hösten 1894 ännu ett par, en individ af hvardera färgen, så att nu hane och hona af båda formerna finnas. Vidare inköptes 1894 trenne järfvar, alla af honkön, hvilka såsom ungar samma år fångats i norra Västerbotten. Denna djurart, som varit och fortfarande är mycket sällsynt i zoologiska trädgårdar, synes trifvas utmärkt och visar sig åtminstone ännu genom sina ofta komiska sidor vida mer roande, än han af zoologer framställts.

Två arter säldjur hafva varit företrädda, nämligen gråsäl, hvaraf ett exemplar inköptes i maj 1893, samt ringsäl, hvaraf tvänne inköptes på hösten 1894 och fingo sin plats i den då nyligen färdiga sälbassängen. Att döma af den erfarenhet, som vunnits på Skansen, är denna sistnämda sälart, af hvilken ett par dött, vida mindre härdig i fångenskap än gråsälen. Med all sannolikhet hafva dock svårigheterna i afseende på vattentillgången å Skansen häri stor skuld.

Bland gnagare torde i synnerhet trollharen förtjäna att omnämnas. Af denna ovanliga, hela året om svarta form af den vanliga haren skänktes 1893 ett i Småland under jakt fångadt exemplar, som dock liksom många af sina vanligt färgade kamrater till följd af en smittosam sjukdom hösten 1894 afled.

Af våra vilda idisslare intager älgen otvifvelaktigt det mest framstående rummet, och har man därför å Skansen vinnlagt sig om att erhålla denna djurart. Emellertid har denna sträfvan alt

från början krönts af ringa framgång, dels till följd af de stora svårigheter, som ovedersägligt äro förbundna med älgens vidmakthållande i fångsladt tillstånd, dels ock genom andra ogynnsamma tillfälligheter. Så var en af modern öfvergifven och därför tillvaratagen kalf, hvilken i december 1893 anlände, men i augusti följande år måste nedslaktas, redan från födelsen lytt i bakbenen,[1] hvilket fel småningom tilltog, så att han slutligen endast med svårighet förmådde gå. Att emellertid älgen af flere skäl gärna bör tagas såsom ung är ett redan iakttaget sakförhållande, hvilket äfven å Skansen under nyssnämda år ty värr besannades. Under färd öfver Ålands haf varseblef kaptenen å ångfartyget Väddö kanal A. Wancke en dag i slutet af september 1893 en omkring treårig älgtjur, hvilken under flykt för tjufskyttar simmande begifvit sig till sjös. Då fara var, att älgen, om han lämnades åt sig själf, skulle omkomma i vågorna, lät kapten W. utsätta en båt och lyckades efter hvarjehanda svårigheter slutligen få djuret om bord på ångbåten samt lämnade det sedan, med vederbörande myndighets medgifvande, till Skansens djurgård. Emellertid uthärdade icke det ståtliga djuret, hvilket visade sig vara skadadt i ena benet, dessa ansträngningar, utan afled å Veterinärinstitutet, dit man måst sända det för behandling af bensåret. I sammanhang med föregående må framhållas såsom särskildt önskvärdt, att åtminstone *ett par älgar* samtidigt erhölles, hälst jämnåriga och af skilda kön; ty med den för detta hjortdjur utmärkande naturliga trögheten hemfaller älgen lätt åt en mer och mer tilltagande tungsint dåsighet, från hvilken kamratskapet sannolikt skulle rädda honom.

Vidare torde här bland förvärf böra framhållas den hvita ren, som 1893 inköptes, samt de två samma år skänkta kor af den i vårt land fornåldriga, nu alt mer undanträngda och försvunna boskapsras, som fått namnet fjällnöt, och som redan förut fans företrädd. Af en särdeles vacker indisk hjortart, axishjorten, skänkte en för Skansens djurgård varmt nitälskande person en hane och en hona, anskaffade från den bekante djurhandlaren C. Hagenbeck i Hamburg.

[1] Sannolikt var detta orsaken, hvarför älgkon måst lämna honom åt sitt öde.

Tvänne hästar af karelsk ras, en hingst och ett sto, inköptes 1893 för de medel den nämda år aflidne doktor H. F. Antell till detta ändamål i lifstiden skänkt. Hingsten eröfrade vid kappkörning å Järlasjön följande år de två högsta prisen, det ena för tre kilometer på en tid af 6 minuter 10 sekunder. Äfven stoet tillerkändes vid nämda tillfälle pris. En norsk fjordhäst af honkön inköptes 1893 från Norge. En ponny skänktes samma år. Dess utom nedkom det 1892 inköpta skogsruss-stoet på våren 1894 med ett föl. Ett åsnesto inköptes 1893; ett dylikt skänktes samma år till Skansen, som 1894 genom gåfva också erhöll en åsnehingst.

Hvad angår fogelvärlden, torde vi, då dithörande djur i allmänhet äro, åtminstone hvad penningevärdet beträffar, jämförelsevis lättare att erhålla och dess utom i regel ej kunna anses i intresse mäta sig med däggdjuren, här få inskränka oss att hänvisa till djurbeståndslistan i det följande och de i den samma inflickade uppgifterna.

En ny afdelning fogades under slutet af året 1894 till den zoologiska trädgården å Skansen genom det af löjtnant J. Flohr skänkta Stockholms akvarium, hvars djur och delvis äfven andra rätt dyrbara tillbehör nu bilda Skansens akvarium och terrarium, för hvilka tills vidare rum blifvit beredda i en juveleraren C. Hammer tillhörig, af Nordiska museet hyrd villa. De med nämda gåfva följande djuren finnas upptecknade i djurbeståndslistan, afdelningarna: kräldjur, groddjur, fiskar och kräftdjur. Större delen af de till denna gåfva hörande lägre saltvattensdjuren, däribland några praktfulla sjöanemoner, omkommo ty värr under flyttningen.

Här må slutligen några rader om dödlighetsprocenten bifogas. Att ett större eller mindre antal dödsfall årligen vid en zoologisk trädgård måste förekomma, är en alldeles oundgänglig sak, då djuren där lika litet undgå förgängelsens lag som i fritt tillstånd; och den naturliga lifslängden är, ehuru mycket växlande för skilda djurarter, för de flesta dock icke synnerligen lång. Härtill komma farsoter och hvarjehanda andra oundvikliga förhållanden, som kunna bidraga att öka dödligheten, så att till och med i de bäst inredda och välvårdade zoologiska trädgårdar denna stundom kan till-

taga i ganska oroväckande grad. Facktidskrifter på detta område hafva ej sällan att mäla om dylika fall. Emellertid är det tydligt, att ju omsorgsfullare vård man i alla hänseenden kan egna djuren, desto lägre måste dödlighetsiffran blifva, för så vidt denna nämligen öfverstiger den naturliga, hvilket åter i regel kan omskrifvas sålunda: ju större penningetillgångar en zoologisk trädgård eger, desto bättre blir helsotillståndet bland djuren och desto färre varda dödsfallen. Hvad nu dödligheten inom Skansens djurvärld beträffar, kunna vi visserligen med ledning af från åtskilliga zoologiska trädgårdar utgifna redogörelser meddela, att den samma icke varit större än inom andra liknande under utveckling varande anläggningar, allra minst om dessa haft att kämpa med ekonomiska svårigheter; men på samma gång måste dock eftertryckligt framhållas, att flere af de förluster, som nu egt rum, ingalunda skulle hafva inträffat, därest tillräckliga medel för anordningar till djurens välbefinnande stått till buds. Ett förhållande, som icke bör förgätas, är äfven att, då Skansen för rekrytering af sitt djurantal i väsentlig grad är beroende af gåfvor, många sådana, mer eller mindre olämpliga, måste mottagas, samt att djur, som eljest skulle uthärda, varit mången gång redan före afsändningen svaga af brist på lämplig vård och ankommit utmattade och angripna af den stundom långväga resans ansträngningar.

Vi meddela här en förteckning öfver djurbeståndet vid Skansens zoologiska trädgård den 31 december 1894, med återblick på djurantalets till- och aftagande under detta och föregående år.[1]

Däggdjur.

Nunnemarkatta. *Cercopithecus mona.* 1 ♂

Infångad i Kamerun, Afrika. Skänkt 1894.

[1] Djur, som vid framkomsten till Skansen befunnits döda under resan, hafva här ej införts.

Makakmarkatta. *Macacus cynomolgus.* 1 ♂
Hemort: sydöstra Asien. Skänkt 1894.

Vattennattblacka. *Vespertilio Daubentonii.* Af denna läderlappart skänktes 1894 några ex., hvilka emellertid visade sig ytterst svåra att någon längre tid hålla i fångenskap.

Igelkott. *Erinaceus europæus.* 3
Af denna djurart, hvarpå varit riklig tillförsel, då den samma vanligt förekommer i Stockholmstrakten, erhölls i september 1894 från Närke en varietet af hvitgul färg. Öfverflödiga ex. hafva släpts i oktober båda här ifrågavarande år.

Huskatt. *Felis domestica.*
En sådan af blandad angoraras dog 1893.

Lapphund. *Canis familiaris var. domestica lapponica.* 6: 4 ♂, 2 ♀
Bland dessa fins en tik med två valpar, skänkt 1894. Emedan lapparne högst ogärna aflåta tikar, äro sådana sällsynta. — En lapphund aflifvades för ålders skull.

Jämtlandshund. *Canis familiaris var. domestica scandica.* 2: 1 ♂, 1 ♀
Skänkta 1893.

Dogg. *Canis familiaris var. molossus.* 3 ♂
Stora hundar af skilda underraser. En skänkt 1893, en 1894.

Varg. *Canis lupus.* 4: 1 ♂, 3 ♀
Tre skänkta och en inköpt 1893. Se sid. 123.

Räf. *Canis vulpes.* 7
Omkring ett tiotal hafva skänkts. Tre hafva sålts. Omnämnas bör, att under 1894 två vilda räfvar fångades i sax å Skansens område.

Svarträf. *Canis vulpes var. nigro-argentea.* 1 ♂
Inköpt 1893. Se sid. 123.

Fjällräf. *Canis lagopus.* 2: 1 ♂, 1 ♀
En inköpt 1894. Se sid. 123.

Blåräf. *Canis lagopus var. obscura.* 2: 1 ♂, 1 ♀
En inköpt 1894. Se sid. 123.

Björn. *Ursus arctos.* 4 ♂

Tre skänkta 1893, en 1894. Se sid. 122.

Isbjörn. *Ursus maritimus.*

Två inköptes 1893, men dogo kort efter hitkomsten. Se sid. 122.

Gräfling. *Meles taxus.* 5: 4 ♂, 1 ♀

Vintern 1893—1894 höllos tvänne gräflingar i bur ute. Af dessa hängaf sig blott den ena åt vintersömn.

Järf. *Gulo borealis.* 3 ♀

Inköpta 1894. Se sid. 123.

Mård. *Mustela martes.* 1 ♂

Tvänne ex. af detta lifliga och vackra, men ytterst blodtörstiga djur, en hane och en hona, inköptes i februari 1894 och släptes i samma bur. Redan i mars dödade emellertid hanen sin maka och utsög, oaktadt riklig utfodring, hennes blod, en händelse, som må anföras såsom bevis på denna djurarts vilda mordlust. Under 1893 lyckades tre mårdar fly. En af dem infångades väl å nyo, men afled någon tid därefter, möjligen genom någon vid fångandet tillfogad skada.

Hermelin. *Foetorius erminea.*

Förekom 1893. Mäter sig i rofgirighet och stridslystnad med sin föregående frände.

Iller. *Foetorius putorius.* 4

Moder med ungar inköptes i juli 1894.

Skunk. *Foetorius furo.* 1 ♂

Skänkt 1894. Sannolikt endast en tam albinoform af föregående. Kallas stundom äfven jaktiller, emedan han användes för jakt å vilda kaniner.

Utter. *Lutra vulgaris.* 3: 2 ♂, 1 ♀

Sommaren 1893 lyckades två uttrar göra hål på gallret och utkomma, men återvände efter en veckas frihet och läto åter infånga sig.

Ringsäl. *Phoca hispida.* 2 ♀

Två inköptes på senhösten 1894 från Sandhamn i Stock-

holms skärgård. Två hafva dött. Egendomligt för denna sälart är, att djuren, då is bildats öfver deras dam, skaffa sig andrum under isen invid stränderna och sålunda långa tider hålla sig osynliga, något som aldrig iakttagits hos Skansens gråsäl. Se sid. 123.

Gråsäl. *Halichoerus grypus.* 1 ♀

Inköpt 1893. Uthärdar fångenskapen bättre än föregående sälart.

Ekorre. *Sciurus vulgaris.* 3

Hasselmus. *Myoxus avellanarius.* 2: 1 ♂, 1 ♀

Af denna lilla näpna, men ty värr vid dagsljus alt för osynliga gnagare erhöllos hösten 1893 två ex. från Alingsås.

Svart råtta. *Mus rattus.*

Af denna försvinnande råttart har Skansen under 1894 haft två ex., båda troligen infångade i Stockholm.

Husråtta. *Mus decumanus.*

Har någon gång tillfälligtvis hållits fången. Ett par gånger hafva ex. af en gulaktig varietet erhållits.

Hvit husråtta. *Mus decumanus var. alba.* 3 ♂

Husmus. *Mus musculus.*

Har någon gång tillfälligtvis hållits fången.

Hvit husmus. *Mus musculus var. alba.*

Denna råtta finnes i snart sagdt oberäkneligt antal.

Hare. *Lepus timidus.* 4: 3 ♂, 1 ♀

Af den till mer än ett tiotal uppgående harstam, som under sommaren 1894 fans å Skansen, och hvaraf nämda år tvänne gånger erhöllos ungar — ena gången, i maj, fem, andra gången, i augusti, två — omkom under oktober samma år större delen genom en farsot, som troligen införts med ett då nyankommet dylikt djur.

Trollhare. *Lepus timidus var. nigra.*

Skänkt i februari 1893. Afled i oktober 1894 af orsak, som förut anförts. Se vidare sid. 123.

Kanin. *Lepus cuniculus.*

Finnes i större antal. Många hafva sålts.

Marsvin. *Cavia cobaya.* 6

Bäfverråtta. *Fiber zibeticus.*

Denna, bäfvern i ganska hög grad liknande nordamerikanska gnagare, hvilken erhölls 1892 och visade sig utmärkt tåla vårt klimat, dog 1894 till följd af en böld i hufvudet. Se vidare årsberättelsen för 1891 och 1892 sid. 101.

Vattensvin. *Hydrochoerus capybara.*

Af denna stora sydamerikanska gnagare inköptes 1893 ett ex.

Dofhjort. *Cervus dama.* 12: 2 ♂, 10 ♀

Tre hindar hafva skänkts. Under 1894 föddes å Skansen tre kalfvar. 1893 såldes en hind, och under 1894 nedslaktades tvänne, den ena för ålder, den andra för skador, som ena hanen med sina horn tillfogat henne.

Rådjur. *Capreolus vulgaris.* 2 ♂

En råbock, hvilken 1893 tillvaratagits illa biten af hundar, och som, ehuru såren helnat, dock aldrig rätt repat sig efter de honom tillfogade skadorna, dog samma år.

Anmärkas bör, att de rådjur, som kommit Skansen till godo, alla varit hanar. Erhölles rådjurshindar, vore all anledning hoppas, att af detta täcka hjortdjur, lika väl som af dofhjortar och renar, en stam skulle ernås.

Älg. *Alces palmatus.* 1 ♀

Tvänne erhöllos 1893, en 1894. Se sid. 123 o. f.

Ren. *Rangifer tarandus.* 8: 5 ♂, 3 ♀

Under 1893 föddes en renkalf, under 1894 tvänne, hvilket är ett vältaligt bevis för att denna djurart trifves på Skansen. Såsom ses af föregående årsberättelse föddes äfven 1892 en renkalf. Hösten 1893 inköptes en renoxe (*herk*). 1893 slaktades en ren, och 1894 såldes en dylik.

Hvit ren. *Rangifer tarandus var. alba.* 1 ♂

Inköptes 1893.

Axishjort. *Axis maculatus.* 2: 1 ♂, 1 ♀
Hemland: Indien. Skänktes 1894. Se sid. 124.

Get. *Capra hircus.* 8: 4 ♂, 4 ♀
Flere hafva skänkts och några sålts. Sju killingar hafva födts.

Får. *Ovis aries.* 1 ♂
Ett har sålts.

Nöt, fjällras. *Bos taurus var.* 2 ♀
Två kor skänktes 1893. En tjur, två kor och två kalfvar såldes 1893 och en ko 1894. En kalf föddes 1893 och en 1894. Se sid. 124.

Nöt, rödbrokig ras. *Bos taurus.* 1 ♀
Två kalfvar skänktes 1893. En kalf såldes samma år.

Karelsk häst. *Equus caballus var.* 2: 1 ♂, 1 ♀
Inköptes 1893. Se sid. 125.

Norsk fjordhäst. *Equus caballus var.* 1 ♀
Inköptes 1893.

Gotländsk skogsruss. *Equus caballus var.* 4: 3 ♂, 1 ♀
En fåle föddes 1894.

Ponny. *Equus caballus var.* 1 ♂
Skänkt 1893.

Åsna. *Equus asinus.* 3: 1 ♂, 2 ♀
En inköpt 1893. En skänkt 1893 och en 1894.

Svin. *Sus domesticus.* 2: 1 ♂, 1 ♀
Inköptes 1894 från Öland. Flere grisar hafva skänkts för afyttring under de på Skansen hållna marknaderna.

Foglar.

Dubbeltrast. *Turdus viscivorus.*
En skänkt 1893.

Snöskata. *Turdus pilaris.* 2

Taltrast. *Turdus musicus.*
En ihjälhackades 1893 af koltrastarna.

Koltrast. *Turdus merula.* 6

En hona lade sommaren 1894 ägg i stenröset i buren (dessa foglar bygga eljest konstrika bon i lägre granar) och framkom med fyra ungar, af hvilka tre fortfarande lefva.

Nordlig näktergal. *Luscinia philomela.*

Två skänktes 1893.

Rödstjärt. *Luscinia phoenicurus.*

Har förekommit i ett eller annat ex.

Rödhake. *Luscinia rubecula.* 1

Törnskata. *Lanius collurio.*

Förekom 1893.

Talgoxe. *Parus major.* 2

Blåmes. *Parus cæruleus.*

Ett par sådana, som 1893 funnos, framkommo i medlet af juli (!) med i hålk kläkta ungar.

Stjärtmes. *Orites caudatus.*

En skänkt 1894.

Nötväcka. *Sitta europæa.* 2

En erhölls hösten 1894; en annan inflög af sig själf till kamraten i buren, när dörren lämnades öppen för henne. Äro lifliga och roande foglar.

Stare. *Sturnus vulgaris.* 5

Nötskrika. *Garrulus glandarius.* 1

Obändig och skygg fogel. En dog 1894.

Skata. *Pica caudata.* 3

Kråka. *Corvus cornix.* 3

Korp. *Corvus corax.* 3

Tre skänktes 1893 och en 1894. En lyckades 1893 utkomma.

Kaja. *Corvus monedula.* 5

Mindre korsnäbb. *Loxia curvirostra.* 1

Tallbit. *Pyrrhula enucleator.* 1

Domherre. *Pyrrhula vulgaris.* 2

I synnerhet af denna fogelart, men äfven af några andra

småfogelarter, hafva flere omkommit till följd däraf, att vilda kattugglor nattetid af roflystnad slagit mot buren och därvid uppskrämt foglarna, hvilka då yrvakna och förskräkta flugit mot gallren och stött sig fördärfvade — ett nytt bevis för att kattugglan icke är till sin natur så oskyldig, som hon vanligen framstälts. Af nattvakten har en eller annan kattuggla skjutits. — Äfven sparfhökar hafva stundom slagit mot buren, någon gång med den fart, att de därvid dött.

Bofink. *Fringilla coelebs.* 6

Gråsparf. *Fringilla domestica.* 3

Pilfink. *Fringilla montana.* 1

Grönfink. *Fringilla chloris.* 2

Grönsiska. *Fringilla spinus.* 3

Hämpling. *Fringilla cannabina.*

Har saknats sedan 1893.

Steglits. *Fringilla carduelis.* 2

Gråsiska. *Fringilla linaria.*

Ett par fans 1893.

Kanariefogel. *Fringilla canaria var. domestica.* 15

I detta antal äro inräknade äfven bastarder mellan kanariefogel och steglits m. fl.

Snösparf. *Emberiza nivalis.* 1

Väfvarfink. *Euplectes franciscanus.*

Hemland: Afrika. Tre skänkta 1893.

Sånglärka. *Alauda arvensis.* 1

Sidensvans. *Ampelis garrulus.*

Åtskilliga infångades under vintern 1892—1893 å Skansen. Af dessa utkommo dock några — de få, som lyckligt uthärdat sommarvärmen — jämte flere andra småfoglar i september 1893 till följd däraf, att under en stark storm de i buren växande träden sönderslitit gallret.

Gråkardinal. *Paroaria cucullata.* 2

Hemland: Sydamerika. Inköptes 1894.

Grön arakangapapegoja. *Sittace chloroptera.*[1] 1
Hemland: Sydamerika.

Rosenkakadua. *Plictolophus roseicapillus.* 1
Hemland: Australien. Skänkt 1894.

Gullhufvad papegoja. *Brotogerys tui.*
Hemland: Sydamerika. En skänktes 1893, men dog samma år.

Ringdufva. *Columba palumbus.*
Ty värr ihjälhackades det enda ex., som fans af denna dufart, våren 1894 af i samma bur varande blådufhanar. — Till och med dufvorna äro således ej alltid de fridens foglar, de anses vara. Önskligt vore att erhålla flere ex. af denna äfvensom af följande vilda svenska dufart.

Blådufva. *Columba oenas.* 2: 1 ♂, 1 ♀
Honan lade i början af juni 1894 två ägg i en af kaniner gräfd håla, ehuru hålig trädstam fans i buren. Äggen upplades i stammen för att ej krossas, men öfvergåfvos.

Tamdufva. *Columba domestica.*
Häraf finnes ett stort antal af flere former såsom bref-, kalott-, gimbertsdufvor m. fl. raser.

Skrattdufva. *Columba risoria.* 13
Egentligt hemland: nordöstra Afrika och sydvästra Asien. Af denna dufart hafva kläkts, bland andra, två helhvita ex.

Pilgrimsfalk. *Falco peregrinus.* 2

Tornfalk. *Falco tinnunculus.* 8

Dufhök. *Astur palumbarius.* 1

Sparfhök. *Astur nisus.* 1
Hökarna, särskildt sparfhöken, äro bland de svåraste af alla roffoglar att hafva i fångenskap och förblifva alltid, om man lyckas hålla dem vid lif, skygga och vilda. Den här anförda sparfhöken, en hona, har dock visat sig ovanligt härdig och inger rätt goda förhoppningar.

Kungsörn. *Aquila chrysaëtus.* 4
Finner sig, mot hvad ofta tros, godt i fångenskap. En

[1] I föregående årsberättelse oriktigt namngifven.

dog dock, troligen af ålder, 1893, och en ihjälhöggs 1894 af någon af sina i samma bur varande kamrater. I den dödes ställe insläptes en annan ung kungsörn, som förut hållits i en mindre bur, men äfven han angreps och måste åter uttagas. Tre kungsörnar skänktes 1893 och en 1894.

Hafsörn. *Haliaëtus albicilla.* 6

Finner sig liksom föregående utan svårighet i fångenskap. Fem hafva skänkts under 1893 och 1894.

Fiskljuse. *Pandion haliaëtus.* 1

Denna roffogel är ytterst svår att hålla i fångenskap och anses till och med af en sådan djurkännare som A. E. Brehm så godt som omöjlig. Han förekommer också nästan aldrig i zoologiska trädgårdar. Emellertid har den här anförda fiskljusen, hvilken ankom såsom unge, nu upplefvat snart tvänne år på Skansen. Sin skygga vildhet bibehåller han dock.

Ormvråk. *Buteo vulgaris.* 8

Denna genom sin för skilda individer (äfven om dessa äro af samma ålder och kön) växlande dräkt intressanta fogel trifves bra i fångenskap och blir äfven ganska tam och foglig.

Bivråk. *Pernis apivorus.*

Ett ex. har funnits.

Bärguf. *Strix bubo.* 10

Kan bli mångårig i fångenskap. Dessa foglar äro ganska farliga för vårdaren, hvilken de angripa. En hona har ett par år omkring medlet af april lagt ägg, hvilka hon äfven rufvat, men utan resultat. Fyra bärgufvar hafva skänkts.

Fjälluggla. *Strix nyctea.* 2

En dog af ålder 1893. En, fångad å Spetsbergen, skänktes samma år. 1894 dog en och inköptes en.

Sparfuggla. *Strix passerina.*

En sådan, skänkt 1892, dog 1893. Önskligt vore om ex. af denna lilla nätta uggleart åter kunde erhållas.

Skogsuf. *Strix otus.*

Har ett par gånger funnits å Skansen.

Kattuggla. *Strix aluco.* 16

Rapphöna. *Perdix cinerea.* 2

Tjäder. *Tetrao urogallus.* 3: 2 ♂, 1 ♀

Orre. *Tetrao tetrix.* 3: 1 ♂, 2 ♀

Ofvanstående trenne arter svenska hönsfoglar, hvilka hälst en hvar borde bebo sin egen rymliga bur, hafva af brist på tillgångar hittills måst inhysas än här, än där, ofta nog i mindre och olämpliga bostäder.

Dalripa. *Lagopus subalpinus.*

En, skänkt 1894, dödades af råttor.

Ädelfasan. *Phasianus colchicus.* 3

Fyra skänktes 1893. En såldes samma år. Dessa foglar hafva jämte silfverfasanerna utan men äfven vintertiden hållits ute i oskyddad bur.

Silfverfasan. *Phasianus nycthemerus.* 6

Två skänktes 1893. Fyra inköptes 1894.

Guldfasan. *Phasianus pictus.* 2

Inköptes 1894.

Påfogel. *Pavo cristatus.* 11

Under 1893 och 1894 skänktes fem påfoglar. Fyra påfogelungar kläktes 1894.

Kalkon. *Meleagris gallopavo.*

Tvänne funnos 1893.

Tamhöns. *Gallus domesticus.* 27

Sådana finnas af flere former såsom brama-, plymouthrock-, leghorn-, bantam- m. fl. raser.

Morkulla. *Scolopax rusticola.*

Ängsknarr. *Crex pratensis.*

Har ett par gånger förekommit.

Trana. *Grus cinerea.* 5

Tre skänkta under 1893 och 1894.

Häger. *Ardea cinerea.* 1

Inköpt 1894.

Fisktärna. *Sterna hirundo.*

De ex., som 1894 funnos, omkommo därigenom, att en iller, som lyckats lossa gallret till sin bur, utkommen anställde blodbad på alt lefvande han kunde åtkomma.

Fiskmås. *Larus canus.* 3

En eller annan har dödats af grå- och hafstrutarna.

Gråtrut. *Larus argentatus.* 2

Hafstrut. *Larus marinus.* 3

Äro, likasom näst föregående, okynniga och glupska foglar, hvilka förfölja, plåga och döda alla djur, de kunna rå på.

Skäggdopping. *Podiceps cristatus.*

En skänktes 1893.

Grissla. *Uria troile.*

Se om fisktärnorna!

Tordmule. *Alca torda.*

1894 fans en, hvilken delade samma öde som tärnor och grisslor.

Svan. *Cygnus olor.* 4

Tre skänkta under 1893 och 1894. Vintern 1894—1895 höllos ett par svanar af denna art hela tiden ute i sälbassängen och redde sig, såsom var att förmoda, utan större svårighet i kölden, ehuru de stundom blefvo ganska nedisade.

Svartsvan. *Cygnus ater.* 2

Hemland: Australien. Skänktes 1894.

Grågås. *Anser cinereus.* 2

Bläsgås. *Anser albifrons.* 1

Tamgås. *Anser domesticus.* 4

Gräsand. *Anas boschas var.* 3

Tvänne vanliga gräsandhonor lade ägg år 1894. Den ena öfvergaf emellertid snart sina, men den andra framkom med fem ungar, af hvilka dock blott tre fortfarande blefvo vid lif. Under hösten 1894, liksom äfven föregående år, uppehöll sig en mängd vilda änder i dammarna å Skansen. Då dessa sedan på senhösten drogo sina

färde, följde dem flere af Skansens änder, men de här omnämda ungänderna infångades och blefvo sålunda kvar.

Anka. *Anas domestica.* 6

Mignonanka. *Anas domestica var.* 2

Inköptes 1894 från Köpenhamns zoologiska trädgård.

Smaragdanka. *Anas domestica var.* 2

Inköptes såsom föregående.

Stjärtand. *Anas acuta.* 1

Af denna andart erhöllos 1893 några ungar, bland hvilka dock blott en hane nu återstår. Önskligt vore emellertid att af denna — liksom äfven af våra andra egentliga andarter — erhålla flere ex., då det otvifvelaktigt ingalunda vore omöjligt att erhålla tam stam.

Äjder. *Somateria mollissima.*

En hane fans 1893.

Kräldjur. [1]

Grekisk sköldpadda. *Testudo græca.* 1

Hemland: sydligaste Europa samt Syrien.

Skogssköldpadda. *Testudo tabulata.* 1

Hemland: Brasilien.

Kärrsköldpadda. *Emys lutaria.* 3

Hemland: östra delen af mellersta och södra Europa.

Hvarjehanda land- och träsksköldpaddor. 4

Spetskrokodil. *Crocodilus americanus.* 2

Hemland: Syd- och Centralamerika.

Nilkrokodil. *Crocodilus niloticus.* 1

Hemland: Afrika. Ett ganska väldigt exemplar.

Alligator. *Alligator mississippiensis.* 2

Hemland: sydöstra Nordamerika.

Pärlödla. *Lacerta ocellata.* 1

Hemland: sydvästra Europa samt Nordafrika. En praktfull ödla.

[1] Se om följande djur sid. 125.

Tejuödla. *Tupinambis teguixin.* 1
Hemland: Sydamerika och Västindien.
Scheltopusik. *Ophisaurus apus.* 2
Hemland: sydöstra Europa och Mindre Asien.
Ormslå. *Anguis fragilis.* 1
Tigerorm. *Python molurus.* 2
Hemland: Ostindien.

Groddjur.

Ätlig groda. *Rana esculenta.* 1
Vanlig groda. *Rana temporaria.* 1
Oxgroda. *Rana mugiens.* 1
Hemland: Nordamerika.
Padda. *Bufo vulgaris.* 2
Salamander. *Salamandra maculosa.* 3
Hemland: södra och mellersta Europa, Nordafrika och sydvästra Asien.

Fiskar.

Abborre. *Perca fluviatilis.* 1
Storfena. *Polyacanthus viridi-auratus.* 1
Hemland: Kina.
Mal. *Silurus glanis.* 1
Karp. *Cyprinus carpio.* 7
Spegelkarp. *Cyprinus carpio var. specularis.* 3
Hemland: mellersta och södra Europa.
Ruda. *Cyprinus carassius.* 6
Guldfisk. *Cyprinus auratus.* 19
Ursprungligt hemland: Kina och Japan. Fins i åtskilliga variationer.
Sutare. *Tinca vulgaris.* 2
Björkna. *Abramis blicca.* 1
Braxen. *Abramis brama.* 1
Id. *Leuciscus idus.* 2

Guldorf. *Leuciscus idus var. rubra.* 2
Hemland: Tyskland?
Sarf. *Leuciscus erythrophtalmus.* 1
Elritsa. *Leuciscus phoxinus.* 12
Ål. *Muræna anguilla.* 1

Kräftdjur.

Grundmärla. *Gammarus locusta.* 4

3.

Nordiska museets fonder.

1.

Byggnadsfonden.

Byggnadsfonden har uppkommit dels genom behållningen af Skandinavisk-etnografiska samlingens byggnadsfond, förut ställd under särskild nämds förvaltning, dels genom medel, som blifvit af Nordiska museets styrelse insamlade genom anstälda basarer, folkfester och lotterier samt lämnade gåfvor till museibyggnaden.

Af berättelsen för åren 1891 och 1892 inhemtas, att Skandinavisk-etnografiska samlingens byggnadsfonds slutliga behållning blifvit till Nordiska museets styrelse under år 1892 aflämnad medelst

kontanta medel	35,545: 29
värdehandlingar å nominelt 80,000 kr., beräknade efter 97 ½ % till	78,000: 00
Då dessa värdehandlingar sedermera inbragt nominela beloppet, böra således denna fonds tillgångar ökas med kursvinsten	2,000: 00
S:a kr.	115,545: 29

Nordiska museets räkenskaper för 1893 utvisa vid årets början följande behållning:

å byggnadsmedels räkning

dels berörda kontant uppburna	35,545: 29	
dels återstod af öfriga byggnadsmedel	214,592: 27	
S:a kr.	250,137: 56	
och *å Skandinavisk-etnografiska samlingens räkning*		
ofvannämda värdehandlingar, upptagna till nominela beloppet	80,000: 00	330,137: 56
Då härtill läggas inkomster under år 1893 af gåfvor, räntor m. m.		14,468: 17
S:a kr.		344,605: 73
och därifrån dragas utgifter vid byggnadsarbetet å Lejonslätten m. m.		151,587: 75

visar sig summan af byggnadsmedel vid 1893 års slut utgöra

193,017 kr. 98 öre.

2.

Allmänna fonden.

För uppkomsten af denna fond redogöres i 1881 års meddelanden sid. 47.

Fondens kapital skall förblifva orubbadt, men räntorna äro ämnade att användas till löpande utgifter för Nordiska museets ändamål. Till den sammas förstärkning gå, enligt § 8 i stadgarna för Samfundet för Nordiska museets främjande, alla ständiga ledamöters på en gång lämnade afgifter.

Förvaltningen är enligt museets stadgar öfverlämnad åt museets styrelse.

Allmänna fonden hade genom afgifter af till den 31 dec. 1893 antecknade ständiga ledamöter i Samfundet för Nordiska museets främjande vuxit till 50,722 kr. 47 öre och utgjorde vid 1894 års slut

51,022 kr. 47 öre.

3.

Pensionsfonden.

Om uppkomsten af denna fond se sid. 58 i 1885 års meddelanden. Fondens kapital, som den 31 dec. 1893 utgjorde kr. 1,477: 43, hade vid 1894 års slut vuxit till

1,551 kr. 30 öre.

4.

Bredablicksfonden.

Denna fond, som under namn af »Belvederefonden» bildades i slutet af år 1891, afser att skaffa bidrag till gäldande af köpeskillingen — 100,000 kronor — för Bredablick samt äfven att, efter dennas fullständiga gäldande, bereda medel till tornets underhåll m. m. En närmare redogörelse för fondens uppkomst lämnas sid. 77 och följande i 1891 och 1892 års meddelanden. Summan af de vid år 1894 års slut lämnade bidragen uppgick till

35,370 kronor.

4.

Donationer till Nordiska museet.[1]

Under denna öfverskrift upptagas sådana till museet alt ifrån dess grundläggande år 1872 lämnade penningebidrag, som uppgå till ett belopp af 500 kronor eller därutöfver. Af bidragen har en del gått till museets fonder.

Ständiga ledamöters afgifter äro icke medräknade i nedanstående summor. Årtalen angifva de år, då penningebidragen lämnats.

H. M. Konung Oskar II. *Samfundets skyddsherre.* 1874. **660: —**
H. K. H. Prins Karl. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 92 (500), 93 (500), 94 (525), 95 (500). **2,025: —**

Althainz, Fredrik Gerhard, grosshandlare. Stockholm. 88. **500: —**
Andersson, Johan, byggmästare. Stockholm. *Hedersledamot.* 91 (1,000), 93 (10,000), 94 (2,000). **13,000: —**
Antell, Herman Frithiof, medicine doktor. Paris. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1893. 84 (200), 90 (700), 91 (1,000), 92 (1,100), 93 (3,100). **6,100: —**
Arwidsson, Torsten Adolf, kommendör. Stockholm. Död 1893. 92. **1,000: —**
Astrup, Hans Rasmus, statsråd. Kristiania. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 73 (500), 82 (2,500), 84 (2,500). **5,500: —**
Axell, Severin, grosshandlare. Sundsvall. Död 1892. 77. **500: —**
Axling, Hampus, herr. Stockholm. 94. **3,000: —**
Benedicks, Carl, generalkonsul. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1888. 79. **1,000: —**

[1] I denna förteckning äro upptagna alla donationer, som lämnats till museet intill den 1 april 1895.

Benedicks, Emma, f. **Benedicks,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 91 (10,000), 93 (3,000), 94 (2,000), 95 (2,000). **17,000: —**

Benedicks, Gustaf, bruksegare. Gysinge. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 74 (100), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100). **500: —**

Berg, Helene, f. **Bligh,** fru. Stockholm. 94. **500: —**

Berg, Nils Vilhelm, grosshandlare. Stockholm. 89 (100), 92 (500). **600: —**

Berggren, Maria Eleonora, f. **Wickberg,** fru. Stockholm. Död 1895. 92 (100), 93 (100), 94 (800). **1,000: —**

Berggren, Robert Constantin, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1893. 84 (500), 88 (200). **700: —**

Bergstedt, Carl, fabriksidkare. Stockholm. 76 (100), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100). **500: —**

Bergstedt, Eric, grosshandlare. Stockholm. 76 (100), 87 (100), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100). **600: —**

Bergström, Frans Frode Theodor, f. d. kammarråd. Stockholm. 94. **1,000: —**

Bolinder, Jean, ingeniör. Stockholm. *Ständig ledamot.* 73 (100), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100). **500: —**

Bonde, Gustaf Trolle-, grefve, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1884. 73 (200), 78 (500). **700: —**

Bondeson, August, medicine doktor. Göteborg. 80. **709: 10**

Brandt, Axel, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot.* 88. **500: —**

Burén, Carl, brukspatron. Skeda, Ryssby. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1887. 76 (200), 84 (1,000). **1,200: —**

Bünsow, Fredrik, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 77 (500), 92 (3,000), 93 (100), 94 (1,000), 95 (1,000). **5,600: —**

Bäckström, Johan, grosshandlare. Stockholm. 83 (1,000), 87 (100), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100). **1,500: —**

Carnegie, David, grosshandlare. Göteborg. Död 1890. 76 (1,000), 87 (1,000). **2,000: —**

Carnegies, David, grosshandlare, **dödsbodelegare,** Göteborg, genom konsul **O. Ekman.** Stockholm. 90. **5,000: —**

Cavalli, Gustaf, apotekare. Sköfde. *Hedersledamot.* 88. **1,000: —**

Cavalli, Johan Gustaf, apotekare. Göteborg. *Hedersledamot.* Död 1888. 87. **10,000: —**

Cederlund, Edvard, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 83. **500: —**

Davidson, Henrik, generalkonsul. Stockholm. Död 1895. *Hedersledamot.* 74 (100), 83 (1,000), 90 (1,500). **2,600: —**

Davidson, Vilhelm, konditor. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1883. 83. **2,500:** —

Dickson, Charles, medicine doktor. Stockholm. *Ständig ledamot.* 76. **500:** —

Dickson, James Jamesson, grosshandlare. Göteborg. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1885. 76 (1,000), 83 (1,000), 84 (2,000), 85 (1,000). **5,000:** —

Dickson, Oskar, friherre, grosshandlare. Göteborg. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 72 (1,000), 84 (3,000). **4,000:** —

Dickson, Robert, grosshandlare. Göteborg. *Ständig ledamot.* 76. **600:** —

Dölling, Fritz, fabriksidkare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 87 (1,000), 93 (100). **1,100:** —

Ekman, Oskar, konsul. Stockholm. *Hedersledamot.* 73 (100), 80 (2,500), 83 (1,000). **3,600:** —

de Fontenay, Otto Ernst le Sage, professor. Köpenhamn. *Hedersledamot.* 87 (2,500), 88 (2,500), 90 (5,000). **10,000:** —

Fris, Carl Gustaf, bankdirektör. Stockholm. *Ständig ledamot.* 73 (200), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100). **600:** —

Gilljam, Gustaf Fredrik, statsråd. Stockholm. 92. **500:** —

v. Hallwyl, Walter, grefve, bruksegare. Stockholm. *Hedersledamot.* 90 (15,000), 93 (2,000). **17,000:** —[1]

Hammarstedt, Nils Oskar, prost. Norrby, Sala. 91 (1,000), 92 (1,000). **2,000:** —

Hassell, Carl Johan, sekreterare i Kammarkollegium. Stockholm. Död 1892. Genom testamentariskt förordnande af den 11 maj 1891. **5,000:** —

Hazelius, Artur, Nordiska museets styresman. Stockholm. *Ständig ledamot.* 83 (500), 85 (1,000), 88 (4,500), 89 (500), 90 (2,500), 91 (1,000), 92 (6,100), 93 (2,100), 94 (4,300), 95 (1,100). **23,600:** —

Hazelius, Fredrik Philip, öfverstelöjtnant. Stockholm. Död 1894. 94. **1,000:** —

Heckscher, Edvard, bankdirektör. Stockholm. 92. **500:** —

Hedberg, Anders Petter, grosshandlare. Sundsvall. Död 1882. 77. **500:** —

Hedberg, Johan August, grosshandlare. Sundsvall. 94. **500:** —

Heilborn, Otto Henrik, generalkonsul. Stockholm. 89 (100), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100). **500:** —

[1] Detta belopp utgjorde inlösen af lägenheten Framnäs på Djurgården, hvilken inköptes af grefve v. Hallwyl och omedelbart därpå öfverlämnades såsom gåfva till Nordiska museet. Se sid. 70 i *Samfundet för Nordiska museets främjande 1890.*

Heiss, Frans, direktör. Stockholm. 90. 1,000: —

Hellberg, Johan Vilhelm, v. konsul. Sundsvall. 77. 500: —

Hellman, Mathilda, f. **Joholm,** enkefru. Uppsala. Död 1893. Genom testamente af den 2 januari 1888. 94. 10,000: —

Hierta, Hedvig Elisabet, fröken. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 73 (100), 83 (100), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (1,100). 1,600: —

Hoffman, August, f. d. slottsarkitekt. Stockholm. *Hedersledamot.* 89. 10,000: —

Hörstadius, Gustaf Ferdinand, advokatfiskal. Stockholm. 94. 1,000: —

Jacobsen, Carsten Tank, disponent. Sundsvall. 92. 500: —

Janson, Axel Gotthard, byggmästare. Stockholm. 92 (350), 93 (100), 94 (100), 95 (100). 650: —

Jeansson, Johan, grosshandlare. Kalmar. 89 (500), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100). 900: —

Johansson, Botvid, grosshandlare. Sundsvall. 77. 500: —

Kempe, Bernhard, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 76 (150), 84 (500), 92 (300), 93 (200), 94 (1,000). 2,150: —

Kempe, Elias Vilhelm, grosshandlare. Stockholm. Död 1890. 76 (150), 84 (500). 650: —

Kempe, Ester, fröken. Stockholm. 94. 1,000: —

Kempe, Frans och **Seth,** grosshandlare. Stockholm. *Ständiga ledamöter.* 84. 500: —

Kempe, Henriette, f. **Diewel,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 92 (100), 93 (100), 94 (1,100), 95 (100). 1,400: —

Kempe, Johanna, f. **Wallis,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 92 (2,000), 93 (5,200). 7,200: —

Kempe, Vilhelm Henrik, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1883. 74 (500), 77 (1,180), 83 (2,500). 4,180: —

Kempes, Vilhelm Henrik, grosshandlare, **dödsbodelegare.** Stockholm. 83. 2,500: —

Lamm, Gustaf Mauritz, ingeniör. Stockholm. Död 1892. 91 (400), genom testamentariskt förordnande af den 13 febr. 1892 (10,000). 10,400: —

Laurin, Agnes, f. **Rohtlieb,** fru. Stockholm. *Ständig ledamot.* 90. 500: —

Laurin, Carl, ingeniör. Stockholm. *Ständig ledamot.* 90. 500: —

Liljedahl, August, godsegare. Uppsala. *Hedersledamot.* 90 (1,000), 91 (3,000), 92 (1,000). 5,000: —

Liljewalch, Carl Fredrik, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 92. 1,800: —

Liljewalch, Tom, f. d. stadsmäklare. Stockholm. 73 (100), 92 (100), 93 (120), 94 (100), 95 (100). **520: —**

Limnell, Carl Abraham, öfverdirektör, *ständig ledamot* (död 1882), och fru **Fredrika Limnell,** f. **Forsberg.** Död 1892. Stockholm. 74. **1,000: —**

Lindegren, August, arkitekt. Stockholm. 92. **500: —**

Lindroth, Carl, grosshandlare. Stockholm. 73. **1,500: —**

Ljunglöf, Knut, grosshandlare. Stockholm. 73 (250), 82 (1,000). **1,250: —**

Ljungqvist, Knut Ottonin, bruksegare. Munksjö, Jönköping. *Hedersledamot.* 79 (500), 90 (50), 94 (100). **650: —**

Lundberg, Louise, f. **Haak,** fru. Stockholm. 94. **1,000: —**

Lundberg, Ludvig, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot.* 84. **1,000: —**

Lundström, Carl Fredrik, godsegare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 82 (200), 91 (500), 92 (100), 93 (100), 94 (2,450), 95 (100). **3,450: —**

Malmsten, Emil, löjtnant. Malmö. 92. **1,000: —**

Maude, Louise, f. **Siljeström,** fru. Stockholm. 90. **500: —**

Neijber, Magnus Julius, stadsmäklare. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1894. 90 (1,000), 93 (20). **1,020: —**

Näs, Nils Olof, grosshandlare. Östersund. *Hedersledamot.* 86 (5,500), 87 (5,000). **10,500: —**

Ohlsson, Anders, generalkonsul. Kapstaden, Kap. 92. **500: —**

Oldenburg, Carl Camillus, kyrkoherde. Österby, Hammar. *Ständig ledamot.* 89 (510), 92 (250), 94 (100). **860: —**

Pehrsson, Måns, åkare. Stockholm. 93. **1,000: —**

Peyron, Ludvig, grosshandlare. Stockholm. 77. **1,200: —**

Philipson, Carl David, konsul. Stockholm. *Ständig ledamot.* 73 (200), 82 (500). **700: —**

Piper, Claës Gustaf Fritz, grefve, hofstallmästare. Stockholm. 91. **500: —**

Regnell, Anders Fredrik, medicine doktor. Minas Geraes, Caldas. Brasilien. Död 1884. 77. **700: —**

Reinhold, August, fabriksidkare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 89 (1,895: 01), 91 (1,500). **3,395: 01**

Retzius, Magnus Gustaf, professor, och fru **Anna Retzius,** f. **Hierta.** Stockholm. *Ständiga ledamöter. Hedersledamöter.* 94. **1,000: —**

Rosén, Karl Peter, literatör. Stockholm. 84 (500), 85 (500), 93 (106), 94 (1,539: 42), 95 (50). **2,695: 42**

Röhss, Vilhelm, konsul. Göteborg. *Hedersledamot.* 92 (1,000), 93 (10,000). **11,000: —**

Sager, John Edvard Magnus, ryttmästare, chef för H. K. H. Kronprinsens hofstall. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 94. **1,000: —**

Sandell, Clara, f. **Ohlson,** enkefru. Stockholm. *Ständig ledamot.* 87 (100), 91 (50), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100). **550: —**

Scharp, Clara, f. **Westman,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 92 (1,000), 94 (100). **1,100: —**

Scholander, Sven, ornamentsbildhuggare. Stockholm. 91. **860: —**

von Schwerin, Mathilda Christina, f. **Hagberg,** grefvinna. Husby, Söderköping. *Hedersledamot.* Död 1892. 92. **1,000: —**

Selggren, Jonas, rektor. Gefle. 82 (200), 84 (500). **700: —**

Sjögren, Hjalmar, professor. Uppsala. *Hedersledamot.* 91. **500: —**

Smith, Lars Olsson, grosshandlare. Stockholm. 91. **1,500: —**

Strömer, Hjalmar, literatör. Stockholm. Död 1886. 80. **500: —**

Sundberg, August, grosshandlare. Sundsvall. 77. **500: —**

Sundström, Per, grosshandlare. Stockholm. 92 (100), 93 (900). **1,000: —**

Söderlund, Carl Axel, ingeniör. Stockholm. 92 (100), 93 (110), 94 (116: 50), 95 (2,200). **2,526: 50**

Söderström, Carl Christian, grosshandlare. Stockholm. 82 (300), 83 (1,000). **1,300: —**

Tamm, Hugo, bruksegare. Fånö, Grillby. 74 (100), 92 (100), 93 (100), 94 (100), 95 (100). **500: —**

Thorell, Edla, fröken. Stockholm. *Ständig ledamot.* 91 (100), 92 (200), 93 (110), 94 (100), 95 (150). **660: —**

Wachtmeister, Axel Knut Trolle-, grefve, hofmarskalk. Trolle-Ljungby, Gualöf. *Hedersledamot.* 92 (1,000), 93 (1,000). **2,000: —**

Wahlund, Carl Vilhelm, professor. Uppsala. *Ständig ledamot.* 92. **500: —**

Walldén, Vilhelm, godsegare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 74 (150), 83 (400), 87 (1,000), 90 (1,500), 92 (200). **3,250: —**

Wallenberg, Anna, f. **von Sydow,** fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 88 (500), 90 (1,000), 92 (300), 93 (200), 94 (100). **2,100: —**

Wallenberg, Knut Agathon, bankdirektör. Stockholm. 89 (1,000), 90 (250). **1,250: —**

Weinberg, Margareta Gustava, f. **Törnsten,** enkefru. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1894. 92 (1,000), 93 (1,000). **2,000: —**

Weinberg, Olof David, grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1884. 74 (500), 82 (1,000), 84 (15,000). **16,500: —**

Wicander, August, fabriksidkare. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1891. 90. **1,000: —**

Wijk, Caroline, f. **Dickson,** fru. Göteborg. *Hedersledamot.* 79 (500), 90 (200). **700: —**

Wijk, Olof, grosshandlare. Göteborg. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* 76 (600), 83 (500), 87 (500). **1,600: —**

Wikström, Nils, grosshandlare. Sundsvall. Död 1883. 77. **500: —**

Wikströms, Per, grosshandlare, **dödsbodelegare.** Stockholm. 82. **2,500: —**

Wikström, Per Magnus, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 93. **2,000: —**

Åslund, Fredrik August, konsul. Sundsvall. 77. **500: —**

Apotekarsocieteten. Stockholm. 87 (500), 90 (500). **1,000: —**

Norrlands gille. Stockholm. 91. **1,500: —**

Patriotiska sällskapet. Stockholm. 91. **500: —**

5.

Testamentariska förordnanden till förmån för Nordiska museet.

Thomsen, Anna, fröken. Köpenhamn. Död 1888. Genom muntligt förordnande 1888: ett dyrbart norskt allmogesmycke af silfver. Aflämnadt 1888.

Wallander, Josef Vilhelm, professor. Stockholm. Död 1888. Genom testamente af den 4 aug. 1887: skisser i akvarell och olja, med motiv från Delsbo och Vingåkers socknar, samt 3 delsbo- och 4 österåkersdräkter m. m. Aflämnadt 1888.

Eichhorn, Christofer, biblioteksamanuens. Stockholm. Död 1889. Genom testamente af den 6 nov. 1889: hela den af honom hopbragta samlingen af skråhandlingar, utgörande omkring 6,600 nummer, fördelade på 100 olika skrån och omfattande en tidrymd af öfver 300 år. Aflämnadt 1890.

Hassell, Carl Johan, f. d. sekreterare. Stockholm. Död 1892. Genom testamente af den 11 maj 1891: ett belopp af 5,000 kronor, afsedt till inköp af för museet passande föremål. Aflämnadt 1892.

Lamm, Gustaf Mauritz, ingeniör. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1892. Genom testamente af den 13 febr. 1892: ett belopp af 10,000 kronor, afsedt till ökande af museets »Allmänna fond». Aflämnadt 1892.

Fries, Carl Leonard August, kommendörkapten. Stockholm. Död 1892. Genom testamente af den 12 dec. 1889: minnen från fregatten Eugenies jordomsegling 1851—1853, m. m. Aflämnadt 1893.

Hellman, Mathilda, f. **Joholm,** enkefru. Uppsala. Död 1893. Genom testamente af den 2 jan. 1888: ett belopp af 10,000 kronor. Aflämnadt 1894.

Antell, Herman Frithiof, med. doktor. Paris. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1893. Genom testamente af den 1 okt. 1891: ett belopp af 100,000 kronor. Beloppet ej ännu aflämnadt.

Lindholm, Johan August, f. d. postförvaltare. Stockholm. Död 1894. Genom skriftligt förordnande: en större samling oljemålningar, akvareller och penntecknigar, alla återgifvande byggnader, gator och gränder från det »gamla Stockholm». Aflämnadt 1895.

Tunelius, Johanna Charlotta Lovisa, fröken. Stockholm. Död 1894. Genom testamente, dagt. i juni 1893: en samling porslinsföremål från århundradets början m. m. Aflämnadt 1895.

6.

Personer, som under åren 1893 och 1894 lämnat gåfvor till Nordiska museet.

Till förhistoriska afdelningen:

1894.

v. Düben, L., f. *v. Bahr*, friherrinna, Nysund, Mölnbo: hålcelt af brons, funnen 1875 i Södermanland; stenyxa af ovanlig form och med från två sidor påbörjadt skafthål, likaledes jordfynd från Södermanland, m. m.

Till allmogeafdelningen:

1893.

**Brummerstedt, C.*, kolonibestyrer, Julianehaab, Grönland: eskimådräkt.

**Cederström, G.*, friherre, professor, Stockholm: allmogedräkter från Skåne. Se sid. 85.

Eriksson, O., herr, Smedjebacken: flaska af lergods, strålaflaska af glas, tobaksdosa af mässing, m. m. från Norrbärke socken i Dalarna.

**Fitinghoff, L.*, f. *Runsten*, fru, Stockholm: en del allmogeföremål samt prof på näfverslöjd m. m. från Sollefta socken i Ångermanland.

Fries', A., kommendörkapten, *dödsbodelegare*, Stockholm: lapskt bälte, träkåsa från Lappland, samt prof på nödbröd, m. m. från Finland.

Mora kommunalstämma genom hemmansegaren *Bud Erik Olsson*, Vinäs, Mora: fattigbössa, kallad »fattig Lazarus», från Mora socken i Dalarna.

*Tecknet * utmärker här, att gifvaren lämnat gåfvor äfven under ett eller flere föregående år.*

Nordlund, H., jägmästare, Lule: armborst, solvisare af ben, plånbok och amulett från Lappland.

**Retzius, A.*, f. *Hierta*, fru, Stockholm: norsk karriol.

**Samzelius, H.*, jägmästare, Stockholm: kåsa och bägare af silfver, samt hem- eller grynkvarn med vanna och såll, från Ludgo socken i Södermanland, m. m.

Sandberg, S., f. *Phalén*, fru, Falköping: en samling vackra och delvis ovanliga allmogesaker från Västergötland.

Sällström, J., konsul, Nederkaliks: flottåror jämte »stubbar» (roddfästen), från Torne älf.

**Tamm, P. G.*, disponent, Älfkarleö: »vårbundet träd», användt vid botande af engelska sjukan hos barn, från Älfkarleby socken i Uppland. Se sid. 57 o. f.

Tenger, C., agronom, Haparanda: kappspännen af silfver, från Nedertorne socken i Västerbotten.

1894.

Alm, M., fröken, Stockholm: kvinnodräkt från Svärdsjö socken i Dalarna.

Genom *Blomberg, A.*, fabrikör, Lysvik: en samling värmländska grafkors af järn.

v. Düben, L., f. *v. Bahr*, friherrinna, Nysund, Mölnbo: brudbälte af silfver, från Södermanland; brudkrona af förgyld mässing, från Lappland; lapska arbeten i horn och ben, m. m.

Godenius, C., fröken, Stockholm: brudkrona af mässing, från Mora socken i Dalarna.

**Haraldsson, M.*, herr, Vipperhult, Smålandsstenar: julbock, julkors, vargspjut, oxok samt åtskilliga gammaldags åkerbruksredskap från Villstads socken i Småland.

Holmes, Z., herr, Rapid City, South Dakota: runstaf från Lillherrdals socken i Härjedalen.

Leonardsson, E. L., herr, Torrbo, Smedjebacken: ett par snidade lokor och en selkrok af renhorn, från Norrbärke socken i Dalarna.

Meijer, C., f. *Swedin*, fru, Stockholm: björnsax.

Melkerson, J. A., ingeniör, Bäcka, Orsa: släde från Orsa socken i Dalarna.

**Montan, A.*, artist, Düsseldorf: broderad skånsk brudgumsskjorta.

Rubenson, S. V., dekorationsmålare, Stockholm: runstaf m. m.

Uddenberg, E., f. *v. Heidenstam*, fru, Stockholm: kvinnodräkt från Ingelstads härad i Skåne.

Wahlgren, P. K., herr, Örnsköldsvik: två skjutstaflor från 1783, med sockenvapen.

Wiklund, K. B., fil. doktor, Uppsala: lapprock från Jockmock i Lule lappmark.

Zickerman, L., fröken, Sköfde: kvinnodräkt från Kåkinds härad i Västergötland.

Till handtverks- och skråafdelningen:

1893.

**Santesson, N. A.*, tenngjutare, Stockholm, genom testamentariskt förordnande: tenngjutarskylt från Stockholm.

1894.

**Bukowski, H.*, konsthandlare, Stockholm: strykjärn af mässing, märkt 1746, enligt uppgift mästerstycke af en gelbgjutare.

Lempertz, H., konsthandlare, Köln: flaska af tenn, i form af en yxa. Har tillhört ett slaktarämbete.

Till afdelningen för arbetets historia:

1893.

Bergqvist, C., urmakare, Falun: en samling spindelverk till fickur.

Dahlström, N. L., guldsmed, Örebro: en samling spindelverk till fickur.

Janson, V., urmakare, Linde: 11 st. spindelverk till fickur.

**Klingspor, C. A.*, riksheraldiker, Stockholm: ljusstöpningsbord från Knifsta socken i Uppland.

Malmgren, V., f. *Tollin*, fru, Linköping: modell till väfstol.

Petterson, C. E., urmakare, Linde: en samling spindelverk till fickur.

Pettersson, C. J., och *Johansson, J. A.*, urmakare, Sala: en samling spindelverk till fickur.

1894.

Ankarcrona, A., f. *Norström*, fru, Tormenås, Huskvarna: symaskin, enligt uppgift den första, som tillverkats i Huskvarna.

Dahlberg, L. P., urmakare, Sundsvall: en samling spindelverk till fickur.

Till farmaceutiska afdelningen:

1893.

Södermanlands-Närkes nation, Uppsala: drogsamling, som tillhört nämda nation.

1894.

**Silfversköld, J. T.*, apotekare, Västerås: en samling ståndkärl och syrupskärl af fajans, från Västerås apotek.

Till afdelningen för minnen från det gamla Stockholm:

1893.

Aplanius, J. E., grosshandlare, Stockholm: gammal målad kakelugn från ett nu rifvet hus nr 40 Luntmakargatan.

**Beckman, K. L.*, boktryckare, Stockholm: dörröfverstycke från huset nr 22 Stora Nygatan. Se sid. 92.

**Stockholms gasverk* genom öfveringeniör *A. Ahlsell:* portomfattning af sandsten, märkt 1752, samt flere sandstensornament från huset nr 69 Mästersamuelsgatan.

1894.

Aspelin, C., brukspatron, Stockholm: »General Charta öfwer Stockholm med Malmarne Åhr 1733.»

Ingmanson, J. F., handlande, Stockholm: port från 1600-talets slut, hvilken tillhört huset nr 1 Trädgårdsgatan.

Samfundet »C. B. O.» (Christelig Begrafnings Omtanka) genom f. d. sekreteraren *F. Ekbom*, Stockholm: låda från 1804; sigill, hvari läses HIELPSAMHET och SÄLSKAPETS C : B : O : SIGILL; protokollsbok från 1798—1891 samt tio folioband räkenskapsböcker och handskrifna artiklar. Se sid. 92 o. f.

Till afdelningen för de högre ståndens:

1893.

**Carlsson, C. R.*, adjunkt, Uppsala: piphufvud af sjöskum, med silfverbeslag.

Ekenbergs, D. J., söner, Södertälje: postdiligens.

Eketrä, S. M., f. *Tersmeden*, fru, Stockholm: eldskärm, korsstygnsbroderi i förgyld ram, från 1840—1850-talen.

**Flinta, G.*, slöjdskoleföreståndare, Hedemora: 2 tallrikar af kinesiskt porslin, m. m.

Fries, A., kommendörkapten, Stockholm, genom testamentariskt förordnande: nautiska instrument (se sid. 123), vapen, taflor m. m.

**Gartz, C.*, bokauktionskommissarie, Stockholm: en »marotte» (maskeradpjes).

**Hallgren, C. T.*, kamrer, Nyköping: gräddskål af silfver, från början af 1800-talet.

Lagergren, C., grefve, kammarherre, Tyresö: slädar och vagnar från Tyresö slott i Uppland.

**Mörner, J.*, f. *Bennet*, grefvinna, Stockholm: friherrliga ätten Bennets vapen i broderi å blått kläde.

**Renner, F.*, förvaltare, Stockholm: ordenstaf, som burits af ceremonimästaren i det nu upplösta sällskapet D. K.

**Tersmeden, E.*, fröken, Stockholm: docklusthus, möbleradt i kejsarstil.

Vide, P., fabrikör, Sundsvall: åksläde från Selångers socken, Medelpad, i mer än ett och ett halft århundrade använd i gifvarens släkt.

Wimnell, A., major, Stafre: gammal vagn från Värmland.

1894.

**Adlercreutz, D.*, f. *v. Knorring*, fru, Stockholm: tvänne fruntimmershattar från 1830-talet, samt spets, band m. m. från samma tid.

**Boström, K.*, herr, Stockholm: klaver från 1811.

Cederström, C. och **E.*, friherrar, Krusenberg, Uppsala: tapeter från 1780-talet. Se sid. 95.

Ekelund, H., brukspatron, Stockholm: tedosa af mariebergsfajans.

**Hamburger & frères*, bankirfirma, Amsterdam: praktsläde i rik rokokostil, med snidade och förgylda ornament.

Lagerberg, M., kammarherre, Göteborg: två frackar, hörande till hofuniformen (1865).

**Lindgren, O. C.*, fröken, Stockholm: pokal af glas, med inskrift: Auf Gott allein die Hoffnung mein.

Martin, R. F., amanuens, Stockholm: en större samling ryska broderier och väfprof.

Reutersvärd, O., studerande, Boston, Massachusetts: stor linnedamastduk, 8 alnar, märkt »I. H. M. 1826» samt 12 servietter i linnedamast, märkta »Vadstena fabrik 1797».

Schildt, H., fröken, Stockholm: diverse föremål, tillhörande fruntimmersdräkten under Karl XIV Johans och Oskar I:s tid, samt delar af skånska kavalleriuniformen och västar af siden, m. m.

Selander, P. A., källarmästare, Stenstorp: kista med målade danska adliga vapen och årtalet 1650.

Spens, J., f. *Manderström*, grefvinna, Stockholm: svärdsordens kommendörsdräkt.

Svinhufvud, P., kapten, Stocktorp, Flen: velociped från 1808.

Weinberg, C. A., häradshöfding, Stockholm: två porträtt i olja, framställande grosshandlaren O. D. Weinberg och hans hustru M. G. Weinberg, f. Törnsten.

Wennerlund, E., doktor, Stockholm: pitschaft med adliga ätten v. Schantz vapen, samt sigillstamp med inskriften: Pont. Artill. Bataill. Sigill.

Till historiska afdelningen:

1893.

Bjurbäck, P., doktor, Billingsfors: färglåda, paletter och målarparaply, som tillhört Egron Lundgren.

Boklund, C., f. *Stuttgarter*, fru, Stockholm: porträttbyst i gips af G. Wennerberg, modellerad af J. Molin.

Ekströmer, C., f. *Hambræus*, fru, Stockholm: pall, som tillhört Anna Maria Lenngren.

**Hammer, C.*, juvelerare, Stockholm: serafimerstjärna, serafimerkraschan, Karl XIII:s orden, svärdsorden, hvilka enligt uppgift tillhört Karl XIV Johan.

**Höglund, E.*, amanuens, Stockholm: 25 vinglas med slipade ornament och monogram, bland hvilka Adolf Fredriks och Gustaf III:s.

Kurtén, J., kommerseråd, Vasa: sigillstamp och ordenstecken, som tillhört med. doktor H. F. Antell.

Palm, A., fröken, Stockholm: akvareller af professor C. V. Palm, samt slängkappa, som burits af den samme.

Sandels, H. G., slottsarkitekt, Stockholm: Amalia Lindegrens palett och pänslar samt oljefärgskisser, utförda af den samma.

1894.

**Anrep, G.*, redaktör, Stockholm: tre stamträd (släkterna Svebilii och Christiernins samt adliga ätten Hiertas; de två sistnämda från 1750-talet och upprättade af grufprästen J. Hesselius i Falun).

Braconier, H. O., fanjunkare, Stockholm: heltäkt vagn, i hvilken konung Karl XV år 1872 åkte från hamnen i Malmö till landshöfdingeresidenset, där konungen afled.

**Bukowski, H.*, konsthandlare, Stockholm: porträtt i olja af sekreteraren i öfverintendentsämbetet T. Wennberg, måladt af A. J. Hanson.

**Böttiger, J.*, hofintendent, Stockholm: statyett af Esaias Tegnér, i bronserad gips, med fotställning i form af ett skåp (tillhört Esaias Tegnér).

**Gartz, C.*, bokauktionskommissarie, Stockholm: statyett i gips af prins Gustaf, modellerad af C. E. Sjöstrand 1854.

Nordström, L., kvarnegare, Norrkvarn, Lyrestad: kvarnmodell, tillverkad af John Ericsson som gosse.

Petrelli, I., f. *Eketrä*, fru, Stockholm: medaljong af guld med röd och hvit emalj samt monogram i briljanter, bildadt af bokstäfverna L och F; erhölls af kammarfröken Märta Eketrä såsom brudtärna vid kronprinsessan Lovisas bröllop 1869.

**Petrelli, J.*, kapten, Stockholm: hofvärja och kabinettskammarherrenyckel, som tillhört kabinettskammarherren hos konung Oskar I, öfverste G. Eketrä.

de Soto Maiors, A. da Cunha, vicomte, *dödsbo* genom generalkonsul *R. Schumburg*, Stockholm: sigillstamp, epåletter, portugisisk generalsmössa m. m., som tillhört de Soto Maior.

Törnås, O., artist, *dödsbodelegare* genom herr *F. Törnå*, Stockholm: en ofullbordad oljemålning och tre handteckningar af O. Törnå, samt palett och pänslar, som nytjats af den samme.

Till mynt- och medaljsamlingen:

1894.

**Kungl. eklesiastikdepartementet:* minnespenning i silfver öfver Gustaf II Adolf, präglad 1894 till 300-års minnet af konungens födelse.

Till porträtt- och gravyrsamlingen:

1893.

**Palm, C. U.*, amanuens, Stockholm: en samling svenska och danska porträtt i gravyr och litografi.

1894.

**Bukowski, H.*, konsthandlare, Stockholm: 8 mycket sällsynta porträttgravyrer af A. U. Berndes.

Till bibliotek och arkiv:

1893.

**Akademie der Wissenschaften*, Krakau: ett stort antal publikationer och arbeten, utgifna 1892 och 1893.

**Böttiger, J.*, hofintendent, Stockholm: bref af konstnärer och vetenskapsmän; samt genom *den samme:* en samling årgångar af 1820—1840-talens stockholmstidningar.

**Cederström, T.*, friherre, München: bref från G. O. Hyltén-Cavallius m. fl.

Falk, H., artist, Karlshamn: 10 akvareller af stugor m. m. i Dalarna, Småland och Bleking.

**Flygare-Carléns, E.*, fru, *dödsbo* genom bokhandlaren *P. B. Eklund*, Stockholm: bref från och till fru E. Flygare-Carlén, rörande hennes författarverksamhet, basarer för välgörande syften, m. m.

**Koninklijke Akademie van Wetenschappen*, Amsterdam: förhandlingar och skrifter för 1892, 1893.

**Kronberg, J.*, professor, Stockholm: en samling folklifs- och dräktbilder från Orsa, Mora, Rättviks och Leksands socknar i Dalarna.

Manneberg, C. J., komminister, Svinhult: två akvareller, föreställande gården Lid i Svinhults socken i Östergötland.

**Meves, J.*, byråchef, Stockholm: bref från P. D. A. Atterbom, C. V. Böttiger, A. v. Hartmansdorff, Tekla Knös m. fl.

**Nelson, C. G. A.*, folkskolelärare, Stockholm: köpe- och salubref m. fl. handlingar från åren 1635, 1643, 1660 och 1675.

**Samzelius, H.*, jägmästare, Stockholm: en mängd hemmanshandlingar rörande Nederkaliks socken i Västerbotten; bref m. m.

**Smithsonian Institution*, Washington: dyrbara arbeten i etnografi, fornkunskap m. m.

**Société Impériale d'Archéologie*, Petersburg: sällskapets arbeten, utgifna 1886—1892.

**Svenska literatursällskapet i Finland*, Helsingfors: sällskapets under 1892 och 1893 utgifna skrifter.

**Tholander, A.*, artist, Moskwa: tre teckningar af de gamla, fordom svenska slotten Hapsal i Estland och Arensburg på Ösel.

1894.

**Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique*, Bruxelles: akademiens memoirer, t. 48—50; bulletiner, t. 22—25; årsberättelser m. m.

Brinckmann, J., doktor, Hamburg: Führer durch das Hamburgische Museum für Kunst und Gewerbe, zugleich ein Handbuch der Geschichte des Kunstgewerbes. Hamburg 1894.

Finsk-Ugriska sällskapet, Helsingfors: ett större antal af sällskapets skrifter.

****Hazelius, A.,*** Nordiska museets styresman, Stockholm: Grönlands historiske Mindesmærker. B. 1–3. Kjöbenhavn 1838—1845.

Kunstgewerbe-Museum, Budapest: museets kataloger för dess utställningar 1882 och 1884, rikt illustrerade arbeten öfver Ungerns konstslöjd; vidare museets vägvisare och en samling aftryck af tygmönster från 18:de århundradet.

****Museum Schlesischer Altertümer,*** Breslau: museets tidskrift. B. 1892—1894.

****Smithsonian Institution,*** Washington: flere dyrbara arbeten.

Under båda åren 1893 och 1894 har Nordiska museet för öfrigt emottagit en mängd värdefulla arbeten från de flesta af de *museer och vetenskapliga samfund i utlandet*, med hvilka Nordiska museet står i förbindelse. Se sid. 188.

Utom här ofvan omnämda större gåfvor har museet emottagit följande. Under år 1893: af friherre ****O. Hermelin,*** Österby, Torshälla station: två oljefärgstaflor, framställande en ryggåsstuga vid Oktorp i Slöinge socken i Halland; af löjtnant ***V. Lilliehöök,*** Seffle: två ankare af järn, påträffade vid sprängningsarbete i Byälfven i Värmland; af artisten ***B. Sandzén,*** Hjärpås: oljefärgstafla, framställande en ryggåsstuga vid Örstad i Halland; af hofintendenten ***T. Zellinger,*** Stockholm: yxa af järn, från 1732, hvilken tillhört tullverket. År 1894: af friherre ***A. Adelsvärd,*** Stäringe: egendomlig solvisare; af ***Elfvestorps bruk*** genom förvaltaren ***E. Svedberg,*** Elfvestorp: två gjutna järnhällar med allegoriska bilder och årtalet 1666.

För öfrigt hafva under åren 1893 och 1894 gåfvor lämnats till Nordiska museet af ytterligare följande personer:

1893.

**Abel, B.*, antikvitetshandlare. Stockholm.
Adlers, G., herr. Stockholm.
**Ahlgrenson, F.*, hofmålare. Stockholm.
Almqvist, L., urmakare. Örebro.
Andersson, A., ingeniör. Sjöberg, Björsäter.
Andersson, A., sågverksegare. Nederkaliks.
Andersson, A. E., redaktör. Katrineholm.
Apelbom, H., sufflör. Stockholm.

Bengtsson, B., herr. Lugnås, Björsäter.
Bengtsson, N. G., landtbrukare. Öslöf, Ljungby.
Bergengren, C. A., herr. Stockholm.
Bergman, E., f. *Taube*, fru. Nederkaliks.
Bertilsson, E. P., hemmansegare. Orrnäs, Backe.
Björk, A., f. *Lagerqvist*, fru. Stockholm.
Blombergh, F., fabrikör. Norrköping.
Bohlin, E., godsegare. Kyrkslätt, Kettilstorp.
Bolin, O., herr. Stockholm.
**Boström, C.*, fröken. Stockholm.
**Brunius, A. V.*, major. Vaxholm.
**Bukowski, H.*, konsthandlare. Stockholm.
Burman, C. F., kapten. Åkroken, Nederkaliks.
**Bökman, L. C.*, juvelerare. Stockholm.
Böttiger, J., f. *Ekströmer*, fru. Stockholm.

**Cantzler, H. V.*, grosshandlare. Stockholm.
**Carlander, C. M.*, grosshandlare. Stockholm.
Carlén, C., fröken. Stockholm.
**Carlheim-Gyllensköld, V.*, fil. doktor. Uppsala.
Carlsson, C., herr. Uppsala.
**Carlsson, H.*, kontorist. Stockholm.
**Cavalli, G.*, apotekare. Sköfde.

Dahlberg, S., folkskolelärare. Östra Ny, Kuddby.

**Edholm, P.*, herr. Bålsjö, Skog.
v. Ehrenheim, E., herr. Grönsö, Veckholm.
**Eklund, P. B.*, bokförläggare. Stockholm.
**Eliasson, A.*, med. doktor. Ystad.
Eliasson, E., grosshandlare. Stockholm.
Engelhart, G., brukspatron. Segersta, Ekolsund.
Englund, N. O., hemmansegare. Nederkaliks.
**Erdmann, E.*, geolog. Stockholm.
**Ericsson, O. A.*, apotekare. Vingåker.

**Flygare-Carlén, E.*, fru, Stockholm, genom testamentariskt förordnande.
Fröding, G. H., öfverstelöjtnant. Stockholm.

Gehrman, C., musikhandlare. Stockholm.
Giellman, A., herr. Nynäs, Lidingö.
**Graumann, M.*, f. *Lindbom*, enkefru. Falun.
**Grönlund, M.*, stationsinspektor. Stafre.
Gundersén, A., bleckslagare. Uppsala.
Gustafsson, E., herr. Sundsvall.
**Göransson, T.*, apotekare. Falun.

**Hagander, A. G.*, antikvitetshandlare. Stockholm.
**Hagberg, T.*, professor. Stockholm.
**Hammarstedt, E.*, amanuens. Stockholm.
**Haraldsson, M.*, herr. Vipperhult, Smålandsstenar.
Harlingzon, H., fröken. Stockholm.
**Hazelius, A.*, styresman för Nordiska museet. Stockholm.
**Hazelius, A.*, fröken. Stockholm.
**Heberle, A.*, direktör. Sala.
**Hederström, O. R.*, jägmästare. Lule.
Hedin, L., fröken. Stockholm.
**Hellström, C. A.*, apotekare. Värnamo.
Hellström, J., f. *Hedström*, enkefru. Stockholm.
Helmer, G. A., herr. Stockholm.
Hoflund, T., bokhållare. Smedjebacken.
Holm, P. D., professor. Stockholm.
**Holmberg, D.*, mynthandlare. Stockholm.
Holter, G., herr. Stockholm.
Hård, P., fröken. Uppsala.

*Tecknet * utmärker här liksom förut, att gifvaren lämnat gåfvor äfven under ett eller flere föregående år.*

Häggström, *C.*, med. doktor. Stockholm.
**Högberg*, *O.*, kamrer. Stockholm.

Jacobson, *E.*, f. *Strömbom*, fru. Stockholm.
**Jansson*, *J. G.*, antikvitetshandlare. Stockholm.
Johanson, *V.*, snickare. Sala.
Johansson, *J. A.*, kyrkvärd. Roppa, Fjärås.
Jolin, *J.*, f. *Carlson*, fru. Stockholm.
Jönsson, *N.*, sågverksegare. Mörrum.

Kant, *K.*, fanjunkare. Nederkaliks.
Kerfstedt, *B.*, fröken. Uppsala.
Key, *E.*, fröken. Stockholm.
Kinberg, *H.*, bokförläggare. Stockholm.
Kjellberg, *B.*, fröken. Stockholm.
Kjöllerström, *S. M.*, bokhandlare. Ulricehamn.

Lagerberg, *S.*, grefve, general. Stockholm.
Lagerlöf, *H.*, brukspatron. Säter, Kila.
Lagrelius, *A.*, ingeniör. Stockholm.
Larsson, *Halvards Jonas*. Sätra, Leksand.
**Leijer*, *A.*, kapten. Stockholm.
Lengqvist, *G.*, f. *Branthsson*, fru. Bolmen.
Lewenhaupt, *M.*, grefve. Stockholm.
Lindahl, *A.*, herr. Vislanda.
Lindahl, *M.*, fröken. Stockholm.
**Lindblad*, *J. V.*, fil. doktor. Stockholm.
Lindblom, *A. L.*, fru. Tornby, Linköping.
Lindforss, *O. A.*, kyrkoherde. Nederkaliks.
**Lindstedt*, *C. E.*, handlande. Stockholm.
Lindvall, *F. L.*, herr. Båstad.
Ljungstrand, *F. E.*, öfverkonstapel. Stockholm.
Lundberg, *F.*, fil. doktor. Strängnäs.
**Lundberg*, *J. L.*, apotekare. Lysekil.
Lundbom, *J.*, urmakare. Stockholm.
**Lundstedt*, *B.*, fil. doktor. Stockholm.
**Lundström*, *C. F.*, brukspatron. Stockholm.
Läffler, *F.*, professor. Djursholm.

Malmberg, *N. A.*, landsfiskal. Ullevi, Nyköping.
**Malmgren*, *G.*, musikhandlare. Göteborg.
**Malmsten*, *K.*, med. doktor. Stockholm.
**Mandelgren*, *N. M.*, artist. Stockholm.
**Matsson*, *A.*, antikvitetshandlare. Stockholm.
Morien, *E.*, fröken. Stockholm.
Måhlén, *E. A.*, länsman. Sala.
**Möller*, *A. F.*, herr. Falkenberg.
Möller, *E.*, herr. Stockholm.

Nilsson, *E. J.*, veterinärläkare. Mariestad.
Nisbeth, *K. H.*, herr. Blekhem, Almvik.
**Nordeman*, *F. A.*, veterinärläkare. Vadstena.
Norling, *A.*, urmakare. Smedjebacken.
Nygren, *C.*, herr. Stockholm.
**Nystrand*, *E.*, grosshandlare. Stockholm.

**Oldenburg*, *C. C.*, kyrkoherde. Österby, Hammar.
Olofsson, *A.*, kronolänsman. Dala-Husby.
Olofsson, *C. F.*, herr. Ryssbält, Nederkaliks.
Olsdotter, *Nispers Anna*, dalkulla. Stockholm.
**Olsson*, *Bud Erik*, hemmansegare. Vinäs, Mora.
Olsson, *J. P.*, herr. Moshult, Vislanda.
Orstadius, *A.*, *j:r*, ingeniör. Arvidsjaur.

Palme, *J. H.*, direktör. Svalnäs, Djursholm.
Palmér, *K.*, f. *Lindlöf*, fru. Stockholm.
Petersén, *C. T.*, urmakare. Hallsberg.
af Petersens, *C.*, docent. Lund.
Petrelli, *J.*, kapten. Stockholm.
**Pettersen*, *A.*, kommendör. Karlskrona.
Petterson, *F. J. A.*, arbetare. Stockholm.
Petterson, *M.*, hustru. Kaliks.
**Pettersson*, *A. B.*, urmakare. Sala.
Pettersson, *C. A.*, vaktmästare. Stockholm.
**Pfusterschmid v. Hardtenstein*, *M.*, f. *Merck*, baronessa. Stockholm.

Raab, *M. L.*, f. *Key*, friherrinna. Helgerum, Västervik.
Reenstjerna, *S.*, fröken. Stockholm.
Ringstrand, *N. G.*, jägmästare. Skellefte.
**Ritzén*, *N. E.*, herr. Ås, Näsåker.
**Rosén*, *C. A.*, snickare. Linköping.
Rosenberger, *G.*, kantor. Stockholm.
Rosengren, *A.*, herr. Stockholm.
Rosenström, *S.*, fru. Stockholm.
Rönnbäck, *A.*, smed. Ryssbält, Nederkaliks.

Salin, *B.*, fil. doktor. Stockholm.
Sandahl, *S. P.*, herr. Stockholm.
Sandberg, *F.*, grosshandlare. Pite.
Schartau, *J. F.*, apotekare. Hofva.
**af Schmidt*, *K.*, herr. Stockholm.
Schotte, *M.*, f. *Hallgren*, enkefru. Stockholm.

Schoug, R., herr. Linköping.
Sjöberg, J., fröken. Stockholm.
Sjöberg, R., fröken. Stockholm.
Sjöberg, S., fröken. Stockholm.
Sjölin, A., fröken. Stockholm.
**Sjöström, J.*, arrendator. Strinne, Skog.
Skott, A. G., urmakare. Nora.
**Sondén, M.*, med. doktor. Stockholm.
Spak, F., major. Stockholm.
Sporrong, H., herr. Stockholm.
**v. Stapelmohr, A. A.*, med. doktor. Mora.
Stenman, N. O., hemmansegare. Storön, Nederkaliks.
Strinnberg, N., dräng. Grössjö, Skog.
Stråle, A., hemmansegare. Nederkaliks.
Stråle, J. J., hemmansegare. Näsbyn, Nederkaliks.
Strömbäck, U., hemmansegare. Vånefjärden, Nederkaliks.
Sundelin, E., jägmästare. Bjurholm.
Svanberg, A., bokhållare. Nederkaliks.
**Svenonius, F.*, fil. doktor. Stockholm.
Sällström, A., f. *Taube*, fru. Nederkaliks.
Sällström, E., f. *Höglund*, fru. Nederkaliks.
Sällström, E., sågverksegare. Nederkaliks.
Söderlund, A. V., kassör. Stockholm.

Tersmeden, S., fröken. Stockholm.
**Thestrup, G.*, öfverstelöjtn. Landskrona.
Thorin, L. E., grosshandlare. Norrtälje.

Ulriksson, C. A., handlande. Nyköping.

Wallin, A., urmakare. Linköping.
Wallin, H., fröken. Stockholm.
Wallmark, J., lasarettsläkare. Örnsköldsvik.
**Wenster, C. J.*, bokbindare. Uppsala.
Westin, J., torpare. Herrskog, Skog.
Westman, M., fröken. Örnsköldsvik.
**Wikström, A.*, intendent. Örebro.
Wikström, J., herr. Ryssbält, Nederkaliks.
**Virgin, J.*, fröken. Göteborg.

Åkerblom, K. A., ingeniör. Falun.

Öberg, A. S., fröken. Stockholm.
Öhman, G., kyrkvärd. Nederkaliks.

Bergbom, Svanberg & k:o, sågverksbolag. Nederkaliks.
Båtskärsnäs sågverks intressenter. Nederkaliks.
Hallands museum. Halmstad.
**Kungl. biblioteket*. Stockholm.
**Kungl. boktryckeriet*. Stockholm.
**Kungl. eklesiastikdepartementet*. Stockholm.
Kungl. landtbruksstyrelsen. Stockholm.
Kungl. stallet genom chefen för H. M. Konungens hofstall grefve *G. F. Gyldenstolpe*. Stockholm.
**Nationalmuseum*. Stockholm.
Redaktionen af Folkskolans barntidning. Nyköping.

**Foreningen til norske Fortidsmindesmærkers Bevaring*. Kristiania.

Olsen, B., direktör. Köpenhamn.

Antells, H. F., med. doktor, *dödsbodelegare*. Vasa.
Fabritius, A., löjtnant. Helsingfors.
Freudenthal, A. O., professor. Helsingfors.

Congrès internationaux d'Anthropologie et d'Archéologie préhistorique et de Zoologie. Moskwa.
**Grigoriew, A.*, herr. Petersburg.

Heberle, J. M., antikvitetshandlare. Köln.
Hiersemann, K. W., bokhandlare. Leipzig.
Jonas, E., kammarråd. Berlin.
**Mestorf, J.*, fröken. Kiel.
Müller, G. M., doktor. München.
Sauermann, H., direktör. Flensburg.
**Weil, A.*, antikvitetshandlare. München.

Krauss, F., Landes-Rechnungsrath. Graz.

Mittelschweizerische Geographisch-Commercielle Gesellschaft. Aarau.

Hamburger & frères. Amsterdam.

**Rolland, E.*, herr. Paris.

Jochim, J. W., statssekreterare. Ishpeming, Michigan.

1894.

**Adelsköld, C.*, major. Stockholm.
**Adlers, G.*, herr. Stockholm.
Almqvist, E. K., häradshöfding. Stockholm.
Alpen, B., f. *Thormählen*, fru. Göteborg.
Andersson, A., kronolänsman. Säfsjö.
Andersson, C. G., brovaktare. Lidingö.
**Andersson, J.*, stationsinspektor. Vislanda.
Andersson, S., urmakare. Jönköping.
Andreasson, J., f. d. rättare. Trestena, Liden, Skara.
Apelbom, H., herr. Stockholm.
**Arnellsson, J.*, torpare. Utanlandsjö, Örnsköldsvik.
Arrhenius, T., f. *Löwegren*, fru. Stockholm.
**Arsenius, J.*, öfverstelöjtnant. Uppsala.
Aschan, G., rådman. Eksjö.

Barklund, E., herr. Stockholm.
**Beck, J. V.*, bokbindare. Stockholm.
**Berg, E.*, fröken. Stockholm.
**Bergsten, V.*, med. doktor. Norrköping.
**Björklund, R. T.*, ingeniör. Skultuna.
Björnström, L., urmakare. Sundsvall.
Bodin, J., fjärdingsman. Nederön, Örnsköldsvik.
**Bohlin, E.*, herr. Kyrkslätt, Kettilstorp.
**Bolander, M.*, redaktör. Karlskrona.
Borg, A., postexpeditör. Norrköping.
**Bourghardt, E. J.*, järnkramhandlare. Stockholm.
Bouvin, C. T., herr. Stockholm.
Bowallius, C., docent. Stockholm.
Bromée, J., häradsdomare. Billsta, Hackås.
Brändström, E., major. Stockholm.
Burén, C., herr. Boxholm.
Busk, E., f. *Asklund*, fru. Stockholm.
Byström, H., lotskapten. Stockholm.

Callin, R., urmakare. Stockholm.
**Carlander, C. M.*, grosshandlare. Stockholm.
Cedergren, K. G., med. kand. Stockholm.
**Celsing, G.*, kammarherre. Stockholm.
Genom *Cronstedt, G.*, fröken. Ulriksdal.

Dahlberg, E. M., herr. Stockholm.
Dahlberg, J. P., bruksegare. Bollsta, Nyland.
Dorsch, L., fru. Stockholm.
Dunér, V., fröken. Stockholm.

Eckstein, F., tandläkare. Stockholm.
Edberg, J., fröken. Stockholm.
Edling, J., fru. Västervik.
Edvall, C. V., guldsmed. Sundsvall.
**v. Ehrenheim, E.*, godsegare. Grönsö, Enköping.
Ekenstam, C., herr. Ulfö.
**Eklund, P. B.*, bokförläggare. Stockholm.
Eklöf, I. F., arbetare. Stockholm.
Elfström, J. A., apotekare. Stockholm.
**Englund, K. G.*, redaktör. Stockholm.
Engström, L., fröken. Stockholm.
Erikson, J. G., bokbindare. Djurby, Torstuna.
Eriksson, L., herr. Stockholm.
Eriksson, M., arkitekt. Stockholm.
**Eriksson, O.*, fattiggårdsföreståndare. Storsand, Smedjebacken.

**Fahnehjelm, C.*, f. *Sjögren*, fru. Stockh.
Flodin, C. J., bokhållare. Stockholm.
Forsberg, A. T., herr. Stockholm.
Forsslund, C. U., fröken. Stockholm.
Fresk, F., herr. Ålsäng, Fellingsbro.
Friberg, A., herr. Huskvarna.
Frisk, H., f. *Palmborg*, fru. Stockholm.
**Fröding, H.*, öfverstelöjtnant. Stockholm.
**Fägersköld, K.*, friherre. Stockholm.

Garn, R., förvaltare. Norns bruk, Vikmanshyttan.

Genberg, *A.*, artist. Stockholm.
**Giellman*, *A.*, herr. Nynäs, Lidingö.
**Giöbel*, *C. A.*, brukspatron. Stockholm.
Grönberger, *L.*, kamrer. Stockholm.
Grönlund, *R.*, urmakare. Sundsvall.

Hafström, *T.*, bokhållare. Stockholm.
**Hagerman*, *H.*, fabrikör. Stockholm.
**Hammarstedt*, *E.*, amanuens. Stockholm.
**Hazelius*, *A.*, fröken. Stockholm.
**Hazelius*, *G.*, student. Uppsala.
**Hedman*, *P.*, artist. Stockholm.
Hellström, *O. E.*, herr. Stockholm.
Hellström, *T.*, med. doktor. Stockholm.
Hernlund, *C. F.*, landskapsmålare. Linköping.
Hjelmerus, *A.*, lektor. Stockholm.
Hjorth, *E. G:son*, jägmästare. Kisa.
Holmberg, *C.*, fabrikör. Västerås.
**Holmgren*, *A. M.*, f. *Tersmeden*, fru. Uppsala.
**Holmgren*, *F.*, professor. Uppsala.
Holmqvist, *F.*, herr. Bergsund.
Holmström, *F.*, rustmästare. Stockholm.
**Holst*, *N. O.*, fil. doktor. Stockholm.
**Hultbom*, *O. F.*, major. Karlsborg.
**Humble*, *J.*, lektor. Stockholm.
Hägglund, *E.*, kronolänsman. Ala, Fjäl.
**Högberg*, *O.*, kamrer. Stockholm.
Högbom, *A. G.*, docent. Stockholm.
**Höglund*, *E.*, amanuens. Stockholm.

Iverus, *J.*, disponent. Hernösand.

**Jacobson*, *E.*, f. *Strömbom*, fru. Stockholm.
**Janzon*, *A.*, tapetserare. Stockholm.
Jerling, *K. J.*, med. doktor. Nyköping.
Johansson, *A.*, fru. Linköping.
Johansson, *C.*, herr. Arvika station.
**Johansson*, *F.*, herr. Släthult, Smålandsstenar.
Johansson, *J.*, hemmansegare. Hälle, Bjästa.
Johansson, *J.*, riksdagsman. Noraskog, Nora.
Johnsson, *A.*, ingeniör. Stockholm.
Jonsson, *V.*, kapten. Hult, Vänersborg.
Jönsen-Rösjö, *P.*, landtbrukskolföreståndare. Ramsjöholm, Svartorp.

Kindstrand, *D.*, f. *Plagemann*, fru. Stockholm.
Kjellin, *K.*, genremålare. Zarbäcken, Fellingsbro.
**Kjellstrand*, *J. F.*, musikdirektör. Stockholm.
**Kulle*, *J.*, artist. Stockholm.
**Küsel*, *E.*, bokhållare. Stockholm.

Lagerfelt, *J. A.*, friherre. Stockholm.
Lagerstedt, *D.*, herr. Villstad, Smålandsstenar.
Lagervall, *J.*, herr. Stockholm.
**Langborg*, *H.*, f. *Askergren*, fru. Stockholm.
Laurell, *H.*, ingeniör. Stockholm.
Leman, *P. A.*, herr. Gynnås, Åsenhöga.
Lidmark, *O.*, bagare. Gefle.
Liedbeck, *C. H.*, direktör. Stockholm.
Lilja, *A.*, direktör. Stockholm.
Liljeqvist, *E.*, fröken. Stockholm.
Liljeson, *C. A.*, handlande. Redinge, Svinstad.
Lilliecreutz, *F. S.*, friherre. Källunda, Kärda.
**Lindegren*, *A.*, arkitekt. Stockholm.
Lindelöf, *J.*, urmakare. Sundsvall.
Linder, *J. F.*, studerande. Stockholm.
Lindholm, *H.*, fru. Stockholm.
Lindqvist, *G.*, herr. Stockholm.
Lindström, *H. A.*, handlande. Visby.
**Lindvall*, *C. A.*, ingeniör. Stockholm.
Lindvall, *E.*, f. *Löf*, fru. Stockholm.
Lord, *J.*, herr. Stockholm.
**Lundvall*, *A.*, häradshöfding. Stockholm.

**Malmgren*, *G.*, musikdirektör. Göteborg.
**Malmsten*, *K.*, med. doktor. Stockholm.
Malmström, *A. L.*, jordbrukare. Tuna, Värmdö.
Marcus, *E.*, f. *Eliasson*, fru. Stockholm.
**Matsson*, *A.*, antikvitetshandlare. Stockholm.
Mattson, *A.*, herr. Stockholm.
Meyer, *O.*, fabrikör. Stockholm.
Milenius, *A.*, godsegare. Lida, Hölö.
Modin, *K. E.*, herr. Stockholm.
Molin, *A.*, yngling. Stockholm.
Montelius, *C.*, fabrikör. Karlskrona.

Nathorst, *E.* Stockholm.
Nathorst, *H.* Stockholm.
Nathorst, *M. R.* Stockholm.
**Natt och Dag*, *L.*, fröken. Stockholm.
Nauckhoff, *T.*, herr. Stockholm.
Nauckhoff, *V.*, kapten. Stockholm.
Naumburg, *P.*, fabrikör. Stockholm.
**Nelson*, *C. G. A.*, folkskolelärare. Stockholm.
**Nordeman*, *F. A.*, veterinär. Vadstena.
**Nordin*, *E.*, bokhandlare. Stockholm.
Norman, *P.*, urmakare. Varberg.
Nyberg, *O.*, kamrer. Stockholm.
Nyström, *E.*, herr. Slite.
**Nyström*, *G.*, kapten. Gefle.

Ohlsson, *I.*, fabrikör. Hummersberg.
Olbers, *A.*, fröken. Stockholm.

Olson, E., yngling. Stockholm.
Olsson, Bröms Erik, herr. Leksand.
Olsson, H., handlande. Bjästa.
Olsson, J. G., portvakt. Stockholm.
Ouchterlony, A., fröken. Stockholm.

**Palm, C. U.*, amanuens. Stockholm.
**Pettersson, A. B.*, urmakare. Sala.
**Pettersson, C. A.*, vaktmästare. Stockholm.

Quiding, G., herr. Karlskrona.

v. Reis, O., fru. Os bruk, Lamhult.
Ringström, J. G., herr. Hedkärra, Västanfors.
Ritzén, H., fru. Ås, Näsåker.
**Ritzén, N. E.*, herr. Ås, Näsåker.
**Rosén, C. A.*, snickare. Linköping.
**Rosenström, A. M.*, sysslоman. Stockholm.

**Sager, E.*, stallmästare. Stockholm.
**Samzelius, H.*, jägmästare. Stockholm.
Sandberg, E., herr. Vallmora, Falun.
Schenson, H., fröken. Uppsala.
v. Schneidau, H., fru. Stockholm.
Selén, L. G., landtbrukare. Gräfvelsta, Vallentuna.
Serrander, C. A., guldsmed. Sundsvall.
Silfverhjelm, G. E., godsegare. Fogelbro, Gustafsberg.
Sjöberg, G., herr. Stockholm.
**Sjöberg, J.*, fröken. Stockholm.
**Sjöberg, R.*, fröken. Stockholm.
**Sjöberg, S.*, fröken. Stockholm.
Sjöblom, A., med. doktor. Hernösand.
Sjölund, O., f. d. hemmansegare. Starred, Stigsjö.
Sporrong, A. G., strumpväfvarmästare. Stockholm.
Stenberg, V., snickarmästare. Simrishamn.
Sundelin, O., herr. Leksand.
Sundström, A., inspektor. Sparreholm.
Svensson, C. V., urmakare. Varberg.

Tersmeden, K. J., literatör. Stockholm.
**Theander, P. P.*, urmakare. Malmö.
**Thestrup, G.*, öfverstelöjtn. Karlskrona.
Thorman, A., fröken. Stockholm.
Tillgren, J., studerande. Stockholm.
Tjäder, E., handlande. Stockholm.
Trägård, H., brukspatron. Sörbyholm, Fellingsbro.

Ulfsparre, C. J., godsegare. Björnskog, Stockaryd.
Unonius, A., f. *Grubb*, fru. Stockholm.

Wadström, B., komminister. Stockholm.
Wahlin, P., länsman. Lerum.
Wallander, A., artist. Stockholm.
Wallin, C., bondson. Öfverveda, Nordingrå.
Wallin, P. E., hemmansegare. Grössjö, Skog.
Wengelin, E. G., herr. Bjuråker.
**Wikström, A.*, herr. Stockholm.
Wiman, E., major. Uppsala.
Winqvist, G. A., urmakare. Malmö.
**Vistrand, P. G.*, amanuens. Stockholm.
Wåhlin, K., amanuens. Stockholm.

**Åberg, C. J.*, stationsinspektor. Söderfors.
**Åberg, E.*, artist. Stockholm.
Åberg, S., herr. Stockholm.
**Åhman, A.*, antikvitetshandlare. Göteborg.

Öhrwall, E., med. doktor. Stockholm.
Österberg, A., artist. Stockholm.

Aktiebolaget Skånska Cementgjuteriet gm ingeniör *O. Kjellström*. Stockholm.
**Jakobs församling*. Stockholm.
Kulturhistoriska förcningen för södra Sverige. Lund.
**Kungl. biblioteket*. Stockholm.
**Kungl. boktryckeriet*. Stockholm.
Kungl. patriotiska sällskapet. Stockholm.
**Kungl. vetenskapsakademien*. Stockholm.
Lundqvist & k:o, A. H. Stockholm.
**Nationalmuseum*. Stockholm.
Riksdagskommitén. Stockholm.
**Svenska slöjdföreningen*. Stockholm.
Svenska turistföreningen. Stockholm.

Bay, N. C., köpman. Randers.
Bjerge, P., literatör. Köpenhamn.
**Bolvig, J. M. E.*, antikvitetshandlare. Köpenhamn.
Rasmussen, C., antikvitetshandlare. Köpenhamn.
Zoologisk Have. Köpenhamn.

Schwindt, *T.*, intendent. Helsingfors.

**Tholander*, *A.*, artist. Moskwa.

**Cederström*, *T.*, friherre. München.
Dorr, *R.*, professor. Elbing.
**Friedel*, *E.*, Stadtrath. Berlin.
**Holmberg*, *A.*, professor. München.
**Mestorf*, *J.*, fröken. Kiel.

**Mielck*, *W. H.*, doktor. Hamburg.
Rosenthal, *R.*, herr. München.
Schorss, *M.*, herr. München.
**Weil*, *A.*, antikvitetshandlare. München.

Serrurier, *L.*, doktor. Leiden.

Schmeltz, *J. D. E.*, konservator. Leiden.

**Heierli*, *J.*, docent. Zürich.

**Rolland*, *E.*, herr. Paris.

Bünker, *J. R.*, doktor. Oedenburg, Ungarn.
Naprstek, *J.*, fru. Prag.
Naprstek, *V.*, Stadtrath. Prag.

**Pfusterschmid v. Hardtenstein*, *M.*, f. *Merck*, baronessa. Salzburg.

Dubois, *E.*, doktor. Batavia, Java.
Esbjörn, *C. M.*, professor. San Francisco.

Peterson, *M. A.*, fru. Rose Hill, Chicago.
Tufts College. Massachusetts.

Till här ofvan upptagna gifvare komma ytterligare några, som önskat vara onämda, hvarjämte bör anmärkas, att några icke upptagits på grund af ofullständiga namnuppgifter. Hela antalet gifvare under år 1893 uppgår då till 380 och under år 1894 till 421.

Till jämförelse meddelas här gifvarnes antal äfven under föregående år:

1872—1873	436	1885	633
1874	351	1886	348
1875	403	1887	489
1876	939	1888	304
1877	1,012	1889	364
1878	515	1890	469
1879	461	1891	548
1880	828	1892	362
1881	702	1893	380
1882	428	1894	421
1883	527	Summa	11,473
1884	553		

De skänkta föremålens antal har under år 1893 utgjort mer än 1,300 och under år 1894 mer än 1,200.

En jämförelse med föregående år utfaller sålunda:

1872—1873	mer än 1,500	1876	mer än 2,500
1874	» » 1,500	1877	» » 2,000
1875	» » 1,000	Öfverfördt	mer än 8,500

	Öfverfördt	mer än 8,500	1887	mer än	5,100
1878	»	» 2,000	1888	»	» 2,300
1879	»	» 1,000	1889	»	» 1,400
1880	»	» 2,000	1890	»	» 2,400
1881	»	» 2,400	1891	»	» 2,900
1882	»	» 1,200	1892	»	» 2,000
1883	»	» 2,000	1893	»	» 1,300
1884	»	» 2,000	1894	»	» 1,200
1885	»	» 1,700		Summa mer än	**42,700**
1886	»	» 1,300			

Till Nordiska museets anläggningar å Skansen hafva under åren 1893 och 1894 följande gåfvor lämnats:

Till friluftsmuseet:

1893.

Genom **Bagge, A. H.*, landsekreterare, Jönköping: milsten från trakten af Grenna, med inskrift: $^1/_2$ MYL PER: BRAHE: G: T: W: 1680.

Berg, L., generaldirektör, Stockholm: timrad skogslappkåta från södra delarna af Jockmocks lappmark.

Bergman, J. A., konsul, Nederkaliks: forsbåt med roddåror, styråra och »forkar» (stakar), från Kaliks älf.

Enångers socken genom kronolänsman *L. Westerlund*, Enånger: milstolpe från Enångers socken i Helsingland, märkt C R S med kunglig krona och I O S med greflig krona samt G. TIL CRONOBORG A - - 1663.

Njutångers socken genom kronofogden *A. v. Rehausen*, Hudiksvall: milsten från Fegärde i Njutångers socken, Helsingland, märkt med kungligt namnchiffer samt 1 MYL. G. T - - L CRONBORG - - -.

1894.

Bergman, E., disponent, Björkfors, Nederkaliks: lada af en inom svenska finnbygden i Norrbotten vanlig form. Se sid. 101.

**Brummerstedt, C.*, kolonibestyrer, Julianehaab, Grönland: material till ett grönländskt vinterhus, sådant det bygges af eskimåerne i Sydgrönland.

*Tecknet * utmärker här liksom förut, att gifvaren lämnat gåfvor äfven under ett eller flere föregående år.*

Hellerström, S., godsegare, Marielund, Nettraby: 2 milstolpar af sten, med årtalet 1671.
Hällestads församling i Östergötland: Hällestads i början af 1730-talet bygda klockstapel, fritt forslad till närmaste järnvägstation. Se sid. 101.

Till djurafdelningen:

1893.

Alexanderson, N. A., ingeniör, Stockholm: 15 marsvin och 2 silkeskaniner.
Andersson, J., herr, Beckershof, Katrineholm: 2 räfungar.
Antell, H. F., med. doktor, genom kommerserådet *J. Kurtén*, Vasa: 2 karelska hästar (Urho och Lejmu).
Berg, A., herr, Vårby: 1 hare, 2 killingar.
**Bergendahl, B.*, herr, Vretstorp: 2 kalfvar, 1 bock.
**Bergendahl, N. A.*, postexpeditör, Stockholm: 1 påfogel, 4 kokinkinahöns m. m.
Bergqvist, H., herr, Stockholm: 10 hvita möss och 2 dufvor.
Bergström, L., fru, Arboga: 1 gumse, 2 kanariefoglar.
Bernström, J., direktör, Stockholm: 1 åsna.
Bielke, N., grefve, Sturefors, Linköping: 1 mård.
Bogren, S., herr, Tibro: 1 äjder.
Bohlin, E., herr, Kyrkeslätt, Kettilstorp: 2 leporider, 3 purrhöns, 3 bantamhöns.
Bredberg, C. G., kapten, Berga: 2 fjällkor.
Cassel, A., godsegare, Edö, Askersund: 1 gräfling.
Ekman, O., konsul, Stockholm: 2 dofhjortar.
Ekstam, O., kandidat, Stockholm: 1 fjälluggla.
Ekvall, G., herr, Stockholm: 1 räfunge.
Friedländer, H. och *C.*, studerande, Stockholm: 2 jämtlandshundar.
Gerlach, H., herr, Halmstad: 3 kungsörnar.
Graaf, H. A., grosshandlare, Stockholm: 1 rapphönshund, 1 killing.
Hammarstrand, C. R., urmakare, Nyköping: 1 hafsörn.
Hasselfors bruksaktiebolag genom friherre *F. De Geer*, Hasselfors: 1 älgkalf.
Hellsund, H., landtbrukare, Dansbo, Trekanten: 1 svart hare, s. k. trollhare.
Helsingfors zoologiska trädgård, Helsingfors: 2 björnar.
Hofving, K. L., inspektor, Norrberg, Kungsgård: 1 räf, 1 orrtupp.
Hult, J., herr, Norrköping: 1 bärguf.
Ihre, H., fröken, Visby: 10 hvita möss.
Jernberg, L. och *G.*, herrar, Söderhamn: 2 bockar.
Karlstén, P., hemmansegare, Arvidsjaur: 1 trana.
Kempe, H., f. *Diewel*, fru, Stockholm: 4 fasaner.
Kjellin, K., artist, Lannafors, Örebro: 1 orrtupp, 1 skogsdufva, 2 ringdufvor.
Lagerqvist, H., jägmästare, Skellefte: 2 dufhökar.
Leijonhufvud, K., friherre, Stockholm: 1 dogg (Leo).
Lindahl, N., och *Andersson, G.*, herrar, Kurön, Ekerö: 2 hafsörnar.
Lindblom, E. O., kapten, Göteborg: 1 björn.
Ljunglöf, K., grosshandlare, Stockholm: 1 gräfling.
Löfström, A. P., brukspatron, Sundbyberg: 1 ponny.
**Malmsten, K.*, med. doktor, Stockholm: 2 hermeliner, 5 grisar, 1 påfogel, 2 kalkoner, 2 blådufvor, 37 mindre foglar.

*Nees, F., konsul, Landskrona: 3 svanar.
Nissen, G., brukspatron, Herrhamra, Torsö: 1 bock.
Norén, B., studerande, Alingsås: 2 hasselmöss.
*Oldenburg, T., K., Edv. och El., studerande, Stockholm: 4 hafstrutar, 9 fiskmåsar, 4 fisktärnor m. m.
Onämd: 2 grisar.
Pauhlsson, A., herr, Lunda, Spånga: 1 bärguf.
Petterson, J. A., godsegare, Nordanskog, Säfsjö: 1 gräfling.
Pettersson, A., herr, Stenkullen, Åby: 1 get.
Pettersson, G., källarmästare, Norberg: 1 mård.
v. Post, S. A., godsegare, Äs: 44 afvelsägg.
Reuterskiöld, A., friherre, Rånäs: 1 tjädertupp.
Rosenborg, C., herr, Bosjökloster, Hör: 45 afvelsägg.
Samzelius, H., jägmästare, Stockholm: 1 rapphönshund.
af Schmidt, G., herr, Stockholm: 1 tjäderhöna.
Sexdrega hönsgård, Borås: 50 afvelsägg.
Sjögren, H., professor, Uppsala: 1 lapphund (Smirjo).
Sjöholm, J., ingeniör, Göteborg: 1 räf.
Steuch, E., f. Eklundh, fru, Lönnarp, Dalum: 2 påfoglar.
Strokirk, E., grosshandlare, Stockholm: 1 mård.
Strokirk, V., grosshandlare, Stockholm: 3 vargungar, 3 silfverfasaner.
Sundqvist, M., kandidat, Alingsås: 2 orrar.
Södermark, R., herr, Hornsberg, Östersund: 1 trana.
Söderström, C. A., herr, Stockholm: 1 fiskljuse.
Ullner, C. A. R., lotskapten, Lule: 1 ringsäl.
Waller, G., herr, Stockholm: 1 räfunge.
Wancke, E., kapten, Stockholm: 1 älg, 1 skrattdufva.
Vennerlund, T., herr, Fredriksberg, Ekerö: 2 gräflingar.
Wennersten, J. G., herr, Blommedal, Vadstena: 1 tjäder.
Wilke, V., jägmästare, Lilla Björnstorp, Karlslund: 1 råbock.
Wöhler, V., och Herlitz, G., herrar, Klintehamn: 4 pilgrimsfalkar.
Öhrström, C. A., jägmästare, Stockholm: 1 räf.

1894.

Beckman, J. V., landtbrukare, Sladdarö, Öregrund: 1 lapphund.
Berg, G., herr, Små-Dalarö: 1 hafsörn.
Berglund, E., med. doktor, Stockholm: 1 räfunge.
Brolin, C. G., stationsinspektor, Djurås: 1 orrtupp, 1 orrhöna.
Brorström, C. J. V., jägmästare, Engelholm: 1 råbock.
Campanius, F. V., handlande, Stockholm: 1 bärguf.
Collett, A., herr, Stockholm: 3 tornfalkar.
Danckwardt, C. G. E., stationsinspektor, Sommen: 1 bock.
Dunér, C., fru, Västberga, Liljeholmen: 2 smågrisar.
Dölling, F., j:r, fabrikör, Stockholm: 1 åsnehingst.
Flohr, J., löjtnant, Stockholm: djuren i Stockholms akvarium jämte en del akvarietillbehör. Se sid. 125 och 138 o. f.
*Forsell, S. J., brukspatron, Brusafors, Mariannelund: 1 räfunge, 1 tjädertupp.

Forssell, K. A., gosse, Ortviken, Sundsvall: 1 kungsörn, 1 bärguf.
Hammarén, E., bokhandlare, Haparanda: 1 trana.
Hamnstedt, H. L., sjökapten, Stockholm: 2 hafstrutar, 3 grisslor, 1 tordmule.
Hasselblad, C. F., herr, Sprängviken, Hernösand: 1 tjädertupp.
Klinckowström, R. M., frih., stationsföreståndare, Björnlunda: 1 bock.
Knöppel, J. G., hamnfogde, Stockholm: 12 brefdufvor.
Lagercrantz, E., v. häradshöfding, Stockholm: 1 gräfling.
Langenheim, M., herr, Västraby: 1 råbock.
Liander, R., herr, Stockholm: 1 nunnemarkatta (Monkey).
Lindell, E., fru, Fullersta, Huddinge: 1 gumse.
**Malmsten, K.*, med. doktor, Stockholm: 1 hund af broholmsras (Pilo).
Nilsson, G., grosshandlare, Helsingborg: 1 makakmarkatta (Jack).
Odelberg, E. och *I.* Enskede, Liljeholmen: 1 bock.
Olsson, G., bokhållare, Yxhult, Asker: 1 gräfling.
v. Rosen, F., grefve, kansliråd, Stockholm: 1 dofhjorthind.
Sandström, N. A., ingeniör, Askesta, Sandarne: 1 gräfling.
Spolander, L. A., herr, Lakvik: 1 påfogel, 1 tornfalk.
Tenger, C., agronom, Haparanda: 1 lapphund.
Tottie, G., v. häradshöfding, Forsbacka, Åmål: 2 gräflingar.
**Wallis, A. B.*, bruksegare, Dybeck, Ystad: 1 tamsvan.
Wetendorf, R., herr, Åbäcksnäs, Gryt: 1 hafsörn.
Ångman, A. R. L., apotekare, Kristinehamn: 1 björnunge.
Österlind, E., grosshandlare, Stockholm: 1 tjädertupp, 1 orrtupp.

Till växtafdelningen:

1893.

Jensen, N. P., direktör, Ramlösa: omkring 2,000 ex. af inemot 100 arter träd och buskväxter.
**Landtbruksakademiens förvaltningskommité* genom professor *J. Eriksson* och direktör *E. Lindgren*, Albano: hvarjehanda sädesarter samt 900 st. prydnadsbuskar.
Lundström, C. F., brukspatron, Stockholm: 50 st. askar från Antuna trädskola.
**Skogsinstitutet* genom direktör *C. G. G. Holmerz:* trädplantor och prydnadsväxter.
**Svenska trädgårdsföreningen* genom direktör *A. Pihl*, Rosendal: träd och buskar.
Tjäders fröhandel genom herr *E. Tjäder*, Stockholm: ett stort parti gräsfrö samt köksväxt- och blomsterfrö.
Wahlberg, A., trädgårdsmästare, Stockholm: 300 st. krukväxtsticklingar af olika arter, samt 100 st. blomsterväxter.
**Wallis, A. B.*, brukspatron, Dybeck, Ystad: 50 st. boktelningar samt telningar af oxel och alm m. m.

1894.

H. K. H. prins Gustaf Adolf och *H. K. H. prins Vilhelm:* hvarjehanda sällsyntare svenska växter.
**Jensen, N. P.*, direktör, Ramlösa, Helsingborg: 300 remontantrosenbuskar och 60 andra rosenbuskar m. m.

Landtbruksakademiens experimentalfält* genom direktör ***E. Lindgren*, Albano: växter, buskar och träd till ett antal af öfver 4,000 ex.

Linköpings trädgårdsförening genom direktör ***V. Holm***, Linköping: 80 ex. växter.

**Pettersson, F.*, direktör, Uppsala: fjällväxter m. m.

Svenska trädgårdsföreningen* genom direktör ***A. Pihl*, Rosendal: prydnadsväxter.

Svensson, H., handlande, Stockholm: 100 rosenbuskar.

**Tjäders fröhandel*, Stockholm: köksväxt- och blomsterfrö m. m.

Till stenafdelningen:

1893.

Aktiebolaget Gellivare malmfält, Gellivare: 2 järnmalmblock från Gellivare malmfält i Lule lappmark.

Melkerson, J. A., ingeniör, Älfdalen: porfyrblock från Älfdalen i Dalarna.

Norbergs grufbolag genom disponenten ***G. A. Granström***, Norberg: 2 järnmalmblock, det ena från Risbergs gruffält och det andra från Kallmora grufva, båda i Västmanland.

Persbergs grufveaktiebolag genom disponenten ***C. Mossberg***, Persberg: 4 järnmalmblock från olika grufvor vid Persbergs gruffält i Värmland.

1894.

Carlberg, P. M., brukspatron, Ställdalen: 2 järnmalmblock från Svartviks grufva i Västmanland.

Dalkarlsbergs grufaktiebolag genom disponenten ***G. Bratt***, Dalkarlsberg: 2 järnmalmblock från Dalkarlsbergs grufvor i Västmanland.

Grängesbergs grufegare genom direktör ***A. E. Salwén***, Grängesberg: 5 järnmalmblock från Grängesbergs grufvor i Dalarna.

Heberle, A., direktör, Sala: 2 silfvermalmblock från Sala grufva i Västmanland.

Kafveltorps aktiebolag genom disponenten ***D. C. Keiller***, Kafveltorp, Kopparberg: flere bly- och kopparmalmblock från Kafveltorps grufva i Västmanland.

Lessebo bolag genom disponenten ***N. V. Bosœus***, Lessebo: 1 nickelmalmblock från Klefva grufva i Småland.

Vintjärns grufbolag, Svärdsjö: 1 järnmalmblock från Vintjärns grufva i Dalarna.

Åmmebergs grufvor genom disponenten ***C. Bekk***, Askersund: 2 zinkmalmblock från Åmmebergs grufvor i Närke.

Till anläggningarna i öfrigt:

1893.

Angelin, C., herr, Stockholm: 1 papegojbur.

Bernström, J., direktör, Stockholm: vagn och sele till den ofvan omnämda af honom skänkta åsnan.

Karlberg, A., herr, Stockholm: 65 olika slags fogelägg, jämte förteckning.

Kungl. husgerådskammaren genom hofintendenten ***J. Böttiger:*** 25 drabantdräkter. Se sid. 95.
Liljedahl, A., godsegare, Uppsala: virke till 8 nyingar.
Roman, G. V., disponent, Olofströms bruk, Jämshög: dryckeshorn af stål, etsadt af B. Beskow. Se sid. 99.
****Tull, N. P.,*** segelmakare, Stockholm: 1 officerstält.
Waldenström, P., lektor, Gefle: 7 par skidor med skidstafvar.

1894.

v. Celsing, G. H., kammarherre, Stockholm: 4 större och 60 mindre flaggstänger, 5 flaggor m. m.
Kempe, B., grosshandlare, Stockholm: 78 stockar till nyingar samt 7 lass affallsved och plankstumpar.

Till underhåll, försäljning och dylikt:

1893.

Bayoud, C., f. ***Cadier,*** fru, Stockholm: 150 hinkar kött till föda åt djuren.
Ericsson, O., trädgårdsmästare, Stockholm: 10 lass grönt.
Grufrisets halmspinneri, Falun: ett parti halmrep.
Holmström, M., fröken, Stockholm: 12 säckar grönt och rötter.
Jansson, E. O., kapten, och styrman ***V. Ericsson,*** ångfartyget Njord, Stockholm: fraktfrihet för två renar från Lule.
St Eriks bryggeri genom herr ***N. Hildestrand,*** Stockholm: 6 hektoliter draf.
Swärd, M., trädgårdsmästare, Bagartorp, Järfva: 36 säckar grönt.
****Öhmans söner & ko, E.,*** Stockholm: 9 säckar slösäd.

1894.

****Bayoud, C.,*** f. ***Cadier,*** fru, Stockholm: 72 hinkar kött åt djuren.
Krook, Åhrberg & ko, Stockholm: 1 fat fotogen.
Rydell, A., kapten, och förste styrman ***J. Blomberg,*** ångfartyget Gauthiod, Stockholm: fri frakt för två axishjortar från Lübeck.
****St Eriks bryggeri,*** Stockholm: 87 hektoliter draf.
****Öhmans söner & ko, E.,*** Stockholm: 26 säckar slösäd.

För öfrigt hafva under åren 1893 och 1894 gåfvor lämnats till museets anläggningar på Skansen af ytterligare följande personer:

1893.

Ahlén, M., fröken. Stockholm.
Alexanderson, N. A., ingeniör. Stockholm.
Alm, M., fröken. Stockholm.
Almqvist, C. V., herr. Stockholm.
Andersson, E., fiskarhustru. Eknö, Askern.
Andersson, L., grosshandlare. Stockholm.
Axell, A., herr. Stockholm.

v. Bahr, G., herr. Mölby, Flen.
Barnekow, F., herr. Örbyhus.
Bengtsson, N., kandidat. Mjellby.
Berggren, A., fröken. Värtan.
Berglund, A., arbetare. Stockholm.
Berglund, O., herr. Stockholm.
Berglund, O., enkefru. Stockholm.
Billström, R., blomsterhandlare. Stockh.
Bjursten, E. A., stationskarl. Liljeholmen.
Blixén, G., herr. Stockholm.
Blomberg, J. T., vaktmästare. Stockholm.
Blomqvist, O., musikdirektör. Stockholm.
Boman, A., herr. Stockholm.
Braunerhjelm, G., öfverstelöjtnant. Haga, Enköping.
Burén, B., herr. Örebro.
Bylund, M., fröken. Stockholm.
Bååth, L., herr. Stockholm.

Casparsson, E., ingeniör. Stockholm.
Cederström, E., frih. Krusenberg, Uppsala.

Edlund, O., fru. Stockholm.
Ekelund, A. V., herr. Karlshamn.
Eklund, A., herr. Fors station.
Eklöf, J., trädgårdsmästare. Skansen, Stockholm.
Ekman, A., herr. Björserud, Frändefors.
Engholm, O., herr. Inglatorps bryggeri, Karlskrona.
Ericsson, C., trädgårdsmästare. Ersta.

Flodin, O., herr. Enköping.
Forsell, S., brukspatron. Brusafors, Mariannelund.
Forsman, E., herr. Stockholm.
Fredriksson, M., fru. Bergianska trädgården, Albano.
Frölander, N., f. *Palmær*, fru. Djursholm.

Giellman, A., herr. Nynäs, Lidingö.
Grundén, O., bokhållare. Stockholm.
Gyllenkrok, C. A. F., jägmästare. Torsjö, Eksjö.
Göransson, H., herr. Stockholm.

Halling, N., herr. Stockholm.
Hansen, R., herr. Stockholm.
Hansson, A., fröken. Stockholm.
Hansson, J. E., herr. Vallentuna.
Hedblom, A., djurskötare. Skansen, Stockholm.
Hellberg, G. A., herr. Mackmyra, Valbo.
Hellberg, M., fru. Stockholm.
Hellstrand, A., trädgårdsmästare. Stockh.
Hellström, O., herr. Delsbo.
Hoffman, A., fru. Stockholm.
Hofgren, F. G., godsegare. Hesselby, Alunda.
v. Hofsten, H., kapten. Stockholm.
Holmberg, R., doktor. Stockholm.
Holmstedt, V., herr. Lagersberg, Strömsholm.
Hultenberg, H., herr. Stockholm.
Hultgren, L. A., veterinär. Orsa.
Häggström, C., med. doktor. Stockholm.
Högström, C., fru. Stockholm.
Hök, A. F., herr. Forsnäs, Flen.

**Janse, E.*, jägmästare. Skogshall, Malmköping.
Johanson, C. H., lektor. Västerås.
**Johansson, A.*, handlande. Stockholm.
Johansson, J. P., arbetare. Stockholm.
Johansson, S., herr. Stockholm.
Jonassen, M., fru. Stockholm.
Jonsson, P. G., vaktkonstapel. Stockholm.
Jäderlund, A., herr. Stockholm.

Karlsson, C. O., folkskolelärare. Stockh.
Karlström, I., herr. Stockholm.
Krok, K., studerande. Stockholm.
Kroplien, T., herr. Stockholm.

Lagergren, M., f. *Schönmeyer*, fru. Kersö, Ekerö.
Larsson, C. J., herr. Stockholm.
Leczinsky, V. St., herr. Köpmannabro.
Liljencrantz, L., frih., öfverste. Borås.
Lindahl, J. F., herr. Stockholm.
Lindgren, A., fröken. Stockholm.
Lindmark, G., herr. Stockholm.
Lindqvist, O., grosshandlare. Stockholm.
Lindroth, A., studerande. Stockholm.
Lindroth, J., kronojägare. Tumba.
Lindström, C., fru. Stockholm.
Lindström, C., fru. Bergianska trädgården, Albano.
Lindström, N., studerande. Stockholm.
Ljungberg, A., fröken. Stockholm.
Ljungberg, A., herr. Svartsjö.
Ljungström, I., herr. Stockholm.
Lundberg, A., lokomotivförare. Stockholm.
Lundberg, S., herr. Svartsjö.
Löfgren, A. G., brefbärare. Stockholm.
Löfström, E., fröken. Sundbyberg.
Lövstrand, C., landtmätare. Norrköping.

Malaise, E., köksmästare. Stockholm.
Marcks v. Würtemberg, E., friherre. Stockholm.
Marcus, A., herr. Stockholm.
Maule, J., jr, herr. Alkvettern, Bofors.
Medin, A., direktör. Stockholm.

Mo, *A.*, körsnär. Hernösand.
Molin, *A.*, studerande. Stockholm.
Mälqvist, *E.*, fröken. Stockholm.
Mörner, *H.*, herr. Stockholm.

Nilsson, *H.*, herr. Kåge, Skellefte.
Norberg, *L.*, fru. Stockholm.
Nygren, *A.*, herr. Stockholm.

Olrog, *C.*, studerande. Stockholm.
Olrog, *M.*, fru. Stockholm.
Olsson, *A.*, landtbrukare. Mora.
Olsson, *C. A.*, herr. Stockholm.
Olsson, *G.*, handlande. Stockholm.
Olsson, *S.*, herr. Stockholm.

Palme, *O.*, herr. Djursholm.
Pettersson, *A.*, herr. Stockholm.
Pettersson, *H.*, herr. Stockholm.
Pettersson, *J.*, fru. Stockholm.
Pontin, *S. M.*, herr. Stockholm.
Poppius, *M.*, fröken. Stockholm.

Renius, *G.*, grosshandlare. Sundbyberg.
Renius, *H.*, musikdirektör. Stockholm.
**Roth*, *J. F.*, källarmästare. Stockholm.
Roth, *C. O.*, konservator. Stockholm.
Rörström, *C.*, herr. Stockholm.

Sandberg, *B.*, studerande. Stockholm.
Sandberg, *E.*, grosshandlare. Johannedal.
af Sandeberg, *H.*, löjtnant. Stockholm.
Schmalensee, *A.*, studerande. Finboda slip, Stockholm.
Schmidt, *L.*, herr. Örmanäs säteri, Ala station.
Schultz, *F.*, herr. Stockholm.
Severin, *E.*, studerande. Stockholm.
Sjöholm, *G. E.*, herr. Stockholm.
Skagelin, *A.*, herr. Stockholm.
Strindberg, *M.*, f. *v. Reis*, fru. Stockholm.
Strokirk, *C. G.*, herr. Hernösand.
Stödberg, *J.*, herr. Stockholm.
Svedberg, *J.*, doktor. Stockholm.
Svensson, *C.*, herr. Stockholm.
Sylvan, *O.*, jägmästare. Visby.
Säfvelin, *P. J.*, vaktmästare. Stockholm.
Söderström, *E.*, herr. Stockholm.
Sörensen, *N. G.*, grosshandlare. Stockh.

Tannlund, *O. A.*, herr. Lundby, Trädet.
Tomtlund, *C.*, brukspatron. Långdunker, Sparreholm.
Törner, *A. R.*, öfverfyrverkare. Finnedal, Lidingö.

af Ugglas, *C. G.*, friherre. Lennartsnäs, Kungsängen.
Upmark, *D.*, fröken. Hammar.

Wennman, *M.*, byråchef. Stockholm.
Westerdahl, *E.*, notarie. Stockholm.
Westholm, *O.*, typograf. Stockholm.
Weylandt, *I.*, fru. Stockholm.
Wigerth, *O.*, sergeant. Stockholm.
Wikstrand, *N.*, herr. Stockholm.

**Zetterberg*, *H.*, godsegare. Sticklinge, Lidingö.

Åhrberg, *O.*, herr. Stockholm.

Ödman, *C. E.*, herr. Stockholm.
**Ödman*, *P.*, studerande. Stockholm.
Östberg, *N.*, studerande. Stockholm.
Österberg, *C.*, herr. Vattholma.

Bjurholms bryggeri. Stockholm.
Fritsla hönsgård genom postexpeditör *N. A. Bergendahl*. Stockholm.
Lindhults trädskolor. Långås.
Lundgrens fiskredskapsaffär. Stockholm.
Nittsjö tegelbruksaktiebolag. Rättvik.
Stockholms elektricitetsverk genom maskinisten *Bengtsson*. Stockholm.

1894.

Adlers, *G.*, f. d. förvaltare. Stockholm.
Alfvén, *G.*, herr. Stockholm.
Almgren, *O.*, grosshandlare. Stockholm.
Andersson, *A. G.*, stationsföreståndare. Landa.
Andersson, *A. P.*, handlande. Juresta, Flodafors.
Andersson, *F. V.*, herr. Stockholm.
Andersson, *H.*, valkare. Reymersholm, Stockholm.
Andersson, *J. F.*, herr. Tivoli, Mariefred.

Bagge, *G.*, herr. Stockholm.
Belfrage, *J. G. V.*, kammarherre. Stockh.
Bendix, *V.*, herr. Stockholm.
Berg, *A.*, gasmästare. Stockholm.
Bergdahl, *J.*, herr. Ulfsunda.
Berglund, *M.*, fru. Stockholm.
Berlin, *T.*, fru. Stockholm.
Bernström, *E.*, kadett. Stockholm.
Bjurström, *P.*, sjöman. Stockholm.
Björk, *G. O.*, bokbindare. Stockholm.
Bohlin, *F. A.*, åkare. Stockholm.

Brandström, G., källarmästare. Stockh.
Bremberg, F. O., jägmästare. Skellefte.
Broman, C., herr. Stockholm.
Bruun, H. A., grosshandlare. Stockholm.
Bäck, F., herr. Stockholm.

Carlson, A. L., grosshandlare. Stockholm.
Carlson, B., herr. Stockholm.
Carlström, I., herr. Stockholm.
Cassel, J. O., studerande. Stockholm.

Devin, C. L., f. d. källarmästare. Stockh.
Douver, O., herr. Stockholm.

Ehnvall, K., kapten. Stockholm.
**Eklöf, J.*, trädgårdsmästare. Skansen, Stockholm.
Elfström, J. A., apotekare. Stockholm.

Fischer, J., herr. Stockholm.
Florén, S., herr. Stockholm.
Fornstedt, E., herr. Falun.

Gentele, E., fröken. Stockholm.
Grube, E., fröken. Stockholm.
Grönberger, L., kamrer. Stockholm.
Grönkvist, A. M., handelsbiträde. Stockh.

Hall, A. V., fanjunkare. Stockholm.
Hallgren, C. T., kamrer. Nyköping.
Hallgren, L. J., jägmästare. Hunneberg, Rånnum.
Hamilton, O., grefve. Ovesholm.
Hammarström, S., fru. Stockholm.
Hammarström, S., portvakt. Stockholm.
Hammer, O., handlande. Stockholm.
Hegardt, V., gelbgjutare. Stockholm.
Hellsten, N., herr. Stockholm.
Hellsten, S., herr. Stockholm.
Herrström, B., byggmästare. Stockholm.
Hjertstedt, E., herr. Stockholm.
**Hoffman, A.*, fru. Stockholm.
Holmberg. V., teknolog. Rosersberg.
Holmqvist, B., herr. Bräcke.
Hyllengren, J., slaktare. Skutskär.

Jansson, N., herr. Stockholm.
Johansson, I., herr. Stockholm.
Jönsson, N., herr. Stockholm.

Kindstrand, A., herr. Hamnskär, Enhörna.

Lagergren, A., herr. Rosehill, Partilled.
Lagerström, A., herr. Källhagen.
Laillet, V., professor. Stockholm.
Leffler, H., vinhandlare. Stockholm.
Lindal, E., ingeniör. Hallarön, Arboga.
Lindblad, A., doktor. Stockholm.
Lindström, N., herr. Stockholm.
Linroth, F., studerande. Stockholm.
Lundgren, L., herr. Stockholm.
Lundqvist, O., herr. Bona, Karlsby.
Lundström, A., byggmästare. Östersund.
**Lundström, C. F.*, bruksegare. Stockh.

Magnusson, F., herr. Helleräs, Bräcke.
Magnusson, M., grosshandlare. Stockholm.
v. Malmborg, O., brandchef. Gefle.
Montelius, C., fabrikör. Karlskrona.

Nathanson, E., ingeniör. Stockholm.
Nelsson, J. F., redaktör. Nyköping.
Nicolius, C. R., studerande. Ämmeberg, Askersund.
Nilsson, A., trädgårdsmästare. Stockholm.
Nilsson, M., källarmästare. Stockholm.
Nording, E., ingeniör. Stockholm.
Norman, M., fru. Stockholm.
Nyman, G., handelsbiträde. Stockholm.
Nyström, G. A., barberare. Stockholm.

**Oldenburg, C.*, studerande. Stockholm.
**Oldenburg, Edvin*, studerande. Stockholm.
**Oldenburg, Elimar*, studerande. Stockholm.
**Oldenburg, T.*, studerande. Stockholm.

Palmqvist, N., stadsläkare. Säter.
Persson, A. L., herr. Strimmerbo, Smedjebacken.
Petschler, E., herr. Stockholm.
Pettersson, C., inspektor. Stafsund, Ekerö.
Pettersson, C. J., herr. Stockholm.
Pettersson, L., fröken. Strängnäs.
Pettersson, M., herr. Stockholm.
Pettersson, N. A., ingeniör. Stockholm.
Pettersson, O., arbetare. Skansen, Stockholm.
Pettersson, T., gosse. Stockholm.
Petterzon, H., grosshandlare. Stockholm.
Pihlgren, H., fru. Gumboda, Sikeå.

Renström, G., gosse. Stockholm.
Romson, E., hemmansegare. Östnor, Mora.
Rosendahl, J. E., herr. Nyköping.
Rosengren, C. A., herr. Stockholm.
Rosenqvist, O., lotsförman. Stockholm.
**Roth, C. O.*, konservator. Stockholm.
Rudebeck, B. O., fil. doktor. Stockholm.
Ryberg, J. M., uppsyningsman. Skutskär.
Råström, G., herr. Skönstavik.

Sandahl, *J. A.*, handlande. Stockholm.
**Sandberg*, *B.*, gosse. Stockholm.
Sandberg, *F.*, grosshandlare. Pite.
Sandberg, *G.*, gosse. Stockholm.
Sandqvist, *G. R.*, herr. Norrköping.
Schager, *C. H.*, prokurist. Stockholm.
Schalin, *J. A.*, egendomsegare. Svärdsta, Bettna.
Settervall, *H. A.*, grosshandlare. Stockholm.
Seymer, *M. A.*, grosshandlare. Stockholm.
Silfverhjelm, *G. E.*, godsegare. Fogelbro, Ingarö.
Sjöberg, *A.*, kassör. Eskilstuna.
Slöör, *J.*, järnkramhandlare. Stockholm.
Soth, *A.*, ingeniör. Rocksta.
Strandberg, *J.*, möbelhandlare. Stockholm.
**Strokirk*, *C. G.*, direktör. Hernösand.
Stålgren, *A. V.*, förste styrman. Stockholm.
Sundelin, *O.*, herr. Leksand.
Sundström, *A.*, inspektor. Sparreholm.
Svan, *G.*, fröken. Stockholm.
Svensson, *K.*, handlande. Stockholm.
Söderblad, *J.*, herr. Strängnäs.

Tamm, *E.*, f. *Tersmeden*, friherrinna. Stockholm.
Teden, *V.*, jägmästare. Grönbo, Kåfalla.
Thufvesson, *M.*, blomsterhandlare. Stockholm.
Tägtström, *G.*, herr. Stockholm.

Wahlström, *E.*, herr. Stockholm.
Wahlström, *O.*, herr. Stockholm.
Wellander, *G.*, herr. Uppsala.
Vestfelt, *K.*, herr. Örby gård.
Vestfelt, *S.*, fröken. Örby gård.
Wilms, *E.*, kandidat. Stockholm.

Zetterlund, *H.*, fru. Stockholm.
Zielfelt, *V.*, fru. Stockholm.

Åberg, *E.*, herr. Åsbrohammar, Åsbro.

Öman, *C.*, trädgårdsarbetare. Skansen, Stockholm.
Österman, *J. E.*, skeppare. Sandhamn.

Frövi—Ludvika-banan genom trafikchefen *J. Johanson*, Frövi.
**F. V. Billes bryggeri*. Stockholm.
J. A. Lindroth & ko. Stockholm.
Stockholm—Västerås—Bergslagens järnväg.

Till ofvan omnämda gifvare komma ytterligare några, hvilka icke upptagits på grund af ofullständiga namnuppgifter. Antalet gifvare till anläggningarna å Skansen uppgick under år 1893 till 288 och 1894 till 225.

Följande penningebidrag hafva lämnats under 1893:[1]

Till Bredablicksfonden enligt lämnade förbindelser[2]	11,000: —
Af konsthandlaren *H. Bukowski*	25: —
Af fröken *M. Ruckman*	100: —
Öfverföras	11,125: —

[1] Af dessa bidrag hafva 10,000 kr. lämnats till Byggnadsfonden, 11,125 kr. till Bredablicksfonden, 19,285: 25 kr. till anläggningarna å Skansen (hvaraf 6,895 kr. för den zoologiska trädgården), 12,310 kr. till inköp vid de hammerska auktionerna i Köln, samt återstoden 1,597: 38 kr. till löpande utgifter m. m.

[2] Se *Samfundet för Nordiska museets främjande 1891 och 1892*. S. 77 o. f.

Öfverfördt	11,125: —
Af mr *L. Solomon* i London	100: —
Af fröken *V. Löfholm* i Norrköping	5: —
Af jägmästaren *H. Samzelius*, behållningen af ett af honom i Nyköping hållet föredrag	29: 25
Genom *den samme*	67: —
Af byggmästaren *J. Andersson*	10,000: —
Af *H. K. H. Prins Karl*	500: —
Af löjtnanten grefve *R. von Rosen*	50: —
Af kamrer *C. T. Hallgren* i Nyköping	300: —
Af fru *J. Kempe*, f. *Wallis*	5,200: —
Af konsul *S. Sachs*	345: 87
Af artisten *A. Tholander* i Moskwa	2: 78
Af geologen *E. Erdmann*	50: —
Af jägmästaren *A. T. Fagerlin* i Löfstrand, Ekshärad	5: —
Af jägmästaren *E. V. Collén* i Leksand	5: —
Af apotekaren *N. V. Ahlström*	100: —
Af kapten *C. A. Odelberg*	35: —
Af fru *E. Benedicks*, f. *Benedicks*	3,000: —
Af häradshöfding *A. G. Bergsten* i Mora	10: —
Af åkaren *M. Pehrsson*	1,000: —
Af handlanden *G. Nyström* i Mariefred	7: —
Genom doktor *L. Sahlin* i Hedemora	170: —
Af fröken *T. Scherini* i Norrköping	31: —
Af fru *A. Wallenberg*, f. *von Sydow*	100: —
Af fru *C. Bååth-Holmberg* i Göteborg	6: —
Genom fru *S. Luth*, f. *Grafström*	10: —
Af grosshandlaren *J. A. Lindroth*	60: —
Af *Fahnehjelm & ko*	15: —
Af med. doktor *M. Sondén*	10: —
Af konsul *W. Röhss* i Göteborg	10,000: —
Af grosshandlaren *F. Bünsow*	100: —
Af justitierådet *C. G. Hernmarck*	100: —
Af grefve *W. von Hallwyl*	2,000: —
Af fru *M. G. Weinberg*, f. *Törnsten*	1,000: —
Af grosshandlaren *B. Kempe*	200: —
Genom *den samme*	100: —
Af fröknarna *B.* och *E. Thorell*	20: —
Af kammarherren grefve *F. Cl:son Wachtmeister* på Tistad, Larslund	100: —
Öfverföras	45,958: 90

Öfverfördt	45,958: 90
Af fabrikör *F. Dölling s:r*	100: —
Af hofmarskalken grefve *A. K. Trolle-Wachtmeister* på Trolle Ljungby, Gualöf	1,000: —
Af Nordiska museets styresman dr *A. Hazelius*	2,000: —
Af med. doktor *H. F. Antell* i Paris	3,000: —
Af literatören *K. P. Rosén*, behållningen af tre i landsorten hållna soaréer	106: —
Af grosshandlaren *P. M. Wikström*	2,000: —
Af doktor *J. V. Arnberg*	100: —
Af stadsmäklaren *T. Liljewalch*	20: —
Af stadsmäklaren *M. J. Neijber*	20: —
Af direktör *F. Lüpschütz* i Berlin	12: 73
Summa kronor	**54,317: 63**

Under år 1894 influtna penningebidrag: [1]

Till Bredablicksfonden enligt lämnade förbindelser [2]	10,900: —
Af justitierådet *C. G. Hernmarck*	100: —
Af literatör *K. P. Rosén*, behållningen af i landsorten gifna soaréer	1,539: 42
Af grosshandlaren *F. Bünsow*	1,000: —
Af advokatfiskal *G. F. Hörstadius*	1,000: —
Af ingeniör *C. A. Söderlund*	16: 50
Af öfverstelöjtnant *F. Hazelius*	1,000: —
Af *onämd*	41: —
Af *H. K. H. Prins Karl*	525: —
Af godsegaren *C. F. Lundström*	2,350: —
Af grosshandlaren *B. Kempe*	1,000: —
Af brukspatron *K. O. Ljunggvist* på Munksjö, Jönköping	100: —
Af fru *H. Berg*, f. *Bligh*	500: —
Af fru *E. Benedicks*, f. *Benedicks*	2,000: —
Af artisten *A. Tholander* i Moskwa	7: 60
Af fabrikör *V. Billman*	74: 40
Öfverföras	22,153: 92

[1] Af dessa bidrag hafva 2,000 kr. lämnats till Byggnadsfonden, 10,900 kr. till Bredablicksfonden, 7,000 kr. till Skansfonden (ämnad att gälda köpeskillingen för Skansen), 12,920: 24 kr. till anläggningarna på Skansen (häraf 4,850 kr. till zoologiska trädgården) samt 14,322: 64 kr. till inköp och löpande utgifter.

[2] Se not 2 å sid. 177.

Öfverfördt	22,153: 92
Af *H. K. H. Prins Eugen*	25: —
Genom herr *A. Svanberg* i Nederkaliks	65: —
Af kammarrådet *F. Bergström*	1,000: —
Af professor och fru *G. Retzius*	1,000: —
Af fru *L. Lundberg*, f. *Haak*	1,000: —
Af kyrkoherden *C. C. Oldenburg* i Österby, Hammar	100: —
Af Nordiska museets styresman dr *A. Hazelius*	4,200: —
Af fröken *T. Scherini* i Norrköping	10: —
Af fröken *G. Andersson* i Torsbo, Ulricehamn	30: —
Af *J. L. Eklund & ko*	208: —
Af major *C. J. Abenius*	21: 27
Af generalkonsul *W. Schönlank* i Berlin	200: —
Af gårdsbrukaren *Christian Olsen To* i Gransherred	5: —
Af fröken *C. I. Godhe* i Norrköping	10: —
Af *onämd*	35: —
Af herr *H. Axling*	3,000: —
Af trävaruhandlaren *E. Ohlsson*	52: 15
Af byggmästaren *J. Andersson*	2,000: —
Af grosshandlaren *J. A. Hedberg* i Sundsvall	500: —
Af *Svensons fröhandel*	15: —
Af herr *C. von Platen*	300: —
Af fröken *C. Josephson*	5: —
Af fru *H. Kempe*, f. *Diewel*	1,000: —
Af fröken *E. Kempe*	1,000: —
Af kabinettskammarherren grefve *F. Cl:son Wachtmeister* på Tistad, Larslund	100: —
Af enkefru *M. Hellman*, f. *Joholm*, i Uppsala, genom testamentariskt förordnande	10,000: —
Af *onämd*	7: 54
Af fru *C. Scharp*, f. *Westman*	100: —
Af ryttmästaren *E. Sager*	1,000: —
Summa kronor	**49,142: 88**

7.

Ombud för Nordiska museet.

I nedanstående förteckning upptagas äfven de ombud för Samfundet för Nordiska museets främjande, hvilka ännu under senare år varit verksamma med afseende å anmälan af nya ledamöter och uppbärande af ledamotsafgifter.

Tecknet + *utmärker ombud för museet,* * *ombud för samfundet.*

Stockholm.

Öfverjägmästaren *F. V. Berg.* +
Major *A. V. Brunius.* + *
Konsthandlaren *H. Bukowski.* + *
Fröken *A. Ekermann.* *
Kapten *V. Engelke.* + *
Geologen *E. Erdmann.* +
Fru *A. Frisell*, f. *v. Sydow.* *
Fru *H. Frisk*, f. *Palmborg.* *
Fru *R. Juel*, f. *Björkman.* *
Med. doktor *J. F. Kinberg.* *
Med. doktor *K. Malmsten.* +
Friherre *J. Nordenfalk.* + *
Fröken *H. Palmqvist.* *
Fru *A. Retzius*, f. *Hierta.* + *
Professor *G. Retzius.* + *
Direktör *E. Rosenlind.* + *
Friherrinnan *E. Rudbeck*, f. *Ulfsparre.* *
Jägmästaren *H. Samzelius.* + *
Med. doktor *M. Sondén.* +

Skåne.

Lektor *A. Ahlén.* * Kristianstad.
Kapten *A. Berg von Linde.* * Källunda, Önnestad.
Med. doktor *J. Brandberg.* * Landskrona.
Fröken *S. Colliander.* + Lund.
Med. doktor *A. Eliasson.* + Ystad.
Skolläraren *J. Olsson.* + Sandby, Borrby.
Docenten *C. af Petersens.* * Lund.
Fröken *L. af Petersens.* + * Lindved, Svedala.
Öfverstelöjtnant *G. Thestrup.* * Landskrona.
Bruksegaren *A. B. Vallis.* + * Dybeck, Ystad.

Bleking.

Järnvägsbokhållaren *V. Arvidsson.* + Karlskrona.
Redaktör *M. Bolander.* + * Karlskrona
Lektor *J. A. Gadd.* + * Karlskrona.

Halland.

Tullförvaltaren *B. A. Antonsson.* * Varberg.
Kapten *J. A. Lagergren.* + * Halmstad.

Småland.

Stationsinspektor *J. Andersson.* + Vislanda.
Landsekreteraren *A. H. Bagge.* + * Jönköping.
Häradshöfding *G. Berg.* * Eksjö.
Med. doktor *M. v. Friesen.* * Västervik.
Hemmansegaren *M. Haraldsson.* + Vipperhult, Smålandsstenar.
Folkskoleläraren *K. A. Hultkvist.* + Vrigstad.
Kapten *A. Qvistgaard.* + * Huleviksberg, Ulfö.
Pastor *N. Sellergren.* + * Göteryd.

Bohuslän.

Häradshöfding *F. D. Carlborg.* * Kragenäs, Lur.
Apotekaren *J. L. Lundberg.* + * Lysekil.

Västergötland.

Apotekaren *G. Cavalli.* + Sköfde.
Med. doktor *A. Charlés.* * Borås.
Rektor *S. Högman.* * Alingsås.
Fru *E. Nydqvist.* * Trollhättan.
Fröken *M. Rahmn.* * Göteborg.
Fröken *E. Sahlén.* * Vänersborg.
Lektor *C. J. Sundström.* * Göteborg.
Fru *M. L. Svanberg*, f. *Hasselgren.* * Göteborg.
Med. doktor *P. Södermark.* +* Mariestad.
Lektor *F. Ödberg.* * Skara.

Östergötland.

Med. doktor *V. Bergsten.* + Norrköping.
Major *F. V. Ekenstam.* * Ruda, Linköping.
Veterinär *E. Eriksson.* * Motala.
Direktör *H. Hazelius.* +* Klakeborg, Skeninge.
Jägmästaren *E. G:son Hjort.* * Kisa.
Fröken *V. Löfholm.* * Norrköping.
Veterinär *F. A. Nordeman.* +* Vadstena.
Snickaren *C. A. Rosén.* + Linköping.
Fröken *D. Scherini.* +* Norrköping.
Bibliotekarien *E. H. Segersteen.* + Linköping.

Södermanland.

Lektor *I. Fehr.* * Strängnäs.
Bankkamrer *C. T. Hallgren.* * Nyköping.
Friherre *O. Hermelin.* +* Österby, Torshälla station.
Handlanden *C. Lennmalm.* * Malmköping.
Jägmästaren *G. Noréus.* * Eskilstuna.
Handlanden *G. Nyström.* * Mariefred.
Handlanden *C. G. Pettersson.* * Södertälje.
Häradshöfding *E. V. C. Planting-Gyllenbåga.* * Nyköping.

Närke.

Häradshöfding *G. Bergström.* * Örebro.
Kyrkoherden *C. C. Oldenburg.* +* Österby, Hammar.

Uppland.

Amanuensen *R. Arpi.* + * Uppsala.
Fil. doktor *V. Carlheim-Gyllensköld.* + Uppsala.
Friherre *E. Cederström.* + Krusenberg, Uppsala.
Professor *A. Erdmann.* * Uppsala.
Fru *A. M. Holmgren*, f. *Tersmeden.* + Uppsala.
Skomakarmästaren *S. A. Hägg.* + Uppsala.
Kapten *J. A. Nisbeth.* * Uppsala.
Fil. kand. *E. N. Söderberg.* * Uppsala.
Fil. doktor *K. B. Wiklund.* + Uppsala.

Västmanland.

Bankdirektör *R. Gagge.* * Västerås.
Kontraktsprosten *O. Hallborg.* * Torstunaby.
Fabrikör *A. B. Petterson.* + * Sala.

Värmland.

Inspektor *G. Hazelius.* * Varpnäs, Edsvalla.
Fröken *J. Malmstedt.* * Karlstad.
Pastor *C. G. Nyström.* + Torsby.
Apotekaren *C. Ölander.* + Sunne.

Dalarna.

Apotekaren *T. Göransson.* * Falun.
Landthandlaren *A. Hansson.* + Kallmora, Orsa.
Intendenten *S. Månsson.* * Tänger, Enviken.
Hemmansegaren *Bud Erik Olsson.* + Vinäs, Mora.

Gästrikland.

Kronolänsman *A. Ahlström.* * Ockelbo.
Folkskoleinspektör *G. Insulander.* + * Gefle.
Med. doktor *A. Söderbom.* * Bollnäs.
Magistratsekreteraren *A. M. Troilius.* * Gefle.

Helsingland.

Apotekaren *A. Brun.* * Hudiksvall.

Medelpad.

Apotekaren *R. Lindblad.* * Vifstavarf.

Jämtland.

Lektor *S. J. Kardell.* +* Östersund.
Apotekaren *C. O. Strömholm.* * Ragunda.

Ångermanland.

Herr *P. Edholm.* + Bålsjö, Skog.
Bruksegaren *J. Dahlberg.* * Bollsta, Nyland.
Komminister *E. Modin.* + Sidensjö.
Med. doktor *J. Wallmark.* * Örnsköldsvik.

Västerbotten.

Handlanden *H. Björlingson.* + Öfverkaliks.
Inspektor *P. Carlson.* * Norra Degerfors.
Inspektor *A. Falk.* + Tärendö.
Med. doktor *O. Genberg.* * Haparanda.
Konsul *V. Glas.* * Ume.
Jägmästaren frih. *T. V. Hermelin.* * Pite.
Inspektor *V. Krook.* + Gyljen, Öfverkaliks.
Tullförvaltaren *G. Liljebäck.* + Haparanda.
Jägmästaren *A. Montell.* + Pajala.
Direktör *A. Norberg.* + Pajala.
Jägmästaren *H. Nordlund.* +* Lule.
Rektor *J. Pipon.* * Haparanda.
Jägmästaren *N. G. Ringstrand.* * Skellefte.
Kassören *A. Svanberg.* +* Nederkaliks.
Agronomen *C. Tenger.* * Haparanda.

Lappland.

Öfverste *C. O. Bergman.* + Gellivare.
Hofkamrer *F. B. Forsström.* * Karesuando.
Jägmästaren *G. F. Holmgren.* * Arvidsjaur.
Kronolänsman *O. H. J. Hultin.* * Vittangi.

Herr *J. Lundmark.* ⁺ Gäckvik, Arjepluog.
Jägmästaren *K. H. Lundström.* * Gellivare.

Norge.

Handlanden *J. Dahl.* ⁺ Vadsö.
Handlanden *O. C. Fandrem.* ⁺ Karasjok.
Handlanden *H. Figenshou.* ⁺ Sydvaranger.
Länsman *P. Guldahl.* ⁺ Koutokæino.
Generalagenten *C. Söderberg.* ⁺ Kristiania.
Gårdsbrukaren *Christian Olsen To.* ⁺ Gransherred.

Danmark.

Antikvitetshandlaren *J. M. E. Bolvig.* ⁺ Köpenhamn.
Professor *O. E. le Sage de Fontenay.* ⁺* Köpenhamn.
Antikvitetshandlaren *C. A. Rasmussen.* ⁺ Köpenhamn.
Med. doktor *A. Thomsen.* ⁺ Köpenhamn.

Island.

Landfogéti *A. Thorsteinsson.* ⁺ Reykjavik.

Grönland.

Kolonibestyrer *C. Brummerstedt.* ⁺ Julianehaab.
Kolonibestyrer *R. Müller.* ⁺ Holstensborg.

Finland.

Kronofogden *C. E. Ahnger.* ⁺ Haapajärvi.
Friherre *V. M. v. Born.* * Sarflax, Lovisa.
Fröken *E. Govenius.* * Torne.
Fru *B. Hildén*, f. *Hartman.* * Tammerfors.
Pastor *A. Laitinen.* ⁺ Enontekis.
Magister *E. Nordström.* * Helsingfors.
E. o. landskanslisten *J. Rossander.* ⁺ Enare.
Intendenten *T. Schwindt.* ⁺ Helsingfors.
Lektor *J. E. Strömborg.* * Borgå.
Forstuppsyningsman *M. V. Wænerberg.* ⁺ Enare.
Kyrkoherden *V. A. Wirkkula.* ⁺ Utsjoki.

Ryssland.

Köpman *Pihlfeldt.* + Vaidaguba.
Köpman *Sjerseth.* + Kola.
Artisten *A. Tholander.* +* Moskwa.

Tyskland.

Friherre *T. Cederström.* +* München.
Direktor *H. Sauermann.* + Flensburg.
Antikvitetshandlaren *A. Weil.* + München.
Riksarkivassessor *P. Wittmann.* +* München.

England.

Intendenten *Ch. Derby.* + London.

Frankrike.

Fröken *C. Österdahl.* * Paris.

Amerika.

Professor *C. M. Esbjörn.* * San Francisco, California.
Mr *J. W. Jochim.* * Ishpeming, Michigan.
Pastor *C. G. Olsson.* * South Manchester, Connecticut.
Studeranden *O. Reutersvärd.* +* Boston, Massachusetts.
Direktör *G. Stolpe.* * Rock Island, Illinois.
Pastor *M. Stolpe.* * New-York, New-York.
Domaren *J. E. Sundström.* * San Francisco, California.
Med. doktor *F. Westerberg.* * San Francisco, California.

8.

Museer och vetenskapliga samfund i utlandet, med hvilka Nordiska museet står i förbindelse.[1]

Norge.

Bergen.	Bergens Museum. 1884. +
»	Vestlandske Kunstindustrimuseum. 1891. *
Kristiania.	Universitetets samling af nordiske oldsager. 1888.
»	Kunstindustrimuseum. 1894. *
Trondhjem.	Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum. 1894.

Danmark.

Köpenhamn.	Industriforeningen. 1886. + *
»	Det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskab. 1888. + *
»	Dansk Folkemuseum. 1893.
Reykjavik.	Forngripasafnid. 1883.

Finland.

Helsingfors.	Tekniska föreningen i Finland. 1883. + *
»	Föreningen för konstfliten i Finland. 1889.
»	Svenska literatursällskapet i Finland. 1891. + *
»	Finsk-Ugriska sällskapet. 1894. *
»	Svenska Landsmålsföreningen i Helsingfors. 1894. *
Åbo.	Åbo stads historiska museum. 1891. *

[1] De museer och samfund, hvilka sändt publikationer till Nordiska museet år 1893, utmärkas med tecknet +, och år 1894 med *. — Siffrorna angifva det år, då förbindelsen inleddes.

Ryssland.

Dorpat. Gelehrte estnische Gesellschaft. 1883. + *

Mitau. Kurländische Gesellschaft für Literatur und Kunst. 1883 + *

Mitau. Lettisch-Literärische Gesellschaft. 1883. + *

Moskwa. Société Impériale des Amis des Sciences naturelles d'Anthropologie et d'Ethnographie. 1889. *

Petersburg. Société Impériale Russe de Géographie. 1889. + *

» Société Impériale d'Archéologie. 1889. + *

Reval. Estländische literärische Gesellschaft. 1889. *

Riga. Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands. 1889. + *

Tyskland.

Aachen. Aachener Geschichtsverein. 1889. *

Augsburg. Historischer Verein für Schwaben und Neuburg. 1883. + *

Bamberg. Historischer Verein Bamberg. 1891.

Bayreuth. Historischer Verein für Oberfranken. 1892. + *

Berlin. Kunstgewerbe-Museum. 1883. *

» Märkisches Provinzial-Museum. 1883. +

» Verein für die Geschichte Berlins. 1883. + *

» Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte. 1884. + *

» Gesammtverein der deutschen Geschichts- und Alterthumsvereine. 1889. + *

» Museum für deutsche Volkstrachten und Erzeugnisse des Hausgewerbes. 1889.

» Verein für Geschichte der Mark Brandenburg. 1892. + *

Bonn. Verein von Alterthumsfreunden im Rheinland. 1891. + *

Brandenburg a. d. H. Historischer Verein. 1894. *

Braunsberg. Historischer Verein für Ermland. 1892. + *

Breslau. Museum schlesischer Alterthümer. 1890. *

» Verein für Geschichte und Alterthum Schlesiens. 1892.

» Schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur. 1892. + *

Cottbus. Niederlausitzer Gesellschaft für Anthropologie und Alterthumskunde. 1889. + *

Danzig. Westpreussischer Geschichtsverein. 1892. + *

Darmstadt. Historischer Verein für das Grossherzogthum Hessen. 1890. + *

Dillingen. Historischer Verein für Dillingen. 1889. + *

Dresden. Verein für Erdkunde. 1883. + *

Düsseldorf. Düsseldorfer Geschichts-Verein. 1890. + *

» Künstlerverein »Malkasten». 1894. +

Eisleben. Verein für Geschichte und Alterthümer der Grafschaft Mansfeld. 1889. + *

Erfurt. Verein für Geschichte und Alterthumskunde. 1886.

Frankfurt am Main. Verein für Geschichte und Alterthumskunde. 1889. + *

Freiburg im Breisgau. Gesellschaft für Beförderung der Geschichts- Alterthums- und Volkskunde. 1891.

Greifswald. Geographische Gesellschaft. 1892. +

Görlitz. Gesellschaft für Anthropologie und Urgeschichte der Oberlausitz. 1890. *

» Oberlausitzische Gesellschaft der Wissenschaften. 1891. + *

Hamburg. Verein für naturwissenschaftliche Unterhaltung. 1883.

» Verein für Hamburgische Geschichte. 1888. + *

» Museum für Kunst und Gewerbe. 1888. +

» Zoologische Gesellschaft. 1894. *

Hannover. Geographische Gesellschaft. 1883. +

» Historischer Verein für Niedersachsen. 1891. + *

Heidelberg. Grossherzogliche Badische Universitätsbibliothek. 1891. +

Insterburg. Alterthums-Gesellschaft. 1889. +

Jena. Verein für Thüringische Geschichte und Alterthumskunde. 1892.

Kaiserslautern. Pfälzisches Gewerbe-Museum. 1891. *

Kiel. Schleswig-Holsteinisches Museum vaterländischer Alterthümer. 1883. +

» Gesellschaft für Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte. 1885. + *

Kiel. Anthropologischer Verein in Schleswig-Holstein. 1891. + *

Köln. Historischer Verein für den Niederrhein. 1892. + *

» Städtisches Kunstgewerbe-Museum. 1894. *

Königsberg. Alterthumsgesellschaft Prussia. 1884. +

Leipzig. Kunst-Gewerbe-Museum. 1883. + *

» Museum für Völkerkunde. 1883. +

» Verein für die Geschichte Leipzigs. 1885.

» Deutsche Gesellschaft zur Erforschung vaterländischer Sprache und Alterthümer. 1889. *

Leisnig. Geschichts- und Alterthumsverein. 1884. +

Lübeck. Verein für Lübeckische Geschichte und Alterthumskunde. 1883. *

Lüneburg. Museumsverein für das Fürstenthum Lüneburg. 1891.

Mainz. Verein zur Erforschung der Rheinischen Geschichte und Alterthümer. 1893. +

Mannheim. Mannheimer Alterthumsverein. 1891. *

Metz. Gesellschaft für Lothringische Geschichte und Alterthumskunde. 1890. *

München. Historischer Verein von Oberbayern. 1883.

» Münchener Alterthumsverein. 1886. + *

» Bayerisches Nationalmuseum. 1889.

» Königlich Bayerische Akademie der Wissenschaften. 1892. + *

» Deutsche anthropologische Gesellschaft. 1892.

Nürnberg. Germanisches Museum. 1883. + *

» Verein für Geschichte der Stadt Nürnberg. 1891. + *

Oldenburg. Grossherzogliches Museum. 1891. + *

Osnabrück. Verein für Geschichte und Landeskunde. 1883. +

Posen. Historische Gesellschaft für die Provinz Posen. 1885. + *

Regensburg. Historischer Verein für Oberpfalz und Regensburg. 1891. +

Roda. Verein für Geschichts- und Alterthumskunde. 1889. *

Rostock. Verein für Rostocks Alterthümer. 1890.

Schwerin. Verein für Mecklenburgische Geschichte und Alterthumskunde. 1891. + *

Speier. Historischer Verein der Pfalz. 1891. *

Stade. Verein für Geschichte und Alterthümer der Herzogthümer Bremen und Verden und des Landes Hadeln. 1883.

Stettin. Gesellschaft für Pommersche Geschichte und Alterthumskunde. 1889. *

Strassburg. Gesellschaft für Erhaltung der geschichtlichen Denkmäler im Elsass. 1893. +

Stuttgart. Württembergischer Alterthumsverein. 1891. + *

Tilsit. Litauische-Litterarische Gesellschaft. 1883. + *

Torgau. Alterthums-Verein. 1891. + *

Ulm. Verein für Kunst und Alterthum in Ulm und Oberschwaben. 1891.

Wiesbaden. Verein für Nassauische Alterthumskunde und Geschichtsforschung. 1883. + *

Worms. Alterthumsverein. 1891. *

Würzburg. Historischer Verein von Unterfranken und Aschaffenburg. 1890. +

Österrike-Ungern.

Brünn. Mährisches Gewerbe-Museum. 1891. + *

Budapest. Országos magyar iparmüvészeti muzeum (Ungarisches Landes-Kunstgewerbe-Museum). 1894. *

Graz. Historischer Verein für Steiermark. 1892. + *

Innsbruck. Ferdinandeum. 1891. + *

Klagenfurt. Kärnthnerischer Geschichts-Verein. 1892. *

Krakau. Akademie der Wissenschaften. 1883. + *

» Numismatische und archeologische Gesellschaft. 1892.

Laibach. Musealverein für Krain. 1892. *

Linz. Oberösterreichischer Gewerbeverein. 1891. + *

Prag. Verein für Geschichte der Deutschen in Böhmen. 1891. + *

Salzburg. Städtisches Museum Carolino-Augusteum. 1889. *

Wien. Verein der Geographen an der K. K. Universität. 1883. +

» K. K. Österreichisches Museum für Kunst und Industrie. 1889. + *

Schweiz.

Bern. Historischer Verein des Kantons Bern. 1892.

Bern. Allgemeine geschichtsforschende Gesellschaft der Schweiz. 1892.

Rapperswyl. Polnisches Nationalmuseum. 1892. *

Zürich. Antiquarische Gesellschaft. 1887. + *

Holland.

Amsterdam. Koninklijke Akademie van Wetenschappen. 1889. + *

Haarlem. Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid. 1888. + *

» Koloniaal Museum. 1894. + *

Leiden. Rijks Etnographisch Museum. 1883. +

» Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde. 1892. + *

Belgien.

Brüssel. Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. 1889. *

Frankrike.

Lyon. Société d'Anthropologie. 1892. +

Italien.

Rom. Muzeo nazionale preistorico ed etnografico. 1889.

Portugal.

Lisboa. Sociedade de geographia. 1883. + *

Amerika.

Cincinnati. Cincinnati Museum Association. 1893. + *

Washington. Smithsonian Institution. 1886. + *

9.

Arbeten,

som angå Nordiska museet eller utgått från det samma.[1]

Le musée d'ethnographie scandinave à Stockholm, fondé et dirigé par le Dr Arthur Hazelius. Notice historique et descriptive par J.-H. KRAMER. Deuxième édition. 64 p. Stockholm 1879. Prix: 1 kr. 50 öre.

Minnen från Nordiska museet. Afbildningar af föremål i museet jämte åtföljande text, under medverkan af flere konstnärer och författare utgifna af A. HAZELIUS. Första bandet. H. 1—12. Med 36 planscher i stentryck och 14 träsnitt. Stockholm 1880—85. P. B. Eklunds förlag. Pris: 2 kr. för hvarje häfte. H. 1—4 hafva utkommit i ny upplaga.

Första bandet innehåller:

Första häftet. Höstflyttning i Lule lappmark, af J.-H. KRAMER. Praktvagn från Tureholm, af L. LOOSTRÖM. Pedell och kursor vid Uppsala universitet, af L. LOOSTRÖM.

Andra häftet. Bålastuga i Halland, af A. BONDESON. Broderi från 1500-talet, af L. LOOSTRÖM. Ett skänkskåp från 1609, af G. UPMARK.

Tredje häftet. Stuga i Delsbo socken i Helsingland, af L. LANDGREN. Krus af stengods, från nedre rhentrakten, af G. UPMARK. Skomakarämbetets i Västerås låda, af A. STRINDBERG.

[1] I förteckningen äro upptagna alla arbeten, som utkommit intill denna årsberättelses utarbetning.

Fjärde häftet. Drägter från Mora och Orsa socknar i Dalarna, af H. Hofberg. Hattmakarämbetets i Stockholm välkomst, af G. Upmark. Släde från Gudbrandsdalen i Norge, af P. A. Gödecke.

Femte häftet. Kyrkdörr från Skirö socken i Småland, af H. Hildebrand. Vinkylare och flaskor af drifven och graverad koppar, af L. Looström. Skyltar och skyltarmar af smidt järn, af C. Eichhorn.

Sjätte häftet. Krus af stengods, från nedre rhentrakten, af G. Upmark. Kafvelbräden från södra och mellersta Sverge, af H. Hörlin. Tunnbindargesällernes i Stockholm och bagargesällernes i Karlskrona välkomster, af G. Upmark.

Sjunde häftet. Bärstol från Turcholm, af G. Göthe. Allmogeväfnader från Skåne, af J. Kulle.

Åttonde häftet. Bord i barockstil, af L. Looström. Allmogeväfnad från Skåne, af J. Kulle. Vagnmakarämbetets i Stockholm låda, af C. Eichhorn.

Nionde häftet. Guldsmedsämbetets i Karlskrona låda, af C. Eichhorn. Prof på krukmakartillverkning i Norden under 1600—1700-talen, af R. Almström. Urfoder i rokokostil, af L. Looström.

Tionde häftet. Dopfunt från Lockne socken i Jämtland, af G. Stephens. Allmogesömnad från Skåne, af Anna Fleetwood Derby. Smedsämbetets i Stockholm låda, af C. Eichhorn.

Elfte häftet. Bord i gustaviansk stil, af L. Looström. Kyrkdörr från Hvetlanda socken i Småland, af C. Eichhorn. Snipaskålar från Sverge, af H. Hildebrand.

Tolfte häftet. Kandelaber i kejsarstil, af L. Looström. Kåsa från 1600-talet, af G. O. Hyltén-Cavallius. Ölbollar från Norge, af C. Eichhorn.

Af **andra bandet** hafva utkommit:

Första häftet. Allmogemålningar från Dalarna, af C. Eichhorn. Broderadt paradtäcke från Salsta slott i Uppland, af Anna Fleetwood Derby.

Andra häftet. Stol i rokokostil, af L. Looström. Kyrkdörr från Moheda socken i Småland, af C. Eichhorn. Portaler från de norska stafkyrkorna i Bödalen, Veum och Tudal, af L. Dietrichson.

Tredje häftet. Stuga i Västra Vingåkers socken i Södermanland, af R. BERGSTRÖM. Två norska allmogeväfnader, af J. BÖTTIGER.

Fjärde häftet. Stuga från Rättviks socken i Dalarna, af E. HAMMARSTEDT. Flickdräkt från 1660—1670-talet, af C. A. OSSBAHR. Soffa i rokokostil, af L. LOOSTRÖM.

Finland i Nordiska museet. Några bidrag till kännedomen om finnarnes gamla odling. Af G. RETZIUS. Med 95 träsnitt samt en karta öfver Finland. IV. 176 sid. Stockholm 1881. F. & G. Beijers förlag. Pris: 3 kr.

Utgör afdelning 1 af *Bidrag till vår odlings häfder*, utgifna af A. HAZELIUS.

Af denna del har utkommit en tysk öfversättning:

Finnland im Nordischen Museum von GUSTAF RETZIUS. Autorisirte Übersetzung von C. APPEL. Mit 93 Illustrationen und 1 Karte von Finnland. VIII. 158 Seit. Berlin 1885. Preis: 4 Kr.

Ur de nordiska folkens lif. Skildringar, utgifna af A. HAZELIUS. H. 1, 2. Med 61 träsnitt. 160 sid. Stockholm 1882. F. & G. Beijers förlag. Pris 1 kr. 50 öre för hvarje häfte.

Utgör början till afdelning 2 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Lifvet i Kinds härad i Västergötland i början af sjuttonde århundradet. Anteckningar ur häradets domböcker. Af G. DJURKLOU. VI. 88 sid. Stockholm 1885. F. & G. Beijers förlag. Pris: 2 kr.

Utgör afdelning 4 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Byskomakaren Jonas Stolts minnen från 1820-talet. Anteckningar från Högsby socken i Småland. Utgifna från NORDISKA MUSEET. Med 25 träsnitt och en karta öfver trakten kring Högsby. III. 94 sid. Stockholm 1892. F. & G. Beijers förlag. Pris: 2 kr.

Utgör afdelning 5 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Samfundet för Nordiska museets främjande. Meddelanden, utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm.

Dessa meddelanden innehålla bland annat:

1881. Inbjudningen till allmänheten angående samfundets stiftande samt samfundets stadgar. Pris: 50 öre.

1882. Dr A. Hazelii öfverlåtelsebref af den 18 april 1880, Nordiska museets stadgar samt K. m:ts resolution angående plats för en byggnad åt museet. Pris: 1 kr.

1883. Program för en byggnad åt Nordiska museet samt upplysningar angående täflingen om de utfästa prisen för inlämnade ritningar till nämda byggnad. Pris: 1 kr.

1884. Ryggåsastugor i Bleking, af C. M. Fürst. Pris: 1 kr.

1885. Hvad är på tapeten? Af R. Mejborg. Pris: 1 kr. 25 öre.

1886. Isländska föremål i Nordiska museet, af R. Arpi. — Ellakors i Skåne, efter meddelande af Per Nilsson i Espö 1875. — Läsning för syndaförlåtelse, upptecknad af A. R. E. Watz, meddelad af R. Bergström. — Skrock och vidskepelse i Fryksdals härad i Värmland, af Jan Magnusson i Granbäckstorp. Pris: 1 kr. 50 öre.

1887. Symbolske figurer i Nordiska museet, af R. Mejborg. — Småländske bonadsmålare, af P. G. Vistrand. — Fästmansgåfvor i Roslagen, af A. Engdahl. — Skymfebref. — »Mig för lof Ält-Gesäll, jag ber om Reglament.» — Förlofning och bröllop hos allmogen i Bjuråkers socken i Helsingland i början af 1840-talet, af fru E. Pira, f. Sefström. Pris: 1 kr. 50 öre.

1888. Tunnbindarnes i Stockholm skråordning 1579. V. Granlund. — Iakttagelser öfver julens firande i södra Halland på 1860-talet, af M. Ysenius. — Ett bröllop i Järna socken i Dalarna midsommardagen år 1851, af L. B. Falkman. — Fellingsbrodräkten af H. Atterling. — Liten Kersti. Folkvisa från Dalsland. — Signelse eller läsning mot »svartsjuka», af P. G. Vistrand. — Studier i Nordiska musects rustkammare, 1, af C. A. Ossbahr. Pris: 1 kr. 50 öre.

1889. Tvänne runstafvar i Nordiska museet, af P. G. Vistrand. — De nedstötta andarna. Anteckningar, gjorda i Västra Göinge härad i Skåne under våren 1889, af fru E. Vigström. — Seder och bruk i Julita socken i Södermanland. Anteckningar, gjorda år 1890, af fröken A. Lundquist. — Ett och annat ur folktron i Västerbotten. Anteckningar från tiden

omkring år 1880, af F. UNANDER. — Afbildningar af sigillstampar, tillhörande Nordiska museet. 1. Skråsigill från Stockholm. — Skymfebref. Pris: 1 kr. 50 öre.

1890. Studier i Nordiska museets rustkammare, 2, af C. A. OSSBAHR. — Ett blad om Vads by i Söderbärke socken i Dalarna. Anteckningar, gjorda år 1891, af V. ENGELKE. — Spöken och gastar samt Tro och sägner om foglar. Anteckningar, gjorda i Västra Göinge härad i Skåne under våren 1889, af fru E. VIGSTRÖM. — Behandling för »engelska sjukan» på 1850-talet, af E. HAMMARSTEDT. — Beretning om julens feirende i Vang, Valders i Norge omkring år 1860, af OVE B. STEILE. — Förteckning öfver runstafvar tillhörande Nordiska museet. 1. Runstafvar från Dalarna, af P. G. VISTRAND. Pris: 1 kr. 50 öre.

1891 och **1892.** »Unge herr Falkenbergarnes» uppsalavistelse 1657, af J. BÖTTIGER. — Trollkonster och häxerier. Anteckningar, gjorda i Västra och Östra Göinge härad i Skåne under våren 1889, af fru E. VIGSTRÖM. — Skildringer af seder og skikke i Vang, Valders i Norge omkring år 1860, af OVE B. STEILE. — Om smöjning och därmed befryndade bruk. Ett försök att genom jämförelse med motsvarigheter hos andra folk framvisa innebörden af en svensk fornsed, af E. HAMMARSTEDT. — Etnografiska studier från Öfverkaliks socken i Norrbottens län. Några anteckningar från den nordligaste svenskbygden, af H. SAMZELIUS. — Sked från år 1607, af P. G. VISTRAND. Pris: 2 kr.

Symbolske figurer i Nordiska museet. Af R. MEJBORG. 20 sid. Stockholm 1889. Pris: 50 öre.

Särtryck ur *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1887.*

Program för en byggnad åt Nordiska museet i Stockholm. Med tvänne kartor. 8 sid. Stockholm 1883.

Programm zu einem beabsichtigten Gebäude für das Nordische Museum in Stockholm. Mit zwei Karten. Zweite Auflage. Stockholm 1883.

Programme pour la construction d'un édifice destiné au Musée du Nord à Stockholm. Avec deux cartes. Deuxième édition. Stockholm 1883.

Program of a designed building for the Northern Museum in Stockholm. With two maps. Stockholm 1883.

Saga. Minnesblad från Nordiska museet 1885. Under redaktion af ANN CHARLOTTE EDGREN, A. HAZELIUS, N. LINDER och B. MEIJER (för texten) samt V. ANDRÉN och C. G. HELLQVIST (för illustrationerna). Med talrika vignetter, teckningar och planscher. 2 uppl. IV. 48 sid. Stockholm 1885. Pris: 2 kr. 50 öre.

Runa. Minnesblad från Nordiska museet 1888. Utgifvet af A. HAZELIUS. Illustrationerna under öfvervakande och ledning af V. ANDRÉN. Med två kromotypier samt talrika vignetter och teckningar. IV. 69 sid. Stockholm 1888. Pris: 4 kr.

Afbildningar af föremål i Nordiska museet äfvensom af nordiska ansiktstyper, klädedräkter och byggnader, af hvilka teckningar förvaras i Nordiska museets arkiv. Utgifna af A. HAZELIUS.

Af **första bandet** hafva utkommit:

Första häftet. Småland. 12 planscher med 53 träsnitt. Stockholm 1888. Pris: 1 kr. 50 öre.

Andra och tredje häftena. Island. 20 planscher med 108 träsnitt. Innehåll och upplysningar meddelade af R. ARPI. Stockholm 1890. Pris: 3 kr.

Fjärde och femte häftena. Svenska byar och gårdar. 16 planscher med 6 ljustryck, 35 etsningar och en karta. Innehåll och upplysningar meddelade af G. AMÉEN. Stockholm 1892. Pris: 3 kr.

Sjätte och sjunde häftena. Spetsar. 6 planscher i ljustryck. Innehåll och upplysningar meddelade af INGEBORG PETRELLI, f. EKETRÄ. Stockholm 1892. Pris: 3 kr.

Das Nordische Museum in Stockholm. Stimmen aus der Fremde. Als Beilage: Führer durch die Sammlungen des Museums. Mit 37 Illustrationen. 122 Seit. Stockholm 1888. Preis: 2 Kr.

Norske jordfundne oldsager i Nordiska Museet i Stockholm. Af I. UNDSET. Med 2 plancher. 43 sid. Christiania 1888.

Särtryck ur *Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandlinger 1888. No. 2.*

Führer durch die Sammlungen des Nordischen Museums in Stockholm. Herausgegeben von A. HAZELIUS. Mit 89 Illustrationen. 50 Seit. Stockholm 1888. Preis: 75 Öre.

Guide au Musée du Nord à Stockholm. Publié par A. HAZELIUS. Traduit par J.-H. KRAMER. Avec 5 plans et 89 illustrations. 54 p. Stockholm 1889. Prix: 75 öre.

Guide to the collections of the Northern Museum in Stockholm. Published by A. HAZELIUS. Translated by ISABEL C. DERBY. With 5 plans and 89 illustrations. 52 p. Stockholm 1889. Price 75 öre.

Handlingar angående Nordiska museet. Utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm 1890 och 1891.

1. Dr A. Hazelii öfverlåtelsebref af den 18 april 1880 samt Nordiska museets stadgar. 8 sid. Pris: 25 öre.

2. Nordiska museet inför 1890 års riksdag jämte ett par samtidiga uttalanden i tidningsprässen. 56 sid. Pris: 50 öre.

3. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien emot Nordiska museet 1886. 21 sid. Pris: 25 öre.

Landsbyskomageren Jonas Stolts Optegnelser. Frit efter et Haandskrift i Nordiska Museet. Af R. MEJBORG. Med 62 Billeder. 165 Sid. Kjöbenhavn 1890. Pris: 1 Kr.

Utgifven af *Udvalget for Folkeoplysnings Fremme.* Aargangen 1890. Nr. 174.

Förslag till byggnad för Nordiska museet. 15 ljustryck efter de af arkitekten prof. I. G. Clason utarbetade ritningarna, samt upplysande text. Stockholm 1891. Pris: 10 kr.

Skansen och Nordiska Museets anläggningar å Kgl. Djurgården. Af H. A. RING. Med 18 illustrationer. 110 sid. Stockholm 1895. F. E. H. Wallins förlag. Pris: 1 kr. 25 öre.

Toner från Skansen. Svenska folkmelodier och dansar, för piano upptecknade af F. SUNDLING. 12 sid. Stockholm 1893. C. Gehrmans musikförlag. Pris: 1 kr.

Träsniderimönster i Allmogestil, hemtade ur Nordiska Museet i Stockholm. Af V. OLDENBURG. 250 motiv från 16-, 17- och 18-hundratalen jemte deras användning å gamla föremål. Utgifvet med understöd af svenska staten och Nordiska museet. 32 planscher i ljustryck jämte text. Stockholm 1893. G. Chelius' förlag. Pris: 10 kr.

Vår. Minnesskrift från Skansens vårfest. Utgifven med anledning af vårfesten 1894 af H. O. WIESELGREN. Med vignetter, teckningar och planscher. 32 sid. Stockholm 1894. Pris: 2 kr.

Småtryck, utgifna i samband med Skansens fester: 1. Allmän Kungörelse om Skansens Vårfest 1893. 3 uppl. — 2. Ordning vid H. M:t Konung Gustaf III:s marknadsfärd. — 3. Majsång på Skansen, af C. SNOILSKY. — 4. Sommarkväll på Skansen, af C. D. AF WIRSÉN. — 5. Vallgossens Visa, af Z. TOPELIUS. — 6. Gustaf Vasas krona. I Uppsala domkyrka. Af A. U. BÅÅTH. — 7. Drottningens Juvel, af N. F. SANDER. — 8. En helt ny, ganska märkelig och lustig Visa om Vårens och Sommarens Herrlighet på Skansen, af FRITHIOF ÖSTGÖTE. — 9. Tre Gammaldags Visor, af G. FRÖDING. — 10. Maj-visa, af AUGE SPELEMAN. — 11. Klockor på Skansen, af M. BOLANDER. — 12. En splitter ny, mycket nöjsam och eftertänkelig visa, af en SMÅLANDSGOSSE IFRÅN BROCKSVIK. — 13. Sverges Skans. Ett ord om och till Svenskarne, af HELENE NYBLOM. 16 sid. — 14. Hur tankarna komma och gå. Intryck från Skansen, af G. AF GEIJERSTAM. Med 13 teckningar af D. LJUNGDAHL. 12 sid. — 15. Skansen och fosterländsk geografiundervisning, af ALFR. D—N. Särtryck ur *Svensk Lärare-tidning*. — 16. Nordiska Museets frikostige donator Herman Frithiof Antell. Minnesteckning af F. LINDBERG. 8 sid. — 17. En ny märkvärdig Historia om Kloka Stina i Karshult. — 18. Allmän Kungörelse om Skansens höstmarknad 1893. — 19. Majmånads visa. Efter tryckt exemplar upplagd. — 20. Skansens vårfest 1894. 2 uppl. — 21. En mycket ljufvelig och lustig Visa om Jöddes besök på Skansen. Diktad af honom sjelf. — 22. Program vid nationalfesten den 6 juni 1894. — 23. Gustaf Adolfsdagen på Skansen den 9 december 1894, af F. HOLMGREN.

Priset för en hvar af dessa småskrifter är 25 öre, utom för nr 2 och 22, för hvilka priset är 15 öre, och för nr 21, pris 10 öre. Om alla köpas samtidigt, erhållas de för 3 kr.

Karta öfver Skansen jämte Bredablick, Lejonslätten och Framnäs å Kongl. Djurgården. Upprättad år 1894 af C. E. DAHLMAN. Pris: 1 kr.

10.

Antal besökande i Nordiska museet.

Nordiska museets samlingar voro under år 1893 besökta af 235,866 personer, af hvilka 228,621 betalande och 7,245, som erhållit fritt tillträde, samt under 1894 af 253,803 personer, bland hvilka 236,531 betalande och 17,272 fria.

De besökandes antal under årens särskilda månader har utgjort:

	1893.	1894.		1893.	1894.
Januari	5,658	3,919	Juli	28,353	26,062
Februari	2,798	6,184	Augusti	28,316	27,060
Mars	14,155	17,996	September	20,431	34,954
April	16,798	28,628	Oktober	27,514	7,766
Maj	25,786	34,114	November	10,836	3,089
Juni	51,334	56,709	December	3,887	7,322
			Summa	**235,866**	**253,803**

Sedan museets öppnande har de besökandes antal varit följande:

	Betalande.	Icke betalande.	Summa.
1873 (från den 24 okt.)	2,042	165	2,207
1874	18,548	1,467	20,015
1875	22,012	1,483	23,495
1876	29,325	1,960	31,285
1877	19,019	1,661	20,680
1878	22,695	3,245	25,940
1879	11,833	1,335	13,168
1880	15,452	943	16,395
1881	20,862	908	21,770
Öfverföras	161,788	13,167	174,955

	Betalande.	Icke betalande.	Summa.
Öfverfördt	161,788	13,167	174,955
1882	18,505	515	19,020
1883	21,986	554	22,540
1884	22,970	940	23,910
1885	18,927	1,036	19,963
1886	15,992	878	16,870
1887	14,215	6,856	21,071
1888	12,754	3,441	16,195
1889	14,506	1,063	15,569
1890	19,863	1,023	20,886
1891	27,242	1,926	29,168
1892	107,731	5,914	113,645
1893	228,621	7,245	235,866
1894	236,531	17,272	253,803
Summa	**921,631**	**61,830**	**983,461**

Ifrån museets öppnande den 24 okt. 1873 till och med den 31 dec. 1894 hade altså det samma varit besökt af 983,461 personer, bland hvilka 61,830 erhållit fritt tillträde.

11.

Ur Nordiska museets och Samfundets för Nordiska museets främjande räkenskaper för åren 1892 och 1893.

I Meddelanden från Nordiska museet för år 1891 och 1892 lämnades ett utdrag af 1892 års räkenskaper, men som revisionen för nämda år vid årsberättelsens tryckning icke ännu var afslutad, införes här nedan den af revisorerne afgifna berättelsen, hvilken är dagtecknad den 5 maj 1894.

Enligt skrifvelse af den 14 januari 1893 hade af Vetenskapsakademien till revisorer att granska Nordiska museets räkenskaper för 1892 utsetts major C. Adelsköld samt professorerne O. Pettersson och B. Hasselberg.

Revisionsberättelsen lyder sålunda:

»Undertecknade, som på uppdrag af Kongl. Akademien granskat och tagit kännedom om Nordiska Museets förvaltning och räkenskaper för år 1892, få härmed äran afgifva följande revisionsberättelse:

Räkenskaperna hafva som vanligt underkastats siffergranskning af serskild person, hvarvid en del obetydliga anmärkningar blifvit gjorda, hvilka efter revisorernas åsigt nöjaktigt förklarats.

Inkomsterna för Nordiska Museet med tillhörande, äfvensom till dess fonder, uppgingo under året till hopa till följande belopp och bestodo uti:

Statsanslag		25,000: —
Samfundets bidrag		9,362: 99
Inträdesafgifter, deraf:		
Skansen	34,849: 33	
Bredablick	5,306: 10	
Samlingarna	3,301: 70	43,457: 13
	Öfverföras kr.	77,820: 12

Öfverföras kr.	77,820: 12
Byggnadsfondens bidrag till förvaltningskostnaden	1,500: —
Behållning af fastigheterna vid Drottninggatan	6,810: 14
D:o af Framnäs	12: 79
Gåfvor	33,001: 80
(samt dessutom 24,437: 20 kr. till fonder eller tillsammans 57,439 kr.)	
Räntor	8,387: 09
Tidskriften »Runa»	214: 10
Diverse inkomster	68: 77
Ökning af värdet af samlingen, böcker och inventarier	14,579: 71
Balance till 1893	693: 85
Summa Kr.	**143,088**: 37

Utgifterna hafva under samma tid utgjorts af:

Hyror	16,568: 75
Bränsle	1,666: 55
Belysning	163: 60
Löner	25,628: 42
Resekostnader	375: 83
Försäkrings- och expeditionskostnader m. m.	2,989: 12
Literära arbeten	2,017: 89
Räntor	10,407: 66
Anläggningskostnader:	
Aflöningar m. m. vid Skansen	55,374: 20
Underhåll och aflöningar vid Bredablick	12,460: 34
Hvarjehanda utgifter	856: 30
Hvarjemte utgifvits till ökning af samlingarna, bokförrådet och inventarierna	14,579: 71
Summa Kr.	**143,088**: 37

För täckande af den brist, som under året uppkommit, har skulden till Doktor Hazelius ökats med kr. 15,522: 05.

De under Museinämndens förvaltning stående byggnadsmedlen (»Byggnadsfonden») utgjorde enligt skattmästarens vid Nämndens sammanträde den 4 November 1893 framlagda redogörelse, vid årets början kr. 297,861: 06.

Tillväxten under året, som uppkommit dels genom tillskott från Skandinavisk-Etnografiska samlingens byggnadsfond 35,545: 29
dels ock genom räntor m. m. 7,073: —
utgjorde således kr. 340,479: 35.

Efter afdrag af årets utgifter för museibyggnaden m. m. 90,341: 79
uppgick fonden således vid årets slut till kr. 250,137: 56.

Vid sammanträde den 4 November 1893 fattade Nämnden det beslut, att *»1892 års bokslut skulle ändras sålunda, att utgifterna för Skansen och Bredablick icke upptagas bland museets utgifter och således utgå ur sammandraget af inkomster och utgifter, samt i stället uppföras i utgående balansen såsom museets fordran hos Skansen och Bredablick»*.

Bokslutet har äfven blifvit ändradt i öfverensstämmelse härmed, ehuru tills vidare endast med blyertz, »af det skäl, att Nämndens protokoll för den 4 November 1893, hvaruti ofvannämnda beslut blifvit infördt, ännu icke är justeradt».

Den sålunda beslutade åtgärden har synts revisorerna icke blott obehöflig, utan äfven skadlig, enär den lätteligen skulle kunna leda till att Skansen och Bredablick komme att betraktas såsom serskilda, af Nordiska Museet och Framnäs oberoende institutioner och således icke dess tillhörighet. En sådan uppfattning skulle för Nordiska Museet kunna blifva menlig, alldenstund, att döma af inkomsten för de olika afdelningarna, Museet (hvars inkomster af inträdesafgifter under året icke uppgingo till mera än kr. 3,301: 70) väl synes behöfva det bidrag, som torde kunna beräknas uppkomma af Skansen och Bredablick, sedan anläggningarna der fullbordats.

Revisorerna hafva äfven föreställt sig, att staten och allmänheten, som med sina storartade bidrag hufvudsakligen åstadkommit och uppehållit Nordiska Museet jemte de anläggningar, som efter hand tillkommit, lemnat dessa bidrag under förutsättning att allt sammans skulle vara och förblifva *en* gemensam institution. Äfven om, mot förmodan, en sådan sönderdelning af Nordiska Museets gemensamma tillhörigheter skulle medgifvas, som Nämnden beslutat, så förefaller det föreslagna sättet för ändringen revisorerna i hög grad olämpligt, enär det skulle nödvändiggöra strykningar och ändringar på flera ställen i böckerna samt föranleda att bokslutet visade ett oriktigt resultat.

Vid den inventering, som den 27 November 1893, då räkenskaperna af skattmästaren aflemnades till revisorerna, blefvo följande i bilaga Litt. A[1] upptagna Museets värdepapper oss förevisade.

Revisorerna anse sig böra uttala Nordiska Museets stora tacksamhet till staten och allmänheten, hvilka under året till sammans bidragit med nära 92,000 kronor, hvarigenom icke allenast Museets fonder vuxit, utan jemväl samlingarna kunnat ökas och dessutom betydliga anläggningar och förbättringar åstadkommits å Skansen och Bredablick, hvilket haft till följd att denna vackra plats genom der vidtagna anordningar blifvit en för den stora allmänheten mer och mer omtyckt tillflyktsort, hvadan dess besök deraf äfven blifvit talrikare än någonsin.[2]

---

[1] Denna bilaga har, såsom meddelad i flere tidningar, ansetts här kunna uteslutas. *Not af utg.*

[2] Då Nordiska Museet numera sedan 1891 är egare till Skansen, måste den tanken tränga sig på hvar och en, som närmare vill sätta sig in i saken och med öppna

Äran härför tillkommer naturligtvis i första rummet Nordiska Museets skapare och lifgifvande försyn, dess nuvarande styresman, men äfven Musei-Nämnden, för det nit och intresse den ådagalagt vid fullgörandet af sin maktpåliggande och mödosamma befattning.

På samma gång revisorerna således till fullo erkänna Nämndens och styresmannens förtjenster om Museet och dess förkofran, hafva vi ansett oss förpliktade fästa uppmärksamhet på de faror, som kunna hota Museets framtid.

Sedan den af Doktor Artur Hazelius ursprungligen bildade, men sedermera förnämligast genom gåfvor i penningar och effekter från allmänheten hopkomna s. k. »Skandinavisk-Etnografiska Samlingen» vunnit så stor utveckling och dess skötsel fordrade så stora belopp, att dess fortbestånd snarast möjligt ansågs böra byggas på en fastare grund, hembjöd Doktor Hazelius i underdånig skrifvelse af den 30 September 1879 samlingarna på vissa vilkor till staten, hvilken redan var egare till en stor del deraf. Kongl. Vetenskaps- samt Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademierna, som anbefalts afgifva yttrande om detta förslag, tillstyrkte efter hörande af serskilda kommiterade i hufvudsak denna Doktor Hazelii framställning.

Statsrådet och Chefen för Kongl. Ecklesiastik-departementet fann sig emellertid icke — ehuru han till fullo erkände den oegennytta, som förestafvat Doktor Hazelii anbud — kunna tillstyrka Kongl. Maj:t att antaga det samma, hufvudsakligen på skäl, att »de föreskrifna vilkoren syntes Statsrådet öfver höfvan inskränka Kongl. Maj:ts rätt att förordna om förvaltningen af en offentlig institution, dels lägga på staten bördor utan tillbörlig rätt för statens målsmän att dem begränsa» — — — »enär man, om Museet på föreslagna vilkor blefve en statsinstitution, med temmelig säkerhet kunde förutse ständigt växande och knappast afvisliga kraf på allt vidsträcktare lokaler för inrym-

ögon betrakta den storartade framtid dess grundläggare afsett med sin skapelse, huru mycket fördelaktigare och i alla afseenden bättre det varit, om Musei praktbyggnad — som nu är under uppförande å den lågt belägna s. k. Lejonslätten, alldeles bakom galérvarfvets eldfarliga träupplag, med hufvudfasaden åt norr utmed en mycket befaren dammande landsväg, hvilket allt naturligtvis måste vara i flera afseenden menligt — i stället kommit att uppföras å Skansbergsplatån — der den legat fritt och synlig från alla sidor, milsvidt dominerande hufvudstadens hela omgifning.

Här skulle den stolta byggnaden, om hvilken en siare sagt:

»En gång, en gång det hem skall färdigt stå,
der hvarje hemlands bild sitt rum skall få»,

kommit att göra sig fullt gällande och stått som en hög ärestod för alla, som på ett eller annat sätt medverkat till dess resande.

Men ej nog härmed, genom att förlägga museibyggnaden å skansplatån, hade å denna i ordets egentliga bemärkelse *utmärkta* plats, allt tillhörande Nordiska Museet, kunnat koncentreras på en punkt till fördel för allmänheten och till minskning i administrations- och underhållskostnaden.

mandet, samt allt drygare kostnader för dess underhåll och förvaltning». I denna uppfattning instämde Riksdagen, sedan frågan varit under dess behandling, hvarför anbudet afslogs och förföll.

Herr Hazelius, som emellertid fortfarande ansåg »tryggandet af Musei framtid vara af den vikt, att ett längre uppskof med dess ordnande på en fastare grund icke längre borde äfventyras, tillkännagaf då i skrifvelse af den 18 April 1880, att han beslutat *ställa hela Nordiska Museet med allt dertill hörande såsom en sjelfständig anstalt under en serskild styrelse, för att under all framtid, och i alla väsentliga delar orubbad uti Sveriges hufvudstad finnas, vårdas och förevisas i öfverensstämmelse med öfverlåtelsebrefvet närlagda stadgar för Nordiska Museet och dess styrelse, samt öfverlät till denna anstalt eganderätten till Museet på vissa uppgifna vilkor, bland annat, att Museets skuld till gifvaren eller hans rättsinnehafvare skulle af anstaltens tillgångar gäldas i den mån Styrelsen funne tillgångarne sådant medgifva.*

Sedan dess har Museet med dertill hörande med raska steg gått framåt. Dess samlingar och anläggningar hafva genom större statsanslag och gåfvor från allmänheten betydligt ökats och dess verksamhet utvidgats genom inköpet af Skansen och Bredablick, men fråga är om dess ställning och fortbestånd kan anses vara så betryggadt som Doktor Hazelius afsett med det 1879 föreslagna afhändigandet till staten eller med den 1880 verkställda öfverlåtelsen och dess ställande såsom en sjelfständig anstalt under en af honom utsedd styrelse.

Såsom af räkenskaperna för 1892 framgår, hafva nemligen, trots statsanslaget, hvilket ökats till 25,000 kronor om året, och trots de betydliga summor hvarmed allmänheten i form af gåfvor bidragit till Museet, hvilka såsom ofvan är anfördt (utom 24,437 kr. 20 öre till Museets fonder) jemte »Samfundets» bidrag för sagda år uppgingo till 42,364 kronor 79 öre, eller till sammans med statsanslaget till 67,364 kronor 79 öre, Museets tillgångar icke räckt till att betäcka utgifterna, utan skulden till Doktor Hazelius vuxit med 15,552 kronor 5 öre.

Så länge Museet är nog lyckligt att få behålla sin nuvarande styresman, är det visserligen att hoppas, att Museets intresse hos allmänheten skall kunna hållas lika varmt som hittills, så att dess understöd icke minskas, men en tid kommer, då han, enligt naturens ordning, måste draga sig till baka, och då kan fråga uppstå huru vida allmänheten är lika villig att göra samma uppoffringar för en annan styresman som för den, hvilken åstadkommit ett sådant verkligt underverk som Nordiska Museet, och icke allenast egnat hela sitt lif och all sin okufliga energi åt den fosterländska saken, utan derjemte lemnat betydliga bidrag till det samma, såsom exempelvis under år 1892 ej mindre än 6,100 kronor såsom gåfva och 15,552 kronor såsom lån. Svaret på denna fråga torde blifva negativt, och likväl hafva alla de tusenden, rika och fattiga, som

genom gåfvor och uppoffringar bidragit till Museets skapande och underhåll, rätt fordra att dess framtid betryggas som en svenska folkets tillhörighet, såsom dess grundläggare afsett.

De säkraste garantier härför skulle naturligtvis vara, om staten kunde förmås öfvertaga Museet, hvilket — på grund af de förord Kongl. Vetenskaps- och Vitterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademierna afgifvit och Museets höga värde i förhållande till det förmodligen blifvande öfverlåtelsebeloppet om uppgörelse snart kunde träffas — må hända icke är alldeles omöjligt om de af Statsrådet och Chefen för Ecklesiastikdepartementet år 1879 anförda hindren undanröjdes.

Utom de farhågor i allmänhet för Museets framtid, som revisorerna här framstält, har Museets skuld till Doktor Hazelius väckt revisorernas serskilda uppmärksamhet.

Denna skuld, uppkommen såsom Nordiska Museets hufvudbok visar genom kontanta bidrag af Herr Hazelius och ränta på ränta på dessa bidrag, uppgick vid 1879 års slut till 66,612 kronor 62 öre, men hade vid 1892 års utgång stigit till 126,927 kronor 26 öre eller i det närmaste fördubblats; och fortsätter den, såsom antagligt är, att stiga i samma progression, skulle den inom kort komma att uppgå till ett belopp, hvilket, enligt hvad revisorerna befara, icke torde kunna gäldas annorledes än genom tillgripande af de värdefulla, genom så mycken flit, möda och omtanke hopkomna samlingarna, eller frånskiljande och afyttring af andra Museets tillhörigheter.

Visserligen kan häremot invändas att den i Doktor Hazelii öfverlåtelsebref af den 18 April 1880 gjorda bestämmelsen, att denna skuld med derå upplöpande räntor endast »*i den mån styrelsen finner anstaltens tillgångar medgifva, skall af nämnda tillgångar till Doktor Hazelius eller hans rättsinnehafvare godtgöras*» — borde vara tillräcklig att skydda museet mot denna fara.

Men å ena sidan finna revisorerna sagda stadgande icke innebära tillräckliga juridiska garantier häremot, och å den andra sidan torde det icke, äfven om så vore förhållandet, kunna anses försvarligt och nobelt handladt att låta berörda skuld oupphörligen ökas, för att slutligen genom åberopande af nämnda bestämmelse söka undandraga Museet skyldigheten att betala den samma, i synnerhet då fordringsegaren är den som är Nordiska Museets upphofsman och som oegennyttigt egnat hela sitt lif — och sina tillgångar åt det samma.

Revisorerna hafva derföre velat fästa uppmärksamheten på denna viktiga fråga och lifligt uppmana Nämnden att taga i öfvervägande huru medel skola kunna anskaffas till gäldande af denna hedersskuld, och Museets ordnande på »den fasta grund», Doktor Hazelius afsett med sina anordningar för Museets framtid.»

Ehuru ogärna anser jag mig böra till denna revisionsberättelse foga några erinringar.[1]

Jag förutskickar den anmärkningen, att om herrar revisorer före sin berättelses afgifvande meddelat innehållet af den samma åt någon ledamot af museets styrelse, hade antagligen åtskilliga missförstånd undvikits, och möjligen nedanstående rader gjorts öfverflödiga.

Revisorerne hafva uppfattat museinämdens beslut angående bokföringen af Skansens och Bredablicks utgifter såsom lätteligen ledande till, att Skansen och Bredablick komme att betraktas såsom särskilda af Nordiska museet oberoende institutioner och »således icke dess tillhörighet». Den vidtagna åtgärden afsåg emellertid endast att i räkenskaperna så särskilja de nämda stora museiafdelningarnas inkomster och utgifter, att man af dem alltid skulle kunna hafva en klar öfversikt — ett förfarande, som en hvar vid närmare eftersinnande torde finna vara det enda riktiga. Det behöfver väl knappast anmärkas, att all tanke på en skilsmässa emellan Nordiska museet och Skansen för hvarje ledamot af museets styrelse är fullkomligt främmande. Dess utom är det alldeles uppenbart för en hvar, som aldrig så litet känner Nordiska museets förhållanden, att Skansen och Bredablick så nära och i så många afseenden äro sammanvuxna med Nordiska museet, *att en skilsmässa dem emellan torde få anses omöjlig*.

Revisorerne hafva framhållit, »huru mycket fördelaktigare och i i alla afseenden bättre» det varit, om Nordiska museets under arbete varande byggnad fått sin plats på Skansens platå. Det ser nästan ut, som om häri skulle ligga ett slags förebråelse mot Nordiska museet, hvilket väl äfven från revisorernes sida varit meningen, efter som anmärkningen, låt vara i en not, intagits i deras berättelse. Jag måste i alla händelser mot denna uppfattning inlägga en all-

[1] Till större delen hafva dessa förut offentliggjorts i de tidningar, som återgifvit revisionsberättelsen.

varlig gensaga och erinra om följande, som det vill synas, ej uppmärksammade fakta.

Nordiska museet erhöll genom K. M:ts resolution af den 17 april 1882 — således för öfver 13 år sedan — löfte om besittningsrätt till lägenheten Lejonslätten, hvilken af museet skulle få tillträdas 1884. Vid upplåtelsen var fäst det vilkoret, att därest arbetet med den blifvande byggnaden icke inom fem år från den 14 mars 1884 blifvit i vidsträktare mån påbörjadt och fortsatt i enlighet med gällande ritningar, upplåtelsen skulle anses förfallen, och lägenheten åter afträdas. Följde så år 1883 utfärdandet af ett program för byggnaden, naturligtvis afsedd att läggas på Lejonslätten; vidare den internationela täflingen och prisbedömningen samt senare, då de inlämnade förslagen ej ansågos tillfredsställande, uppgörandet af nya ritningar, grundplanens fastställande o. s. v., hvarefter år 1888 schaktningsarbetet företogs och under den följande vintern fortsattes för en kostnad af omkring 27,000 kr. Under alla dessa år tänktes knappast på möjligheten af Skansens förvärfvande. Först den 2 mars 1891 inköptes denna lägenhet. Att då göra om det på Lejonslätten redan utförda arbetet, afstå från frukterna af årslånga mödor och ansträngningar, börja med nya ritningar och byggnadsplaner, söka nya tillståndsbevis och uppoffra tusentals kronor för att afsäga sig en så utmärkt byggnadsplats, som Lejonslätten uppenbarligen är — detta kunde verkligen icke falla styrelsen in. Det nyss anförda torde vara nog, men antag, att styrelsen varit af revisorernes mening! Hvar skulle man hafva lagt den kolossala byggnaden? Må hända på platån emellan det nuvarande lapplägret och dammarna? Men huru hade det då gått med den nu obrutna stämning, som hvilar öfver Skansen, och som i högst väsentlig mån utgör dess stora och förunderliga dragningskraft? Därtill kommer, att hvarje fotsbredd mark på Skansen är nödig för dess dubbla uppgift af friluftsmuseum och zoologisk trädgård. Har meningen åter varit, att byggnaden borde hafva lagts på den främre del af Skansen, som vetter mot staden — så faller detta redan på den omständigheten, att denna plats icke tillhör Nordiska museet, och att museet *alt hittills, trots de ifrigaste bemödanden, icke lyckats förvärfva den.*

Häraf lär tillräckligt tydligt framgå, att Nordiska museets styrelse i fråga om byggnadsplatsen svårligen kunnat handla på annat sätt, än hon gjort.

Då revisorerne vid omnämnandet af den skuld, hvari museet vid 1892 års slut till mig häftade, eller 126,927 kr. 26 öre, uttala som tänkbart, att den samma icke skulle »kunna gäldas annorledes än genom tillgripande af de värdefulla, genom så mycken flit, möda och omtanke hopkomna samlingarna eller frånskiljande och afyttring af andra museets tillhörigheter», så beder jag att här få starkt framhålla — hvad revisorerne i sin revisionsberättelse äfven hafva omnämt — att jag i mitt öfverlåtelsebref af den 18 april 1880, hvarigenom hela museet med alla dess tillhörigheter gjordes till allmän egendom, *uttryckligen* iklädde mig ansvaret för all museets dåvarande och sedan tillkommande skuld, utan rätt att få de genom mig förskotterade medlen godtgjorda annat än »*i den mån styrelsen finner anstaltens tillgångar sådant medgifva*», *och att sålunda all tanke på ett gäldande af denna skuld på bekostnad af museets samlingar eller tillhörigheter på förhand uteslöts.*

Herrar revisorer anse, att de säkraste garantierna för Nordiska museets framtids betryggande vore, om staten kunde förmås öfvertaga museet, hvilket de för sin del icke hålla alldeles omöjligt. Revisorerne hafva emellertid själfve fäst uppmärksamheten därpå, att museet en gång — 1879 — blifvit åt staten hembjudet, men att både regering och riksdag afböjde det gjorda anbudet hufvudsakligen af fruktan för de dryga utgifter museets förutsatta hastiga tillväxt skulle medföra för statsverket. Att detta afslag skedde i en för museet lycklig stund torde ej vara tvifvel underkastadt. Hade museet då blifvit en statsinstitution, hade det sannolikt blifvit utsatt för svåra slitningar med andra närstående statsinstitutioner och lupit den största fara att förr eller senare styckas. Och hvad värre är — det hade alldeles säkert hämmats i sin utveckling. Hvarken Skansen eller Bredablick hade i denna stund funnits till såsom en museets egendom, ty äfven under förutsättning att jag

kvarstått såsom museets styresman, hade jag aldrig i egenskap af en statens tjänsteman kunnat tänka på att inköpa det ena eller det andra af de båda ofvannämda områdena. Bredablick kostade, som bekant, 100,000 kr. Tror någon, att en statstjänsteman vågat för sin institution göra ett sådant köpeaftal *utan att ha några medel till förfogande?* Sak samma med Skansen. Jag hade häller icke, *för att taga ännu ett exempel bland otaliga*, vågat att vid de hammerska auktionerna i Köln på eget ansvar återbörda åt Sverge föremål för mellan 40- och 50,000 kronor.

Kan verkligen någon sann vän till museet med dylika sakförhållanden för ögonen beklaga, att museet ej 1880 blef en statsinstitution?

Men nu! Är ställningen *nu* sådan, att museets öfvergång till en statsinstitution vore önsklig? Är museets framtid verkligen så mörk som herrar revisorer mena?

Det förefaller mig, som om de misströstande orden, hvilkas välmening jag är den förste att erkänna, framgått ur ett förbiseende af museets verkliga tillgångar. Utom de egentliga samlingarna, statens årsanslag och bidragen från Samfundet för Nordiska museets främjande samt från enskilda, utom sina fonder har museet äfven andra och betydande inkomstkällor. Om också dessa tillgångar aldrig få realiseras, äro de likväl eller kunna de blifva räntebärande. Jag vill erinra om, att museet eger den del af den blifvande stora museibyggnaden, som nu reser sig på Lejonslätten, och som en gång hyresfritt skall åtminstone delvis upptaga de oskattbara samlingarna, hvilka där, ordnade efter en plan, helt annan än den, som vanligen tillämpas i dylika anstalter, antagligen skola för Nordiska museet bli ett i hög grad fruktbärande kapital. Vidare har museet besittningsrätt, utom till det vidsträkta Lejonslättsområdet, äfven till tre andra tomter på Djurgården, nämligen Framnäs, Skansen och det forna Belvedere. Det eger Bredablicks torn, nyligen utan och innan nästan fullständigt restaureradt och försedt med en dyrbar uppsättning af alla de bohag och andra tillbehör, som äro nödiga för dess olika ändamål. Det eger vidare alla dessa mångfaldiga byggnader på Skansen, alla dessa olikartade och dyrbara

anläggningar, hvilka tillhöra denna plats såsom ett friluftsmuseum. Det eger en mängd högeligen kostsamma inhägnader, som utgöra vilkoret för en zoologisk trädgårds åvägabringande. Det eger en park, som väl måste räknas till en af Stockholms allra vackraste.

Skulle icke alt detta — annat att förtiga [1] — förtjäna tagas i betraktande, då man ställer horoskopet för museets framtid? Jag menar, att de siffror tala ett tydligt språk, som förtälja, att Skansen och Bredablick under år 1893 gåfvo museet en inkomst af öfver 125,000 kr., utan att i detta belopp inräknats lämnade penningebidrag. Skansen och Bredablick, hvilka till sammans hafva kostat 125,000 kr., lämnade altså nämda år bruttoinkomst på ett kapital, som efter 5 proc. utgör 2 och en half millioner kr. Bruttoinkomsten 1894 uppgick till öfver 115,000 kr. Och om ännu icke något öfverskott uppstått, utan museets skuld i någon mån ökats, så är detta naturligtvis därför, att så stora summor blifvit använda på nya anläggningar, hvilka ökat Skansens kapitalvärde och på samma gång museets *blifvande* räntevinst. Jag har nämligen, oviss om hvad andra, som komma efter mig, vilja och förmå åstadkomma, ansett det klokt att med största möjliga kraft bringa Skansen till hvad jag med denna härliga plats åsyftat. Min verksamhet kan enligt naturens ordning ej blifva synnerligen långvarig. Om vid min afgång den raska utvecklingen för någon tid upphör — så upphöra på samma gång äfven de stora kostnaderna, och Nordiska museet får glädja sig åt, man må hoppas, rikliga inkomster, som förskona museets blifvande styresmän från många bekymmer, hvilka dess grundläggare frivilligt underkastat sig.

Hvad för öfrigt museets skuld till mig angår, är jag tacksam för hrr revisorers välvilliga förslag. Jag behåller dock vida hällre skulden, med bevarande af min *handlingsfrihet*, än jag ser henne gulden och bindes i min verksamhet. Både museet och jag kunna också nu, enligt min mening, lättare bära bördan af 120-, ja 150,000 kronors skuld, än jag kunde bära de 66,000, som trykte mig 1879.

[1] Så har Nordiska museet år 1897 att vänta utfallandet af dr H. F. Antells donation å 100,000 kronor.

Friheten har varit den lifsluft, i hvilken Nordiska museet så hastigt och, om jag vågar säga det, så framgångsrikt utvecklat sig. Vore det ej önskligt, att denna frihet äfven framgent kunde bevaras, och att altså utvecklingen finge fortgå, ohämmad af de hinder, som nödvändigt måste möta, om museet vore en statsinstitution?

Härmed är naturligtvis icke sagdt, att ej museet är i behof af ökadt understöd. Men huru detta skall vinnas, är en fråga, på hvilken jag ej här kan inlåta mig.

Artur Hazelius.

Här nedan lämnas ett sammandrag af 1893 års inkomster och utgifter:

Museets inkomster.

Statsanslag		25,000: —
Inträdesafgifter		3,501: 90
Gåfvor		13,561: 51
Bidrag från Samfundet för Nordiska museets främjande		12,327: 03
Öfriga inkomster:		
Egendomen nr 77 Drottninggatan, behållen afkastning	2,000: —	
Egendomen nr 79 » » »	4,179: 64	
Byggnadsfondens bidrag till förvaltningskostnader	1,500: —	
Hvarjehanda inkomster	30: 52	7,710: 16
	Summa kr.	**62,100**: 60

Museets utgifter.

Inköp och fraktkostnader		23,275: 37
Inredning		309: 83
Hyror		16,775: —
Öfriga utgifter:		
Uppvärmning	2,372: 35	
Belysning	238: 77	
Försäkringsafgifter	1,150: 45	
Lagningar och underhåll	2,216: 13	
Löner och arfvoden	23,571: 97	
Resekostnader	345: 12	
	Öfverföras 29,894: 79	40,360: 20

Öfverfördt	29,894: 79	40,360: 20
Expeditionskostnader	1,668: 99	
Anslag och etiketter	19: 90	
Literära arbeten	1,956: 04	
Hvarjehanda utgifter	1,075: 08	
Räntor	4,687: 07	
Framnäs	162: 38	39,464: 25
	Summa kr.	**79,824**: 45

Utöfver de bland inkomsterna upptagna gåfvorna till museet	13,561: 51
hade till Skansen, Bredablick samt till fonder influtit följande gåfvor:	
till Skansen	19,285: 25
» Bredablick	345: 87
» Bredablicksfonden	11,125: —
» Byggnadsfonden	10,000: —
Summa kr.	**54,317**: 63

Skansens inkomster.

Gåfvor	19,285: 25
Inträdesafgifter	85,774: 97
Hvarjehanda inkomster	28,382: 51
Summa kr.	**133,442**: 73

Skansens utgifter.

Anläggningskostnader, aflöningar m. m.	125,713: 95
Summa kr.	**125,713**: 95

Bredablicks inkomster.

Gåfvor	345: 87
Inträdesafgifter	3,833: —
Hvarjehanda inkomster	7,752: 60
Summa kr.	**11,931**: 47

Bredablicks utgifter.

Underhåll, aflöningar m. m.	16,975: 27
Summa kr.	**16,975**: 27

Till jämförelse meddelas äfven följande öfversikt af inkomster och utgifter från museets grundläggning år 1872 till och med år 1893:

Museets inkomster.

	Statsanslag.	Inträdesafgifter.	Gåfvor.	Bidrag från samfundet.	Öfriga inkomster.	Summa.
1873	— —	920: 75	6,895: —	— —	116: 60	7,932: 35
1874	— —	8,490: 25	4,284: 47	— —	205: 20	12,979: 92
1875	5,000: —	10,242: 29	1,070: —	— —	124: 16	16,436: 45
1876	7,500: —	10,457: 88	3,030: —	— —	34: —	21,021: 88
1877	7,500: —	8,242: 96	7,540: 20	— —	14: —	23,297: 16
1878	7,500: —	5,939: 23	1,343: 90	— —	8,338: 84	23,121: 97
1879	11,600: —	4,440: 80	59,311: 02	— —	200: 67	75,552: 49
1880	11,600: —	5,177: 30	3,776: 10	6,549: 27	955: 55	28,058: 22
1881	11,600: —	5,262: 80	742: 64	10,910: 53	1,833: 03	30,349: —
1882	16,000: —	4,860: 95	8,687: 50	13,876: 97	1,024: 02	44,449: 44
1883	16,000: —	5,927: 85	15,543: 23	15,332: 88	168: 77	52,972: 73
1884	16,000: —	6,320: 20	6,613: 08	12,691: 87	5,813: 15	47,438: 30
1885	16,000: —	5,058: 70	1,042: 41	12,387: 40	59,056: 80	93,545: 31
1886	16,000: —	4,951: 55	5,001: 96	8,204: 95	11,950: 69	46,109: 15
1887	16,000: —	4,360: 35	23,219: —	10,533: 32	4,955: 15	59,067: 82
1888	16,000: —	4,211: 20	9,718: 60	8,640: 68	26,949: —	65,519: 48
1889	16,000: —	4,452: 85	4,470: 36	9,326: 79	8,593: 27	42,843: 27
1890	16,000: —	5,581: 05	20,113: 89	9,811: 22	6,655: 86	58,162: 02
1891	25,000: —	4,568: 10	12,255: 19	9,362: 69	7,715: 25	58,901: 23
1892	25,000: —	3,301: 70	19,046: 80	9,362: 99	8,391: 70	65,103: 19
1893	25,000: —	3,501: 90	13,561: 51	12,327: 03	7,710: 16	62,100: 60
S:a kr.	**281,300**: —	**116,270**: 66	**227,266**: 86	**149,318**: 59	**160,805**: 87	**934,961**: 98

Museets utgifter.

	Inköp och fraktkostnader.	Inredning.	Hyror.	Öfriga utgifter.	Summa.
1873	9,250: 99	3,566: 80	2,420: —	1,876: 90	17,114: 69
1874	13,973: 56	6,592: 80	2,633: 37	5,458: 46	28,658: 19
1875	8,904: 59	4,760: 52	5,916: —	7,816: 91	27,398: 02
1876	16,595: 29	3,567: 87	9,350: —	10,949: 03	40,462: 19
1877	21,241: 83	6,462: 42	11,600: —	12,278: 16	51,582: 41
1878	5,604: 41	680: 97	11,600: —	20,935: 50	38,820: 88
1879	6,976: 85	552: 62	11,550: —	23,838: 99	42,918: 46
1880	5,603: 88	780: 35	11,275: —	14,089: 63	31,748: 86
1881	7,374: 93	797: 90	11,125: —	15,127: 56	34,425: 39
1882	15,639: 76	270: 72	11,275: —	19,960: 68	47,146: 16
1883	24,967: 06	6,954: 19	14,775: —	25,343: 41	72,039: 66
1884	20,257: 19	1,311: 20	15,200: —	22,844: 15	59,612: 54
1885	19,445: 54	496: 55	15,200: —	20,798: 11	55,940: 20
1886	26,496: 43	1,236: 51	15,200: —	22,717: 84	65,650: 78
1887	26,556: 30	1,021: 06	15,802: 08	25,854: 80	69,234: 24
1888	15,642: 67	921: 62	16,675: —	37,701: 08	70,940: 37
1889	13,755: 40	169: 60	16,631: 25	26,185: 41	56,741: 66
1890	15,045: 66	777: 12	16,500: —	29,661: 66	61,984: 44
1891	18,249: 56	960: 53	16,550: —	34,674: 83	70,434: 92
1892	14,105: 44	474: 27	16,568: 75	35,504: 18	66,652: 64
1893	23,275: 37	309: 83	16,775: —	39,464: 25	79,824: 45
S:a kr.	**328,962**: 71	**42,665**: 45	**264,621**: 45	**453,081**: 54	**1,089,331**: 15

Skansens och Bredablicks inkomster.

	Skansen.	Bredablick.	Summa.
1891.....	20,525: 66	— —	20,525: 66
1892.....	45,954: 33	8,156: 10	54,110: 43
1893.....	133,442: 73	11,931: 47	145,374: 20
S:a kr.	**199,922**: 72	**20,087**: 57	**220,010**: 29

Skansens och Bredablicks utgifter.

	Skansen.	Bredablick.	Summa.
1891.....	20,240: 11	— —	20,240: 11
1892.....	55,374: 20	12,460: 34	67,834: 54
1893.....	125,713: 95	16,975: 27	142,689: 22
S:a kr.	**201,328**: 26	**29,435**: 61	**230,763**: 87

Inkomster till museets byggnad.

	Gåfvor.	Basarer, lotterier m. m.	Arrendeafgifter, hyror m. m.	Räntor.	Bidrag från Skand.-etnografiska saml. byggn.-fond.	Summa.
1883.....	1,000: —	— —	47: 40	— —	5,000: —	6,047: 40
1884.....	22,882: —	5,248: 55	900: —	547: 69	10,209: 67	39,787: 91
1885.....	1,215: 90	206,828: 06	900: —	1,969: 16	— —	210,913: 12
1886.....	720: —	14,066: 87	800: —	10,515: 66	— —	26,102: 53
1887.....	— —	11,200: 04	868: 75	10,898: 01	— —	22,966: 80
1888.....	580: 84	20,785: 55	955: 50	10,424: 76	— —	32,746: 65
1889.....	11,100: —	— —	373: 33	8,820: —	— —	20.293: 33
1890.....	4,000: —	— —	422: 69	8,820: —	— —	13,242: 69
1891.....	— —	— —	434: 49	7,262: 50	8,300: —	15,996: 99
1892.....	[1] 6,875: —	— —	258: —	5,800: —	35,545: 29	48,478: 29
1893.....	10,000: —	— —	250: —	4,218: 17	50,000: —	64,468: 17
S:a kr.	**58,373**: 74	**258,129**: 07	**6,210**: 16	**69,275**: 95	**109,054**: 96	**501,043**: 88

[1] Häraf gåfvor i materialier kr. 5,860.

Utgifter för museets byggnad.

	Tomtens förvärf.	Förberedande o. allm. utgifter.	Byggnadskostnader.	Arkitektkostnader.	Tomtafgifter, skatter och dyl.	Hvarjeh. utgifter.	Summa.
1883...	— —	— —	— —	5,000: —	— —	1,668: 71	6,668: 71
1884...	10,209: 67	— —	— —	— —	419: 80	634: 86	11,264: 33
1885...	3,000: —	— —	— —	— —	487: 26	369: —	3,856: 26
1886...	— —	3,480: —	— —	— —	463: 34	694: 47	4,637: 81
1887...	— —	— —	— —	— —	465: 47	931: 67	1,397: 14
1888...	— —	3,000: —	137: —	— —	763: 97	199: 20	4,100: 17
1889...	— —	2,300: —	27,680: 39	— —	614: 39	734: 83	31,329: 61
1890...	— —	2,063: 13	— —	4,014: —	779: 45	— —	6,856: 58
1891...	— —	4,037: 71	7,157: 24	8,174: 02	746: 78	10: —	20,125: 75
1892...	— —	2,115: 36	83,210: 27	7,856: 92	815: 05	106: 50	94,104: 10
1893...	— —	2,043: 35	140,481: 25	7,691: 77	791: 16	51: 47	151,059: —
S:a kr.	**13,209**: 67	**19,039**: 55	**258,666**: 15	**32,736**: 71	**6,346**: 67	**5,400**: 71	**335,399**: 46

De på allmän sammankomst den 4 nov. 1893 utsedde revisorerne att granska Samfundets för Nordiska museets främjande räkenskaper för år 1892, major C. Adelsköld och professor B. Hasselberg, hafva aflämnat följande revisionsberättelse:

»Undertecknade hafva vid granskning af samfundets räkenskaper och styrelsens förvaltning under år 1892 funnit de influtna afgifterna riktigt införda, utgifterna verificerade och räkenskaperna ordentligt förda».

Ett utdrag ur räkenskaperna för samma år meddelas i årsberättelsen för 1891 och 1892 sid. 179.

Ur räkenskaperna för år 1893 må här följande öfversikt meddelas:

Inkomster.

Ständiga ledamöters afgifter		500: —
Stiftande och bidragande ledamöters afgifter		12,562: 52
	Summa kr.	**13,062**: 52

Utgifter.

Omkostnader för samfundet		235: 49
Lämnadt till Nordiska museet:		
till Allmänna fonden	500: —	
till löpande utgifter	12,327: 03	12,827: 03
	Summa kr.	**13,062**: 52

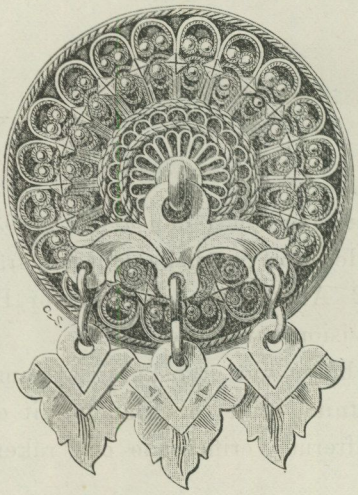

3.

1.

Samfundets skyddsherre.

H. M. Konung OSKAR II.

Samfundets styrelse.

Denna styrelse utgöres, enligt § 2 i samfundets stadgar, af Nordiska museets nämd och består sålunda af följande personer:

Ordförande.

Professor AXEL KEY. 94. [1]

Öfrige ledamöter.

Dr ARTUR HAZELIUS, *Nordiska museets styresman* (72), *samfundets sekreterare och skattmästare.* 80.

Justitierådet ANDERS VICTOR ÅBERGSSON, *Nordiska museets skattmästare.* 80.

Ingeniör JEAN BOLINDER. 83.

Professor CARL CURMAN. 90.

Professor GUSTAF NORDENSTRÖM. 94.

Biträdande sekreterare i samfundet.

Hr PER GUSTAF VISTRAND. 81.

Fröken AGNES LJUNGBERG. 81.

Fröken VISEN LEVIN. 86.

Fröken SELMA STRÖM. 93.

Fröken LOUISE HAGBERG. 94.

---

[1] Siffrorna efter namnet angifva det år, då befattningen tillträddes.

Amanuenser vid Nordiska museet.

Fröken Emilia Helleday. 76.
Hr Per Gustaf Vistrand, *bibliotekarie*. 81.
Fröken Agnes Ljungberg, *förrådsförvaltare*. 81.
Fröken Malin Kistner, *arbetsförman*. 86.
Fröken Visen Levin, *sekreterare* och *arkivarie*. 86.
Dr John Böttiger, *konservator*. 91.
Fröken Anna Levin, *biträdande konservator*. 93.
Fröken Selma Ström, *räkenskapsförare*. 93.
Hr Edvard Hammarstedt, *amanuens vid den botaniska och zoologiska afdelningen*. 93.
Fröken Louise Hagberg, *sekreterare*. 94.

Extra ordinarie amanuenser.

Fru Hermina Helleday, f. Helleday. 86.
Fröken Hilda Wallin. 86.
Fröken Augusta Nauman. 89.
Hr Carl Palm. 90.
Fröken Lotten Hagberg. 91.
Fru Amelie Bergman, f. af Klint. 92.
Fröken Marianne Bäckström. 92.
Fröken Hedvig af Klint. 92.
Fröken Sigrid Lundblad. 92.
Fröken Sigrid Millrath, *biträdande förrådsförvaltare*. 92.
Fröken Ingegerd Ahlgrensson. 93.
Fröken Ellen Planthaber. 93.
Fröken Greta Törnbohm. 93.
Fru Edit von Wedderkop, f. Stenman, *biträdande räkenskapsförare*. 94.

Rustmästare.

Hr Frans Oskar Holmström. 79.

2.

Hedersledamöter.

Inländska.

Den 21 maj 1880.

Nils Gustaf Bruzelius, rektor. Ystad.
Oskar Ekman, konsul. Stockholm.
Vilhelm Engelke,* kapten. Stockholm.
Emelie Grundberg, f. **Lindberg,*** fru. Getinge, Halmstad.
Ann Margret Holmgren, f. **Tersmeden,*** fru. Uppsala.
Johan Nordenfalk,* friherre, godsegare. Stockholm.
Maria Ruckman, fröken. Stockholm.
Albert Baltzar Wallis,* bruksegare. Dybeck, Ystad.

Den 12 november 1880.

Gustaf Retzius,* professor. Stockholm.

Den 30 mars 1881.

Sven Adolf Hedlund, redaktör. Göteborg.
Curt Gustaf af Ugglas, friherre, f. d. öfverståthållare. Stockholm.

Den 30 april 1881.

Lars Nilsson, landtbrukare. Håslöf, Malmö.

Den 31 mars 1882.

Johan Adolf Gadd,* lektor. Karlskrona.

Den 29 november 1882.

Jules Henri Kramer, konsul. Stockholm.

Den 10 februari 1883.

Edvard Cederlund, grosshandlare. Stockholm.

Den 26 november 1883.

Knut Ottonin Ljungqvist, bruksegare. Munksjö, Jönköping.

*Tecknet * utmärker här, att ledamot tillika är ombud för Samfundet för Nordiska museets främjande.*

Den 16 maj 1884.

Ture Cederström,* friherre, genremålare. München.
Oskar Dickson, friherre, grosshandlare. Göteborg.
Olof Hermelin,* friherre, landskapsmålare. Österby, Torshälla station.
Dorotea Scherini,* fröken. Norrköping.

Den 29 november 1884.

TERESIA AMALIA KAROLINA JOSEFINA ANTOINETTA, enkehertiginna af Dalarna.
Amelie Frisell, f. **von Sydow,*** fru. Stockholm.

Den 31 mars 1885.

Hedda Blomqvist, f. **Siösteen,*** fru. Västra Tunhem.
Hedvig Ehrensvärd, f. **Vogt,** grefvinna. Tosterup, Svenstorp.
Carl Grabow, dekorationsmålare. Stockholm.
Sven Johan Kardell,* lektor. Östersund.
Severin Nilson, genremålare. Stockholm.
Marie Louise Svanberg, f. **Hasselgren,*** fru. Göteborg.

Den 30 juni 1885.

OSKAR GUSTAF ADOLF, Sverges och Norges kronprins.
SOFIA MARIA VIKTORIA, Sverges och Norges kronprinsessa.
Ebba Ankarcrona, f. **Bielke,** grefvinna. Stockholm.
Hildur Frölén, f. **Vessblad,** fru. Sundsvall.
Oskar Hirsch, ingeniör. Stockholm.
Anna Retzius, f. **Hierta,*** fru. Stockholm.
Anna Wallenberg, f. **von Sydow,** fru. Stockholm.

Den 31 mars 1886.

Nils Olof Näs, grosshandlare. Östersund.

Den 30 december 1886.

Gustaf Benedicks, bruksegare. Gysinge.
Gunnar Wennerberg, f. d. statsråd. Stockholm.

Den 10 juni 1887.

Ludvig Boberg, sekreterare. Stockholm.

Den 17 december 1887.

Fritz Dölling, fabriksidkare. Stockholm.
Frithiof Holmgren, professor. Uppsala.
Vilhelm Walldén, godsegare. Stockholm.
Olof Wijk, grosshandlare. Göteborg.

Den 6 juni 1888.

August Reinhold, fabriksidkare. Stockholm.
Ebba Rudbeck, f. **Ulfsparre,*** friherrinna. Stockholm.
Evert Strokirk, grosshandlare. Stockholm.

Den 12 januari 1889.

Henrik Bukowski, konsthandlare. Stockholm.
Gustaf Cavalli, apotekare. Sköfde.

Den 1 april 1889.

Hedvig Elisabet Hierta, fröken. Stockholm.
August Hoffman, f. d. slottsarkitekt. Stockholm.
Carl Fredrik Lundström, godsegare. Stockholm.

Den 25 februari 1890.

Henrik Davidson, generalkonsul. Stockholm.
Walter von Hallwyl, grefve. Stockholm.

Den 27 maj 1890.

Carl Nyström, med. doktor. Stockholm.
Caroline Wijk, f. **Dickson,** fru. Göteborg.

Den 12 januari 1891.

August Liljedahl, godsegare. Uppsala.
Nils Månsson Mandelgren, artist. Stockholm.
Clara Scharp, f. **Vestman,** fru. Stockholm.

Den 20 april 1891.

Emma Benedicks, f. **Benedicks,** fru. Stockholm.

Den 13 februari 1892.

OSKAR KARL VILHELM, hertig af Västergötland.
Johanna Kempe, f. **Wallis,** fru. Stockholm.

Den 1 april 1892.

Johan Petter Dahlberg, bruksegare. Bollsta, Nyland.
Hjalmar Sjögren, professor. Uppsala.
Sofi Wikström, f. **Edlund,** fru. Stockholm.

Den 16 maj 1892.

Johan Andersson, byggmästare. Stockholm.
Carl Fredrik Liljewalch, grosshandlare. Stockholm.

Den 12 november 1892.

Fredrik Bünsow, grosshandlare. Stockholm.
Carl Vilhelm Christian Röhss, grosshandlare. Göteborg.
Axel Knut Trolle-Wachtmeister, grefve, hofmarskalk. Trolle-Ljungby, Gualöf.

Den 10 februari 1894.

Carl Gustaf Hernmarck, justitieråd. Stockholm.
Bernhard Kempe, grosshandlare. Stockholm.

Den 29 december 1894.

Lotten Abelin, f. **Zethelius**, fru. Stockholm.
Fredrik von Essen, friherre, riksmarskalk. Stockholm.
Henriette Kempe, f. **Diewel**, fru. Stockholm.
John Edvard Magnus Sager, ryttmästare, chef för H. K. H. Kronprinsens hofstall. Stockholm.
Per Magnus Wikström, grosshandlare. Stockholm.

Utländska.

Den 4 januari 1883.

Hans Rasmus Astrup, f. d. statsråd. Kristiania.

Den 30 juni 1885.

CHRISTIAN FREDERIK VILHELM CARL, Danmarks kronprins.
LOVISA JOSEFINA EUGENIA, Danmarks kronprinsessa.
Charles Derby, intendent vid Bethnal Green Museum. London.

Den 17 december 1887.

Otto Ernst le Sage de Fontenay, professor. Köpenhamn.

Den 6 juni 1888.

Maria Pfusterschmid von Hardtenstein, f. **Merck**, baronessa. Salzburg.
Zachris Topelius, statsråd. Helsingfors.

Den 12 januari 1889.

Rejnhold Mejborg, professor. Köpenhamn.
Heinrich Sauermann, direktör. Flensburg.

Den 12 januari 1891.

George H. Robinson, mr. New-York.

Den 10 februari 1894.

Conrad Brummerstedt, kolonibestyrer. Julianehaab, Grönland.

Den 29 december 1894.

Rudolf Virchow, geheimeråd, professor. Berlin.

Med döden afgångna hedersledamöter.

Inländska.

1880.[1]

Gunnar Olof Hyltén-Cavallius, chargé-d'affaires. Sunnanvik, Torne. F. 1818. D. 1889.

Lars Landgren, biskop. Hernösand. F. 1810. D. 1888.

Gundla af Petersens, f. **von Düben,** friherrinna. Lindved, Svedala. F. 1830. D. 1882.

Therèse af Ugglas, f. **Björnstjerna,** friherrinna. Stockholm. F. 1829. D. 1881.

Henrik Adolf Widmark, landshöfding. Karlstad. F. 1833. D. 1889.

1883.

Vilhelm Davidson, konditor. Stockholm. F. 1812. D. 1883.

James Jamesson Dickson, grosshandlare. Göteborg. F. 1815. D. 1885.

Vilhelm Kempe, grosshandlare. Stockholm. F. 1807. D. 1883.

Olof David Weinberg, grosshandlare. Stockholm. F. 1810. D. 1884.

1884.

CHARLOTTA EUGENIA AUGUSTA AMALIA ALBERTINA, Sverges och Norges prinsessa. F. 1830. D. 1889.

1885.

Carl Benedicks, generalkonsul. Stockholm. F. 1816. D. 1888.

1886.

Carl Burén, bruksegare. Skeda, Ryssby. F. 1834. D. 1887.

Augusta Munktell, f. **Eggertz,** fru. Stockholm. F. 1818. D. 1889.

1887.

Johan Gustaf Cavalli, apotekare. Göteborg. F. 1822. D. 1888.

[1] Årtalet angifver tiden för valet till hedersledamot.

1888.

Ella von Rosen, f. **Moore**, grefvinna. Stockholm. F. 1843. D. 1892.

1892.

Didrik Anders Gillis Bildt, friherre, riksmarskalk. Stockholm. F. 1820. D. 1894.

Mathilda Christina von Schwerin, f. **Hagberg**, grefvinna. Husby, Söderköping. F. 1818. D. 1892.

1893.

Magnus Julius Neijber, stadsmäklare. Stockholm. F. 1838. D. 1894.

Margareta Gustafva Weinberg, f. **Törnsten**, fru. Stockholm. F. 1818. D. 1894.

Utländska.

1880.

Carl Russwurm, arkivarie. Reval. F. 1812. D. 1883.

1886.

Felix Liebrecht, professor. St Hubert, Belgien. F. 1812. D. 1890.

1887.

Christian Holst, öfverintendent. Kristiania. F. 1809. D. 1890.

1891.

Herman Frithiof Antell, med. doktor. Paris. F. 1847. D. 1893.

3.

Ständiga ledamöter.

Siffrorna i första raden angifva det år, då ledamot inträdde i samfundet såsom ständig; de i andra raden den erlagda afgiftens belopp.

Dessa ledamöter erlägga, enligt § 4 i samfundets stadgar, på en gång en summa af 100 kr. eller därutöfver. Anmälan om ledamotskap kan göras hos Nordiska museets styresman, som tillika är samfundets sekreterare, och hvars adress är Stockholm.

Sofia Vilhelmina Mariana Henrietta, Sverges och Norges drottning.	86	100
Oskar Gustaf Adolf, Sverges och Norges kronprins. *Hedersledamot.*	80	200
Oskar Karl August, prins Bernadotte.	82	100
Oskar Karl Vilhelm, hertig af Västergötland. *Hedersledamot.*	80	100
Eugen Napoleon Nikolaus, hertig af Närke.	84	100
Teresia Amalia Karolina Josefina Antoinetta, enkehertiginna af Dalarna. *Hedersledamot.*	84	100

Abramson, Eveline, f. Gumpert, fru. Stockholm.	81	100
Abramson, Gabriel, grosshandlare. Stockholm.	83	100
Adelsvärd, Axel Reinhold August, friherre. Adelsnäs, Åtvidaberg.	82	100
Ahrenberg, Henrik Elis, grosshandlare. Göteborg.	83	100
Albright, Arthur, mr. Mariemont, Birmingham, England.	89	100
Appelberg, Lotten, f. Östergren, fru. Stockholm.	83	100
Arbo, Jenny, fröken. Guldskoven, Drammen, Norge.	84	100

I denna förteckning upptagas de ledamöter, som ingått i samfundet före den 31 dec. 1894.

*Tecknet * utmärker här såsom förut, att ledamot tillika är ombud för Samfundet för Nordiska museets främjande.*

Ask, Frans Olof, löjtnant. Jonsträsk, Hällnäs. 92 100
Aspelin, Christian, bruksegare. Stockholm. 83 100
Astrup, Hans Rasmus, f. d. statsråd. Kristiania, Norge. *Hedersledamot.* 80 100
Axell, Mauritz, borgmästare. Nora. 90 100

Becker, Carl Heinrich, grosshandlare. Stockholm. 91 100
Beijer, Gottfrid, grosshandlare. Malmö. 87 100
Benedicks, Gustaf, bruksegare. Gysinge. *Hedersledamot.* 80 100
Berg, Lars, generaldirektör. Stockholm. 86 100
Bergvall, Axel, bruksegare. Stockholm. 82 100
Berlin, Charlotte, fröken. Ystad. 89 100
Billmanson, Janna, f. Ljungqvist, fru. Göteborg. 80 100
Bjurholm, Anders, fabriksidkare. Stockholm. 81 100
Björklund, Reinhold Theodor, ingeniör. Skultuna. 91 100
Björkman, Jakob Alf Gustaf, major. Stockholm. 80 100
Blanch, Theodor, hofkonsthandlare. Stockholm. 80 100
Blixén, Samuel, konsul. Montevideo, Uruguay. 90 100
Bolinder, Jean, ingeniör. Stockholm. 81 100
Boman, Emil, skeppsklarerare. Stockholm. 82 100
Bonde, Gustaf Fredrik, grefve. Säfstaholm, Vingåker. 86 100
Borgström, Johan Axel Theodor, apotekare. Karlskrona. 93 100
Boström, Erik Gustaf, statsminister. Stockholm. 81 100
Brandt, Axel, grosshandlare. Stockholm. 80 100
Bruzelius, Lotty, f. Kempe, fru. Stockholm. 81 100
Bukowski, Henrik,* konsthandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 93 100
Bukowski, Konstanty, studerande. Paris, Frankrike. 89 100
Burén, Axel, kammarherre. Stockholm. 87 100
Börtzell, Johan Erik Algernon, hofintendent. Stockholm. 81 100

Cantzler, Henrik, grosshandlare. Stockholm. 91 100
Carlander, Kristoffer, grosshandlare. Göteborg. 83 100
Carlson, Anders Peter, fabriksidkare. Adelaide, Australien. 82 108
Cavalli-Holmgren, Adolf Frithiof, handlande. Stockholm. 82 100
Cederberg, Axel Fredrik Oskar, major. Stockholm. 80 100
Cederlund, Edvard, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
Cederström, Ture,* friherre, genremålare. München, Bayern. *Hedersledamot.* 83 100
von Celsing, Petrus Fredrik, f. d. kapten. Stockholm. 82 100
Curman, Carl, professor. Stockholm. 82 100

Dahl, Hjalmar, fabriksidkare. Karlshamn. 86 100
Dahlander, Carl Adolf, generalkonsul. Barcelona, Spanien. 80 100
Dickson, Beatrice, fröken. Göteborg. 80 100
Dickson, Charles, medicine doktor. Stockholm. 81 100
Dickson, Eleonore, f. Willerding, fru. Göteborg. 80 100
Dickson, James Fredrik, stallmästare. Göteborg. 80 100
Dickson, Oskar, friherre, grosshandlare. Göteborg. *Hedersledamot.* 81 100
Dickson, Robert, grosshandlare. Göteborg. 81 100
Donner, Otto, professor. Helsingfors, Finland. 89 100
Dölling, Fritz, fabriksidkare. Stockholm. *Hedersledamot.* 81 100

Egidius, Fredrik Thorvald, generalkonsul. Amsterdam, Holland. 86 100
Ekman, Carl Edvard, bruksegare. Finspong. 83 100
Ekman, Johan Jakob, grosshandlare. Göteborg. 83 100
Ekman, Vilhelm, kassör. Uppsala. 92 100
Ekström, Carl August, kapten. Viborg, Finland. 82 100
Eliasson, Anders, lasarettsläkare. Ystad. 86 100
Enestrom, Vilhelm Fredrik, ingeniör. Stockholm. 83 100
Ericsson, Carl Ferdinand, fastighetsegare. Stockholm. 84 100

Forsselius, Erik, läroverkskollega. Norrtälje. 91 100
Francke, Johan Robert, grosshandlare. Stockholm. 92 100
Frederiksen, N. C., professor. Chicago, Illinois, N. Amerika. 84 100
von Friesen, Johan Otto, bibliotekarie. Stockholm. 80 100
Fris, Carl Gustaf, bankdirektör. Stockholm. 80 100
Fröberg, John, herr. Finspong. 89 100
Fürstenberg, Pontus, grosshandlare. Göteborg. 81 100

Giöbel, Carl Albert, bruksegare. Stockholm. 87 100
Gleerup, Jakob, bokförläggare. Lund. 81 100
Granfeldt, Georg Gustaf, v. konsul. Coronel, Chile. 90 100
Gripenstedt, Johan, friherre, ryttmästare. Stockholm. 91 100
Grischotti, R. O., grosshandlare. Glasgow, Skottland. 90 100
Grundberg, Leonard, lasarettsläkare. Vänersborg. 86 100

Hafström, Adolf Valdemar, grosshandlare. Stockholm. 80 100
Hagströmer, Johan Vilhelm, professor. Uppsala. 92 100
Hallberg, L. G., arkitekt. Chicago, Illinois, N. Amerika. 85 100

HAMMARBERG, JAMES, grosshandlare. Göteborg. 83 100
HAMMARLUND, NILS MAGNUS, byggmästare. Stockholm. 84 100
HANSEN, HANS HENRIK EMIL, apotekare. Hobro, Danmark. 88 100
HARAJEWICZ, MARIA JOHANNA SOFIA, f. BUKOWSKA, fru. Krakau, Österrike. 89 100
HAZELIUS, ARTUR, styresman för Nordiska museet. Stockholm. 80 100
HAZELIUS, AUGUST EMIL, hofintendent. Stockholm. 80 100
HAZELIUS, GUNNAR, student. Stockholm. 80 100
HAZELIUS, HJALMAR,* direktör. Klakeborg, Skeninge. 80 100
HAZELIUS, THERÈSE, f. LUNDMARK, fru. Stockholm. 92 100
HEDBERG, JOHAN AUGUST, grosshandlare. Sundsvall. 83 100
HEDLUND, SVEN ADOLF,* redaktör. Göteborg. *Hedersledamot.* 80 100
HENNINGS, JAKOB NIKOLAUS, grosshandlare. Chicago, Illinois, N. Amerika. 92 100
HERNMARCK, CARL GUSTAF, justitieråd. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
HERZOG, PEDER, generalkonsul. Stockholm. 81 100
HIERTA, HEDVIG ELISABET, fröken. Stockholm. *Hedersledamot.* 82 100
HISINGER, EDVARD, friherre. Fagervik, Karis, Finland. 92 100
HOLM, GUSTAF BIRGER ANDERS, v. häradshöfding. Stockholm. 81 100
HYLIN, PER JOHAN ALBERT, fabriksidkare. Stockholm. 80 100
HÄGG, AXEL HERMAN, artist. London, England. 84 100
HÄGGSTRÖM, CARL, medicine doktor. Stockholm. 92 100
HÖGSELIUS, PER MAGNUS VICTOR, regementsläkare. Alingsås. 84 100

IBRAHIM, HAMED, skeppshandlare. Alexandria, Egypten. 91 100
IDESTRÖM, CARL AUGUST, handlande. Oskarshamn. 80 100
ISÆUS, HILMA, f. WESTIN, fru. Stockholm. 83 100

JOCHIM, J. W., statssekreterare. Ishpeming, Michigan, N. Amerika. 92 100
JOHANSSON, JOHANNES, grosshandlare. Göteborg. 83 100
JOSEPHSON, VILHELM, grosshandlare. Stockholm. 80 100

KAIJSER, ARTUR, apotekare. Enköping. 88 100
KELLGREN, HENRIC, direktör. Sanna, Jönköping. 86 100
KEMPE, FRANS KRISTOFFER, konsul. Stockholm. 82 100
KEMPE, JOHANNA, f. WALLIS, fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 92 100
KEMPE, SETH, grosshandlare. Stockholm. 82 100
KENNEDY, JAMES THOMAS, kapten. Råbelöf, Kristianstad. 87 100

KEY, ERNST AXEL, professor. Stockholm. 80 100

VON LANDBERG-HALLBERGER, CARLO, grefve, kammarherre. Schloss Tutzing, Bayern. 86 100
LARSON, ADLER, grosshandlare. Stockholm. 90 100
LAURIN, AGNES, f. ROHTLIEB, enkefru. Stockholm. 82 100
LAURIN, CARL, boktryckare. Stockholm. 81 100
LAWSKI, JEAN, grosshandlare. Norrköping. 90 100
LIEDBECK, ALARIK, ingeniör. Stockholm. 84 100
LINDAHL, CARL FREDRIK, grosshandlare. Vingåker. 80 100
LINDBLAD, GUSTAF, privatlärare. Stockholm. 80 100
LINDEBÄCK, HERMAN JOHAN, apotekare. Vasa, Finland. 88 100
LINDGREN, JOHN R., v. konsul. Chicago, Illinois, N. Amerika. 94 100
LINDMANSSON, JOHAN AUGUST VILHELM, bokbindare. Stockholm. 84 100
LINDSTRÖM, EDVARD, konsul. Stockholm. 89 100
LITHMAN, KARL, konsul. Kapstaden, Kap. 90 100
LJUNGBERG, AGNES, fröken. Stockholm. 88 100
LJUNGQVIST, AUGUSTA, fröken. Munksjö, Jönköping. 80 100
LUNDBERG, LUDVIG, grosshandlare. Stockholm. 80 100
LUNDSTRÖM, CARL FREDRIK, godsegare. Stockholm. *Hedersledamot.* 81 100
LUNDSTRÖM, SOFI, f. MALMBERG, fru. Stockholm. 81 100

MAGNUSON, CARL, bruksegare. Stockholm. 80 100
MALMSTRÖM, CARL GUSTAF, f. d. riksarkivarie. Stockholm. 83 100
MIRANDA, KRISTINA, f. NILSSON, grefvinna. Paris, Frankrike. 81 100
MONTAN, ERIK VILHELM, professor. Stockholm. 86 100
MURRAY, AXEL, apotekare. Stockholm. 87 100
MÖLLER, NILS, skeppsredare. Shanghai, Kina. 90 108

NEUMÜLLER, OTTO EMIL, fabriksidkare. Stockholm. 90 100
NORDENFALK, OTTO VILHELM CLAËS JOHAN, major. Linköping. 82 100
NORDENFELT, TORSTEN VILHELM, kammarherre. Paris, Frankrike. 81 100
NORDENSKIÖLD, ADOLF ERIK, friherre, professor. Stockholm. 80 100
NORDSTRÖM, JOHN ALBERT, arkitekt. Djursholm. 89 100
NORMAN, ALBERT, f. d. bankdirektör. Berlin, Tyskland. 81 100
NORSTRÖM, CLAES GUSTAF, ingeniör. Stockholm. 92 100
NYSTRÖM, GUSTAF,* handlande. Mariefred. 80 100

Oldenburg, Carl Camillus,* kyrkoherde. Österby, Hammar. 90 100
Olrog, Thorvald, grosshandlare. Stockholm. 91 100
d'Otrante, Gustaf Armand Fouché, hertig, förste hofstallmästare. Stockholm. 84 100
Ouchterlony, J. A., professor. Louisville, Kentucky, N. Amerika. 91 100

Pantzerhielm, Ludvig Gustaf Sigge, kommendör. Stockholm. 81 100
Paton, Ninian, grosshandlare. Stockholm. 80 100
Pentzin, Johan Leonard, justitieborgmästare. Uleåborg, Finland. 92 100
Peterson, Gustaf, v. konsul. Karlskrona. 81 100
Peterson, P. S., mr. Chicago, Illinois, N. Amerika. 88 100
Pettersson, Carl Fredrik, kyrkoherde. Sundborn, Falun. 85 100
Philipson, Carl David, konsul. Stockholm. 81 100
Piper, Erik Carl Alfred, grefve, öfverhofstallmästare. Söfdeborg, Marsvinsholm. 81 100

Quensel, Johan Oskar, docent. Uppsala. 83 100

Ramstedt, Viktor, grosshandlare. Stockholm. 93 100
Reinhold, Alma, f. Burmester, fru. Stockholm. 81 100
Reinhold, August, direktör. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
Rettig, Fredrik, kommerseråd. Åbo, Finland. 91 100
Rettig, Gotthard, generalkonsul. Stockholm. 82 100
Retzius, Anna, f. Hierta,* fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
Retzius, Emelie, f. Wahlberg, enkefru. Stockholm. 80 100
Retzius, Gustaf,* professor. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100
Reutersvärd, Oscar, studerande. Boston, Massachusetts, N. Amerika. 94 100
Richert, Ernst, f. d. bruksegare. Stockholm. 89 100
Rooth, G., ingeniör. Nürnberg, Bayern. 90 106
Rosborg, Carl Axel, provinsialläkare. Lidköping. 81 100
von Rosen, Carl Gustaf, grefve, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. 84 100
von Rosen, Fredrik Thomas Carl, grefve, kansliråd. Stockholm. 85 100
Röhss, Johan Anders August, grosshandlare. Göteborg. 81 100

Sachs, Simon, generalkonsul. Stockholm. 81 100
Sager, Carl Daniel Robert, kammarherre. Stockholm. 82 100
Sager, John Edvard Magnus, stallmästare, chef för H. K. H. Kronprinsens hofstall. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100

SAHLGAARD, HAGBART, v. konsul. St Paul, Minnesota, N. Amerika. 86 100
SALIN, BERTA, f. KEMPE, fru. Stockholm. 81 100
SANDBERG, HELGE, herr. Stockholm. 90 100
SANDELL, CLARA, f. OHLSON, enkefru. Stockholm. 81 100
VON SCHÉELE, KNUT HENNING GEZELIUS, biskop. Visby. 87 100
SCHILLER, AXEL LEWTON, rektor. Åtorp, Kvistrum. 92 100
VON SCHINCKEL, CARL DAVID, bruksegare. Stockholm. 80 100
SCHMIDT, HENRIK VILHELM, konsul. Honolulu, Hawaij. 87 100
SCHRAM, RICHARD, ingeniör. Chiswick, England. 83 100
SCHWAN, KNUT AUGUST, f. d. kapten. Stockholm. 82 100
SCHWARTZ, EUGÈNE, rektor. Stockholm. 80 100
SCHWEIGAARD, CHRISTIAN HOMANN, f. d. statsminister. Kristiania, Norge. 86 100
SEGERDAHL, CARL, konsul. Cadiz, Spanien. 80 144
SIFVERT, AXEL, järnkramhandlare. Stockholm. 89 100
SILVERSTOLPE, DAVID AUGUST LEONARD, generalmajor. Stockholm. 92 100
SJÖGREEN, OTTO AUGUST, kansliråd. Stockholm. 80 100
STJERNSVÄRD, CARL GUSTAF, ryttmästare. Vidtsköfle. 90 100
STÅLHAMMAR, ADOLF, öfverstelöjtnant. Stockholm. 81 100
SVAHN, JOHANNES, fabriksidkare. Växjö. 89 100
SVANÖE, PETER, konsul. Chicago, Illinois, N. Amerika. 87 100
SWARTZ, BETTY, f. FORSGRÉN, enkefru. Stockholm. 80 100
SÖDERHJELM, VILHELM AUGUST, bruksegare. Stockholm. 80 100

TAMM, FREDRIK AUGUST, docent. Uppsala. 81 100
TENGVALL, ANDREAS, grosshandlare. Helsingborg. 81 100
THORELL, BERTHA, fröken. Stockholm. 90 100
THORELL, EDLA, fröken. Stockholm. 90 100
TÖHRNQVIST, CARL EDVARD, rådman. Köping. 92 100
TÖRNQVIST, CARL JOHAN, provinsialläkare. Brösarp. 89 100
TÖRNQVIST, NIKOLAUS, major. Stockholm. 82 100

AF UGGLAS, CURT GUSTAF, friherre, f. d. öfverståthållare. Stockholm. *Hedersledamot.* 80 100

VÆRINGSAASEN, HELGE, gårdsbrukare. Elverum, Norge. 90 300
WÆRN, CARL FREDRIK, president. Baldersnäs, Billingsfors. 80 100
WÆRN, MARTIN EDVARD, bruksegare. Göteborg. 80 100
WAHLUND, CARL VILHELM, professor. Uppsala. 91 100
WAHROLIN, CAROLINE, fröken. Djursholm. 90 100

WALDENSTRÖM, MATHILDA, f. HALLGREN, fru. Gefle. 93 100
WALDENSTRÖM, PAUL PETER, lektor. Gefle. 90 100
WALLDÉN, VILHELM, godsegare. Stockholm. *Hedersledamot.* 81 100
WARBURG, FREDRIK ELIAS, grosshandlare. London, England. 81 100
VON WEDEL, STEPHANIE AUGUSTA, f. HAMILTON, grefvinna. Berlin, Tyskland. 80 100
WEINBERG, CHRISTIAN AXEL, v. häradshöfding. Stockholm. 91 100
WEINBERG, JULIA, f. LENNMARK, fru. Stockholm. 91 100
WENNBERG, ERIK OSKAR, rådman. Lidköping. 81 100
WERNER, N. O., bankkassör. Minneapolis, Minnesota, N. Amerika. 90 100
WESTERLUND, ERNST, regementsläkare. Enköping. 86 100
WIDGREN, JONAS, åkare. Stockholm. 89 100
WIJK, OLOF, grosshandlare. Göteborg. *Hedersledamot.* 80 100
WIKSTRÖM, CLAËS, sågverksegare. Heby. 83 100
VON WILLEBRAND, REINHOLD FELIX, friherre, v. häradshöfding. Helsingfors, Finland. 93 100

ZETTERBERG, HARALD, godsegare. Sticklinge, Lidingö. 92 100

ÅKERBLOM, LEONARD, generalkonsul. Lübeck, Tyskland. 81 105
ÅMARK, FREDRIK VILHELM, rektor. Enköping. 90 100

ÖHMAN, ERIK, grosshandlare. Stockholm. 80 200
ÖSTERGREN, KNUT AUGUST, v. konsul. Stockholm. 83 100

Med döden afgångna ständiga ledamöter.

CHARLOTTA EUGENIA AUGUSTA AMALIA ALBERTINA, Sverges och Norges prinsessa. *Hedersledamot.* F. 1830. D. 1889. 83 100

ANDERSSON, VICTOR JULIUS, grosshandlare. Göteborg. F. 1850. D. 1892. 90 100
ANTELL, HERMAN FRITHIOF, med. doktor. Paris, Frankrike. *Hedersledamot.* F. 1847. D. 1893. 82 100
ASCHAN, JOHAN LORENTZ, bruksegare. Gransholm, Gemla. F. 1839. D. 1891. 87 100

BERGGREN, ROBERT CONSTANTIN, grosshandlare. Stockholm. F. 1819. D. 1893. 80 100
BEXELIUS, ANTON, grosshandlare. Stockholm. F. 1826. D. 1891. 80 100
BJURHOLM, PER, f. d. fabriksidkare. Stockholm. F. 1814. D. 1891. 81 100
BOLINDER, CARL GERHARD, ingeniör. Stockholm. F. 1818. D. 1892. 81 100
BONDE, GUSTAF TROLLE-, grefve, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. F. 1806. D. 1884. 81 100
BURÉN, CARL, bruksegare. Skeda, Ryssby. *Hedersledamot.* F. 1834. D. 1887. 83 100

CADIER, REGIS, hotellegare. Stockholm. F. 1829. D. 1890. 83 100
CAMMERMEYER, ALBERT, bokhandlare. Kristiania, Norge. F. 1838. D. 1893. 90 100
CARLSUND, OTTO EDVARD, civilingeniör. Stockholm. F. 1809. D. 1884. 81 100

DAHM, OSKAR ELIS LEONARD, rektor. Kalmar. F. 1812. D. 1883. 80 100
DAVIDSON, VILHELM, konditor. Stockholm. *Hedersledamot.* F. 1812. D. 1883. 80 100
DICKSON, JAMES JAMESSON, grosshandlare. Göteborg. *Hedersledamot.* F. 1815. D. 1885. 80 100

FARUP, WILLIAM, bruksegare. Ljusnedal, Funäsdalen. F. 1824. D. 1893. 83 100
FISCHER, GUSTAF ELIS, v. häradshöfding. Stockholm. F. 1834. D. 1889. 80 100
FORSGRÉN, BERNDT GUSTAF, handlande. Stockholm. F. 1799. D. 1888. 81 100
FRESTADIUS, ANDERS VILHELM, grosshandlare. Stockholm. F. 1827. D. 1894. 80 100

HAMMARBERG, PETER, grosshandlare. Göteborg. F. 1814. D. 1888. 81 100
HAZELIUS, LOVISA VILHELMINA, fröken. Stockholm. F. 1805. D. 1888. 88 100
HILL, CHARLES, fabriksidkare. Alingsås. F. 1816. D. 1889. 84 100
HULDBERG, PER ADOLF, bokförläggare. Stockholm. F. 1816. D. 1887. 84 100

ISÆUS, PER MAGNUS REINHOLD, professor, ledamot af Nordiska museets styrelse. Stockholm. F. 1841. D. 1890. 81 100

JOHNSON, WILLIAM, generalkonsul. Köpenhamn, Danmark. F. 1845. D. 1888. 85 100

KEMPE, VILHELM, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* F. 1807. D. 1883. 80 100

KISTNER, TEKLA, amanuens vid Nordiska museet. Stockholm. F. 1843. D. 1890. 90 100

LAGERHEIM, KARL, riddarhusfiskal. Stockholm. F. 1824. D. 1882. 80 100

LAMM, GUSTAF MAURITZ, ingeniör. Stockholm. F. 1855. D. 1892. 92 100

LIMNELL, KARL ABRAHAM, öfverdirektör. Stockholm. F. 1825. D. 1882. 80 100

LIND AF HAGEBY, AUGUST, kapten. Stockholm. F. 1830. D. 1888. 83 100

LINDBERG, HANNA, fröken. Stockholm. F. 1823. D. 1889. 80 100

LINDQVIST, SVANTE, löjtnant. Stockholm. F. 1833. D. 1893. 82 100

LJUNGQVIST, IDA, f. TENGER, fru. Munksjö, Jönköping. F. 1843. D. 1881. 80 100

LÖNEGREN, ALGOT, apotekare. Ström. F. 1841. D. 1892. 90 100

MARCUS, FREDRIK, grosshandlare. Stockholm. F. 1835. D. 1882. 80 100

NILSSON, KNUT, hofbokhandlare. Paris, Frankrike. F. 1842. D. 1887. 81 100

NISSER, GUSTAF VILHELM, ombudsman. Stockholm. F. 1826. D. 1883. 82 100

OSTROM, OLOF N., bankpresident. Minneapolis, Minnesota. N. Amerika. F. 1850. D. 1893. 91 100

VON PLATEN, CARL BALTZAR ERNST, grefve, öfverste-kammarherre. Stockholm. F. 1833. D. 1888. 80 100

RICHTER, OLE JÖRGENSEN, statsminister. Kristiania, Norge. F. 1829. D. 1888. 81 100

ROSÉN, HENRIK, generalkonsul. Stockholm. F. 1841. D. 1892. 90 100

ROSÉN, KNUT, bruksegare. Stockholm. F. 1833. D. 1886. 80 100

VON ROSEN, ELLA CARLTON, f. MOORE, grefvinna. Stockholm. *Hedersledamot.* F. 1843. D. 1892. 81 100

VON ROTHSTEIN, EMIL EDVARD, professor. Stockholm. F. 1821. D. 1890. 86 100

SCHARP, JOHAN HENRIK, grosshandlare. Stockholm. F. 1830. D. 1890. 88 100

VON SCHWERIN, MATHILDA CHRISTINA, f. HAGBERG, grefvinna. Husby, Söderköping. *Hedersledamot.* F. 1818. D. 1892. 87 100

SIGURDSSON, HELGI, pastor. Akranes, Island. F. 1815. D. 1888. 88 100

SMERLING, LEONARD, grosshandlare. Stockholm. F. 1828. D. 1891. 80 100

STACKELBERG, HONORINE AGNES CHARLOTTE MARGUERITE, f. ADELSVÄRD, enkegrefvinna. Stensnäs, Storsjö. F. 1822. D. 1891. 80 100

SWARTZ, ERIK, fabrikör. Norrköping. F. 1817. D. 1881. 80 100

SYLVAN, EMIL, v. häradshöfding. Stockholm. F. 1833. D. 1886. 85 100

SÖDERBERG, JOHN, fabriksidkare. Stockholm. F. 1810. D. 1892. 81 100

SÖDERHJELM, SOFIA ULRIKA AMALIA, fröken. Stockholm. F. 1838. D. 1885. 80 100

THULIN, ELINA, f. MELIN, fru. Göteborg. F. 1808. D. 1888. 84 100

TRANCHELL, JUSTUS FREDRIK, grosshandlare. Landskrona. F. 1818. D. 1883. 80 100

WACHTMEISTER, HENRIETTE ULRIKA, fröken. Näs, Nyköping. F. 1842. D. 1887. 83 100

WALL, RUDOLF, direktör. Stockholm. F. 1826. D. 1893. 81 100

WEINBERG, OLOF DAVID, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* F. 1810. D. 1884. 81 100

WENDT, JAKOB ALFRED, borgmästare. Borås. F. 1830. D. 1892. 88 100

WESTZYNTHIUS, VILHELM JOSEF SEPHANIUS, konsul. Montpellier, Frankrike. F. 1819. D. 1883. 81 100

VICANDER, AUGUST, fabriksidkare. Stockholm. F. 1836. D. 1891. 81 100

WILSON, JOHN WEST, grosshandlare. Göteborg. F. 1816. D. 1889. 81 100

WISSNELL, JOHAN FREDRIK, snickare. Stockholm. F. 1823. D. 1881. 80 100

WOLFF, FRANS HERMAN JULIUS, konsul. Karlskrona. F. 1826. D. 1886. 81 100

4.

Stiftande ledamöter.

Siffrorna angifva det år, då ledamot inträdde i samfundet. Dessa ledamöter erlägga enligt § 3 i samfundets stadgar en årlig afgift af 5 kronor. Anmälan om ledamotskap kan, hälst skriftligen, göras hos Nordiska museets styresman, som tillika är samfundets sekreterare, och hvars adress är Stockholm.

Sverge.

Abelin, G. R., generallöjtn. Stockholm. 89
Abelin, H. A., professor. Stockholm. 80
Abelin, R., direktör. Norrköping. 92
Abrahamson, H., fröken. Stockholm. 93
Abrahamson, O., herr. Stockholm. 93
Abramson, A., grossh. Stockholm. 80
Adelborg, M., fröken. Stockholm. 91
Adelsköld, C., major. Stockholm. 89
Adelswärd, A., landtbrukare. Bjernhult, Elmhult. 92
Adlers, G., förvaltare. Stockholm. 90
Adlerstierna-Adelsköld, J. F. S., godsegare. Öjared, Floda station. 86
Afzelius, F., apotekare. Söderhamn. 80
Afzelius, R., lektor. Jönköping. 90
Agrelius, M., trafikchef. Örebro. 82
Ahlberg, C., tandläkare. Halmstad. 92
Ahlberg, V., bokhandlare. Halmstad. 92
Ahlborn, C., f. d. ornamentsbildhuggare. Stockholm. 80
Ahlén, A.,* lektor. Kristianstad. 80
Ahlgren, C., justitieråd. Stockholm. 82
Ahlgren, N., f. **Staaf**, fru. Stockh. 89
Ahlin, J., handlande. Stockholm. 90
Ahlnander, U., f. **Ödberg**, fru. Stockholm. 94
Ahlsell, A., öfveringeniör. Stockholm. 80
Ahlstrand, J. A., f. d. bibliotekarie. Stockholm. 80
Ahlström, A.,* kronolänsman. Ockelbo. 85
Ahlström, C. O. L., bokh. Stockholm. 82
Ahlström, J., herr. Stockholm. 87
d'Ailly, C., f. **Blüm**, fru. Stockholm. 94
Albrecht, E., v. konsul. Karlskrona. 82
Aldén, G.,* redaktionsekret. Stockh. 80
Aldén, L., f. **Strahl**, fru. Stockholm. 80
Alfvegren, F., lektor. Sundbyberg. 83
Alin, O., professor. Uppsala. 89
Allstrin, J. E., ingeniör. Stockholm. 89
Alm, S., borgmästare. Eskilstuna. 80
Almgren, G., öfverkommissarie. Stockh. 81
Almgren, O., grossh. Stockholm. 80
Almgren, O., godsegare. Hammarby, Stockholm. 81
Almgren, S., f. **Rydell**, fru. Hammarby, Stockholm. 82
Almlöf, K., hofintendent. Stockholm. 82
Almquist, E., professor. Stockholm. 82
Almquist, H., f. **Wihlborg**, enkefru. Uppsala. 93
Almquist, S., f. **Hultén**, fru. Stockh. 82
Almquist, S., rektor. Stockholm. 94
Almqvist, J. A., fil. doktor. Uppsala. 93
Almqvist, P. V., professor. Stockholm. 80
Almroth, E., registrator. Stockholm. 93
Almström, R., fabriksidk. Stockholm. 81
Alpen, B., fru. Göteborg. 90
Alström, A., folkhögskoleföreståndare. Grebbestad. 91
Ameln, C., grosshandlare. Stockholm. 80
Amilon, M., f. **Möller**, fru. Stockholm. 94
Amundson, A., kapten. Stockholm. 82
Andberg, C., handlande. Eskilstuna. 80
Andersén, A., grosshandlare. Norrköping. 84
Andersen, I., f. **Pedersen**, fru. Stockholm. 93
Andersén, L., grosshandlare. Norrköping. 84
Andersen, P., fröken. Stockholm. 93
Anderson, A., grundläggare. Stockh. 89

I denna förteckning upptagas de ledamöter, som ingått i samfundet före den 31 dec. 1894.

*Tecknet * utmärker här liksom förut, att ledamot tillika är ombud för Samfundet för Nordiska museets främjande.*

Anderson, A., spegelfabrikör. Stockh. 90
Anderson, A., f. **Eneberg**, fru. Stockh. 93
Anderson, A. F., fabrikör. Stockholm. 94
Anderson, A. L., vinhandl. Malmköping. 80
Anderson, A. P., fröhandlare. Stockh. 82
Anderson, E. V., herr. Stockholm. 94
Anderson, G., bokhållare. Stockholm. 94
Anderson, G. A., bruksinspektor. Ullfors, Tierp. 84
Anderson, J. A., ingeniör. Sjöberg, Lugnås. 92
Anderson, M., fröken. Stockholm. 93
Anderson, R., ingeniör. Stockholm. 94
Anderson, S., grossh. Stockholm. 82
Andersson, A., fastighetsegare. Stockholm. 94
Andersson, C., fabrikör. Stockholm. 89
Andersson, C., herr. Stockholm. 94
Andersson, C. A., kyrkoherde. Algutsboda. 85
Andersson, C. J., grosshandlare. Gefle. 94
Andersson, F. V., ingeniör. Stockh. 93
Andersson, G., fabrikör. Karlskrona. 90
Andersson, G., herr. Stockholm. 93
Andersson, H., f. **Larssen**, enkefru. Stockholm. 93
Andersson, J., biskop. Växjö. 80
Andersson, J., byggmäst. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
Andersson, J., grosshandlare. Stockh. 90
Andersson, J., grosshandl. Motala. 91
Andersson, J. A. V., apotekare. Grythyttehed. 90
Andersson, N., disponent. Stockholm. 90
Andersson, P. J., herr. Motala. 91
Andreæson, A., med. doktor. Uppsala. 90
Andrée, S. A., öfveringeniör. Stockh. 90
Andréen, P., stadskamrer. Göteborg. 80
Angel, A. V., konsul. Halmstad. 85
Angelin, B., f. **von Rothstein**, fru. Stockholm. 94
Angelin, C., sekreterare. Stockholm. 94
d'Angotte, C. E., prost. Grimeton, Varberg. 80
Anjou, C. A., husegare. Stockholm. 91
Ankarcrona, O., löjtnant. Tureholm, Trosa. 81
Ankarcrona, T., bruksegare. Stockh. 82
Ankarcrona, V., ståthållare, öfverhofjägmästare. Stockholm. 80
Ankarstrand, A., byggmästare. Stockholm. 82
Ankarsvärd, E., f. **Nyström**, enkefru. Stockholm. 82
Annerstedt, C., bibliotekarie. Uppsala. 80
Antonsson, B. A.*, tullförvaltare. Varberg. 91
Anzelius, A., notarie. Stockholm. 94
Apelqvist, F., bokhandl. Karlskrona. 81
Apelstam, A., handlande. Halmstad. 92
v. Arbin, H., major. Stockholm. 94
Arfwidson, A., f. **Röök**, fru. Stockholm. 94
Arfwidson, G., konsul. Stockholm. 94
Arfwidson, S., häradshöfding. Kalmar. 90
Arfwidsson, M., f. **Linders**, enkefru. Kålslätt, Bjärkaryd. 80
Arnberg, J. V., bankfullm. Stockholm. 81
Arnqvist, J. M., major. Stockholm. 89
Arosenius, L., v. konsul. Stockholm. 82
Arpi, R.,* amanuens. Uppsala. 81
Arwidsson, A., fröken. Stockholm. 93
Arwidsson, F. M., fröken. Stockholm. 94
Arwidsson, T., kommendör. Stockh. 82
Aschan, E., löjtnant. Växjö. 82
Aschan, F., major. Växjö. 81
Askerberg, F. C., bokförläggare. Stockholm. 89
Asp, C., med. doktor. Malmö. 90
Asp, F., fabrikör. Motala. 91
Aspelin, C. L., kapten. Västervik. 89
Aspengrén, F. U., snickarmästare. Stockholm. 80
Asperén, A. F., godsegare. Hvalsta, Bettna. 82
Asplund, H., civilingeniör. Stockh. 83
Asplund, N., herr. Stockholm. 93
Atmer, G., bruksegare. Stockholm. 82
Atterling, H., bruksegare. Vessligbyholm, Fellingsbro. 81
Augustinson, E., med. doktor. Halmstad. 85
Aurell, C., grosshandl. Stockholm. 86
Aurivillius, C., professor. Stockholm. 90
von Axelson, C. H., öfverstelöjtnant. Mässvik, Värmlands Bro. 86
Axling, A., fröken. Stockholm. 84

Backlin, H., grosshandlare. Stockh. 80
Backman, J. F., fabrikör. Stockh. 81
Bæckström, E., v. häradsh. Stockholm. 88
Bærtling, A., handlande. Halmstad. 92
Bagge, A. H.,* landsekreterare. Jönköping. 80
v. Bahr, C., häradshöfding. Uppsala. 92
Balck, V., major. Stockholm. 80
Balkenhausen, R., apotekare. Norrtälje. 90
Ballé, O. S. S., grosshandl. Stockh. 82
Baltzer, L., artist. Göteborg. 92
Barchmann, C., grosshandl. Göteborg. 81
Barclay, G., grosshandl. Göteborg. 80
Barkman, A., handlande. Halmstad. 82
Barnekow, A., grefve. Sörby Torp. 87
Barnekow, F., friherre. Åraslöf, Vinslöf. 84

Barthelsson, E., f. **Pfeiff**, fru. Stockholm. 94
Baumbach, V., apotekare. Jämshög. 90
Bayard, C. J., inspektor. Nyland. 81
Bayoud, C., f. **Cadier**, fru. Stockh. 92
Becker, A., kansliråd. Stockholm. 90
Becker, N., protokollsekret. Stockh. 80
Becker, V., grosshandlare. Stockh. 80
Beck-Friis, A., f. **Adelsvärd**, friherrinna. Stockholm. 94
Beck-Friis, C. C., friherre. Fiholm, Eskilstuna. 86
Beckius, P. A., handlande. Stockh. 89
Beckman, A., f. **Grenander**, fru. Skara. 81
Beckman, A., fabrikör. Norrköping. 91
Beckman, B., herr. Stockholm. 92
Beckman, C. H., kanslist. Stockh. 82
Beckman, E., literatör. Stockholm. 89
Beckman, G., direktör. Norrköping. 91
Beckman, L., rådman. Norrköping. 91
Been, T., postinspektor. Mariestad. 88
Befwe, F., juvelerare. Göteborg. 82
Beijer, C. G., generaldirektör. Stockh. 81
Beijer, F., bokförläggare. Stockholm. 87
Beijer, P., fil. doktor. Stockholm. 89
Beijer, P. H., bokhandlare. Malmö. 90
Bekk, C., disponent. Ämmeberg, Askersund. 90
Belfrage, A., provinsialläkare. Söderhamn. 90
Belfrage, J. G. V., kammarherre. Stockholm. 82
Belfrage, M., f. **Munktell**, fru. Stockholm. 93
Bellander, B. O., jägmästare. Bollnäs. 83
Bendix, V., grosshandlare. Stockh. 82
Benedicks, I., f. **Wahlfelt**, enkefru. Stockholm. 81
Bengtson, C., grosshandlare. Stockh. 80
Bengzon, R., skogsförvaltare. Åmots bruk. 94
Bennich, A. G:son, f. d. gen.-tulldirektör. Stockholm. 81
Berg, A., f. **Breitholtz**, fru. Stockh. 94
Berg, A. T., grosshandlare. Askersund. 90
Berg, G.,* häradshöfding. Eksjö. 85
Berg, I., handlande. Karlskrona. 81
Berg, J., professor. Stockholm. 82
Berg, J., kamrer. Stockholm. 82
Berg, J. E., handlande. Växjö. 81
Berg, K. J., f. d. president. Stockholm. 80
Berg, L., f. **Hedblom**, enkefru. Stockholm. 84
Berg, N., grosshandlare. Stockholm. 82
Berg, O., häradshöfding. Stockholm. 94
Berg, R., grosshandlare. Stockholm. 93
Berg von Linde, A.,* kapten. Källunda, Önnestad. 84
Berg von Linde, H., f. **De la Gardie**, grefvinna. Källunda, Önnestad. 85
Berg von Linde, J., landtbrukare. Dufeke, Tågarp. 85
Bergbom, C., sågverksegare. Nederkaliks. 93
v. Bergen, C., literatör. Stockholm. 80
v. Bergen, M., f. **Henschen**, fru. Stockholm. 93
Bergendahl, A., bokhållare. Stockholm. 94
Bergendahl, C. G., ryttmästare. Ryholm, Moholm. 91
Bergendal, F. V., grossh. Stockholm. 82
Bergengren, C. A., smedsmästare. Stockholm. 94
Bergenstjerna, G., kammarskrifvare. Stockholm. 93
Bergenstråhle, C. V. R., kapten. Sköfde. 86
Bergenzaun, P. A., kapten. Stockh. 94
Berger, V., bokhållare. Stockholm. 94
Berggren, E., direktör. Sundsvall. 93
Berggren, H., disponentdirektör. Karlskrona. 83
Berggren, J. B., handlande. Halmstad. 92
Berggren, M. V., kontrollör. Norrköping. 81
Berggren, O., major. Landskrona. 80
Bergh, A., protokollsekreterare. Stockholm. 89
Bergh, C., provinsialläkare. Mellerud. 90
Bergh, E., handlande. Kalmar. 90
Bergh, S., fil. doktor. Stockholm. 83
Bergholtz, K., apotekare. Sveg. 90
Bergholtz, K. G., klockgjutare. Stockholm. 82
Berglund, A., grosshandlare. Stockh. 94
Bergman, A., herr. Stockholm. 93
Bergman, C. V., bryggeriidkare. Norrköping. 81
Bergman, E. V., arkivarie. Stockh. 82
Bergman, F. A. G., professor. Stockholm. 82
Bergman, F. V., f. d. bankokommissarie. Stockholm. 82
Bergman, G. C:son, öfverstelöjtnant. Stockholm. 82
Bergman, G. T., rektor. Vänersborg. 93
Bergman, J. V., protokollsekreterare. Stockholm. 82
Bergman, O., f. **Taube**, fru. Nederkaliks. 93
Bergmark, J. O., borgmäst. Alingsås. 80
Bergqvist, H., f. **Carlmark**, enkefru. Stockholm. 94
Bergqvist, H., f. **Hallén**, enkefru. Stockholm. 89
Bergstedt, C., fabriksidkare. Stockholm. 80
Bergstedt, E., grosshandlare. Stockholm. 80
Bergsten, A. G., häradshöfding. Mora. 92

Bergsten, V., med. doktor. Norrköping. 90
Bergstrand, J., sjökapten. Stockh. 81
Bergstrand, R., kassör. Stockholm. 94
Bergström, A., fabrikör. Stockholm. 93
Bergström, A., f. **Törneman**, fru. Stockholm. 94
Bergström, A., kamrer. Stockholm. 94
Bergström, A., körsnär. Stockholm. 80
Bergström, A., landshöfding. Örebro. 80
Bergström, F., f. d. kammarråd. Stockholm. 81
Bergström, I., fröken. Stockholm. 94
Bergström, J. G., civilingeniör. Stockholm. 80
Bergström, L., provinsialläkare. Hernösand. 81
Bergström, O., kapten. Stockholm. 89
Bergvall, E., häradsh. Svensta. 80
Bergvall, F., bruksegare. Stockholm. 80
Bergvall, O., bageriidkare. Stockh. 89
Bergöö, H., f. **Sahlqvist**, fru. Hallsberg. 81
Berlin, H., intendent. Stockholm. 82
Berlin, J., sekreterare. Stockholm. 81
Bernhardt, F., bruksegare. Malm, Bettna. 92
Berns, H., konditor. Stockholm. 91
Bernstam, N., apotekare. Burträsk. 90
Bersén, C. D., komminister. Stockh. 89
Berthold, A., e. o. notarie. Kragenäs, Lur. 93
Berwald, M., tjänsteman. Stockholm. 81
Beskow, G., direktör. Stockholm. 82
Beskow, J. F., med. doktor. Söderhamn. 90
v. Bétzen, H., f. **Bæckborg**, fru. Stockholm. 91
v. Bétzen, V. L., f. d. bruksegare. Stockholm. 82
Bexell, A., godsegare. Varberg. 84
Bielke, N., grefve, underlöjtnant. Sturefors, Linköping. 86
Billbergh, T. A., f. d. advokatfiskal. Stockholm. 82
Bille, V., bokhandlare. Stockholm. 81
Bille, V., bryggeriidkare. Stockholm. 89
Billing, V., rådman. Stockholm. 80
Billmanson, A., öfverstelöjtnant. Stockholm. 82
Billqvist, G., med. doktor. Göteborg. 80
Billsten, T., fabrikör. Norrköping. 84
Bissmark, C., ingeniör. Halmstad. 92
Bissmark, F., med. doktor. Stockh. 93
Biörck, E., kammarrättsråd. Stockh. 80
Bjerkander, M. L., med. doktor. Landskrona. 90
Bjurman, G., boktryckare. Karlskrona. 82
Björck, E., gulddragare. Stockholm. 82
Björck, F., disponent. Hudiksvall. 89
Björkbom, E., fröken. Stockholm. 93
Björkbom, T. H., med. doktor. Pite. 90
Björkegren, E., herr. Motala. 93
Björkén, J., med. doktor. Uppsala. 89
Björklund, G., expeditionsekreterare. Stockholm. 80
Björklund, J. A., redaktör. Stockh. 91
Björkman, A. G., juvelerare. Stockh. 82
Björkman, C. A. T., landshöfding. Gefle. 82
Björkman, K. F. L., kronofogde. Norrtälje. 86
Björkvall, C., fabrikör. Stockholm. 81
Björn, K. F., med. fil. kand. Stockh. 82
Björnlund, A., fröken. Stockholm. 93
Björnstjerna, M., f. **Ankarcrona**, fru. Gefle. 81
Björnstjerna, O. M., generalmajor. Stockholm. 81
Björnström, E., f. v. **Kræmer**, enkefru. Stockholm. 83
Blanck, C., grosshandlare. Stockh. 80
Blomberg, A. V., ingeniör. Stockh. 82
Blomberg, O., regementsläkare. Kristianstad. 90
Blomberg, O. V., kontorskrifvare. Stockholm. 94
Blombergh, F., fabriksidkare. Norrköping. 81
Blomdahl, G. F., fabriksidkare. Stockholm. 82
Blomqvist, H., f. **Siösteen**,* fru. Västra Tunhem. *Hedersledamot.* 86
Blomstrand, C. V., professor. Lund. 81
Boberg, A., apotekare. Stockholm. 80
Bobergh, T., f. **Björklund**, enkefru. Stockholm. 84
Bodach, A., fröken. Stockholm. 92
Boévie, H. A., handlande. Stockholm. 80
Bogeman, E. C. T., major. Stockh. 86
Bogren, E., tandläkare. Helsingborg. 90
Boheman, C., kanslisekreterare. Stockholm. 90
Boheman, M., amanuens. Stockholm. 93
Bohlin, D., f. **Nordblom**, fru. Kyrkeslätt, Kettilstorp. 93
Bohlin, E., herr. Kyrkeslätt, Kettilstorp. 93
Bohm, O., kontraktsprost. Nora. 90
Bohman, A., fröken. Stockholm. 94
Bohnsack, L., f. **Lundberg**, fru. Stockholm. 93
Bohnstedt, C. E. L., hofjägmästare. Rinkesta, Ärila. 86
Bohnstedt, J. E., godsegare. Stockh. 82
Boije, C. O., handlande. Stockholm. 80
Boije, V., grosshandlare. Göteborg. 80
Boije af Gennäs, C. O., civilingeniör. Stockholm. 80
Boije af Gennäs, E., f. **Almroth**, fru. Stockholm. 94
Boije af Gennäs, E., fröken. Stockh. 94

Bokelund, A., provinsialläkare. Hesselholm. 90
Bolander, R., fabriksdisponent. Nybro. 90
Bolinder, A. M., landsekreterare. Mariestad. 86
Bolinder, E. A., ingeniör. Stockholm. 90
Bolling, G., medicinalråd. Stockholm. 91
Bolmstedt, A., f. **Neuendorff**, enkefru. Stockholm. 81
Boltenstern, V., ryttmästare. Stockholm. 94
Boman, C., grosshandlare. Västerås. 80
Boman, C. T., grosshandl. Stockh. 85
Boman, G., grosshandlare. Stockh. 80
Boman, L., kronolänsman. Valdemarsvik. 81
Bomgren, E., f. **Hultbring**, fru. Stockholm. 94
Bonde, C. C:son, friherre. Stockholm. 93
Bonde, C. G., friherre. Stockholm. 93
Bonde, E., fröken. Stockholm. 93
Bonde, S., f. **Beck-Friis**, friherrinna. Stockholm. 93
Bonnier, A., förlagsbokhandl. Stockholm. 80
Borelius, J., med. doktor. Karlskrona. 94
Borg, A., postexpeditör. Stockholm. 93
Borg, C., distriktsläkare. Stockholm. 89
Borg, D., kontraktsprost. Mora. 83
Borg, F. G., apotekare. Strömstad. 90
Borg, F. T., redaktör. Helsingborg. 81
Borg, J. F., sjökapten. Stockholm. 82
Borg, P. V., fabriksidkare. Lund. 81
Borgström, E., kontraktsprost. Svedala. 90
Borgström, H., f. **Ankarstrand**, fru. Stockholm. 80
Borin, S. G., grosshandlare. Stockh. 80
af Borneman, A., fröken. Stockholm. 93
af Borneman, C., kapten. Stockholm. 93
Bosæus, R., borgmästare. Arboga. 90
Boström, C. A., apotekare. Hesselholm. 90
Boström, C. J., stadsläkare. Sölvesborg. 90
Boström, K., järnvägstjänsteman. Stockholm. 94
Boustedt, M., bankkassör. Karlsborg. 84
Bowallius, B., e. o. amanuens. Stockh. 91
Bowallius, R., v. häradshöfd. Stockh. 91
Braese, A., fabriksidkare. Stockholm. 82
Brahe, M., grefve, kammarherre. Stockholm. 80
Brahe, N., grefve, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. 80
Brandberg, I., med. doktor. Nyköping. 93
Brandberg, J.,* med. doktor. Landskrona. 90
Brandel, C., kamrer. Stockholm. 88
Brandt, L. J., handlande. Växjö. 81
Branting, A., fröken. Stockholm. 90
Brate, E., lektor. Stockholm. 90
Bratt, A. V., hofrättsråd. Jönköping. 80
Bratt, H., telegrafdirektör. Stockholm. 82
Braun, C. A., v. häradsh. Stockholm. 82
Braun, F. A., skorstensfäjare. Stockh. 80
Braune, J. G., marininginiör. Stockh. 89
Bredberg, L. J., f. **Smerling**, enkefru. Stockholm. 87
Brehmer, B., notarie. Stockholm. 89
Brehmer, V., öfverstelöjtnant. Mårdnäs, Kilafors. 82
Breitholtz, E. J., generalmajor. Stockholm. 86
Brenguiér, O. E., revisor. Stockh. 81
Brinck, A., grosshandlare. Stockh. 80
Brinck, C. V., grosshandlare. Stockholm. 80
Brinck, F. L., grosshandlare. Stockh. 89
Brisman, M., fröken. Stockholm. 94
Broander, N. F., handlande. Stockholm. 82
Brodin, A., skeppsbyggmäst. Gefle. 82
Brodin, E., f. **Almqvist**, fru. Stockh. 93
Brolin, G., direktör. Stockholm. 94
Broman, J. V., bokhållare. Stockholm. 94
Broms, G. E., konsul. Stockholm. 90
Broms, O., ingeniör. Stockholm. 93
Broomé, L., kapten. Stockholm. 82
Brummer, M., löjtnant. Fröllinge, Getinge. 84
Brun, A.,* apotekare. Hudiksvall. 81
Brun, C., apotekare. Hudiksvall. 81
Brun, C. E., apotekare. Smedjebacken. 90
Brun, S. J., provisor. Hudiksvall. 82
Brunius, A. V.,* major. Stockholm. 80
Brunnberg, T., med. doktor. Uppsala. 89
Brusewitz, C. J., grossh. Göteborg. 83
Brusewitz, E., myntdirektör. Stockh. 80
Brusewitz, P., köpman. Stockholm. 93
Bruzelius, A., kontraktsprost. Österlöf. 90
Bruzelius, A. J., sekreterare. Stockh. 80
Bruzelius, R. M., professor. Stockh. 80
Bråkenhjelm, P. J., landshöfding. Uppsala. 86
Brändström, E., major. Stockholm. 81
Bucht, V., apotekare. Pajala. 90
Buckau, J. A., fabrikör. Stockholm. 90
Burén, C. O. V., president. Stockh. 82
Burén, N., uppbördskommissarie. Stockholm. 80
von der Burg, B., uppbördskommissarie. Stockholm. 89
Burman, C., notarie. Stockholm. 93
Burman, O., bankdirektör. Haparanda. 81
Burmeister, J., grossh. Stockholm. 82
Bång, I. A., bruksegare. Stockholm. 80
Bäckström, J., grossh. Stockholm. 80
Bäckström, M. E., auditör. Stockholm. 89
Bärnheim, O., löjtnant. Fläskjum. 91
Bäärnhielm, L., öfv.-löjtn. Stockh. 87

Bökman, L. C., juvelerare. Stockh. 80
Böttiger, J., hofintendent. Stockholm. 82
Böttiger, J., f. Ekströmer, fru. Stockholm. 93
Böös, K., ingeniör. Stockholm. 94
Böös-Nathorst, E., häradshöfding. Stockholm. 94

Cadovius, J. M., f. d. fabrikör. Stockholm. 82
af Callerholm, T., häradshöfding. Hedemora. 92
Callin, O. V., förrådsförvaltare. Stockholm. 94
Callin, R., fabrikör. Stockholm. 92
Callmander, R., genremålare. Göteborg. 83
Calwagen, E., lektor. Stockholm. 82
Cardon, C. O., litograf. Stockholm. 82
Carlander, C. M., grosshandl. Stockh. 89
Carlberg, C. G., landtbrukare. Valla, Björkvik. 80
Carlborg, F. D.,* häradshöfding. Kragenäs, Lur. 91
Carlén, N., kontraktsprost. N. Fogelås, Hjo. 90
Carlmark, H. R. L., revisor. Stockh. 81
Carlson, A., fröken. Göteborg. 92
Carlson, A., grosshandlare. Göteborg. 83
Carlson, A., v. häradshöfd. Stockh. 91
Carlson, A., handlande. Stockholm. 82
Carlson, A. V., bokförläggare. Stockholm. 82
Carlson, C. A., disponent. Stockh. 80
Carlson, C. F., tjänsteman vid Stockholms gasverk. Stockholm. 90
Carlson, E., bokhållare. Stockholm. 91
Carlson, E., fröken. Stockholm. 94
Carlson, K. G., justitieråd. Stockh. 89
Carlson, L., fröken. Stockholm. 94
Carlson, P.,* inspektor. Norra Degerfors. 92
Carlsson, A., f. Arvin, fru. Stockh. 92
Carlsson, A. L., grosshandlare. Stockholm. 85
Carlsson, C.,* fröken. Stadra, Gyttorp. 81
Carlsson, C. F., handl. Haparanda. 81
Carlsson, D., arkitekt. Stockholm. 92
Carlsson, E., bruksegare. Stadra, Gyttorp. 80
Carlsson, F., fabrikör. Stockholm. 89
Carlsson, F., herr. Stockholm. 94
Carlsson, G., bokhandlare. Stockh. 82
Carlsson, G., snickare. Stockholm. 89
Carlsson, H., fröken. Stockholm. 81
Carlsson, J., grosshandlare. Stockh. 92
Carlsson, P. A., handlande. Halmstad. 90
Carlström, C., kapten. Stockholm. 90
Carlström, C. R., fabrikör. Stockh. 81
Carlström, F. A., grossh. Stockh. 80
Carlström, P., fabrikör. Halmstad. 92
Casparsson, E. H., banktjänsteman. Stockholm. 84
Cassel, E., expeditionschef. Stockh. 89
Cassel, I., grosshandlare. Stockholm. 90
Cassel, K., godsegare. Stjernsund, Askersund. 90
Cassel, K. A. H., löjtnant. Uppsala. 93
Cassel, O., grosshandlare. Stockholm. 90
Casselli, G., fröken. Stockholm. 80
Cavallin, F. G., grosshandlare. Stockholm. 82
Cederberg, E., artist. Stockholm. 94
Cederblom, J. E., professor. Stockh. 83
Cedergren, A., grosshandlare. Stockholm. 90
Cedergren, A. N., jägmästare. Stockh. 89
Cedergren, G., teknolog. Stockholm. 93
Cedergren, H. T., direktör. Stockh. 80
Cedergren, K. G., kandidat. Stockh. 92
Cederschiöld, G., professor. Göteborg. 90
Cederschiöld, H., major. Stockholm. 82
Cederschiöld, H. S., lektor. Växjö. 81
Cederström, A., friherre. Stockh. 81
Cederström, E., friherre. Krusenberg, Uppsala. 81
v. Cederwald, E., f. Akrell, fru. Stockholm. 94
v. Cederwald, G., öfverstelöjtnant. Stockholm. 92
Celsing, C., f. Montgomery, fru. Fräkentorp, Helleforsnäs. 80
Celsing, L. A., kammarherre. Fräkentorp, Helleforsnäs. 80
Cervin, C., grosshandlare. Stockh. 80
Cervin, C. G., bankir. Stockholm. 80
de Champs, C. E., f. d. kommendörkapten. Stockholm. 89
Charlès, A.,* provinsialläkare. Borås. 80
Charlier, A. V., med. doktor. Sollefta. 90
Chelius, G., bokhandlare. Stockholm. 94
Christopherson, C., landsekreterare. Karlskrona. 81
Claëson, N., justitieråd. Stockholm. 80
Clason, I. G., professor. Stockholm. 82
Claus, C. A., med. doktor. Stockholm. 81
Clementson, N. P., kamrer. Stockh. 82
Cleve, A., f. Öhbom, fru. Stockholm. 94
Cohn, C., herr. Stockholm. 93
Cohn, O., herr. Stockholm. 93
Colliander, S., fröken. Lund. 91
Collijn, A., grosshandlare. Stockh. 80
Collin, C. G., fabrikör. Stockholm. 80
Corneliusson, M. T., handlande. Haftenssund, Grebbestad. 91
Coyet, A., kammarjunkare. Nynäs, Sköllersta. 81
Crafoord, C. O. L., häradshöfding. Lyckeby. 82

Cronholm, A., v. häradshöfding. Stockholm. 81
Cronius, H., fröken. Stockholm. 92
Cronland, M., f. **Bergström**, fru. Stockholm. 94
Cronland, T. H., kamrer. Stockh. 82
Cronquist, A. V., professor. Stockholm. 90
Cronstedt, C. R:son, grefve, ingeniör. Lindö, Runtuna. 81
Cronstedt, R., grefve, generaldirektör. Stockholm. 89
Crusebjörn, J., landshöfding. Ume. 80
Curman, H., v. häradshöfding. Strängnäs. 80

Dabelstein, L., agent. Stockholm. 89
Dahl, C. E., grosshandlare. Stockh. 80
Dahl, F. G. A., intendent. Stockholm. 80
Dahlander, A., apotekare. Uddevalla. 90
Dahlander, A., fröken. Göteborg. 82
Dahlander, C. P., juris kand. Stockholm. 93
Dahlander, G. R., professor. Stockh. 81
Dahlberg, C. J., provinsialläkare. Hvetlanda. 90
Dahlberg, E. M., herr. Stockholm. 93
Dahlberg, J., bruksegare. Bollsta, Nyland. *Hedersledamot.* 81
Dahlberger, K. J., kontraktsprost. Virserum. 90
Dahlbäck, C. J., rektor. Falun. 80
Dahlerus, G. E., stadskassör. Stockholm. 93
Dahlerus, S., f. **Klingenstjerna**, fru. Stockholm. 93
Dahlerus, S., fröken. Stockholm. 93
Dahlgren, E. V., bibliotekarie. Stockh. 80
Dahlgren, S., lektor. Skara. 94
Dahlgren, V., ingeniör. Stockholm. 91
Dahllöf, A. J:son, fotograf. Stockh. 88
Dahlman, C. E., kartograf. Stockh. 81
Dahlman, V., bildhuggare. Stockholm. 94
Dahlström, O., bokhållare. Stockholm. 93
Dahlström, O., grossh. Stockholm. 80
Dalborg, M., folkskolelärare. Stockholm. 94
Danelius, B. A., grossh. Stockholm. 80
Dann, O., häradshöfding. Stockholm. 94
Dannberg, A., bokhållare. Stockholm. 81
Dannström, I., direktör. Stockholm. 80
Danström, L., redaktör. Halmstad. 92
v. Dardel, F. L., kab.-kammarherre. Stockholm. 87
v. Dardel, N., v. häradshöfd. Stockh. 91
Davidsohn, M., grossh. Stockholm. 82
Davidson, H., generalkonsul. Stockh. *Hedersledamot.* 80
Davidson, M., herr. Stockholm. 80
Davidsson, E., f. **Pohl**, enkefru. Stockholm. 87
De Geer, C., frih., godsegare. Leufsta bruk. 92
De Geer, L., kapten. Skälboö, Söderköping. 86
De la Gardie, J., grefve, godsegare. Oretorp, Lyngsjö. 86
De la Gardie, P., grefve, kammarherre. Mansdala, Ovesholm. 85
De la Gardie, R., landshöfding. Linköping. 92
Delin, C. F., handlande. Halmstad. 90
Dellvik, C. A., direktör. Stockholm. 80
Denckert, A. F., herr. Stockholm. 89
Denninghoff, V., grosshandlare. Göteborg. 91
Derlien, H., grosshandlare. Stockh. 89
Deutsch, E., f. d. bankokomm. Stockh. 82
Dickson, W., godsegare. Seckestad, Moholm. 92
Didron, H., ingeniör. Stockholm. 93
Dieden, B. M., grosshandl. Malmö. 81
Dietrichson, B., f. **Rosencrantz**, fru. Stockholm. 93
Ditzinger, F., fabriksidkare. Stockh. 80
Ditzinger, V., fabriksidkare. Stockh. 82
Djurbergh, F. O., handlande. Karlskrona. 82
Djurklou, G., friherre, kammarherre. Örebro. 80
Douglas, L., grefve, excellens. Stockholm. 81
Dubois, S., kontorskrifvare vid K. järnvägstyrelsen. Stockholm. 94
Dufva, A. G., fabriksidkare. Stockh. 81
Dufva, J. M., handlande. Stockholm. 88
Dufva, L., f. **Grönvall**, fru. Stockh. 80
Du Rietz, G., grosshandlare. Stockh. 94
Du Rietz, G. A., grossh. Stockholm. 80
Du Rietz, L., f. **Borgh**, fru. Stockh. 94
v. Düben, L., fröken. Stockholm. 92
Dyberg, J. N., handlande. Malmö. 85
Dyberg, O. A., kassör. Malmö. 85
Dyrssen, G., kapten. Stockholm. 89
v. Döbeln, J. V., regementsläkare. Stockholm. 80

Eberstein, A., f. **Sjögren**, fru. Norrköping. 91
Eberstein, C., bankdir. Norrköping. 80
Eckert, F., arkitekt. Stockholm. 80
Edblom, R., byggmästare. Stockholm. 90
Edelstam, C. F., regementskrifvare. Stockholm. 87
Edelstam, E. A., häradshöfding. Nyköping. 87
Edelström, C., kapten. Sunnerborg, Hamneda. 80

Edelsvärd, A. V., major. Stockholm. 80
Edenberg, A. A:son, redaktör. Stockholm. 80
Edgren, G., sekreterare. Stockholm. 82
Edholm, E., öfverfältläkare. Stockh. 80
af Edholm, E., f. hofmarskalk. Stockh. 80
Edlund, A., rektor. Gefle. 93
Edlund, E. A., skogsförvaltare. Ockelbo. 94
Edman, C. G., kanslisekreterare. Stockholm. 80
Edoff, O. J., komminister. Skeninge. 80
Edström, G. R., kontraktsprost. Hörnäs. 90
Edström, O., inspektor. Bollsta, Nyland. 81
Edvall, K. J., kontraktsprost. Nyland. 90
Egerström, A., jägmästare. Lycksele. 84
Egerström, F. R., v. häradshöfding. Stockholm. 83
Eggertz, C. M. U., lektor. Karlskrona. 84
Egnell, E., grosshandlare. Stockholm. 80
Egnell, O., f. **Weslien**, fru. Norrköp. 80
Egnér, C., ingeniör. Stockholm. 94
Ehnberg, C., v. konsul. Helsingborg. 81
v. Ehrenheim, P., universitetskansler, f. d. statsråd. Stockholm. 80
Ekbohrn, T. H., civilingeniör. Stockh. 81
Ekbom, F., förvaltare. Stockholm. 82
Ekdahl, M., revisor. Stockholm. 80
Ekelund, D., kansliråd. Stockholm. 91
Ekelund, F., kronofogde. Stockholm. 86
Ekelund, H., bruksegare. Stockholm. 90
Ekelöf, A., kommendörkapten. Stockholm. 92
Ekenberg, H., herr. Orebro. 94
Ekenberg, J., fabriksidk. Södertälje. 80
Ekenberg, O., fabriksidk. Södertälje. 80
Ekendal, C., disponent. Mariestad. 89
Ekengren, V. A. F., stadsmäklare. Stockholm. 80
Ekenstam, F. V.,* major. Ruda, Linköping. 81
af Ekenstam, T., v. häradshöfding. Leksand. 91
Ekevall, A. F., häradshöfd. Skellefte. 86
Ekgren, C. E., kamrer. Stockholm. 88
Ekholm, A. F., kammarförvandt. Stockholm. 92
Eklund, A. F., bat.-läkare. Stockh. 82
Eklund, M., målarmästare. Stockholm. 94
Eklund, P. B., hofbokhandl. Stockholm. 81
Eklundh, H., hofkamrer. Stockh. 82
Ekman, E., komm.-kapten. Göteborg. 80
Ekman, H., handlande. Halmstad. 91
Ekman, I., med. doktor. Hudiksvall. 94
Ekman, J. E., grosshandl. Göteborg. 80
Ekstam, K., grosshandl. Stockholm. 87
Ekstrand, A., kronouppbördskommissarie. Stockholm. 80
Ekström, A., bokhandl. Linköping. 87
Ekström, A., öfverintendent. Stockh. 80
Ekström, C., f. d. landshöfd. Stockh. 80
Ekström, E., handlande. Stockholm. 82
Ekström, J. A., hofpredikant. Vingåker. 83
Ekström, N., f. **Rehn**, fru. Stockholm. 94
Ekströmer, J. M., kapten. Fogelfors, Lillsjödal. 87
Elfstrand, P., grosshandlare. Gefle. 93
Elfving, C. E., öfverstelöjtnant. Stockh. 81
Elfving, G., fröken. Stockholm. 93
Elfving, I., fröken. Stockholm. 94
Elgérus, D. J., fabrikör. Örebro. 80
Eliasson, E., grosshandlare. Stockh. 90
Elkan, I., bokbindare. Stockholm. 88
Elliot, A. O., polismästare. Göteborg. 80
Elliot, C., f. **Pålman**, fru. Stockholm. 93
Elliot, H., generalmajor. Stockholm. 89
Elliot, J. E., justitiekansler. Stockh. 80
Elliot, M., grosshandlare. Stockholm. 89
Elliot, O., kommendörkapten. Stockholm. 93
Elmqvist, E., godsegare. Bronäs, Strångsjö. 81
Elmqvist, E., fröken. Stockholm. 93
Elmström, O., apotekare. Stockholm. 81
Enblom, R. S., arkitekt. Stockholm. 90
Enell, H. G. O., apotekare. Stockh. 90
Eneman, H., kammarskrifvare. Stockholm. 93
Eneman, J. H., kronofogde. Rosenfors, Borgholm. 86
Engblom, F., juvelerare. Stockholm. 82
Engblom, V., kassör. Stockholm. 90
Engelbrecht, K., apotekare. Stockholm. 90
Engelstedt, E. F., kronofogde. Vifstavarf. 90
Engeström, E., grosshandl. Malmö. 81
v. Engeström, J. O. T., registrator. Stockholm. 81
Engholm, E., rektor. Norrköping. 93
Englund, E., agent. Stockholm. 93
Englund, J. A., kontraktsprost. Neder-Lule. 90
Englund, K. G., agent. Stockholm. 93
Engstedt, A., tullförvalt. Västervik. 89
Engstrand, G., f. stadsläkare. Jönköping. 80
Engström, A., källarmästare. Stockh. 80
Engström, E., förste stationsskrifvare. Stockholm. 92
Engström, F., fröken. Stockholm. 80
Engström, P., bankdirektör. Gefle. 93
Engvall, E., grosshandlare. Gefle. 84
Enhörning, C., f. **Levin**, fru. Norrköping. 80
Ennes, C. H. O., hofmarskalk. Stockh. 87
Enström, U. F., handlande. Stockh. 82
Erdmann, A.,* professor. Uppsala. 81
Erdmann, E., geolog. Stockholm. 80

Erdmann, T., med. doktor. Stockholm. 81
Erichsen, C., löjtnant. Stockholm. 94
Ericksson, C. A., byggm. Stockh. 80
Ericson, G., f. **Rothlieb**, fru. Stockholm. 94
Ericson, J., handlande. Stockholm. 89
Ericson, K., juris kand. Stockholm. 94
Ericson, M., fröken. Stockholm. 94
Ericson, Y., ingeniör. Sandviken. 93
Ericsson, A., fabriksidkare. Stockh. 82
Ericsson, G., f. d. järnarbetare. Stockh. 80
Ericsson, H., bruksegare. Ramsberg. 81
Ericsson, H., fabrikör. Stockholm. 80
Ericsson, J. A., fabriksidk. Stockholm. 82
Ericsson, L. M., mekanikus. Stockh. 89
Erikson, J. O., grosshandlare. Göteborg. 91
Eriksson, E.,* veterinär. Motala. 91
Eriksson, N., grufförvaltare. Långnäs, Robertsholm. 82
Eriksson, P., brukspatron. Hofors. 94
Erlandsson, H., fru. Torsång, Örnäs. 81
Ernberg, A., ingeniör. Karlskrona. 81
Ernberg, H., handl. Karlskrona. 81
Ersson, Nygårds Erik, herr. Stockholm. 92
Eschelsson, Elsa, fil. och jur. kand. Uppsala. 84
Eskilsson, N., bokhandlare. Stockh. 82
Essén, R., kommissionslandtmätare. Tomastorp, Äs. 80
v. **Essen, F.**, friherre, riksmarskalk. Stockholm. *Hedersledamot.* 87
v. **Essen, F. J.**, frih., kammarherre. Stockholm. 90
v. **Essen, R. J.**, friherre. Ljunghem, Vreten. 87
Eurenius, M. C. J., lektor. Malmö. 81
Eurström, O. J. F., apotekare. Vadstena. 90
Ewerlöf, J., v. häradshöfding. Stockh. 93

Fabertz, M., revisor. Stockholm. 93
Fæltenborg, L. B., skolföreståndare. Rephult, Liatorp. 85
Fagerberg, G., landträntmästare. Jönköping. 85
Fagerholm, H., apotekare. Sundsvall. 90
Fagerholm, R., kronofogde. Ljungby. 92
Fagerlund, C. A., t. f. landshöfding. Kalmar. 84
Fagerström, A., rådman. Mariefred. 83
Fagerström, H., handl. Strängnäs. 91
Fahlander, F. F., handlande. Örnsköldsvik. 81
Fahlcrantz, C. J., fil. doktor. Stockh. 80
Fahlén, A. F., fabrikör. Stockholm. 80
Fahlgren, C. A., sågverksegare. Stockholm. 81
Fahlstedt, E. V., perukmakare. Stockholm. 91
Fahnehjelm, H., löjtnant. Mariestad. 88
Fahnehjelm, O., ingeniör. Stockholm. 80
Falck, A., med. doktor. Malmö. 90
Falk, A., fröken. Stockholm. 93
Falk, C., apotekare. Jönköping. 92
Falk, E., fröken. Stockholm. 92
Falk, F., f. **Hector**, fru. Stockholm. 94
Falk, M., landsekreterare. Stockholm. 94
Falk, S., fröken. Stockholm. 94
Falkenberg, C., friherre. Lagmansö, Vadsbro. 87
Falkenberg, H., kapten. Stockholm. 91
Falkenberg, M. F., frih., ryttmästare. Marielund, Mörarp. 87
Falkenstedt, H., f. **Armfelt**, fru. Stockholm. 93
Falkman, C. F., grossh. Stockholm. 80
Falkman, H., grosshandl. Stockholm. 91
Falkman, J. L. A., major. Stockh. 80
Favre, H., f. **Watz**, fru. Stockholm. 93
Fehr, F., pastor primarius. Stockholm. 81
Fehr, I.,* lektor. Strängnäs. 86
v. **Feilitzen, M.**, fil. doktor. Åkerstad, Linköping. 82
v. **Feilitzen, R.**, kontre-amiral. Stockholm. 82
Fennov, C., bokhållare. Stockholm. 81
Ferlin, O., grosshandlare. Stockholm. 80
Feron, J., f. **Feron**, fru. Stockholm. 94
Fexer, B., musikdirektör. Stockholm. 82
Feychting, A. V., byråchef. Stockh. 94
Feychting, E. V., grosshandlare. Stockholm. 94
Feychting, O. H., handlande. Stockh. 89
Fich, A. H. E., direktör. Stockholm. 80
Fischer, A., grosshandlare. Stockh. 80
Fischer, E., fröken. Stockholm. 94
Fischer, T., fröken. Stockholm. 94
Fischerström, L., f. **Hübinette**, fru. Stockholm. 81
Flensburg, C., med. doktor. Stockh. 89
Flodin, C., fröken. Stockholm. 94
Flodin, O., grosshandlare. Örebro. 80
Flodman, G. T., stadsmäklare. Stockholm. 82
Flohr, A., f. **Spross**, fru. Stockh. 81
Flohr, V., grosshandlare. Stockholm. 91
Florman, G., kapten. Stockholm. 80
Flygare, A., fröken. Stockholm. 93
Flygare, G., kapten. Stockholm. 83
Flygare, H., med. doktor. Lund. 90
Flygt, L. A., inspektor. Ljungå. 82
Fogelmarck, E., professor. Stockh. 81
Fogelmarck, V., brukseg. Vall, Gefle. 82
Fogman, E., med. doktor. Stockh. 80
Folcker, E. G., amanuens. Stockholm. 89
Forsberg, A. G., arkitekt. Stockh. 82
Forsberg, C., prokurist. Stockholm. 93
Forsberg, C. L., krigsråd. Stockh. 82

Forsell, M., fröken. Stockholm. 80
Forsgrén, I., fröken. Stockholm. 89
Forsgrén, M., rådman. Stockholm. 80
Forsgrén, R., grosshandlare. Stockh. 81
Forssberg, E., med. doktor. Stockholm. 93
Forssell, O., kassör. Vifstavarf. 90
Forssén, E., skollärare. Stockholm. 94
Forssman, C. M., telegrafdirektör. Göteborg. 82
Fosser, J., grosshandlare. Norrköping. 81
Fosser, N., godsegare. Halleby. 81
Fougt, C., v. konsul. Stockholm. 80
Frænckel, L., bankir. Stockholm. 80
Frænkel, A.,* kapten. Stockholm. 81
Frænkel, L., f. **Löfgren**, fru. Stockholm. 92
Franc, H., brukspatron. Stockholm. 91
Francke, A. V., godsegare. Binga, Hossmo. 92
Frankenfeldt, F., grosshandl. Stockholm. 82
Franzén, F., godsegare. Stockholm. 80
Fredenberg, H., kamrer. Stockholm. 82
Fredrikson, G., teaterdirektör. Stockholm. 80
Fredrikson, G., kapten. Kristianstad. 80
Freese, H., rådman. Norrköping. 81
Frennesen, N. O. R., länsveterinär. Halmstad. 80
Friberg, A., ingeniör. Huskvarna. 80
Friberg, F., bankokommissarie. Stockholm. 82
Friberg, V., med. doktor. Dalby, Stället. 90
Frick, D. G., landtbrukare. Malmö. 81
Frieberg, F. A., musikdirektör. Stockholm. 81
Friedländer, C., studerande. Stockh. 94
Friedländer, C. L., bruksegare. Jönköping. 80
Friedländer, T., f. d. konsul. Stockh. 89
v. Friesen, M.,* med. doktor. Västervik. 89
v. Friesen, S., lektor. Stockholm. 82
Frisell, A., underlöjtnant. Stömne, Högsätersby. 84
Frisell, A., f. **v. Sydow**,* fru. Stömne, Högsätersby. *Hedersledamot.* 81
Frisell, E., f. **Strömberg**, fru. Stockholm. 94
Frisell, H., bruksegare. Stömne, Högsätersby. 81
Frisell, H., fröken. Stömne, Högsätersby. 93
Frisk, E., grosshandlare. Hudiksvall. 80
Frisk, H., f. **Palmborg**,* fru. Stockholm. 80
Frisk, P. E., kontraktsprost. Häfverö. 90
From, P., mekaniker. Stockholm. 88
Fryckholm, A., fröken. Stockholm. 93
Fryckholm, C., fröken. Stockholm. 93
Fryckstrand, G., herr. Stockholm. 93
Frykholm, N. E., ingeniör. Stockh. 91
Fränckel, E., generalkonsul. Stockh. 87
Fröberg, C. A., borgmästare. Hernösand. 83
Fröding, B., bruksegare. Stockholm. 91
Fröding, H., öfverstelöjtnant. Stockholm. 94
Fröding, J., bruksegare. Stockholm. 91
Frölander, N., f. **Palmær**, fru. Djursholm. 81
Frölich, O., grefve, major. Stockh. 82
Frölich, O., med. doktor. Skene. 90
Funch, H. T., grosshandlare. Stockh. 83
Funck, F., friherre. Almstad, Söderköping. 87
af Funck, C. O., f. d. major. Stockh. 82
Fürst, C. M., e. o. professor. Lund. 80
Fürst, M., öfverfältläkare. Karlskrona. 81
Fåhræus, O., öfverste. Sköfde. 87
Fägersten, A., kassör. Stockholm. 93
Förberg, E., hoftandläkare. Stockh. 80
Förselius, A. G., direktör. Stockholm. 80

Gadd, J. A.,* lektor. Karlskrona. *Hedersledamot.* 81
Gadd, N. J., kronofogde. Lycksele. 86
Gagge, A., kontorschef. Djursholm. 81
Gagge, R.,* bankdirektör. Västerås. 80
Gahn, E., kapten. Uppsala. 93
Gahn, R., bruksegare. Norn, Vikmanshyttan. 82
Gartz, C., auktionskommiss. Stockh. 80
Gasslander, G. H., landskamrer. Jönköping. 81
Gavelius, G., kamrer. Stockholm. 86
Gavelius, J. E.,* bruksegare. Sollefta. 81
Gavelius, O., bokhållare. Sandviken, Frånö. 81
Geber, H., bokförläggare. Stockh. 80
Geber, M., bankir. Stockholm. 91
Geber, P., bankir. Stockholm. 80
Geete, G., provinsialläkare. Borås. 81
Geete, R., bibliotekarie. Stockholm. 82
Geete, S., häradshöfding. Östersund. 81
Geete, V., fortifikationskassör. Stockholm. 83
Geijer, C. A., hofrättsråd. Stockh. 82
Geijer, C. O., kungl. sekreterare. Stockholm. 81
Geijer, F., herr. Stockholm. 92
Geijer, G., öfverste. Stockholm. 94
Geijer, T., fröken. Stockholm. 92
v. Geijer, B., kapten. Stockholm. 89
Geisler, G. T., kassör. Stockholm. 82
Gellerstedt, C. A., apotekare. Pite. 90

Gellerstedt, G. R., mantalskommissarie. Stockholm. 81
Genberg, O.,* provinsialläkare. Haparanda. 81
Georgii, P., landtbrukare. Arnö, Nyköping. 93
Gerle, C., departementschef. Stockh. 80
Gezelius, A., kontrollör i järnvägstyrelsen. Stockholm. 89
Gibson, H., f. **Lindberg**, fru. Stockholm. 93
Gibson, M., f. **Barclay**, fru. Göteborg. 80
Giertz, J. B., fabrikör. Staby, Linköping. 89
Gihl, G., bankdirektör. Stockholm. 80
Gillberg, O., fabrikör. Stockholm. 91
Gillblad, A., handlande. Göteborg. 80
Gilljam, G. F., statsråd. Stockholm. 80
Gilljam, T., telegrafkommissarie. Hudiksvall. 92
Giron, E., bokförläggare. Stockholm. 94
Gistrand, C., banktjänsteman. Norrköping. 80
Giöbel, S., fröken. Stockholm. 90
Glas, V.,* v. konsul. Ume. 83
Gleerup, C., handlande. Malmö. 81
Godée, A., apotekare. Skeninge. 80
Gondret, J. L., kapten. Stockholm. 82
Goslett, F., milkontrollör. Skedhult, Eksjö. 89
Goslett, G., järnvägsdirektör. Skedhult, Eksjö. 89
Gothén, A., revisor. Stockholm. 82
Graff, A. H. E., f. d. sjökapten. Stockholm. 83
Graffman, J. E., disponent. Halmstad. 92
Grafström, A., f. **Gauffin**, fru. Stockholm. 93
Grafström, H., f. **Hazelius**, enkefru. Stockholm. 81
Grafström, J. F., apotekare. Lule. 90
Grahn, F., handlande. Ume. 83
Gran, P., apotekare. Sundsvall. 90
Grandin, A., handelsbokhåll. Stockholm. 86
Grandinson, E., redaktionsekreterare. Stockholm. 94
Grandinson, M., f. **Lindblad**, fru. Stockholm. 94
Granlund, A., byråchef. Stockholm. 80
Grape, A., med. doktor. Gefle. 81
Grenander, E., f. d. politiborgmästare. Stockholm. 80
Grewell, C., f. **Jakobsson**, fru. Stockholm. 94
Grewesmühl, O., godsegare. Herrestad, Stallarholmen. 83
Grevilli, G., disponent. Mariestad. 89
Gripensköld, N., hofrättsråd. Stockh. 89
Groll, V. L., statsråd, landshöfding. Stockholm. 80
Groth, C. M., professor. Stockholm. 80
Grundberg, E., f. **Lindberg**, fru. Getinge, Halmstad. *Hedersledamot.* 80
Grundelius, H., kamrer. Falun. 80
Grundén, O., herr. Stockholm. 93
Grönberger, A., f. **Wiberg**, fru. Stockholm. 94
Grönberger, L., kamrer. Stockholm. 93
Grönbäck, J. V., urfabrikör. Stockh. 82
Grönlund, C., kronofogde. Norrköping. 81
Grönlund, M., inspektor. Stafre. 84
Grönvall, C. A., bryggeriidkare. Stockholm. 80
Grönwall, E. A., bokhandlare. Uppsala. 93
Guldbrand, J., med. doktor. Karlstad. 90
Gullberg, E., grosshandlare. Stockh. 87
Gullbransson, T. L., apotekare. Höganäs. 90
Gumælius, A., direktör. Stockholm. 80
Gumælius, S., fröken. Stockholm. 94
Gumpert, M., grosshandlare. Stockh. 89
Gustafson, C. A., handlande. Stockh. 88
Gustafsson, J., förgyllare. Stockh. 88
Gustafsson, J., inspektor. Stockholm. 92
Gustafsson, K., bokförläggare. Stockholm. 82
Gustafsson, R., redaktör. Stockh. 80
Gustrin, E. F., kansliråd. Stockh. 82
Gyldén, H., professor. Stockholm. 80
Gyldenstolpe, A. L. Fersen, grefve, kabinettsekreterare. Stockholm. 81
Gyldenstolpe, G. Fersen, grefve, förste hofstallmästare. Stockholm. 80
Gyllenkrook, F., friherre, kab.-kammarherre. Sinclairsholm, Gumlösa. 81
Gödecke, A., f. **Hall**, fru. Stockholm. 94
Gödecke, E., fröken. Stockholm. 94
Göhle, B., f. **Åhman**, fru. Stockholm. 94
Göransson, A. H., bruksegare. Sandviken. 81
Göransson, E. F., ingeniör. Stockh. 82
Göransson, G. F., konsul. Sandviken. 82
Göransson, G. O., grossh. Stockh. 82
Göransson, O., herr. Stockholm. 94
Göransson, T.,* apotekare. Falun. 81
Göthe, G., amanuens. Stockholm. 82
Göthe, I. M., bokhandlare. Stockholm. 82

Haage, J., grosshandlare. Stockholm. 94
Haak, C. A., med. doktor. Karlstad. 90
Haak, O. C., direktör. Stockholm. 80
Hæffner, A. V., grossh. Stockholm. 80
Hæggström, A., f. **Hallström**, fru. Stockholm. 94
Hæggström, A., kapten. Stockholm. 94
Hæggström, I., boktryckare. Stockh. 81
Hæggström, S., herr. Stockholm. 93
Hafström, A., apotekare. Stockholm. 82
Hafström, C., landsekreterare. Halmstad. 93

Hafström, H., hofkamrer. Stockholm. 92
Hafström, J. L., lifmedikus. Helsingborg. 90
Hagberg, H., grosshandlare. Göteborg. 88
Hagberg, M., fröken. Stockholm. 93
Hagberg, P. T., f. d. godsegare. Stockholm. 82
Hagbergh, C. P., kanslisekreterare. Stockholm. 82
Hagdahl, C. E., med. doktor. Stockh. 82
Hagelin, J. P., bruksegare. Stockh. 82
Hagelqvist, E., fabrikör. Borås. 88
Hagendahl, A., fröken. Örebro. 80
Hagendahl, C. A., grosshandl. Örebro. 80
Hagerman, H., fabrikör. Stockholm. 89
Haglind, E., bokhållare. Stockholm. 90
Haglind, J. A., fabrikör. Stockholm. 82
Haglund, S. E. A., komminister. Stockholm. 80
Hagnell, A. J., fotograf. Halmstad. 93
Hahn, C., med. doktor. Stockholm. 80
Hahn, G., handlande. Karlskrona. 81
Hahr, M., öfverdirektör. Stockholm. 80
Hallberg, J. V., handlande. Halmstad. 82
Hallberg, K. A. R., kronofogde. Herrljunga. 85
Hallberg, V., grosshandlare. Gefle. 81
Hallborg, O.,* kontraktsprost. Torstuna, Torstunaby. 82
Hallbäck, A., f. **Eneman**, fru. Stockholm. 94
Hallén, F., kamrer. Karlskrona. 81
Hallén, S., f. **Sundström**, enkefru. Stockholm. 82
Hallgren, I. R., konstapel. Stockh. 94
Halling, C., f. **Beckman**, enkefru. Stockholm. 89
Hallongren, H., f. **Hallongren**, fru. Stockholm. 94
Hallongren, T., fröken. Stockholm. 94
Hamberg, N. P., professor. Stockh. 80
Hambn, J., grosshandlare. Stockh. 94
Hamilton, A., f. **Hamilton**, grefvinna. Eksjö. 81
Hamilton, A. P., grefve, ryttmästare. Stockholm. 80
Hamilton, G., grefve, godsegare. Hjelmsäter, Lidköping. 81
Hamilton, G. M., grefve. Hedensberg. 89
Hamilton, L., f. **Beck-Friis**, grefvinna. Ovesholm. 82
Hammarén, A., f. **Stjernbergh**, fru. Stockholm. 81
Hammarin, T., med. kand. Stockholm. 94
Hammarskjöld, C. G., justitieråd. Stockholm. 81
Hammarskjöld, K., fröken. Stockh. 94
Hammarsten, C. E., handlande. Stockholm. 94
Hammarsten, O., professor. Uppsala. 81
Hammarstrand, G., grossh. Stockh. 80
Hammarström, A., v. häradshöfding. Stockholm. 89
Hammarström, C., grosshandlare. Östersund. 93
Hammer, C., juvelerare. Stockholm. 90
Hamnqvist, G., sågverksegare. Hammar, Nyland. 81
Hamnqvist, H., herr. Stockholm. 94
Hansen, C., disponent. Stockholm. 94
Hansen, C., genremålare. Stockholm. 80
Hansen, J. Wiel-, f. **Steigerwald**, fru. Stockholm. 94
Hansen, M., grosshandlare. Stockh. 82
Harlingzon, H. H., apotekare. Stockh. 80
v. Hartmansdorff, A., kanslisekreterare. Stockholm. 91
Hartvig, H., grosshandlare. Göteborg. 81
Hassel, N., fröken. Stockholm. 94
Hasselblad, C. F., disponent. Sprängviken, Frånö. 80
Hasselblad, O., grosshandl. Göteborg. 82
Hay, B., disponent. Jönköping. 80
Hazelius, A., fröken. Stockholm. 80
Hazelius, F., öfverstelöjtn. Stockholm. 81
Hazelius, G.,* inspektor. Varpnäs, Edsvalla. 91
Heckscher, E., bankdirektör. Stockh. 80
v. Hedenberg, R., kommendör. Stockholm. 89
Hedenbergh, E., f. **Lemcken**, fru. Stockholm. 92
Hedenblad, P. H., kamrer. Stockh. 80
Hedenius, P., professor. Uppsala. 81
Hedenstierna, H., häradsh. Kisa. 88
Hedenström, A., godsegare. Råcksta, Mariefred. 83
Hedenström, C. V., häradsh. Gefle. 82
Hederstierna, F., landshöfding. Västerås. 81
Hederström, O. R.,* jägmästare. Pajala. 80
Hedin, C., skeppsmäklare. Stockh. 91
Hedin, E. A., stadsarkitekt. Gefle. 83
Hedstrand, C. O., kronofogde. Högerud, Årjeng. 86
Hedström, P., tandläkare. Stockholm. 93
Hegardt, G., fröken. Stockholm. 92
Hegardt, I., grosshandlare. Stockholm. 91
v. Heideken, P. G., kontraktsprost. Bälinge. 90
Heijkenskjöld, C., amanuens. Stockholm. 82
v. Heijne, C. A., banktjänsteman. Stockholm. 91
v. Heijne, D., hofrättsråd. Stockholm. 94
v. Heijne-Lillienberg, G., kapten. Edeby, Jäderön. 91
Heilborn, O., generalkonsul. Stockh. 80
Heimanson, E., tjänsteman. Stockh. 94
Heiss, F., fabriksidkare. Stockholm. 80

Helander, E. A., kammarskrifvare. Stockholm. 92
Hellbacher, F., konditor. Stockholm. 80
Hellberg, C., auditör. Stockholm. 89
Hellberg, F., direktör. Stockholm. 91
Hellberg, J. A., häradshöfding. Jönköping. 80
Helleday, A., v. häradshöfd. Stockh. 82
Helleday, F., apotekare. Stockholm. 81
Helleday, H., f. **Örtenholm**, fru. Stockholm. 82
Helleday, U., med. doktor. Stockholm. 81
Helling, Ph., bruksegare. Stockholm. 91
Hellman, E., grosshandlare. Stockh. 80
Hellman, J., fabriksidkare. Norrköping. 80
Hellman, J. A., läroverksadjunkt. Stockholm. 94
Hellstedt, E., handlande. Eskilstuna. 80
Hellsten, F., tjänsteman i Riksbanken. Stockholm. 94
Hellsten, J., bokhandlare. Stockh. 82
Hellström, A., fröken. Stockholm. 94
Hellström, C. A., apotekare. Värnamo. 90
Hellström, O., ingeniör. Norrköping. 91
Hellström, T., med. doktor. Stockh. 94
Hemming, H., provinsialläk. Ödeshög. 90
Hemning, D., bankkamrer. Mariestad. 89
Henkel, H., herr. Stockholm. 93
Henning, C. V., gravör. Stockholm. 82
Henriksson, A., herr. Stockholm. 94
Herlenius, D., kamrer. Gefle. 84
Herlitz, B., f. **Althaintz**, fru. Stockholm. 93
v. Hermansson, C. F., grefve. Ekensberg, Enhörna. 83
Herrström, B., byggmästare. Stockholm. 92
Herrström, J. P., byggmästare. Stockholm. 94
Herrström, R., arkitekt. Stockholm. 92
Hesse, L., handlande. Stockholm. 87
Hesselgren, G. A., fältläkare. Hofors, Robertsholm. 81
Heurlin, C., fröken. Stockholm. 94
Heurlin, L., f. **Åberg**, enkefru. Stockholm. 87
Hildebrand, A., pastor. Stockholm. 82
Hildebrand, E., lektor. Stockholm. 82
Hindbeck, F. O., protokollsekreterare. Stockholm. 80
Hirsch, E., ingeniör. Stockholm. 80
Hirsch, I., grosshandlare. Stockholm. 90
Hirsch, O., ingeniör. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
Hirsch, O., musikförläggare. Stockholm. 91
Hising, A., herr. Stockholm. 93
Hising, R., trafikchef. Markaryd. 93
Hjellström, J. F., handlande. Växjö. 81
Hjelm, C., komm.-kapten. Karlskrona. 81
Hjelm, C. E., handlande. Karlskrona. 91
Hjertstrand, C. V., handlande. Halmstad. 92
Hjort, E. G:son,* jägmästare. Kisa. 82
Hjorth, H., med. doktor. Stockholm. 80
Hjorth, R., apotekare. Vara. 81
Hjortsberg, C. M., kassör. Stockh. 82
Hjortzberg, F., expeditionsekreterare. Stockholm. 80
Hjulhammar, C. A., herr. Stockholm. 94
Hjulhammar, C. A., kommendörkapt. Stockholm. 94
Hjärne, J. A., f. d. häradshöfding. Stockholm. 82
Hoffstedt, V., lektor. Stockholm. 80
Hoffsten, C., magasinsförvaltare. Stockholm. 94
Hoffsten, E., ingeniör. Stockholm. 94
Hofgren, F. G., grosshandl. Stockh. 82
v. Hofsten, C. J., sekreterare. Stockholm. 82
v. Hofsten, H., kapten. Stockholm. 89
Hofvander, A., f. **Carlborg**, fru. Stockholm. 93
Holck, I., fröken. Stockholm. 92
Holm, G., häradshöfding. Bollnäs. 80
Holm, H., grosshandlare. Stockholm. 81
Holm, P. D., professor. Stockholm. 82
Holmberg, A., kungl. sekreterare. Stockholm. 90
Holmberg, D., mynthandlare. Stockh. 89
Holmberg, E., fabrikör. Södertälje. 91
Holmberg, H., öfverstelöjtnant. Stockholm. 89
Holmberg, H. C., grosshandlare. Stockholm. 93
Holmberg, J. P., byggm. Stockholm. 80
Holmberg, U., kassör. Stockholm. 93
Holmberger, H., kontr.-prost. Lofta. 80
Holmén, C. E., provinsialläkare. Nederkaliks. 90
Holmerz, C. G., direktör. Stockholm. 80
Holmgren, A., herr. Stockholm. 93
Holmgren, G., herr. Stockholm. 93
Holmgren, H. T., arkitekt. Stockh. 80
Holmgren, K. A. V., professor. Lund. 81
Holmgren, M., fröken. Stockholm. 94
Holmlund, J., fröken. Stockholm. 80
Holmqvist, C. F., expeditionschef. Stockholm. 89
Holmstedt, J. G., handlande. Göteborg. 80
Holmström, H., fröken. Stockholm. 94
Hoppe, E. F. F., kapten. Stockholm. 94
Hoppe, O., fil. kand. Stockholm. 82
Horneij, C. J., apotekare. Skog. 90
Horner, G. F., apotekare. Ragunda. 90
Hornvall, E., f. **Wiklund**, fru. Stockholm. 93
Hubendick, E., f. **Wærenqvist**, fru. Stockholm. 94

Hubendick, L. A., kapten. Stockh. 82
Hultman, I., kandidat. Stockholm. 93
Hultman, M., fröken. Stockholm. 94
Humble, J., lektor. Stockholm. 80
Hummel, A. F., jägmästare. Kosta. 85
Husberg, C. R., handlande. Stockh. 89
Husberg, H., v. häradsh. Stockholm. 80
Huselius, G., v. häradshöfding. Stockholm. 91
Huss, J., notarie. Stockholm. 93
Huss, P. E., dispaschör. Hernösand. 93
Huss, V., justitieråd. Stockholm. 82
Hübner, B., fröken. Stockholm. 90
Hübner, E., v. häradshöfding. Stockholm. 89
Hübner, L., departementschef. Stockholm. 82
Hwass, T., med. doktor. Stockholm. 89
Hyltén, F., fröken. Stockholm. 94
Håkanson, H., kontorschef. Karlskrona. 84
Hålén, J., rådman. Gefle. 86
Hägg, S. A., skomakarmäst. Uppsala. 84
Häggström, F. V., professor. Uppsala. 80
Högberg, C., tandläkare. Stockholm. 94
Högberg, J., fröken. Stockholm. 94
Högfeldt, P. J., major. Karlsborg. 89
Höglund, A., konsul. Stockholm. 82
Höglund, C., grosshandl. Stockholm. 81
Höglund, E., amanuens. Stockholm. 91
Höglund, E., disponent. Strömsbro, Gefle. 91
Höglund, I. R., revisor. Stockholm. 93
Höglund, O. M., grosshandlare. Stockholm. 83
Högman, A., kontorist. Stockholm. 93
Högman, A., possessionat. Stockholm. 93
Högman, C., f. Backman, fru. Stockholm. 93
Högman, S. E. B.,* rektor. Alingsås. 84
Höjer, H., disponent. Finspong. 82
Höjer, J. P., kontraktsprost. Ölme. 90
Höjer, M., lektor. Stockholm. 81
v. Höpken, N. v. Lantinghausen, friherre. Stockholm. 91
Hörlin, H., arkitekt. Stockholm. 80
Hörnell, R., redaktör. Stockholm. 81

Ihrfors, A. V., provinsialläkare. Västerås. 89
Ingelotz, V., v. häradshöfd. Stockh. 82
Ingeström, V., sterbhusnotarie. Stockholm. 87
Insulander, D., major. Göteborg. 81
Insulander, G.,* folkskoleinspektör. Gefle. 80
Insulander, I., direktör. Bjärka-Säby, Linköping. 82
Isæus, E. R., kamrer. Stockholm. 94
Isberg, P. G. V., justitieråd. Stockholm. 83
Isoz, E., godsegare. Åda, Vagnhärad. 94
Isselhorst, H., grosshandlare. Stockholm. 94

Jacobson, A., f. Lethin, fru. Stockholm. 94
Jacobson, E., med. doktor. Stockh. 82
Jacobsson, C. A., bokhållare. Stockholm. 94
Jahnsson, J., juvelerare. Stockholm. 81
Jancke, P. G., häradshöfding. Strömsberg, Orresta. 92
Janse, A., kapten. Stockholm. 82
Janson, A. G., byggmästare. Stockh. 89
Janson, G., bankokommissarie. Stockholm. 80
Janzon, A., tapetserare. Stockholm. 92
Jehander, S., byggmästare. Stockholm. 91
Jentzen, C., med. doktor. Stockholm. 80
Jeppsson, G., handlande. Halmstad. 90
Jerling, K. J., med. doktor. Nyköping. 90
Johanson, C. E., grosshandlare. Stockholm. 80
Johanson, C. H., lektor. Västerås. 84
Johanson, J., målarmästare. Stockh. 93
Johanson, N., amanuens. Stockholm. 94
Johanson, N., fabrikör. Stockholm. 89
Johanson, S. J., handl. Jönköping. 80
Johansson, A., handlande. Halmstad. 92
Johansson, A. J., domkyrkosyssloman. Kalmar. 92
Johansson, F., bokhållare. Stockholm. 93
Johansson, J., handlande. Trosa. 85
Johansson, J., rektor. Ume. 83
Johansson, P., doktor. Stockholm. 93
Jolin, S., professor. Stockholm. 89
Jonsson, A., folkskolelärare. Stockh. 94
Jonsson, F., fabrikör. Ockelbo. 89
Jonsson, O., hemmansegare. Arbrå. 80
Josephson, L., teaterdirektör. Stockholm. 89
Josephson, S., grosshandlare. Stockholm. 91
Joulin, C. G., hyrkusk. Stockholm. 87
Juel, R., f. Björkman,* fru. Stockholm. 90
Juhlin, F., handlande. Karlskrona. 81
Juhlin, H., f. Stjernberg, fru. Stockholm. 94
Julius, A., handlande. Stockholm. 80
Jungbeck, K., revisor. Stockholm. 89
Jäderin, E., lektor. Stockholm. 82
Jägerström, J. E., trafikchef. Halmstad. 92

Jönsson, A., grosshandlare. Stockh. 92
Jönsson, C. P., handlande. Halmstad. 92
Jönsson, E., handlande. Halmstad. 90
Jönsson, L.,* hemmansegare. Sandby, Svenstorp. 80

Kallenberg, R., bokhandl. Stockh. 80
Kardell, S. J.,* lektor. Östersund. *Hedersledamot.* 81
Karlson, K. F., prost. Stenbro, Nyköping. 80
Karlson, V., arkitekt. Stockholm. 83
Karlsson, C. G., herr. Stockholm. 92
Karlsson, K. F., herr. Stockholm. 94
Karlsson, K. V., apotekare. Svärdsjö. 90
Kastman, C., kansliråd. Stockholm. 84
Kastman, I., grossh. Stockholm. 80
Keijser, E. J., biskop. Skara. 80
Keiller, H., f. **Falck**, fru. Göteborg. 80
Kellerman, A. G:son, herr. Stockh. 93
Kempe, B., grossh. *Hedersledamot.* Stockholm. 81
Kempe, H., f. **Diewel**, fru. Stockholm. *Hedersledamot.* 82
Kempff, H., lektor. Gefle. 80
Kerfstedt, P., direktör. Tomteboda. 82
Keyser, H., f. **Ekelund**, enkefru. Stockholm. 86
Key-Åberg, A., professor. Stockholm. 89
Kihlberg, L., f. **Granbom**, fru. Söderhamn. 91
Kihlén, O., stadsbokhållare. Stockh. 93
Kinander, E., v. häradshöfding. Stockholm. 90
Kinberg, A., revisor. Stockholm. 93
Kinberg, A. G. H., löjtnant. Stockh. 93
Kinberg, H., fröken. Stockholm. 92
Kinberg, J. F.,* f. d. provinsialläkare. Stockholm. 90
Kinberg, J. G. H., professor. Stockh. 80
Kindgren, J., rådman. Karlskrona. 81
Kindstrand, D., f. **Plagemann**, fru. Stockholm. 93
Kinnwall, E., med. stud. Stockholm. 94
Kinnwall, S. A., förste lärare. Stockholm. 94
Kistner, M., f. **Ljungberg**, enkefru. Stockholm. 80
Kjellberg, M., f. **Tranchell**, fru. Stockholm. 86
Kjellén, J., kammarrättsråd. Stockh. 80
Kjellgren, J. A., handlande. Stallarholmen. 83
Kjellin, M., fröken. Stockholm. 94
Kjellman, F., med. doktor. Stockh. 80
Kjellquist, J., kontraktsprost. Ekedalen. 90
Kjerrman, F., landskanslist. Stockholm. 82
Klemming, V., direktör. Stockholm. 91
af Klercker, G., kontreamiral. Stockholm. 80
Klinckowström, R., frih., f. d. öfverste. Stockholm. 82
Klingberg, A., grosshandl. Stockh. 82
Klingenstierna, E., öfverste. Stockh. 81
Klingspor, C. A., riksheraldiker. Stockholm. 90
Klingspor, E., f. v. **Rosen**, friherrinna. Näsby, Gnesta. 93
Klingwall, N. L., med. doktor. Stockh. 80
Klint, F. G., fabriksidkare. Stockh. 80
Klintberg, C. A., grossh. Stockholm. 94
Klintberg, F. H., kontreamiral. Stockholm. 90
af Klintberg, F., revisor. Stockholm. 82
Klockhoff, H. C., ångbåtskommissionär. Skellefte. 81
Klockhoff, O., lektor. Linköping. 89
Knös, C. J., major. Stockholm. 80
Knös, G. B., med. doktor. Vadstena. 89
v. Koch, F., häradsh. Hälla, Falun. 81
v. Koch, R. V.,* öfverstelöjtnant. Stockholm. 80
Kock, A., professor. Lund. 82
Kocken, J., apotekare. Boxholm. 90
Kockum, F. H., fabriksidk. Malmö. 81
Köersner, V., fil. doktor, redaktör. Stockholm. 91
Kollberg, L., ångbåtskapten. Halmstad. 86
Kolmodin, E., kansliråd. Stockholm. 82
Kolthoff, G., konservator. Uppsala. 93
v. Konow, S., kapten. Stockholm. 91
Koræn, A. V., apotekare. Eskilstuna. 90
Korsgren, C. G., bankokommissarie. Stockholm. 88
Kreüger, J., akademisekreterare. Stockholm. 94
Krook, C., landträntmäst. Karlskrona. 81
Krook, H., godsegare. Johannislund, Vingåker. 81
Krook, J. A., bokhandl. Karlskrona. 81
Krook, N., grosshandlare. Stockholm. 82
Kruhs, K. F., bokhandlare. Stockh. 91
Kruse, L., herr. Stockholm. 93
Kull, J., kamrer. Örnsköldsvik. 81
Kullman, A., fröken. Stockholm. 93
Kumlien, A., hofintendent. Stockholm. 80
Kumlin, C., enkefru. Mariefred. 85
Kuylenstjerna, A. I. C., kammarjunkare. Stockholm. 94
Käll, G. A., handlande. Halmstad. 91
Källström, A., fröken. Stockholm. 92
Källström, A., f. **Hedman**, fru. Falun. 94
Köhler, O., direktör. Stockholm. 89
Königsfeldt, E., häradshöfding. Smedjebacken. 92

Labatt, A., grosshandlare. Stockh. 80
Labatt, H., f. **Bolmgren**, fru. Stockholm. 94
Lagerberg, G. O. F., grefve, öfverste. Fagersta, Västanfors. 81
Lagerberg, M., kammarherre. Göteborg. 80
Lagerberg, S., grefve, general. Stockholm. 82
Lagerbjelke, G., grefve, f. d. landshöfding. Stockholm. 83
Lagerbjelke, H., friherre, löjtnant. Stockholm. 85
Lagerbring, E., häradshöfding. Stockholm. 94
Lagercrantz, A., f. **Zethelius**, enkefru. Stockholm. 81
Lagercrantz, E. G:son, assistent. Stockholm. 93
Lagercrantz, G., kapten. Stockh. 89
Lagercrantz, J., regementsintendent. Stockholm. 82
Lagergren, A. G., fabrikör. Stockh. 81
Lagergren, C., grefve, kammarherre. Stockholm. 87
Lagergren, C., herr. Stockholm. 93
Lagergren, G. B., revisor. Stockh. 83
Lagergren, G. R., konsul. Stockholm. 87
Lagergren, J. A.,* kapten. Halmstad. 92
Lagergren, N., f. **Sääf**, fru. Stockholm. 94
Lagerheim, C. A., sånglärare. Stockh. 82
Lagerlund, J. F., lektor. Stockholm. 82
Lagerquist, O., hofpredikant. Gärds-Köpinge. 87
Lagerqvist, H., jägmästare. Skellefte. 81
Lagerqvist, M., fröken. Stockholm. 93
Lagerström, F., källarmästare. Stockholm. 94
Lagrelius, A., ingeniör. Stockholm. 93
Lamberg, H. A. M., f. **v. Schantz**, enkefru. Stockholm. 89
Lamm, A., fröken. Stockholm. 92
Lamm, A., grosshandlare. Göteborg. 89
Lamm, C. D., direktör. Stockholm. 82
Lamm, C. R., ingeniör. Stockholm. 91
Lamm, F. L., direktör. Stockholm. 80
Lamm, G., f. **Jacobsson**, fru. Stockholm. 92
Lamm, H., f. **Lublin**, fru. Stockholm. 94
Lamm, H., f. **Meyersson**, fru. Stockholm. 80
Lamm, H., grosshandlare. Stockholm. 80
Lamm, L., f. **Philipson**, fru. Stockholm. 80
v. d. Lancken, E., generalmajor. Stockholm. 82
v. d. Lancken, E., underståthållare Stockholm. 89
Landberg, A. V., revisor. Stockholm. 83
Landberg, H., jägmästare. Sollefta. 82
Landelius, J. C., hofkonditor. Stockholm. 80
Landelius, P. F., distriktsläkare. Lysekil. 87
Landgren, M., provinsialläk. Engelholm. 90
Landtmanson, I. S., prof. Uppsala. 82
Lang, K. F. M., häradshöfding. Mariestad. 92
Langenskiöld, K., frih., bankdirektör. Stockholm. 83
Larssén, A., f. **Hoffman**, fru. Stockholm. 94
Larsson, E., herr. Stockholm. 93
Larsson, E. F., grosshandlare. Stockholm. 87
Larsson, J., f. stadsläkare. Örebro. 80
Laurentz, V., grossh. Stockholm. 82
Laurin, E., f. **Laurin**, fru. Stockh. 86
de Laval, G., ingeniör. Stockholm. 89
Leche, V., professor. Stockholm. 89
Leczinsky, C. G., med. doktor. Uppsala. 93
v. Leesen, J., f. **Henström**, fru. Norrköping. 94
Leffler, G. Mittag-, professor. Djursholm. 82
Leffler, J., fil. doktor. Stockholm. 89
Leiber, H., grosshandlare. Stockh. 80
Leijer, E., regementsläkare. Stockh. 83
Leijonhufvud, A. G., frih., generalmajor. Stockholm. 82
Leijonhufvud, B. A., frih., gen.-löjtn. Stockholm. 94
Leijonhufvud, C. G:son, frih., gen.-löjtnant. Stockholm. 82
Leijonmarck, C., assessor. Stockh. 91
Leissner, A., fröken. Stockholm. 94
Lejdström, I., f. **Samzelius**, fru. Stockholm. 94
Lejdström, O., musikdirektör. Stockholm. 94
Leman, M., v. konsul. Göteborg. 80
Leman, Ph., fil. doktor. Göteborg. 80
Lenhardtson, A., tandläkare. Stockh. 89
Lennberg, J., grosshandlare. Stockh. 94
Lennmalm, C.,* handl. Malmköping. 80
Lentvör, F., herr. Stockholm. 93
Leth, C. A., apotekare. Trollhättan. 90
Lewenhaupt, E., grefve. Uppsala. 91
Levin, A., med. doktor. Stockholm. 88
Levin, A., grosshandlare. Stockholm. 93
Lewin, E. V., grosshandlare. Stockh. 87
Lewin, H., kassör. Stockholm. 92
Lewin, H. C., grosshandlare. Stockh. 93
Liberg, B., fabrikör. Rosenfors, Skogstorp. 82
Liberg, L. L., grosshandlare. Stockholm. 80

Lidbom, C., med. doktor. Elfkarleö. 90
Liedbeck, C. H., gymnastikdirektör. Stockholm. 82
Liedbergius, J. H., apotekare. Linköping. 80
Lilienberg, A., häradsh. Ronneby. 80
Lilienberg, G. R., justitieråd. Stockholm. 80
Lilienberg, V. E., kapten. Stockholm. 82
Liljevalch, C. F., jr, grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
Liljevall, H., grossh. Karlskrona. 81
Lilliehöök, G., major. Kungsgård. 85
Lilliesköld, C. A., häradshöfding. Arvika. 84
Lilliesköld, V., kamrer. Stockholm. 80
Lilliestierna, H., kammarherre. Ek. 94
Lind, C. T., hemmansegare. Gerum, Tanum. 91
Lind, C. V., fabrikör. Norrköping. 80
Lind, E., fröken. Stallarholmen. 83
Lind, H., apotekare. Borås. 80
Lind, P. O., stadsläkare. Västerås. 80
Lind af Hageby, C. M., ryttmästare. Ryfors, Elmhult. 92
Lindahl, A., handlande. Karlskrona. 81
Lindahl, G., löjtnant. Stockholm. 91
Lindahl, P. E., godsegare. Stockh. 81
Lindahl, V. N. A., auditör. Karlskrona. 84
Lindau, S., byggmästare. Stockholm. 82
Lindberg, C. F., artist. Stockholm. 81
Lindberg, G. E., hamnfogdeinspektör. Stockholm. 81
Lindberg, N. J., destillator. Stockholm. 82
Lindberg, O., arkitekt. Stockholm. 92
Lindbergh, O., tjänsteman. Stockh. 94
Lindblad, A., med. doktor. Stockh. 82
Lindblad, K., apotekare. Vifstavarf. 90
Lindblad, L., f. **Möller**, fru. Stockh. 92
Lindblad, P., major. Stockholm. 94
Lindblom, A., revisor. Stockholm. 94
Lindblom, L., f. **Wallerstedt**, fru. Stockholm. 94
Lindblom, L. C., seminarieadjunkt. Stockholm. 94
Lindbohm, J., fröken. Stockholm. 81
Lindbom, O., komm.-kapten. Stockh. 82
Lindbäck, A., lasarettskommissarie. Stockholm. 80
Lindeberg, C., disponent. Ramvik, Hernösand. 81
Lindeberg, K., kansliråd. Stockholm. 82
Lindeberg, O., fabrikör. Nyköping. 93
Lindegren, A., arkitekt. Stockholm. 89
Lindegren, A., fröken. Stockholm. 94
Lindegren, E., v. häradshöfding. Jönköping. 80
Lindegren, F., f. **Kindgren**, fru. Stockholm. 92
Lindegren, O., postkassör. Stockholm. 92
Lindelöf, J., handlande. Halmstad. 93
Lindencrona, A. T., bandirektör. Stockholm. 88
Linder, N., lektor. Stockholm. 80
Linderoth, J., fabriksidkare. Stockholm. 80
Linderoth, P. J., godsegare. Stockh. 84
Lindgren, A., kronofogde. Västerås. 92
Lindgren, A. M., öfverste. Stockh. 89
Lindgren, A. R., bryggeriidkare. Stockholm. 80
Lindgren, A. R., hofjuvelerare. Stockholm. 94
Lindgren, C. E., kassör. Norrköping. 81
Lindgren, M., f. **Arfwidson**, fru. Västerås. 92
Lindgren, T. B., handlande. Stockh. 82
Lindhagen, D. G., professor. Stockh. 80
Lindhagen, C., assessor. Stockholm. 94
Lindholm, B., landskapsmålare. Göteborg. 83
Lindhult, H. G., rektor. Kungälf. 84
Lindman, A., landskapsmålare. Stockholm. 82
Lindman, B., kontrolldirekt. Stockh. 89
Lindquist, E., trafikchef. Stockholm. 82
Lindquist, J. H., kontrollör. Göteborg. 82
Lindquist, P. A., ångbåtsbefälhafvare. Ämmeberg, Askersund. 90
Lindquist, T., apotekare. Väsby. 90
Lindqvist, C., professor. Stockholm. 82
Lindqvist, H., kassör. Stockholm. 82
Lindqvist, P. E., disponent. Lindesberg. 82
Lindqvister, F., postmästare. Torshälla. 80
Lindroth, A., grosshandlare. Stockh. 80
Lindroth, L., fil. doktor. Stockholm. 83
Lindroth, N., f. **Berg**, fru. Göteborg. 80
Lindskog, F., arkitekt. Franstorp, Sundbyberg. 80
Lindstedt, A., professor. Stockholm. 89
Lindstedt, C. E., handlande. Stockh. 87
Lindstedt, K., revisor. Stockholm. 93
Lindstedt, V., kamrer. Stockholm. 94
Lindström, A., geolog. Stockholm. 81
Lindström, C. J., handl. Stockholm. 81
Lindström, G., assistent. Stockh. 80
Lindström, J. A., handl. Karlskrona. 81
Lindström, M., fröken. Stockholm. 93
Lindström, N. J. O. H., biskop. Växjö. 83
Lindström, V. H., apotekare. Mora. 90
Lindström, V. O., grossh. Stockholm. 82
Lindvall, B. N. A., kyrkoherde. Refteled. 81
Lindvall, C. A., öfveringeniör. Stockh. 90
Lithorin, A. J., källarmästare. Stockh. 89
Litsström, G. L., fabrikör. Stockholm. 94
Littke, H., ingeniör. Stockholm. 94

Livijn, E. C., grosshandlare. Stockh. 89
Ljungberg, A. E., amanuens. Stockh. 83
Ljungberg, B., landskamrer. Ume. 83
Ljungberg, C. E., advokatfiskal. Stockholm. 89
Ljungberg, E., registrator. Stockholm. 89
Ljungberg, E. A., apotekare. Stockholm. 82
Ljungberg, J., vinhandl. Norrköping. 80
Ljungberg, K., apotekare. Stockh. 80
Ljunggren, A. G., apotekare. Valdemarsvik. 90
Ljunggren, G. T., kontraktsprost. Uddevalla. 90
Ljunglöf, K., grosshandlare. Stockholm. 87
Ljungqvist, A., herr. Stockholm. 93
Ljungstedt, V., f. d. departementschef. Stockholm. 82
Ljungström, O., handlande. Ystad. 81
Londicer, G., grosshandl. Stockholm. 82
Looström, L., amanuens. Stockh. 80
Lorich, C. J., godsegare. Stockholm. 82
Lorich, F., fröken. Södertälje. 80
Lovén, C., professor. Stockholm. 80
Lovén, H., president. Stockholm. 81
Lovén, J., grosshandlare. Stockholm. 80
Lund, D., boktryckare. Stockholm. 82
Lund, M., agent. Stockholm. 89
Lund, T., grosshandlare. Stockholm. 91
Lundberg, A., bruksförvalt. Ockelbo. 81
Lundberg, A., löjtnant. Stockholm. 91
Lundberg, C., rektor. Stockholm. 81
Lundberg, C. O., byggmästare. Stockholm. 89
Lundberg, C. T., revisor. Stockh. 82
Lundberg, F., godsegare. Stora Tuna. 82
Lundberg, F., fil. doktor. Strängnäs. 91
Lundberg, H., fröken. Stockholm. 94
Lundberg, I., med. doktor. Uppsala. 93
Lundberg, J. L.,* apotekare. Lysekil. 87
Lundberg, K. L., handlande. Stockholm. 80
Lundberg, L., f. **Haak**, fru. Stockh. 93
Lundberg, O., apotekare. Norberg. 90
Lundberg, O. V., borgmästare. Sala. 90
Lundblad, E. A., rådman. Eskilstuna. 80
Lundblad, E. G., konsistorienotarie. Strängnäs. 82
Lundblad, N., fröken. Stockholm. 94
Lundborg, G. R., kontraktsprost. Kisa. 90
Lundeberg, A., ingeniör. Oslättfors, Gefle. 86
Lundeberg, C., bruksegare. Forsbacka, Margretehill. 81
Lundeberg, S., sysslоman. Uppsala. 89
Lundgren, C., kommendörkapten. Tomtebo, Sparreholm. 81
Lundgren, F., kanslist. Stockholm. 82
Lundgren, F. G., f. d. apotekare. Linköping. 81
Lundgren, N. A., kamrer. Vingåker. 81
Lundgren, N., herr. Stockholm. 94
Lundholm, C. A. V., bokförläggare. Stockholm. 88
Lundin, A., fröken. Stockholm. 87
Lundin, A. V., fabriksidkare. Stockh. 82
Lundin, B. V., ryttmästare. Stockh. 87
Lundin, C., literatör. Stockholm. 80
Lundin, C. R., grossh. Stockholm. 80
Lundin, E., ingeniör. Stockholm. 90
Lundman, J., lektor. Stockholm. 91
Lundqvist, A., herr. Stockholm. 93
Lundqvist, O., brukspatron. Bona, Karlsby. 91
Lundstedt, B., amanuens. Stockh. 81
Lundstedt, C. R., godsegare. Inglatorp, Karlskrona. 82
Lundström, J., grossh. Stockholm. 80
Lundvall, A., v. häradsh. Stockh. 80
Lundvall, A., postkontrollör. Stockh. 80
Lundvall, J., landtbrukare. Södertälje. 85
Lüders, H., bokhållare. Stockholm. 94
Lyberg, C., kanslist. Stockholm. 81
Lysell, A., v. konsul. Lysekil. 87
Lyth, A., handelsbokhållare. Stockh. 94
Lyttkens, A., landtbruksinspektör. Stockholm. 88
Lyttkens, A. F., grosshandl. Stockh. 94
Läffler, L. F., professor. Djursholm. 81
Längstadius, C. V., grossh. Stockh. 81
Löfberg, E., fröken. Stockholm. 94
Löfgren, J. V., handlande. Stockh. 80
Löfholm, V.,* fröken. Norrköping. 80
Löfman, C. P., öfverdirektör. Stockh. 80
Löfmarck, J., f. d. polismästare. Mariestad. 80
Löfström, A. P., godsegare. Sundbyberg. 87
Löfvander, V., rådman. Stockholm. 81
Löfving, T., emaljör. Stockholm. 94
Lönbohm, E., fröken. Stockholm. 93
Lönegren, G. V., generaltulldirektör. Stockholm. 89
Lönnborg, P., herr. Stockholm. 94
Lönner, G. A., v. konsul. Karlskrona. 81
Lönngren, E. V., stämpelkassör. Stockholm. 89
Löwegren, M. K., professor. Lund. 90
Löwen, A. Trolle-, friherre. Gärdesta, Gnesta. 94
Löwenhamn, G., snickeriidkare. Stockholm. 93

Mæchel, C. H., herr. Stockholm. 93
Magnét, A., protokollsekret. Stockh. 80
Magnus, A., grosshandl. Göteborg. 81
Magnusson, M., grosshandl. Stockh. 82
Magnusson, T., ingeniör. Sandviken. 81
Malm, A., amanuens. Stockholm. 91

Malm, C., fröken. Stockholm. 89
Malm, H., kanslisekret. Stockholm. 81
Malm, J., f. **Möller**, fru. Stockholm. 94
Malm, J. T., kontraktsprost. Löderup. 92
Malm, O. B., major. Stockholm. 89
Malm, T. V., protokollsekret. Stockh. 82
Malmberg, C. V. F., ingeniör. Stockh. 89
Malmborg, C., civilingeniör. Stockh. 82
Malmgren, A., artist. Stockholm. 91
Malmgren, A. E., krigsråd. Stockholm. 89
Malmgren, E. H., bruksförvaltare. Stockholm. 82
Malmros, G., herr. Malmö. 84
Malmsten, K., med. doktor. Stockholm. 92
Malmström, A., handelsbokhållare. Stockholm. 81
Malmström, A., professor. Stockh. 81
Malmström, C. G. T., dekorationsmålare. Stockholm. 92
Malmström, H., fröken. Stockholm. 80
Mannerstråle, C. H. E., bruksegare. Fridhem, Strängnäs. 82
Mannheimer, T., bankdirektör. Göteborg. 83
Marin, A., fröken. Stockholm. 94
Markstedt, A., kapten. Skellefte. 81
Markstedt, D. R., rådman. Skellefte. 81
Martin, A. F., borgmäst. Södertälje. 80
Martin, E., fröken. Stockholm. 93
Martin, G., fröken. Stockholm. 93
Martin, H., fröken. Stockholm. 94
Martin, H., v. häradshöfding. Stockholm. 91
Martin, H. V., generaldirektör. Stockh. 83
Martin, O. A., stadsläkare. Södertälje. 82
Martin, P. R., notarie. Stockholm. 93
Martin, R., tandläkare. Stockholm. 92
Martinson, P., apotekare. Kopparberg. 90
Masreliez, E., major. Stockholm. 89
Matsson, A., konsthandlare. Stockh. 90
Matthiesen, J., protokollsekr. Stockholm. 81
Matthiesen, M., notarie. Stockholm. 90
Matthiessen, A., agent. Stockholm. 81
Matthiessen, M., herr. Stockholm. 93
Matthiessen, M., f. **Nyblom**, fru. Stockholm. 93
Mattson, J., byggmästare. Västerås. 92
Mattsson, M., handlande. Stockholm. 90
Medberg, C. R., herr. Stockholm. 93
Medin, O., professor. Stockholm. 80
Meijer, B., fil. doktor. Stockholm. 81
Meijer, J., f. d. kanslisekreterare. Stockholm. 89
Meister, A., kommendör. Karlskrona. 81
Melander, V., v. häradshöfding. Malmö. 92
Melén, E., förvaltare. Berga, Mariefred. 81
Melin, E., herr. Stockholm. 93
Melin, F., förste bataljonsläk. Sandviken. 86
Mellberg, M., fröken. Stockholm. 94
Mellgren, E., f. **Winkrans**, fru. Göteborg. 82
Mellin, C. F., borgmästare. Gefle. 90
Mertens, C., revisor. Stockholm. 82
Meuller, C. L., öfverkontrollör. Stockholm. 82
Meyer, V., xylograf. Stockholm. 93
Michaeli, J., grosshandlare. Stockh. 89
Michalowski, M., landtbrukare. Ekeborg, Enköping. 90
Milenius, A., brukspatron. Lida, Hölö. 94
Milenius, E., f. **Grewell**, fru. Stockholm. 94
Mineur, C. G., fabriksidkare. Stockh. 80
Moberg, C. O., borgmästare. Karlstad. 90
Mohlin, N. J., kyrkoherde. Skutskär. 93
Molander, A., direktör. Stockholm. 80
Molander, C. A., grossh. Stockholm. 80
Molin, C. R., konditor. Stockholm. 82
Molin, E., f. **Broberg**, fru. Stockh. 80
Moll, F., handelsbokhållare. Stockh. 80
Montelius, A., f. **Reuterskiöld**, fru. Stockholm. 80
Montelius, C., fabrikör. Karlskrona. 94
Montelius, C. A., notarie. Stockholm. 93
Montelius, L. H., häradshöfd. Växjö. 82
Montelius, O., professor. Stockholm. 80
Montelius, V., riksbankens ombudsman. Stockholm. 82
Morén, E., öfverhofpredikant. Stora Tuna. 82
Moritz, C. G., disponent. Ume. 83
Morssing, F., handlande. Stockholm. 80
Mueller, J., grosshandlare. Stockh. 91
Muhl, S., f. **Rosenblad**, fru. Hellerup, Falkenberg. 81
Munktell, H., fröken. Stockholm. 81
Munthe, C. H., hofrättsråd. Stockholm. 90
Munthe, G., kammarråd. Stockholm. 89
Munthe, A., fil. doktor. Stockholm. 94
Murray, G., grosshandlare. Göteborg. 90
Murray, R., professor. Stockholm. 80
Müller, H., dekorationsmålare. Stockholm. 89
Müller, J. **Rieck**-, ingeniör. Elfsbyn. 81
Myhrman, E., byråchef. Stockholm. 91
Myrberg, A. M., läroverksadjunkt. Stockholm. 82
Myrberg, O. F., professor. Uppsala. 90
Månsson, L., f. d. riksdagsman. Tranemåla, Hofmansbygd. 83
Månsson, S.,* intendent. Tänger, Enviken. 90
Möller, C., grosshandlare. Stockholm. 80
Möller, C. F., stationsinspektor. Borlänge. 82
Möller, C. G., med. kand. Stockholm. 94
Möller, G., student. Uppsala. 93

Möller, G. V., grosshandlare. Stockholm. 92
Möller, J., bankdirektör. Gefle. 82
Möller, K., fröken. Stockholm. 93
Möller, M., f. **Kühn**, fru. Stockholm. 93
Mörner, C. H., grefve, apotekare. Norrköping. 81
Mörner, J., f. **Bennet**, grefvinna. Stockholm. 92
Mörner, K. A. H., grefve, professor. Stockholm. 89
Mörner, U. M., f. **Scharp**, fru. Linköping. 83

Nachmanson, A., handlande. Stockholm. 80
Nachmanson, E., grossh. Stockholm. 80
Nachmanson, H., grossh. Stockholm. 80
Næsman, E. A., fabriksidkare. Eskilstuna. 82
Næss, H. T., kontorschef. Stockholm. 94
Naumann, J. L., med. doktor. Hörby. 90
Naumann, T., sekreterare. Stockh. 81
Neess, C. F., grossh. Landskrona. 80
Nehrman, K. H., t. f. kammarråd. Djursholm. 86
Neijber, L. T., expeditionsekreterare. Stockholm. 88
Neijber, M. J., stadsmäklare. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
Nejlick, J., f. **Olsson**, fru. Stockh. 93
Nerman, H., borgmästare. Karlskrona. 80
Nerpin, H., ornamentsbildhuggare. Stockholm. 80
Netzel, L., f. **Pistolekors**, fru. Stockholm. 80
Netzel, V., professor. Stockholm. 80
Neuendorff, A., handlande. Karlskrona. 94
Neyber, O., provinsialläkare. Ronneby. 80
Nilson, A., lektor. Gefle. 93
Nilson, D., fabrikör. Stockholm. 94
Nilsson, A., fabriksidkare. Eskilstuna. 82
Nilsson, A. P., handlande. Halmstad. 90
Nilsson, E. J., länsveterinär. Mariestad. 92
Nilsson, G., stadsfiskal. Alingsås. 80
Nilsson, G. E., glasmästare. Stockh. 82
Nilsson, N., grosshandlare. Stockh. 94
Nilsson, N. C., läroverkskollega. Stockholm. 81
Nilsson, P., fabrikör. Stockholm. 91
Nisbeth, H., f. **Ovenius**, enkefru. Simrishamn. 90
Nisbeth, J. A.,* kapten. Uppsala. 92
Nissen, F., ingeniör. Stockholm. 94
Nobel, L., ingeniör. Stockholm. 94
Nordberg, F., amanuens. Stockholm. 94
Nordeman, F. A.,* veterinär. Vadstena. 80
Nordenfalk, C., landshöfding. Halmstad. 85
Nordenfalk, J.,* friherre, godsegare. Stockholm. *Hedersledamot.* 81
Nordenfalk, S., f. **Piper**, grefvinna. Halmstad. 85
Nordenfelt, L., landtmäteridirektör. Stockholm. 89
Nordenfelt, M., f. **Gibson**, fru. Stockholm. 82
Nordenskjöld, G., öfverste. Eksjö. 80
Nordenskjöld, O. V., kommendörkapten. Stockholm. 81
Nordenson, E., med. doktor. Stockholm. 88
Nordenson, J., kontraktsprost. Sunne. 90
Nordenström, G., professor. Stockh. 80
Nordgren, C. O., fil. kand. Stockh. 93
Nordgren, J. L., apotekare. Töreboda. 90
Nordin, S. I., apotekare. Drottningholm. 90
Nordling, A., f. **Strömbäck**, fru. Stockholm. 94
Nordling, I. R., grosshandlare. Stockh. 94
Nordlund, H., jägmästare. Lule. 91
Nordlund, K. P., lektor. Gefle. 82
Nordqvist, C. J., kronolänsman. Stocksund. 89
Nordstedt, A., ingeniör. Sundbyberg. 94
Nordström, C. J., handlande. Gefle. 81
Nordström, G., apotekare. Stockholm. 84
Nordström, S., handlande. Gefle. 81
Nordström, T., kommerseråd. Stockholm. 89
Nordvall, A. O. L., roteman. Stockh. 83
Nordwall, H., fröken. Stockholm. 92
Nordwall, I., kamrer. Stockholm. 94
Norelius, C. A. V., hofkamrer. Stockh. 80
Noréus, G., e. o. jägmästare. Tunafors, Eskilstuna. 92
Norin, L., f. d. häradshöfding. Stockh. 81
Norlander, G., folkhögskoleföreståndare. Käfvesta, Pålsboda. 80
Norlander, J., f. **Fernström**, fru. Käfvesta, Pålsboda. 80
Norling, C. F., bruksegare. Fors, V. Fernebo. 89
Norlund, L., f. **Hertzer**, enkefru. Stockholm. 89
Norrman, G., fröken. Stockholm. 92
Norrman, H., häradshöfding. Stockh. 94
Norrman, L., f. **Rydberg**, enkefru. Karlskrona. 81
Norstedt, E., bruksegare. Stockh. 83
Norstedt, O., med. doktor. Bro, Enköping. 90
Norström, A., grosshandlare. Stockh. 94
Norström, A., f. **Richter**, fru. Stockholm. 94
Norström, E., kapten. Stockholm. 94

Norström, E., enkefru. Stockholm. 92
Nyberg, E., faktor. Stockholm. 93
Nyberg, N. J., sjökapten. Bollsta, Frånö. 81
Nydqvist, A., ingeniör. Trollhättan. 80
Nygren, A., handlande. Göteborg. 83
Nygren, C., f. d. bruksegare. Stockh. 81
Nygren, S., seminarierektor. Göteborg. 80
Nyholm, F., boktryckare. Stockholm. 88
Nylén, A., kronofogde. Lindesberg. 80
Nylin, E., med. doktor. Stockholm. 94
Nylin, V., notarie. Stockholm. 93
Nyman, I., f. Böös, fru. Stockholm. 94
Nyquist, N., handlande. Växjö. 81
Nystrand, F., grosshandlare. Norrköping. 93
Nyström, C., med. doktor. Stockh. *Hedersledamot.* 80
Nyström, C. M., ingeniör. Mariefred. 83
Nyström, E., provinsialläkare. Mariestad. 93
Nyström, G., kapten. Gefle. 81
Nyström, L. R., förste hofintendent. Stockholm. 82
Nyström, T., major. Båråkra, Nettraby. 81
Näs, N. O., grosshandlare. Östersund. *Hedersledamot.* 82

Ocklind, C., rektor. Skellefte. 81
Odelberg, A., kapten. Stockholm. 80
Odelberg, G., bruksförvaltare. Hofors. 94
Odelberg, O. V., disponent. Stockh. 89
Odencrantz, G., öfverste. Landskrona. 92
Odencrantz, T., häradshöfding. Annelund, Borås. 80
Odhner, C. T., riksarkivarie. Stockh. 81
Odhner, D., f. Lennmalm, fru. Stockholm. 94
Ohlsson, B., bankbokhållare. Stockh. 81
Ohlsson, G., grosshandlare. Karlskrona. 81
Ohlsson, L., f. Gustafsson, fru. Stockholm. 94
Ohlsson, M., handlande. Halmstad. 92
Olauson, A., banktjänsteman. Stockholm. 92
Olbers, M., kamrer. Göteborg. 82
Oldenburg, A., notarie. Stockholm. 80
Oldenburg, C. G., godsegare. Lenninge, Vrena. 93
Oldenburg, J. F. H., kassör. Stockh. 82
Oldenburg, M., f. Oterdahl, fru. Lenninge, Vrena. 93
Oldenburg, U., häradshöfding. Stockholm. 94
Olin, J. A., hofpredikant. Malmö. 81
Olivecrona, K., justitieråd. Stockh. 80
Olivecrona, R., f. Roos, fru. Stockh. 81
Ollman, E. A., civilingeniör. Stockh. 82
Olson, C. A., landsekreterare. Kristianstad. 86
Olson, K., ingeniör. Stockholm. 93
Olsson, A., grosshandlare. Karlskrona. 91
Olsson, C. J., herr. Stockholm. 93
Olsson, F. T., direktör. Stockholm. 88
Olsson, G., källarmästare. Stockh. 86
Olsson, H. V., handlande. Stockh. 80
Olsson, J., herr. Stockholm. 92
Olsson, M., fröken. Stockholm. 93
Olsson, M., handelsbokh. Göteborg. 80
Olsson, O., grosshandlare. Stockholm. 90
Ortman, J. R., apotekare. Nyland. 90
Ossbahr, C. A., föreståndare för K. Lifrustkammaren. Stockholm. 81
Ossbahr, F., direktör. Hernösand. 92
Osterman, J., kommendör. Stockholm. 81
v. Otter, B. S., frih., major. Kristianstad. 92
v. Otter, E., frih., assessor. Stockh. 90
Ouchterlony, E., fröken. Stockholm. 93
Ouchterlony, E. F., revisor. Stockholm. 92

Palander, A., v. konsul. Karlskrona. 81
Pallin, J. R., lektor. Stockholm. 80
Palm, A., fröken. Stockholm. 93
Palm, A., handelsbokhållare. Stockholm. 91
Palm, H., grosshandlare. Stockholm. 94
Palmær, C. V., disponent. Stockholm. 81
Palme, G., intendent. Stockholm. 89
Palme, J. H., direktör. Stockholm. 80
Palmgren, K. E., rektor. Stockh. 80
Palmqvist, H.,* fröken. Stockholm. 80
Palmstierna, C. F., friherre. Stockh. 87
Palmstierna, G., frih., kommendörkapten. Karlskrona. 82
Palmstierna, H., frih., landshöfding. Jönköping. 89
Personne, J. V., lektor. Uppsala. 82
Personne, N., premieraktör. Stockh. 82
Persson, J. P., fabrikör. Halmstad. 92
Persson, M., grosshandlare. Kristianstad. 89
Petersen, D., fröken. Stockholm. 83
Petersens, F., häradshöfding. Stockholm. 94
af Petersens, C., f. Stenbock, grefvinna. Stockholm. 89
af Petersens, C. J. F.,* docent. Lund. 81
af Petersens, G., herr. Stockholm. 93
af Petersens, H., kansliråd. Stockholm. 80
af Petersens, H., förste hofjägmästare. Stockholm. 89

af Petersens, L.,* fröken. Lindved, Svedala. 90
Peterson, C. F., fabrikör. Norrköping. 80
Peterson, J. A., herr. Stockholm. 84
Peterson, L., rådman. Karlskrona. 82
Peterson, L., arkitekt. Stockholm. 89
Peterson, V., herr. Norrköping. 84
Petersson, A., rådman. Stockholm. 82
Petersson, C. E., amiralitetsintendent. Karlskrona. 81
Petersson, E. R., med. doktor. Stockholm. 80
Petersson, P., kontraktsprost. Årset. 90
Petre, H., bruksegare. Stockholm. 88
Petrelli, J., kapten. Stockholm. 93
Petri, A., rådman. Eksjö. 87
Petri, A., f. Böös, fru. Stockholm. 94
Petri, H., tjänsteman i Riksbanken. Stockholm. 94
Petterson, H., ingeniör. Stockholm. 94
Petterson, C. J. V., arkitekt. Stockholm. 94
Petterson, M., fabrikör. Stockholm. 88
Petterson, O., apotekare. Ume. 90
Pettersson, A., fröken. Stockholm. 93
Pettersson, B., f. Lundberg, fru. Stockholm. 93
Pettersson, C. G.,* handl. Södertälje. 86
Pettersson, F., banktjänsteman. Stockholm. 94
Pettersson, F., fabrikör. Stockholm. 92
Pettersson, L., handlande. Stockh. 93
Pettersson, L. V., apotekare. Mönsterås. 90
Pettersson, O., herr. Stockholm. 93
Pettersson, V., fröken. Stockholm. 93
Pettersson, V., handlande. Halmstad. 93
Peyron, A., grosshandlare. Stockholm. 80
Peyron, L., grosshandlare. Stockh. 82
Philipson, J., bankdir. Norrköping. 80
Piehl, C., bageriidkare. Stockholm. 80
Piehl, C., f. Hellsten, enkefru. Stockholm. 94
Pihl, A., föreståndare vid Trädgårdsföreningen. Rosendal, Stockholm. 80
Pihl, A. E., grosshandlare. Halmstad. 82
Piltz, G., apotekare. Stockholm. 80
Piper, C. G. F., grefve, hofstallmästare. Stockholm. 82
Pira, J. O., f. d. rådman. Stockh. 82
Piscator, P. J. E., provinsialläkare. Sunne. 90
Planthaber, L., f. Mobach, fru. Stockholm. 94
Planting-Gyllenbåga, E. V. C.,* häradshöfding. Nyköping. 81
v. Platen, L., friherre. Stockholm. 80
Ploman, P. G. E., landskamrer. Nyköping. 80
v. Plomgren, C. A. L., frih., kammarjunkare. Stockholm. 82
Pontin, D. M., medicinalråd. Stockh. 94
Pontin, M., med. kand. Stockholm. 94
af Pontin, F., öfverste. Stockholm. 83
Poppius, E., tullfiskal. Stockholm. 80
Poppius, J., f. Hazelius, fru. Stockholm. 81
Posse, A., f. Hägerflycht, grefvinna. Näsby, Mariefred. 82
Posse, L., frih., öfverste. Stockholm. 81
v. Post, A., kapten. Katrineholm. 84
v. Post, V., bruksegare. Stockholm. 91
Prehn, C., fröken. Stockholm. 94
Printzsköld, O., kabinetts-kammarh. Stockholm. 80
v. Prinzencreutz, G., protokollsekreterare. Stockholm. 82
Pripp, B., f. Arfvidson, fru. Göteborg. 80
Psilander, S. F., med. doktor. Falun. 81

Quensel, A. V. T., bokhandlare. Uppsala. 93
Qwarfordt, C. A. S., fastighetsegare. Stockholm. 93
Qvarnström, M., f. Bergman, fru. Stockholm. 94
Qvennerstedt, C. F., disponent. Stockholm. 81
Qvistgaard, A.,* kapten. Huleviksberg, Ulfö. 80

Radhe, A., v. häradshöfding. Uppsala. 93
Radhe, M., grosshandlare. Lysekil. 87
Rahm, E., handlande. Stockholm. 89
Rahmn, C., f. Hammarberg, fru. Göteborg. 80
Ramberg, G., med. kand. Gustafsberg. 90
Ramel, O., friherre. Öfveds kloster, Bjersjölagård. 84
Ramsell, F., fröken. Stockholm. 94
Ramstedt, A., handlande. Stockholm. 80
Ramstedt, C. G., jägmästare. Arnö, Nyköping. 92
Ramstedt, E., v. häradsh. Stockh. 80
Ramstedt, J. O., revisionsekreterare. Stockholm. 83
Ramstedt, R. V., fabriksidkare. Stockholm. 80
Randel, A., rådman. Västervik. 89
Rang, J. E., fil. kand. Uppsala. 93
Raphael, A., fil. doktor. Stockholm. 81
Rappe, E., fröken. Stockholm. 93
Rathsman, R., grosshandlare. Sundsvall. 89
Redelius, O. V., kontraktsprost. Hallingeberg. 90
Redtz, J. M., byggmästare. Stockh. 80

v. **Rehausen, C. A. M.**, kronofogde. Hudiksvall. 86
Rehbinder, H., frih., kommerseråd. Stockholm. 83
Remahl, C. O., apotekare. Ronneby. 90
Rengvall, A., f. **Johansson**, fru. Stockholm. 93
Rettig, C. V., godsegare. Flen. 88
Rettig, H., v. häradshöfding. Stockh. 89
Rettig, J., v. konsul. Gefle. 81
Rhodin, G., borgmästare. Hjo. 90
Rhodin, H., konsul. Stockholm. 81
Ribbing, E., kabinetts-kammarherre. Stockholm. 87
Riben, L. V., statskommissarie. Stockholm. 81
Richert, J. C., f. d. statsråd. Stockholm. 91
Richert, J. G., öfverste. Stockholm. 89
Richter, F., f. **Jenni**, fru. Stockholm. 94
Richter, F., sekreterare i Järnkontoret. Stockholm. 80
Richter, G., godsegare. Hamra, Tumba. 82
Ridderborg, C. F. C., kammarherre. Ribbingshof, Norra Vi. *Ständig ledamot.* 81
Rietz, G., bokhandlare. Hudiksvall. 82
van Rijswijk, H., tapetserare. Stockh. 80
Ringheim, G., handlande. Karlskrona. 85
Ringheim, S., f. **Ekeroth**, fru. Stockholm. 94
Ringheim, V., major. Stockholm. 94
Ringius, J. A., kronofogde. Göteborg. 86
Ringstrand, N. G.,* e. jägmästare. Skellefte. 93
Ringström, R. V., apotekare. Filipstad. 90
Rinman, C., fastighetsegare. Stockholm. 84
Ripa, N., läroverksadjunkt. Karlskrona. 89
Risberg, H., f. **Sandahl**, fru. Stockholm. 93
Ritou, C. G., disponent. Stockholm. 90
Ritter, E. V., byggmästare. Stockh. 89
Robbertte, S., f. **Molin**, fru. Stockh. 94
Rogberg, C., professor. Stockholm. 80
Rogberg, J. G., kontraktsprost. Grenna. 90
Rohtlieb, H., häradshöfding. Stockholm. 81
Rolander, V., f. v. **Braun**, enkefru. Stockholm. 81
Roman, C. G., länsman. Stallarholmen. 83
de Ron, C. E., veterinär. Mariefred. 83
Roos, M., fröken. Stockholm. 94
Ros, G., godsegare. Leksand. 91
Rosander, C., tandläkare. Stockh. 82
Rosell, A., domprost. Göteborg. 80
Rosén, J. A. V., apotekare. Gefle. 90
Rosén, P. G., professor. Stockholm. 81
v. **Rosen, A. G.**, grefve, generalmajor. Stockholm. 80
v. **Rosen, A. R. F.**, grefve, förste hofmarskalk. Stockholm. 82
v. **Rosen, E.**, f. v. **Rosen**, grefvinna. Stockholm. 89
v. **Rosen, G.**, grefve, hofrättsråd. Stockholm. 81
v. **Rosen, G.**, grefve, professor. Stockh. 87
v. **Rosen, N.**, grefve, förste hofmarskalk. Stockholm. 80
v. **Rosen, V.**, frih., ryttmästare. Stockh. 82
Rosenberg, A., f. **Hellström**, fru. Stockholm. 94
Rosenberg, G. M., grossh. Stockh. 81
Rosenberg, J. O., professor. Stockh. 89
Rosendahl, H. V., e. o. professor. Stockholm. 91
Rosendal, G., grosshandlare. Stockh. 89
Rosengren, C., grossh. Stockholm. 80
Rosenlind, E.,* direktör. Stockholm. 82
Rosenström, A., sterbhusnotarie. Stockholm. 81
Rossander, A., fröken. Stockholm. 89
Rossander, C., f. **Liedström**, enkefru. Stockholm. 93
Rossander, C. J., professor. Stockh. 80
Rossander, F., grossh. Stockholm. 80
Rossander, V., f. **Forsgrén**, fru. Stockholm. 90
v. **Rothstein, C.**, f. v. **Knorring**, fru. Stockholm. 93
Ruben, A., grosshandlare. Karlskrona. 81
Rubenson, J., grossh. Stockholm. 80
Rubenson, L., grossh. Stockholm. 81
Rubenson, M., sekreterare. Stockholm. 82
Rubenson, R., professor. Stockholm. 81
Rubenson, S. V., målare. Stockh. 80
Ruckman, M., fröken. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
Rudbeck, A., friherre. Stockholm. 80
Rudbeck, E., f. **Ulfsparre**,* friherrinna. Stockholm. *Hedersledamot.* 80
Rudberg, A., f. bataljonsläkare. Karlskrona. 82
Rudebeck, G., häradshöfding. Elfkullen, Sunne. 92
Runbom, F. G., f. d. vågmästare. Stockholm. 93
Rundgren, C., f. **Maule**, fru. Karlstad. 80
Rundquist, A., fabriksidkare. Stockholm. 82
Runnqvist, L., fröken. Stockholm. 92
Ruuth, M. D., frih., generallotsdirektör. Stockholm. 91
Rügheimer, L., grosshandl. Stockholm. 82
Rütterskiöld, E., f. d. bruksegare. Stockholm. 83
Rydbeck, F., landskontorist. Jönköping. 84

Rydberg, C., godsegare. Eksund. 82
Rydberg, K. H., apotekare. Växjö. 80
Rydberg, O. S., kansliråd. Stockholm. 81
Rydberg, V., professor. Djursholm. 89
Rydberg, V. L., bankkassör. Kristinehamn. 80
Rydin, A., bankdirektör. Sala. 93
Ryding, B. T. G., landshöfding. Hernösand. 83
Ryding, K. A., generallöjtnant. Sköfde. 84
Rydow, E., handlande. Karlskrona. 81
Rådberg, T., disponent. Dannemora. 92
Rääf, E., öfverkommissarie. Karlskrona. 81
Rödbom, G., direktör. Stockholm. 81
Röhss, V., konsul. Göteborg. *Hedersledamot.* 81
Rönquist, H., fröken. Stockholm. 94
Rönström, C. E., f. d. amiralitetskassör. Stockholm. 81

Sachs, M., handlande. Stockholm. 87
Sack, E., fröken. Stockholm. 94
Sahlberg, P., kamrer. Trollhättan. 80
Sahlin, P. O., skomakarmästare. Stockholm. 80
Salin, K., arkitekt. Stockholm. 83
Salin, M., professor. Stockholm. 80
Saloman, G., v. professor. Stockholm. 82
Saloman, N., fröken. Stockholm. 89
Saloman, S., kompositör. Stockholm. 89
Salomon, O., slöjdskoleföreståndare. Björkenäs, Floda station. 86
Samson, E., direktör. Stockholm. 81
Samson, E., f. **Runnqvist**, fru. Stockholm. 94
Samson, O., direktör. Stockholm. 80
Samson, T., studerande. Stockholm. 94
Samuelsson, A. J., fil. doktor. Västervik. 89
Samuelsson, P. G., rådman. Hedemora. 88
Samzelius, A., f. **Sällström**, fru. Stockholm. 92
Samzelius, H., jägmästare. Stockholm. 90
Samzelius, P., statskommissarie. Stockholm. 81
Samzelius, S., f. **Bergfalk**, fru. Stockholm. 94
Sandahl, O., professor. Stockholm. 81
Sandberg, C. R., regementsläkare. Gefle. 90
Sandberg, F., hofpredikant. Solna, Tomteboda. 90
Sandberg, G. V., revisor. Stockholm. 83
Sandberg, M., f. **Scherini**, fru. Norrköping. 80
af Sandeberg, C., f. **Branting**, fru. Stockholm. 94
Sandels, F., generallöjtnant. Stockh. 87
Sandels, G., generallöjtnant. Stockh. 80
Sander, N. F., kansliråd. Stockh. 80
Sandqvist, S. J., borgmästare. Hudiksvall. 83
Sandqvist, S. J., målarmästare. Stockholm. 92
Sandstedt, E. T., apotekare. Högsby, Staby. 90
Sandstedt, K., roteman. Stockholm. 91
Sandström, E. J., disponent. Gefle. 82
Sandström, H. G. J., literatör. Stockh. 84
Sandström, N., ingeniör. Sandarne, Söderhamn. 93
Santesson, A., ingeniör. Stockholm. 94
Sauer, A., inspektor. Länna, Mariefred. 81
Saul, L., fabrikör. Stockholm. 80
Schale, E., kommendörkapten. Stockh. 82
Schalén, C. A., f. d. kansliråd. Stockh. 80
Schalén, V., registrator. Stockholm. 89
Schéle, T., skeppsklarerare. Halmstad. 89
Schenström, M., häradsh. Västerås. 80
Scherini, O., grossh. Norrköping. 80
Scherini, P. H., hofpredikant. Östra Husby. 81
Schildknecht, A., musikhandl. Stockh. 81
Schildt, H., fröken. Stockholm. 94
Schillberg, A. J., apotekare. Stockh. 83
Schlesinger, J., köpman. Norrköping. 81
Schlyter, C. E., herr. Malmö. 92
Schlyter, C. O., häradshöfding. Hudiksvall. 81
Schlyter, G. R., lektor. Karlskrona. 90
Schlytern, F. H., byråchef. Stockh. 82
Schmelzkopf, V., agent. Stockholm. 89
Schmidt, E. C., f. **Ditzinger**, enkefru. Stockholm. 88
Schmidt, J., grosshandlare. Stockh. 83
Schmidt, V., stadsläkare. Köping. 83
af Schmidt, K., godsegare. Stockh. 82
v. Schneidau, H., fru. Stockholm. 93
Schnell, C., grosshandlare. Stockh. 81
Schough, R., öfverstelöjtnant. Gefle. 83
Schram, A. T., provinsialläkare. Helsingborg. 80
Schram, E., grosshandlare. Stockholm. 91
Schröder, A., apotekare. Söderåkra. 90
Schröder, A., kronofogde. Gefle. 81
Schröder, V., bruksegare. Dala-Husby. 82
Schubert, R., öfverste. Stockholm. 89
Schultz, A., ångbåtskomm. Stockholm. 81
Schultzberg, E. H., tandläkare. Göteborg. 80
Schultzberg, H., revisor. Stockholm. 92
Schumacher, C. V., bageriidkare. Stockholm. 80
Schumburg, A., litograf. Stockholm. 87
Schumburg, R., v. konsul. Stockh. 83
Schürer v. Waldheim, V., landtbrukare. Mellingeholm, Norrtälje. 81

Schützercrantz, J. V., kammarskrifvare. Stockholm. 81
Schwartz, B. S., fröken. Stockholm. 85
v. Schwerin, H. H., friherre, docent. Lund. 81
Schöne, V., f. Callerholm, enkefru. Stockholm. 81
Schönfeldt, E., f. Höök, fru. Stockholm. 93
Schönfeldt, H., handlande. Stockh. 87
Schöning, C. J., f. d. hofrättsråd. Stockholm. 83
Schönmeyr, A. C., kommendörkapt. Stockholm. 89
Schönmeyr, C., v. häradsh. Stockh. 82
Schönthal, H., grosshandl. Stockh. 84
Sebardt, V., hofapotekare. Stockh. 80
Sebenius, A., fröken. Stockholm. 94
Seberg, A., civilingeniör. Stockholm. 88
Seelig, A. I., bokförläggare. Stockh. 81
v. Segebaden, U., godsegare. Stockh. 94
Segerberg, E., kamrer. Malmö. 86
Segerström, A., f. Planting, fru. Stockholm. 94
Segerström, H., bokhållare. Stockholm. 92
Seippel, A., grosshandlare. Stockh. 81
Selander, N., major. Stockholm. 80
Seligmann, J., bokförlägg. Stockh. 80
Seligmann, J., grosshandlare. Stockh. 81
Sellberg, I. L., handlande. Stockh. 83
Sellergren, N.,* v. pastor. Göteryd. 83
Sellgren, S., fröken. Stockholm. 93
Sellin, I. M., e. o. notarie. Stockh. 82
Selling, C. G., hofrättsråd. Stockholm. 89
Sellmann, G., bryggeriidkare. Stockh. 85
Senell, E., kollega. Stockholm. 81
Seth, E., fröken. Stockholm. 94
Seth, N. J., bokhållare vid statens järnvägar. Stockholm. 82
Seton, B., f. Rosencrantz, fru. Ekolsund. 80
Setterblad, G., med. doktor. Stockholm. 80
Settergren, C., kapten. Stockholm. 82
Settergren, E., advokatfiskal. Stockh. 82
Setterman, G., handlande. Stockh. 83
Settervall, H. A., grossh. Stockh. 81
Settervall, J., grosshandlare. Stockholm. 83
Settervall, N., v. häradsh. Stockh. 87
Sidenbladh, E., öfverdirektör. Stockholm. 80
Sidenbladh, K., f. aktuarie. Stockh. 80
Siefvert, S., ingeniör. Kalmar. 90
Sievert, M., handlande. Stockholm. 84
Silfverbrand, O., byråchef. Stockh. 89
Silfverskiöld, J. T., apotekare. Stockholm. 80
Silfverstolpe, C., hofmarskalk. Stockh. 81
Silfversvärd, C., kansliråd. Stockh. 93
Silfversvärd, L., f. Siljeström, fru. Stockholm. 93
Siljeström, A. L., kassör. Finspong. 85
Siljeström, J. G., rådman. Göteborg. 80
af Sillén, O. F., president. Stockh. 80
Simon, M., provinsialläkare. Malmköping. 90
Siöberg, G., organist. Kågeröd, Tågarp. 86
Sjöberg, A., fotograf. Halmstad. 93
Sjöberg, A., generalkrigskommissarie. Stockholm. 93
Sjöberg, A., provinsialläkare. Mariestad. 90
Sjöberg, A., sekreterare. Stockholm. 93
Sjöberg, E., tandläkare. Stockholm. 91
Sjöberg, G., rektor. Stockholm. 83
Sjöblom, A., med. doktor. Hernösand. 89
Sjöblom, E., fröken. Stockholm. 93
Sjöbring, P., biskop. Kalmar. 80
Sjöcrona, C. A., landshöfding. Mariestad. 81
Sjöding, A., kyrkoherde. Stockholm. 82
Sjögren, A., bärgmästare. Filipstad. 81
Sjöholm, G., förvaltare. Bjästa. 84
Sjöstrand, A., revisionsekreterare. Stockholm. 81
Sjöstrand, C., kontorist. Halmstad. 92
Sjöstrand, F., handlande. Mariefred. 91
Sjöwall, R., grosshandlare. Stockholm. 94
Sjöwall, T., f. Dahlin, fru. Stockh. 94
Skantze, H., sjökapten. Karlskrona. 90
Skogh, V., f. Wahlgren, fru. Stockholm. 81
Skogman, A., f. Poppius, friherrinna. Stockholm. 81
Skogman, C. J. A., friherre, f. d. kommendörkapten. Stockholm. 81
Skogsborg, R., tandläkare. Stockh. 81
Skytte, C. G., kapten. Östersund. 94
Smedberg, S. A., landtbruksingeniör. Mariestad. 92
Smerling, C. F., kansliråd. Stockh. 81
Smith, G., apotekare. Ystad. 81
Smith, J. J., t. f. landsekreterare. Gefle. 84
Snoilsky, C., grefve, öfverbibliotekarie. Stockholm. 91
Sohlman, H., redaktör. Stockholm. 91
Sondén, E. A., kassör. Norrköping. 81
Sondén, M., med. doktor. Stockholm. 80
Sondén, P., amanuens. Djursholm. 92
Soneson, A., handlande. Halmstad. 82
de Soto Maior, A. da Cunha, vicomte, envoyé. Stockholm. 81
Spak, F. A., major. Stockholm. 80
Sparre, A., f. Hamilton, grefvinna. Kronovall, Esperöd. 91
Sparre, C. C:son, grefve, f. d. häradshöfding. Sjörred, Ulricehamn. 92
Sporrong, C. F., fabrikör. Stockh. 84

Springer, G., direktör. Stockholm. 81
Spångberg, Z., f. **Bruce**, fru. Stockholm. 94
Staaff, A. V., kyrkoherde. Stockh. 81
v. Stapelmohr, I., borgmästare. Östersund. 90
Starck, A., konsul. Stockholm. 89
Stare, R. V., bokhandlare. Stockholm. 94
Stedt, E., fröken. Stockholm. 94
Stedt, N., inspektör. Stockholm. 91
Stedt, N. M., borgmäst. Sölvesborg. 81
Stenbeck, C. V., grosshandlare. Gefle. 93
Stenbeck, J. F., bankdirektör. Gefle. 93
Stenberg, G. B., v. häradshöfding. Haparanda. 81
Stenman, G. T., revisor. Stockholm. 82
Stenman, V., kassör. Stockholm. 80
Stenqvist, G., apotekare. Hallsberg. 90
Stenström, A. F., apotekare. Målilla. 90
Sterky, A., herr. Stockholm. 94
Sterky, A., fröken. Stockholm. 94
Stern, E., handlande. Stockholm. 89
Stjernhoff, C. G., herr. Värtan, Stockholm. 82
Stjernspetz, E., f. **af Wirsén**, fru. Rockhammar, Fellingsbro. 81
Stjernspetz, P. A. H., major. Rockhammar, Fellingsbro. 80
Stockebye, P. O., handlande. Halmstad. 92
v. Stockenström, E., bruksförvaltare. Dådran, Enviken. 91
v. Stockenström, H., öfverkammarherre. Stockholm. 81
Stollenwerk, J., ingeniör. Åmmeberg, Askersund. 90
Storckenfeldt, E., generaldirektör. Stockholm. 88
Strahl, A., v. häradshöfding. Stockh. 90
Strandberg, G., fondmäklare. Stockholm. 89
Strandberg, P., kanslisekret. Stockh. 82
Strandell, A., kyrkoherde. Stockholm. 89
Stridbeck, A., med. doktor. Nässjö. 90
Stridsberg, E., ingeniör. Trollhättan. 80
Stridsberg, G., herr. Stockholm. 94
Strindberg, J. O., grosshandl. Stockholm. 82
Strokirk, C. E., kapten. Storvik. 80
Strokirk, C. G., ingeniör. Hernösand. 80
Strokirk, E., grosshandlare. Stockholm. *Hedersledamot.* 88
Ström, E., f. **Nordwall**, fru. Stockholm. 92
Ström, H., f. **Björk**, fru. Stockholm. 94
Ström, I., f. **Nordwall**, fru. Stockholm. 92
Ström, L., intendent. Stockholm. 89
Ström, L. V., grosshandlare. Stockh. 83
Strömberg, G. L., godsegare. Lundby, Hållsta. 93
Strömberg, O. M., bruksförvaltare. Strömsberg, Tierp. 93
Strömfelt, F., grefve. Hylinge, Vestra Husby. 89
Strömholm, C. O., apotekare. Ragunda. 90
Strömman, O., kapten. Sköfde. 83
Stuart, C., f. **Palm**, fru. Stockholm. 94
Stuart, L., auditör. Stockholm. 81
Stuart, S. L., notarie. Stockholm. 92
Sturzen-Becker, V., lektor. Stockh. 80
Stål, A., f. **Böös**, fru. Stockholm. 94
Stål, S., boktryckare. Stockholm. 82
Stål, V., öfverstelöjtnant. Stockholm. 80
Stånggren, F., borgmästare. Linköping. 80
Sundberg, A., kamrer. Stockholm. 84
Sundberg, A. N., ärkebiskop. Uppsala. 82
Sundberg, C., herr. Stockholm. 94
Sundberg, E., agent. Stockholm. 93
Sundberg, E. G., sekreterare. Stockholm. 80
Sundberg, G., fabriksidkare. Kalmar. 90
Sundberg, G., löjtnant. Stockholm. 94
Sundberg, J. E., konditor. Stockholm. 87
Sundblad, L. A., kronofogde. Arvika. 86
Sundblad, V., apotekare. Uppsala. 80
Sundelin, J. A. I., kontraktsprost. Jönköping. 80
Sundell, K., med. doktor. Stockholm. 94
Sundell, V. C., konditor. Stockholm. 88
Sundén, D. A., lektor. Västerås. 80
Sundgren, F. C., kronouppbördskomm. Stockholm. 83
Sundin, E. O., hemmansegare. Stafre. 82
Sundström, A., agent. Stockholm. 84
Sundström, C. J.,* lektor. Göteborg. 81
Sundström, P., grosshandlare. Stockholm. 87
Sundström, V., f. **Schultz**, fru. Stockholm. 92
Sunnerdahl, E., grossh. Stockholm. 81
Svahn, C. A., industriidkare. Karlskrona. 81
Svanbeck, C. E., kamrer. Stockholm. 81
Svanbeck, P., trafikchef. Karlshamn. 81
Svanberg, A., kassör. Nederkaliks. 93
Svanberg, A., med. doktor. Stockh. 80
Svanberg, G., borgmästare. Göteborg. 80
Svanlund, E., apotekare. Karlskrona. 81
Svanström, F., grosshandl. Stockholm. 80
Svanström, J., fröken. Stockholm. 92
Swartling, A., v. konsul. Norrköping. 81
Swartz, C., fabriksidkare. Norrköping. 81
Swartz, D., f. **Frisell**, fru. Norrköping. 92
Swartz, D., f. **Lundström**, fru. Norrköping. 93
Swartz, L., f. **Hülphers**, fru. Norrköping. 80

Svedberg, J., grosshandlare. Stockh. 90
Svedberg, J. F., provinsialläkare. Stockholm. 80
Svedbom, H., f. Lindberg, fru. Stockholm. 89
Svedbom, V., sekreterare. Stockholm. 81
Svenson, J. S., fabriksidkare. Stockh. 83
Svensson, A., grosshandlare. Stockh. 94
Svensson, A., skräddare. Stockholm. 94
Svensson, C. P., tapetserare. Stockh. 80
Svensson, F., notarius publikus. Stockholm. 81
Svensson, G., herr. Stockholm. 94
Svensson, S. J., apotekare. Malmköping. 80
Svinhufvud, V., kapten. Strängnäs. 82
Syberg, F., grosshandlare. Stockholm. 80
Syberg, V., herr. Stockholm. 94
v. Sydow, F. E., öfverläkare. Göteborg. 81
v. Sydow, H., v. häradshöfd. Stockholm. 91
Sylvan, V., fröken. Kristianstad. 93
Sylvander, L., f. Dimberg, fru. Stockholm. 94
Sylvén, V. M. T., apotekare. Nässjö. 90
Sällberg, G. T., distriktsläk. Stockh. 80
Sällström, A. G., byggmäst. Stockh. 80
Sällström, E., f. Höglund, fru. Nederkaliks. 93
Sällström, G. F. V., ingeniör. Stockh. 83
Särnblad, A. J., läroverksadjunkt. Skara. 90
Sätherberg, H., professor. Stockh. 80
Sätterholm, R., ingeniör. Stockh. 83
Sääf, H., f. Cimmerdahl, fru. Norrköping. 92
Söderbaum, C., krigsråd. Stockh. 83
Söderbaum, H. V., kontraktsprost. Estuna. 90
Söderbaum, P., med. doktor. Falun. 90
Söderberg, C. A., kassör. Stockholm. 94
Söderberg, E. N., fil. kand. Uppsala. 90
Söderberg, G., handlande. Stockholm. 92
Söderberg, N. J., regementspastor. Uppsala. 93
Söderblom, F., orgelnist. Delsbo. 84
Söderbom, A.,* med. doktor. Bollnäs. 87
Söderbom, H., f. Stjernstedt, enkefru. Uppsala. 80
Söderholtz, L., f. Örtegren, fru. Stockholm. 92
Söderlind, J., rektor. Stockholm. 83
Söderling, K., med. kand. Stockholm. 94
Söderlund, F., fil. doktor. Uppsala. 93
Söderman, C. A., skulptör. Stockh. 80
Södermark, P.,* lasarettsläk. Mariestad. 86
Söderström, C., sjökapten. Mariefred. 83
Söderström, C. C., grossh. Stockh. 80
Söderström, M., f. König, fru. Stockholm. 81
Söderström, P. G., fabrikör. Mariefred. 83
Sörenson, C., med. doktor. Visby. 90

Tamm, A., fil. doktor. Stockholm. 80
Tamm, A., f. af Wetterstedt, fru. Stockholm. 94
Tamm, C., agronom. Bro. 93
Tamm, C., direktör. Stockholm. 93
Tamm, G., löjtnant. Stockholm. 91
Taube, B., frih., arkivarie. Stockholm. 89
Taube, E., grefve, kommendant. Stockholm. 83
Tauvon, C., kapten. Önsta, Bro. 93
Tegnér, C., f. Thorell, enkefru. Stockholm. 80
Tegnér, E., bibliotekarie. Lund. 80
Tegnér, E., professor. Uppsala. 80
Tempelman, G., grosshandlare. Stockholm. 82
Tempelman, V., protokollsekreterare. Stockholm. 80
Tengbom, C. A., landträntmästare. Mariestad. 80
Tengroth, C. G., kammarskrifvare. Stockholm. 94
Tengroth, S., fröken. Stockholm. 94
Tengroth, V., f. Blommert, fru. Stockholm. 94
Tesch, I., f. Lindström, fru. Stockh. 89
Tesch, J., apotekare. Malmö. 85
Thalin, C., handlande. Stockholm. 80
Tham, H., ryttmästare. Stäholm, Köping. 90
Tham, V., direktör. Huskvarna. 82
Thedenius, K. F., lektor. Stockh. 80
Thegerström, F., premieraktör. Stockholm. 84
Thegerström, R., grosshandl. Stockh. 83
Themptander, O. R., landshöfding. Stockholm. 81
Theorin, E., löjtnant. Stockholm. 93
Thestrup, G.,* öfverstelöjtnant. Landskrona. 80
Thimgren, A., amanuens. Stockh. 81
Thimgren, L., öfverstelöjtnant. Stockholm. 81
Thomæus, E. A., med. doktor. Drottningholm. 89
Thomas, J. E., byggmäst. Stockh. 80
Thomson, F. F., kommendör. Stockh. 81
Thorburn, R., grosshandl. Uddevalla. 82
Thorell, R., regementsauditör. Stockh. 81
Thorén, A., generalmajor. Stockholm. 83
Thorssell, A., kapten. Stockholm. 83
Thorssell, E. B., sjökapten. Stockh. 91
Thulin, A. B., med. doktor. Kungsbacka. 90
Thulin, C. G., skeppsmäklare. Stockh. 80

Thulstrup, H., öfverste. Södertälje. 81
Thunberg, A., kommendörkapt. Stockholm. 91
Thunman, K. G., v. häradshöfding. Uppsala. 93
Thunström, E., herr. Stockholm. 94
Thuresson, T. R., ombudsman. Sundsvall. 90
Thörn, J., fröken. Karlskrona. 81
Thörn, S., f. **Söderström**, enkefru. Karlskrona. 83
Thörn, V. L., v. konsul. Karlskrona. 81
af Tibell, M. V., fröken. Rönninge, Tumba. 82
Tigerschiöld, H., v. häradshöfding. Stockholm. 89
Tigerstedt, R., professor. Stockh. 83
Tillander, H., apotekare. Stockh. 80
Tillberg, H., kamrer. Stockholm. 94
Tillgren, K., kassör. Stockholm. 94
Tondén, A., grosshandlare. Stockholm. 94
Tondén, A., f. **Gyllengahm**, fru. Stockholm. 94
Torén, K., bankdirektör. Stockholm. 92
Torin, K., bibliotekarie. Skara. 85
Tornberg, E., f. **Wairmé**, enkefru. Stockholm. 94
Tornberg, F. V., fabriksidk. Stockh. 80
Tornérhielm, C., kanslisekreterare. Stockholm. 81
Torngren, J. V., kassör. Västerås. 80
Torpson, N., seminarieadjunkt. Stockholm. 94
Trana, E., v. häradsh. Göteborg. 80
Tranchell, C., ingeniör. Landskrona. 80
Trapp, O., bankdirektör. Helsingborg. 92
Treffenberg, C., f. d. landshöfding. Stockholm. 86
Troili, E., notarie. Stockholm. 81
Troilius, A. M.,* magistratsekreterare. Gefle. 81
Trolle, A., direktör. Stockholm. 93
Trolle, E., f. **Carlberg**, fru. Stockh. 93
Trolle, H., godsegare. Klågerup. 86
Trolle, N., godsegare. Klågerup. 86
Trotzig, G. F., grosshandl. Stockh. 83
Trybom, F., förste fiskeriassistent. Stockholm. 91
Tull, N. P., segelmakare. Stockholm. 81
Tullberg, H. V., bokhandlare. Stockh. 80
Tunelius, N., fröken. Stockholm. 83
Törnblom, C. A., kapten. Limsta, Ransta. 83
Törnbohm, H., bokhållare. Stockholm. 94
Törnebladh, C. O., v. häradshöfding. Stockholm. 83
Törnebladh, I., landskamrer. Stockholm. 92
Törnebladh, M., f. **Siljeström**, fru. Stockholm. 93
Törnebohm, A. E., lektor. Stockh. 80
Törner, A. R., artillerifyrverkare. Stockholm. 91
Törngren, L. M., professor. Stockh. 83
Törnmarck, S., med. doktor. Hjo. 89
Törnquist, A., hofrättsråd. Stockh. 80
Törnqvist, H., arkitekt. Stockholm. 89

Uddenberg, C. G., kontraktsprost. Gärdslösa, Störlinge. 90
Uddenberg, E., generalkonsul. Stockholm. 81
Uhnér, F., grosshandlare. Stockh. 83
Ullman, U. L., biskop. Strängnäs. 80
Ulmgren, O., med. doktor. Stockh. 80
Ulmgren, S., f. **Prytz**, fru. Stockh. 94
Ulrich, A., fröken. Stockholm. 93
Ulrich, S., fröken. Stockholm. 93
Undén, V., apotekare. Karlstad. 92
v. Unge, A., f. **Wahren**, fru. Norrköping. 93
v. Unge, H., med. doktor. Norrköping. 90
Unman, J., grosshandlare. Stockholm. 89
Upmark, E., f. **Kindstrand**, fru. Stockholm. 93
Upmark, G., intendent. Stockholm. 80
Uppling, E., tandläkare. Karlskrona. 85
Uppström, K. D., häradshöfding. Hernösand. 93
Uppström, V., häradshöfding. Stockholm. 80

v. Wachenfeldt, J., apotekare. Kisa. 90
Wachtmeister, A., grefve, öfverstekammarherre. Stockholm. 91
Wachtmeister, A. K. Trolle, grefve, hofmarskalk. Trolle-Ljungby, Gualöf. *Hedersledamot.* 80
Wachtmeister, H. H:son, grefve, expeditionschef. Stockholm. 81
Wadström, B., komminister. Stockh. 81
Wærenqvist, P. A., grosshandlare. Stockholm. 83
Waendt, C. V., agronom. Alnarp, Åkarp. 94
Wærn, C. F., jr, grossh. Göteborg. 80
Wærn, E., f. **Neuman**, fru. Göteborg. 81
Wærn, I., grosshandlare. Göteborg. 80
Wærn, J., professor. Stockholm. 83
Wærn, L. M., brukspatron. Gefle. 93
Wærn, L. M., rektor. Stockholm. 94
Wagner, O., med. doktor. Stockholm. 89
Wagner, S., målare. Stockholm. 80
Wahlberg, C. F., landtbrukare. Stockh. 83
Wahlberg, E. H., godsegare. Börrum. 81
Wahlberg, F. A., handlande. Stockh. 87
Wahlberg, S., fröken. Stockholm. 80

Wahlgren, R., förvaltare. Östersund. 87
Wahlin, C. A., grosshandl. Stockh. 83
Wahlin, C. M., kronolänsman. Sköldnäs, Baggetorp. 81
Wahlström, A., herr. Stockholm. 93
Wahlström, C., fröken. Stockholm. 93
Wahlström, E., grosshandlare. Stockh. 93
Wahlström, E., f. **Brandt**, fru. Stockholm. 93
Wahlström, G. E., disponent. Uppsala. 93
Wahlström, H., herr. Stockholm. 93
Wahlström, L., vinhandlare. Stockholm. 88
Wahlström, P. K., bokförläggare. Stockholm. 91
Wahlström, S., f. **Söderholm**, fru. Stockholm. 94
Wahren, E., f. **Philip**, fru. Norrköping. 80
Wahren, G., grosshandl. Norrköping. 81
Waldenström, G. F., regementsläkare. Ume. 89
Waldenström, H. O., regementsläkare. Åmål. 89
Valentin, P., disponent. Norrköping. 83
Wallander, E., landtbrukare. Mariefred. 83
Wallander, F. G. F., direktör. Stockholm. 83
Wallberg, A. V., fabriksidkare. Halmstad. 82
Wallberg, I., ingeniör. Karlstad. 90
Vallberg, M. V., bokförläggare. Norrköping. 80
Wallberger, H., extra lärare. Stockholm. 94
Wallén, O. A., kontraktsprost. Järfsö. 90
Wallenberg, K., bankdirektör. Stockholm. 80
Wallenius, K. G., ingeniör. Svaneberg, Mariestad. 92
Wallenström, E. C., amanuens. Stockholm. 83
Valley, A., grosshandlare. Stockh. 83
Wallin, A., med. doktor. Göteborg. 90
Wallin, A. F., kronofogde. Haparanda. 81
Wallin, E. V., bokhandlare. Stockh. 80
Wallin, J., herr. Stockholm. 93
Vallin, J., hofpredikant. Stockholm. 83
Wallin, J. O., rådman. Södertälje. 81
Wallin, J. V., handlande. Stockh. 83
Wallin, M. F., handlande. Stockholm. 80
Wallin, O., hofrättsnotarie. Stockh. 83
Wallin, V., bruksegare. Sättra, Karlslund. 81
Wallinder, J., prost. Halmstad. 92
Wallis, C., professor. Stockholm. 80
Wallmark, J.,* lasarettsläkare. Örnsköldsvik. 81
Wallmark, V., f. **Klockhoff**, fru. Örnsköldsvik. 81
Wallqvist, L., snickare. Stockholm. 80
v. Walterstorff, E., fröken. Stockholm. 92
Wancke, A. E., sjökapten. Stockh. 91
Wannberg, A., grosshandlare. Stockholm. 81
Wannqvist, P. A., handl. Söderhamn. 80
Warburg, A., f. **Ware**, fru. Stockh. 94
Warburg, M., konsul. Stockholm. 94
Varenius, C. E., landsekreterare. Karlstad. 86
Warfvinge, F. V., öfverläkare. Stockholm. 80
Watz, E., fröken. Stockholm. 94
Wawrinsky, H., kapten. Stockholm. 91
Wecke, C., ingeniör. Ammeberg, Askersund. 90
Wedberg, C. V., apotekare. Engelholm. 90
Wedberg, J. O., justitieråd. Stockh. 80
Wedelin, A., kontorskrifvare. Stockh. 94
Wedin, A., f. **Olsson**, fru. Stockholm. 94
v. Vegesack, E., frih., generalmajor. Stockholm. 83
Weinberg, E. J., provinsialläkare. Ockelbo. 94
Weinberg, M. G., f. **Törnsten**, enkefru. Stockholm. *Hedersledamot.* 89
Weisner, J., grosshandlare. Stockh. 81
Welander, E., med. doktor. Stockh. 80
Welander, F. E., med. doktor. Jönköping. 90
Welander, P., kontraktsprost. Elmeboda. 90
Velin, A., auditör. Stockholm. 94
Welinder, B., godsegare. Svalöf. 89
Wellander, C., borgmästare. Nyköping. 80
Wendels, E., läroverksadjunkt. Stockh. 83
Wengström, C. O., civilingeniör. Stockholm. 80
Wengström, J. O., fabriksidk. Stockh. 80
Wennberg, A., grosshandlare. Stockholm. 92
Wennberg, C. G., häradshöfding. Skara. 92
Wennermark, A. G., apotekare. Skene. 90
Wenyss, D., godsegare. Göteborg. 83
Werner, A., med. doktor. Stockh. 80
Werner, F., dockmästare. Stockholm. 81
Werner, K. F., kamrer. Stockholm. 80
Werner, N., direktör. Stockholm. 83
Wernstedt, L., borgmästare. Strängnäs. 91
Versteegh, A., grosshandl. Hernösand. 82
Weslien, K., vinhandlare. Stockh. 91
Wessberg, E., disponent. Fiskeby. 83
Wessberg, H., ingeniör. Malmö. 82
Wessberg, L., f. **Lindgren**, fru. Stockholm. 94
Wessberg, S., notarius publikus. Stockholm. 80
Wesslau, T. H., grosshandlare. Stockh. 93

Wessman, A. G., v. häradshöfding. Stockholm. 83
Westberg, G. V., protokollsekreterare. Stockholm. 80
Westerberg, A., löjtnant. Stockholm. 93
Westerberg, A. P., med. doktor. Falköping. 90
Westerberg, J. A., arkitekt. Göteborg. 83
Westergren, C. F., postkontrollör. Stockholm. 93
Westerling, A., fröken. Stockholm. 93
Westerlund, J. A., ingeniör. Jädraås. 91
Westfelt, G., lifmedikus. Stockholm. 80
Westfelt, M., fröken. Stockholm. 92
Westgren, A., apotekare. Arjeng. 90
Westholm, G. A., prost. V. Fernebo. 84
Westin, L. E., handlande. Stockh. 83
Westin, O. E., lektor. Stockholm. 89
Westman, A. G., konsul. Jönköping. 93
Westman, F., fabriksidkare. Stockh. 89
Westman, J. K., rådman. Hernösand. 82
Westman, R., uppbördskassör. Stockh. 89
Westrin, A., landsekreterare. Kalmar. 92
Wetterdahl, G. L., bergmästare. Falun. 81
Wetterdal, H., med. doktor. Stockh. 94
Wettergren, C., med. doktor. Arboga. 89
Wetterstrand, O., med. doktor. Stockholm. 94
Wetterström, H., landtmäterisekreterare. Stockholm. 80
Viberg, A., apotekare. Västervik. 89
Wiberg, C. L., apotekare. Dalby, Stöllet. 90
Wiberg, F., handlande. Stockholm. 80
Wickert, I., handlande. Stockholm. 87
Wickström, M., rådman. Östersund. 89
Wickström, V. H., fil. doktor. Östersund. 86
Victorin, H., redaktionsekreterare. Stockholm. 94
Widebeck, M., fröken. Stockholm. 92
Widegren, A., fröken. Stockholm. 94
Widén, J., rådman. Nyköping. 87
Widforss, M., handlande. Stockholm. 81
Widmark, J., professor. Stockholm. 88
Widmark, P. F., literatör. Idavallen, Bie. 81
Widmark, V., ingeniör. Helsingborg. 82
Wieselgren, H., bibliotekarie. Stockh. 81
Wieselgren, S., generaldirektör. Stockholm. 80
Wigren, J. P., fabrikör. Halmstad. 92
Wijnbladh, H., herr. Stockholm. 93
Vikander, E., ingeniör. Lidhem, Vimmerby. 86
Wikander, E. J., borgmästare. Örebro. 80
Wikblad, H., fröken. Norrköping. 80
Wikland, F., sekreterare i marinförvaltningen. Stockholm. 81
Wikland, H., baningeniör. Stockholm. 93
Wiklander, O., öfverdirektörsassistent. Stockholm. 89
Wiklund, V., fabrikör. Stockholm. 82
Wiksell, J., boktryckare. Uppsala. 93
Wikström, O., borgmästare. Söderhamn. 91
Wilkman, J. E., jägmästare. Strängnäs. 94
Willers, V., v. häradshöfding. Stockh. 81
Wilms, A., kandidat. Stockholm. 93
Wilms, H., grosshandlare. Stockholm. 92
Wiman, E. A., civilingeniör. Stockh. 80
Wimmerstedt, A., professor. Stockholm. 80
Wimmerstedt, R., notarie. Stockh. 93
Winberg, V., kapten. Alingsås. 80
Winbladh, H., fröken. Stockholm. 93
Winborg, T., fabrikör. Stockholm. 80
Windahl, G., fröken. Stockholm. 94
Windahl, J., f. Hult, fru. Stockholm. 94
Winge, M. E., professor. Stockholm. 80
Wingård, J. A., apotekare. Sundsvall. 90
Wirén, A. G., fabrikör. Stockholm. 83
Virgin, C. P., viceamiral. Stockh. 83
Virgin, H., major. Göteborg. 80
Virgin, J., skräddarmästare. Stockh. 89
Virgin, O., major. Stockholm. 91
af Wirsén, C. D., fil. doktor. Stockholm. 80
Wising, P. J., professor. Stockholm. 80
Wising, S., f. Benedicks, fru. Stockholm. 94
Vistrand, P. G.,* amanuens. Stockh. 82
Witt, E., med. doktor. Norberg. 90
Wittrock, V., professor. Stockholm. 81
Wladislawowsky, M. L., handlande. Halmstad. 92
Wold, J. H. O., häradshöfding. Borås. 89
Wolffelt, G., protokollsekreterare. Stockholm. 81
Wolffelt, M., major. Stockholm. 83
Wollin, O., apotekare. Kalmar. 80
Voss, R., byggmästare. Stockholm. 80
Wrangel, H., kapten. Stockholm. 89
Wrede, F. J., friherre, f. d. generallöjtnant. Stockholm. 80
Wretblad, P., handlande. Stockholm. 89
Wretman, J., rådman. Stockholm. 83
Vult v. Steijern, F., redaktör. Stockholm. 80
Vult v. Steyern, J., ingeniör. Landskrona. 90
Vult v. Steyern, N. H., president. Stockholm. 80
Wåhlander, L. C., kontrollör. Stockholm. 83
Wåhlén, A. F., apotekare. Marstrand. 90
Wåhlin, B., fröken. Mariefred. 83
Wåhlin, K., amanuens. Stockholm. 90
Wändahl, G. A., apotekare. Fränsta. 82
Wästfeldt, S., fröken. Stockholm. 94

Zacco, K. Y., civilingeniör. Stockholm. 91
Zacco, R., f. Böös, fru. Stockholm. 94
Zachrison, M., landsekreterare. Vänersborg. 86
Zachrisson, C. A., lektor. Stockholm. 92
Zamore, O. C., körsnär. Stockholm. 88
Zethelius, A., kapten. Stockholm. 83
Zethelius, H., protokollsekr. Stockh. 80
Zettersten, A., intendent. Stockholm. 92
Zettersten, F., fru. Stockholm. 92
Zettervall, H., öfverintendent. Stockh. 83
Zickerman, J., apotekare. Klippan. 90
Zinn, C. M., perukmakare. Stockholm. 94

Åberg, C. A., bokhållare. Skellefte. 94
Åberg, C. L., sadelmakarmästare. Stockholm. 84
Åberg, H., grosshandlare. Stockholm. 91
Åberg, L., f. Ringström, fru. Norrköping. 83
Åberg, O. J., registrator. Stockholm. 82
Åbom, J. A., f. d. revisor. Stockh. 83
Åbom, J. F., intendent. Stockholm. 80
Åbom, S., f. Stenberg, fru. Stockh. 94
Åhlin, K., fröken. Stockholm. 80
Åhrberg, C., f. af Geijerstam, fru. Västanfors. 84
Åhrberg, H., v. häradshöfding. Stockh. 89
Åkerberg, P., med. doktor. Falun. 90
Åkerhielm, L., frih., statsråd. Stockh. 81
Åkerlund, E. O., byggmäst. Stockh. 83
Åkerlund, J., artist. Stockholm. 94
Åkerlund, P., f. Neumüller, fru. Stockholm. 94
Åkerman, R., generaldirektör. Stockh. 80
Åkerman, V., grosshandlare. Stockholm. 81
Åkermark, G., v. häradshöfding. Göteborg. 80
Ålund, C., f. Fogelström, fru. Stockholm. 94
Ålund, V., jägmästare. Stockholm. 94
Ångman, A. R. L., apotekare. Kristinehamn. 90
Ångström, K., fil. doktor. Stockholm. 91
Årre, G., bankdirektör. Norrköping. 92
Åslund, J., direktör. Stockholm. 90
Åström, A., herr. Norra Degerfors. 92
Åström, E., f. Kihl, enkefru. Karlskrona. 81
Åström, P., lektor. Karlstad. 91

Ädelgren, A., kanslisekret. Stockh. 80
Ählström, C. O., grosshandlare. Stockholm. 94

Öberg, O. F., generalkonsul. Stockh. 81
Öberg, V., fil. doktor. Tranås, Nässjö. 81
Ödberg, F.,* rektor. Skara. 88
Ödman, N. P., lektor. Gefle. 93
Ödman, S., professor. Lund. 91
Ödmann, S., redaktör. Stockholm. 88
Ödmansson, E., professor. Stockh. 80
Öhgren, G., handl. Örnsköldsvik. 81
Öhman, J. A., skollärare. Torstuna, Torstunaby. 82
Öhngren, H., v. konsul. Örnsköldsvik. 81
Öhrn, H., herr. Stockholm. 94
Öhrn, J. F., provinsialläkare. Järfsö. 90
Öhrström, C. A., jägmästare. Stockh. 94
Öhrvall, P. L., med. doktor. Askersund. 90
Öjermark, C. J., bankdirektör. Västerås. 93
Ölander, C., apotekare. Sunne. 90
Öman, V., redaktör. Örebro. 91
Örström, A., rådman. Arboga. 81
Örtegren, C., handlande. Stockholm. 80
Örtengren, L. G., med. doktor. Filipstad. 90
Östberg, A., fröken. Stockholm. 94
Österdahl, G. V., protokollsekret. Stockholm. 83
Östergren, A., statsråd. Stockholm. 80
Östergren, E., f. Wall, enkefru. Stockholm. 81
Österlind, A., grosshandlare. Stockh. 80
Östlund, A., apotekare. Nås. 90
Östman, A. F., revisor. Stockholm. 81
Östman, T. A., apotekare. Haparanda. 81
Östman, V., handlande. Haparanda. 81

Norge.

Aall, H. J., direktör. Kristiania. 94
Astrup, A., fröken. Kristiania. 88
Astrup, E., fröken. Kristiania. 88
Bruun, C., disponent. Kristiania. 90
Bugge, N., konsul. Tönsberg. 90
Gjertsen, F., skolebestyrer. Kristiania. 87
Køltzow, D., fröken. Kristiania. 93
Leifsson Bolkesjö, Torjus, hotellegare. Bolkesjö, Gransherred. 80
Nicolaysen, N. L., sorenskriver. Fredrikshald. 80
Sibbern, G. C., f. d. statsminister. Værne kloster, Dilling. 81
Söderberg, C., generalagent. Kristiania. 90
Thams, M., bruksegare. Trondhjem. 91
Thaulow, H. A., distriktsläkare. Modum, Vikersund. 86

Danmark.

Bang, J. L., sognepræst. Langå, Nyborg. 87
Bondesen, I., literatör. Köpenhamn. 84
Brummerstedt, C., kolonibestyrer. Holstensborg. *Hedersledamot.* 90
de Fontenay, A. N., grosshandlare. Köpenhamn. 87
Forngripasafn Islands. Reykjavik. 91
Johnsen, E., med. doktor. Köpenhamn. 89
Ploug, C. P., fil. doktor. Köpenhamn. 87
Reitzel, C. A., bokförläggare. Köpenhamn. 87
Rom, N. C., redaktör. Köpenhamn. 88
Stephensen, M., landshöfding. Reykjavik. 82
Thaysen, P., apotekare. Köpenhamn. 87
Thomsen, A., med. doktor. Köpenhamn. 89
Verdier, S., fru. Köpenhamn. 83
Wikström, A., herr. Köpenhamn. 87

Finland.

Alfthan, A. R., apotekare. Kemi. 89
Asp, G., professor. Helsingfors. 92
v. Bonsdorff, H. G., t. f. kontraktsprost. Ikalis. 90
v. Born, V. M.,* friherre. Sarflax, Lovisa. 80
de la Croix, M., f. Sandman, fru. Tammerfors. 92
Cygnæus, G., lektor. Åbo. 91
Dahlström, E., grosshandlare. Åbo. 89
Ekblom, R. V., bryggeriidkare. Borgå. 80
Eklöf, A., v. konsul. Borgå. 80
Freudenthal, A. O., professor. Helsingfors. 80
Föreningen för konstfliten i Finland. Helsingfors. 89
Galitski, C. K., handlande. Helsingfors. 89
Grotenfelt, G., docent. Helsingfors. 92
Hallberg, M., handl. Helsingfors. 84
Hartvall, A. L., fabriksidkare. Helsingfors. 86
Herlitz, G., fabriksföreståndare. Helsingfors. 89
Hildén, B., f. Hartman,* fru. Tammerfors. 91
Hoving, V., bokhandlare. Viborg. 83
v. Julin, E. L., brukspatron. Helsingfors. 91
Lindh, A., läkare. Borgå. 80
Lindström, C. O., herr. Helsingfors. 89
Mehring, F., ingeniör. Helsingfors. 92
Mellgren, T., statsråd. Helsingfors. 81
Nilsson, E., disponent. Tammerfors. 92
Nordström, E.,* magister. Helsingfors. 84
Nyberg, A., justitierådman. Helsingfors. 80
Pettersson, C., herr. Helsingfors. 89
Roth, J. L., handlande. Borgå. 80
Schildt, H., handlande. Helsingfors. 84
Strömborg, G. J., läkare. Viborg. 81
Strömborg, J. E.,* lektor. Borgå. 80
Studentafdelningarnas etnografiska förening. Helsingfors. 91
Topelius, Z., statsråd. Helsingfors. *Hedersledamot.* 82
Westerlund, E., assessor. Uleåborg. 89
Öhman, G., med. licentiat. Lovisa. 82

Ryssland.

v. **Anrep, A.**, ingeniör. Moskwa. 94
v. **Arbin, A. O. F.**, kapten, militär-attaché. Petersburg. 83
Backman, L., pastor. Moskwa. 94
Bolin E., grosshandlare. Riga. 90
Bolin, V., juvelerare. Moskwa. 89
Funk-Petersen, J., öfvertelegrafist. Moskwa. 93
Hagman, C. J., godsegare. Moskwa. 93
Jörgensen, P. A., statsråd. Moskwa. 84
Koch, C., direktör. Moskwa. 92
Lange, N., f. **Protopopoff**, fru. Moskwa. 82
Lange, T., statsråd. Moskwa. 81
Meijer, F., hoflitograf. Moskwa. 91
Tholander, A.,* artist. Moskwa. 81
Winkel, N., konsul. Moskwa. 81

Tyskland.

Appel, C., professor. Breslau. 85
v. **Berenberg-Gossler, J.**, bankir. Hamburg. 90
v. **Engeström, L. Benzelstierna**, grefve. Posen. 90
Lüpschütz, F., direktör. Berlin. 92
Mielck, W. H., fil. doktor. Hamburg. 90
v. **Mühlenfels, O.**, Eisenbahn-Directions-Präsident. Berlin. 82
Müller, G. A., doktor. München. 93
Rentzing, F., konstmålare. München. 93
Rosencrantz, E. A., generalkonsul. Dresden. 89
Warnecke, F., Geheimer-Rechnungsrath. Berlin. 89
Wittmann, P.,* doktor. München. 92

Österrike.

Krauss, F., Landes-Rechnungsrath. Graz. 86

England.

Derby, A., f. **Fleetwood**, fru. London. 85

Frankrike.

Danielsson, D., generalkonsul. Hâvre. 90
Due, F. G. K., minister. Paris. 91
Friedländer, L., grosshandlare. Paris. 90
Vasseur, F., herr. Paris. 90
Wrangel, H., grefve, t. f. legationsekreterare. Paris. 89

Spanien.

Prytz, H., v. konsul. Alicante. 90

Turkiet.

Lindell, C., grosshandlare. Konstantinopel. 90

Persien.

Hybennet, B., lifmedikus. Teherán. 90

Algier.

Ben Roustan, El Bachir, membre de la Justice Musulmane. Tlemcen. 90

N. Amerika.

Andersson, A., agent. Moline, Illinois. 94
Bersell, A. O., professor. Rock Island, Illinois. 93
Bäckström, G. L., ingeniör. Philadelphia, Pennsylvania. 90
Cornell, P. J. O., pastor. Wilcox, Pennsylvania. 92
Crælius, D., bärgsingeniör. San Francisco, California. 91
Ekman, A., apotekare. Oroville, California. 92
Enqvist, L., f. **Johnson**, fru. San Francisco, California. 92
Esbjörn, C. M.,* professor. San Francisco, California. 91
Fagerström, A. W., herr. Philadelphia, Pennsylvania. 91
Forsberg, G. E., pastor. N. Grosvenor Dale, Connecticut. 92
Georges, L., musikhandlare. San Francisco, California. 91
Glim, N. N., studerande. Minneapolis, Minnesota. 94
Hallonqvist, E., fröken. San Francisco, California. 93
Herenius, A. M. L., pastor. San Josè, California. 91
Hogner, R., med. doktor. Boston, Massachusetts. 90
Holmberg, C. P., bokhandlare. Chicago, Illinois. 90
Hulting, F. B., apotekare. San Francisco, California. 90
Krook, G., herr. Texas, Texas. 93
Le Veau, A. M., pastor. Oakland, California. 91
Lewis, J., kapten. Oakland, California. 92
Liliencrantz, A., med. doktor. San Francisco, California. 92
Linck, T., postexpeditör. Oakland, California. 91
Lindberg, P. M., professor. Rock Island, Illinois. 92
Lindblom, R., börsmäklare. Chicago, Illinois. 90
Lund, A., herr. San Francisco, California. 92
Lund, H., konsul. San Francisco, California. 87
Lundborg, J. A. W., doktor. San Francisco, California. 91
Nodling, F., grosshandlare, Chicago, Illinois. 90
Nodling, J. A., grosshandlare. Chicago, Illinois. 94
Ohlson, B., herr. San Francisco, California. 92
Olsson, A. G., pastor. South Manchester, Connecticut. 95
Olsson, O., professor. Rock Island, Illinois. 92
Petersen, J., herr. San Francisco, California. 92
Rosenqvist, H. A., banktjänsteman. San Francisco, California. 91
Rozycki, S., ingeniör. Washington, Columbia. 90

Sandelin, F., apotekare. Oakland, California. 91
Spencer, A. G., redaktör. San Francisco, California. 91
Steenmark, R., herr. San Francisco, California. 92
v. Stockenström, H., sekreterare. St Paul, Minnesota. 87
Stolpe, G.,* musikdirektör. Rock Island, Illinois. 91
Stolpe, M.,* pastor. New York, New York. 91
Sundström, J. E.,* domare. San Francisco, California. 91
Sylwén, W., ingeniör. Washington, Columbia. 93
Taleen, J. A., agent. Rothschild's Block, Ironwood, Michigan. 92
Thomas j:r, W. W., f. d. minister. Portland, Maine. 91
Uddenberg, A., apotekare. Iron Mountain, Michigan. 92
Westerberg, F.,* med. doktor. San Francisco, California. 90
Wilson, H., fröken. San Francisco. California. 93

Australien.

Berg, A., grosshandlare. Sydney. 90
Falstedt, C. A., konsul. Sydney. 92

5.

Öfversikt af antalet ständiga och stiftande ledamöter i olika land, landskap och städer.

Sverge.	Ständ.	Öfriga stift.	Summa.
Stockholm	153	1,711	1,864
Skåne	10	86	96
Bleking	1	11	12
Karlskrona	4	54	58
Halland	—	52	52
Småland	9	82	91
Öland	—	2	2
Bohuslän	1	15	16
Dalsland	1	2	3
Västergötland	6	69	75
Göteborg	21	62	83
Östergötland	6	43	49
Norrköping	2	51	53
Gotland	1	1	2
Södermanland	4	98	102
Närke	1	23	24
Uppland	7	36	43
Uppsala	5	42	47
Västmanland	4	41	45
Värmland	—	30	30
Dalarna	1	28	29
Gästrikland	1	23	24
Gefle	2	35	37
Helsingland	—	26	26
Medelpad	1	10	11
Jämtland	1	15	16
Öfverföras	**242**	**2,648**	**2,890**

	Ständ.	Öfriga stift.	Summa.
Öfverfördt	242	2,648	2,890
Härjedalen	1	1	2
Ångermanland	—	32	32
Västerbotten	1	38	39
Lappland	—	2	2
Summa	**244**	**2,721**	**2,965**

Andra land.

Norge	6	13	19
Danmark	2	11	13
Island	1	2	3
Grönland	—	1	1
Finland	7	35	42
Ryssland	—	14	14
Tyskland	6	11	17
Österrike	1	1	2
Holland	1	—	1
England	4	1	5
Skottland	1	—	1
Frankrike	6	5	11
Spanien	2	1	3
Turkiet	—	1	1
Persien	—	1	1
Kina	1	—	1
Egypten	1	—	1
Algier	—	1	1
Kaplandet	1	—	1
N. Amerikas förenta stater	12	48	60
Chile	1	—	1
Uruguay	1	—	1
Australien	2	2	4
Summa	**56**	**148**	**204**

6.

Med döden under åren 1893 och 1894 afgångna ledamöter.

Abel, M., handlande. Stockholm.
Abelin, H. A., professor. Stockholm.
Alfvegren, F., lektor. Sundbyberg.
Anderson, V. J., grosshandlare. Göteborg. *Ständig ledamot.*
Andersson, J., biskop. Växjö.
Ankarcrona, T., bruksegare. Stockholm.
Antell, H. F., med. doktor. Paris. *Ständig ledamot. Hedersledamot.*
Arnqvist, J. M., major. Stockholm.
Arwidsson, T., kommendör. Stockholm.
Aspelin, C. L., kapten. Västervik.
Atterling, H., bruksegare. Vesslingbyholm, Fellingsbro.
v. Axelson, C. H., öfverstelöjtnant. Mässvik, Värmlands Bro.
Berggren, R. C., grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot.*
Bergh, A., protokollsekreterare. Stockholm.
Bergström, A., landshöfding. Örebro.
v. Betzén, E., herr. Boston, Massachusetts.
Bielke, N., grefve, underlöjtnant. Sturefors, Linköping.
Billjer, C., ingeniör. Stockholm.
Biörck, E., kammarrättsråd. Stockholm.
Björkén, J., med. doktor. Uppsala.
Blomdahl, G. F., fabriksidkare. Stockholm.
Bogeman, E. C. T., major. Stockholm.
Borg, J. F., sjökapten. Stockholm.
Borgström, E., kontraktsprost. Svedala.
Braese, A., fabriksidkare. Stockholm.

Brusewitz, C. J., grosshandlare. Göteborg.
Burén, C. O. V., president. Stockholm.
Cadovius, J. M., f. d. fabrikör. Stockholm.
Cammermeyer, A., bokhandlare. Kristiania, Norge. *Ständig ledamot.*
Carlsson, H., fröken. Stockholm.
Cederström, A., friherre. Stockholm.
v. Cederwald, G., öfverstelöjtnant. Stockholm.
Dahlberg, C. J., provinsialläkare. Hvetlanda.
Dahlgren, C. P., f. d. bankokommissarie. Stockholm.
Deutsch, E., f. d. bankokommissarie. Stockholm.
Ekbohrn, T. H., civilingeniör. Stockholm.
Ekbom, F., förvaltare. Stockholm.
Ekdahl, M., revisor. Stockholm.
Ekstam, K., grosshandlare. Stockholm.
Elkan, I., bokbindare. Stockholm.
Engstedt, A., tullförvaltare. Västervik.
Ennes, C. H. O., hofmarskalk. Stockholm.
Ericson, J., handlande. Stockholm.
Ericsson, A., fabriksidkare. Stockholm.
Ericsson, H., bruksegare. Ramsberg.
Fabertz, M., revisor. Stockholm.
Farup, W., bruksegare. Ljusnedal, Funäsdalen. *Ständig ledamot.*
Fich, A. H. E., direktör. Stockholm.
Fogelmark, V., bruksegare. Vall, Gefle.
Frestadius, A. V., grosshandlare. Stockholm. *Ständig ledamot.*
Frisk, E., grosshandlare. Hudiksvall.
af Funck, C. O., major. Stockholm.
Gadd, N. J., kronofogde. Lycksele.
Garström, P. F., fabrikör. Norrköping.
Gavelius, J. E.,* bruksegare. Sollefta.
Gondret, J. L., kapten. Stockholm.
Goslett, G., järnvägsdirektör. Skedhult, Eksjö.
Gran, P., apotekare. Sundsvall.
Gustafsson, J., f. d. inspektor. Stockholm.
Gyllenkrook, F., frih., kabinettskammarherre. Sinclairsholm, Gumlösa.
Hallberg, K. A. R., kronofogde. Herrljunga.
Hazelius, F., öfverstelöjtnant. Stockholm.
Hedenström, A., godsegare. Råcksta, Mariefred.
Hederström, O. R.,* jägmästare. Pajala.
Hjärne, J. A., f. d. häradshöfding. Stockholm.
Högfeldt, P. J., major. Karlsborg.

Hörlin, H., arkitekt. Stockholm.
Johnsen, E., med. doktor. Köpenhamn, Danmark.
Kihlén, O., stadsbokhållare. Stockholm.
Klingenstierna, E., öfverste. Stockholm.
Krook, C., landträntmästare. Karlskrona.
Labatt, A., grosshandlare. Stockholm.
Lagerdahl, H., läroverksadjunkt. Lund.
Lagergren, C., herr. Stockholm.
Lamberg, H. A. M., f. *v. Schantz*, enkefru. Stockholm.
Levin, C. A., fabrikant. Borgå, Finland.
Lindberg, C. F., artist. Stockholm.
Lindblad, J. V., redaktör. Stockholm.
Lindegren, O., postkassör. Stockholm.
Lindqvist, S., löjtnant. Stockholm. *Ständig ledamot.*
Lindqvister, F., postmästare. Torshälla.
Lorich, C. J., godsegare. Stockholm.
Lundberg, I., med. doktor. Uppsala.
Lüpschütz, F., direktör. Berlin.
Lyberg, C., kanslist. Stockholm.
Malm, T. V., protokollsekreterare. Stockholm.
Mannerstråle, C. H. E., bruksegare. Fridhem, Strängnäs.
Martin, R., tandläkare. Stockholm.
Mattson, H., öfverste. St Paul, Minnesota.
Mattsson, M., handlande. Stockholm.
Mehring, F., ingeniör. Helsingfors.
Möller, G. V., grosshandlare. Stockholm.
Næsman, E. A., fabriksidkare. Eskilstuna.
Neijber, M. J., stadsmäklare. Stockholm. *Hedersledamot.*
Nordenfelt, M., f. *Gibson*, fru. Stockholm.
Norelius, C. A. V., hofkamrer. Stockholm.
Ostrom, O. N., bankpresident. Minneapolis, Minnesota. *Ständig ledamot.*
Peterson, B. C. V., grosshandlare. London.
Peterson, C. F., fabrikör. Norrköping.
Piehl, C., bageriidkare. Stockholm.
Piltz, G., apotekare. Stockholm.
Ploug, C. P., fil. doktor. Köpenhamn.
Qvennerstedt, C. F., disponent. Stockholm.
Ramstedt, R. V., fabriksidkare. Stockholm.
Ribbing, E., kabinettskammarherre. Stockholm.
v. Rosen, N., grefve, förste hofmarskalk. Stockholm.
Rosenberg, G. M., grosshandlare. Stockholm.

Rosenström, A., sterbhusnotarie. Stockholm.
Roth, J. L., handlande. Borgå, Finland.
Sandahl, O., professor. Stockholm.
Scherini, P. H., hofpredikant. Östra Husby.
Schöne, V., f. *Callerholm*, enkefru. Stockholm.
Schöning, C. J., f. d. hofrättsråd. Stockholm.
Schönmeyr, A. C., kommendörkapten. Stockholm.
Silfversparre, V., kapten. Stockholm.
Sjögren, A., bärgmästare. Filipstad.
de Soto Major, A. da Cunha, vicomte, envoyé. Stockholm.
Stenberg, G. B., v. häradshöfding. Haparanda.
Stenman, G. T., revisor. Stockholm.
Strengell, C. A., stadsläkare. Nikolaistad.
Stuart, L., auditör. Stockholm.
Sundberg, J. E., konditor. Stockholm.
Svanberg, A., med. doktor. Stockholm.
Söderlind, J., rektor. Stockholm.
Tempelman, V., protokollsekreterare. Stockholm.
Thedenius, K. F., lektor. Stockholm.
Thomson, F. F., kommendör. Stockholm.
Tornberg, F. V., fabriksidkare. Stockholm.
Tunelius, N., fröken. Stockholm.
Wahlgren, R., förvaltare. Östersund.
Wall, R., direktör. Stockholm. *Ständig ledamot.*
Wallin, E. V., bokhandlare. Stockholm.
Varenius, C. E., landsekreterare. Karlstad.
Weinberg, M. G., f. *Törnsten*, enkefru. Stockholm. *Hedersledamot.*
Welander, F. E., med. doktor. Jönköping.
Wessberg, E., disponent. Fiskeby.
Westerberg, A., löjtnant. Stockholm.
Westman, J. K., rådman. Hernösand.
Wrede, F. J., frih., f. d. generallöjtnant. Stockholm.
Wåhlin, A., landskanslist. Ume.
Örtengren, L. G., med. doktor. Filipstad.
Österlind, A., grosshandlare. Stockholm.

INNEHÅLL.

1.

1. **Thetta är Glassmestere Embetes Skråå vti Stockholms Stadh.** Henricus Burschius HB. Verdensis. Af P. G. VISTRAND. Ur Nordiska museets arkiv ..... Sid. 3.
2. **Anteckningar om handtverksämbeten i Stockholm.**
   1. Tunnbindarämbetet. Af P. G. VISTRAND..... » 7.
3. **Brödets helgd hos svenskarne, särskildt julbrödens, framställd i jämförande belysning.** Af E. HAMMARSTEDT..... » 16.
4. **Lapparnes renmärken.** Ett etnografiskt-juridiskt bidrag. Af F. SVENONIUS..... » 39.
5. **Anteckningar om seder och bruk, sägner och vidskepelse i Villstads socken, Västbo härad, i Småland under 1700-talet.** Af M. HARALDSSON..... » 43.
6. **"Vårbundet träd".** Af A. P. AHLBERG. Ur Nordiska museets arkiv..... » 57.
7. **Sägner från nordvästra Dal.** Af HILMA FORSELL. Ur Nordiska museets arkiv.
   1. Starke Stenar i Sund ..... » 59.
   2. Krulkopp..... » 61.
8. **Beretning om overtro og heksekunster i Vang, Valders, i Norge.** Af OVE B. STEILE. Ur Nordiska museets arkiv.
   1. Troldkjærringer og heksekunster..... » 62.
   2. Varsler og mærker på lykke og ulykke, glæde og sorg..... » 67.
   3. At faste på kjæresten sin..... » 70.

2.

1. **Strödda meddelanden angående Nordiska museet åren 1893 och 1894**..... Sid. 77.
2. **Skansens zoologiska trädgård åren 1893 och 1894**..... » 116.
3. **Nordiska museets fonder**..... » 141.
   1. Byggnadsfonden..... » »
   2. Allmänna fonden..... » 142.
   3. Pensionsfonden ..... » 143.
   4. Bredablicksfonden..... » »
4. **Donationer till Nordiska museet**..... » 144.

5. Testamentariska förordnanden till förmån för Nordiska museet Sid. 151.
6. Personer, som under åren 1893 och 1894 lämnat gåfvor till Nordiska museet ... » 153.
7. Ombud för Nordiska museet ... » 181.
8. Museer och vetenskapliga samfund i utlandet, med hvilka Nordiska museet står i förbindelse ... » 188.
9. Arbeten, som angå Nordiska museet eller utgått från det samma ... » 194.
10. Antal besökande i Nordiska museet ... » 203.
11. Ur Nordiska museets och Samfundets för Nordiska museets främjande räkenskaper för åren 1892 och 1893 ... » 205.

3.

1. Samfundets skyddsherre och styrelse ... Sid. 225.
2. Hedersledamöter ... » 227.
3. Ständiga ledamöter ... » 233.
4. Stiftande ledamöter ... » 244.
Sverge ... » »
Norge ... » 275.
Danmark ... » »
Finland ... » »
Ryssland ... » 276.
Tyskland ... » »
Österrike ... » »
England ... » »
Frankrike ... » »
Spanien ... » »
Turkiet ... » 277.
Persien ... » »
Algier ... » »
N. Amerika ... » »
Australien ... » 278.
5. Öfversikt af antalet ständiga och stiftande ledamöter i olika land, landskap och städer ... » 279.
6. Med döden afgångna ledamöter ... » 281.

För dem, som ej närmare känna museets plan, bör anmärkas, att det samma är ämnadt att belysa alla samhällsklassers lif, således icke endast allmogens, och att därföre med nöje äfven föremål emottagas, som afse borgerskapet eller ståndspersonsklasserna öfver hufvud, äfvensom minnen efter framlidna utmärkta perso[illegible] som i olika riktningar främjat vårt fosterlands utv[illegible]ling och är

Erinras bör ock, att ehuru samli[illegible]ra afseenden tämligen fullständiga så förefinnas i [illegible] luckor, som böra fyllas. Hvad exempelvis allmogeafdelningen anga[illegible] kan museet af det forna lifvet i flere af våra bygder ännu gifva endast en alt för svag och ofullkomlig bild.

Då erfarenheten gifvit vid handen, att mången låter afhålla sig från att till museet insända föremål, emedan han föreställer sig, att flere exemplar där redan förut finnas af de samma, må här framhållas, dels att likartade föremål dock ofta äro så skiljaktiga, att denna skilnad bör åskådliggöras, dels att många exemp[illegible] i flerfaldiga afseenden underlätta forskningen och möjliggöra säk[illegible]slutsatser. Den ofta hörda anmärkningen om ett öfverflödigt antal e[illegible]mplar har altså sin grund i en bristande insikt om, hvad frågan h[illegible] gäller, och bör därföre på det kraftigaste motarbetas, då hon ut[illegible]tvifvel hindrar museet att fylla sin uppgift.

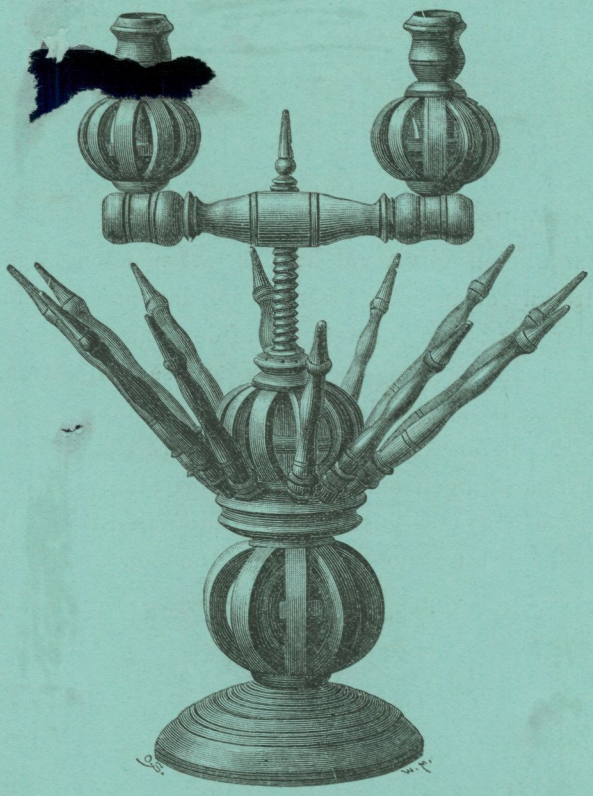

Juläpplestake af trä.
Från Torpa socken, Sunnerbo härad, Småland.

Förteckning öfver arbeten, som angå Nordi[illegible]seet eller utgått från det samma, meddelas sid. 191.

Pris: 2 kronor.